EUROPOS SĄJUNGA

EUROPOS PARLAMENTAS **TARYBA**

Strasbūras, 2018 m. gruodžio 11 d.
(OR. en)

2016/0288 (COD)
LEX 1853

PE-CONS 52/1/18
REV 1

TELECOM 212
COMPET 495
MI 510
CONSOM 201
JUSTCIV 174
CODEC 1210

EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS DIREKTYVA, KURIA NUSTATOMAS EUROPOS ELEKTRONINIŲ RYŠIŲ KODEKSAS (NAUJA REDAKCIJA)

EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS
DIREKTYVA (ES) 2018/…

2018 m. gruodžio 11 d.

kuria nustatomas Europos elektroninių ryšių kodeksas
(nauja redakcija)

(Tekstas svarbus EEE)

EUROPOS PARLAMENTAS IR EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdami į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 114 straipsnį,

atsižvelgdami į Europos Komisijos pasiūlymą,

teisėkūros procedūra priimamo akto projektą perdavus nacionaliniams parlamentams,

atsižvelgdami į Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonę[1],

atsižvelgdami į Regionų komiteto nuomonę[2],

laikydamiesi įprastos teisėkūros procedūros[3],

---

1 OL C 125, 2017 4 21, p. 56.
2 OL C 207, 2017 6 30, p. 87.
3 2018 m. lapkričio 14 d. Europos Parlamento pozicija (dar nepaskelbta Oficialiajame leidinyje) ir 2018 m. gruodžio 4 d. Tarybos sprendimas.

kadangi:

(1) Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2002/19/EB[1], 2002/20/EB[2], 2002/21/EB[3] ir 2002/22/EB[4] buvo iš esmės keičiamos. Kadangi tas direktyvas reikia keisti dar kartą, dėl aiškumo tos direktyvos turėtų būti išdėstytos nauja redakcija;

[1] 2002 m. kovo 7 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2002/19/EB dėl elektroninių ryšių tinklų ir susijusių priemonių sujungimo ir prieigos prie jų (Prieigos direktyva) (OL L 108, 2002 4 24, p. 7).

[2] 2002 m. kovo 7 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2002/20/EB dėl elektroninių ryšių tinklų ir paslaugų leidimo (Leidimų direktyva) (OL L 108, 2002 4 24, p. 21).

[3] 2002 m. kovo 7 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2002/21/EB dėl elektroninių ryšių tinklų ir paslaugų bendrosios reguliavimo sistemos (Pagrindų direktyva) (OL L 108, 2002 4 24, p. 33).

[4] 2002 m. kovo 7 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2002/22/EB dėl universaliųjų paslaugų ir naudotojų teisių, susijusių su elektroninių ryšių tinklais ir paslaugomis (Universaliųjų paslaugų direktyva) (OL L 108, 2002 4 24, p. 51).

(2) Komisija periodiškai peržiūri penkių direktyvų, t. y. direktyvų 2002/19/EB, 2002/20/EB, 2002/21/EB, 2002/22/EB ir Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2002/58/EB[1], kurios sudaro galiojančią elektroninių ryšių tinklų ir paslaugų reguliavimo sistemą, veikimą, siekdama visų pirma nustatyti, ar reikia jas iš dalies pakeisti atsižvelgiant į technologijų ir rinkos pokyčius;

(3) 2015 m. gegužės 6 d. komunikate, nustatančiame Europos bendrosios skaitmeninės rinkos strategiją, Komisija nurodė, kad peržiūrint telekomunikacijų reguliavimo sistemą dėmesys bus visų pirma skiriamas priemonėms, kuriomis siekiama skatinti investicijas į sparčiojo plačiajuosčio ryšio tinklus, užtikrinti nuoseklesnį vidaus rinka grindžiamas požiūris į radijo spektro politiką ir valdymą, sudaryti sąlygas tikrai vidaus rinkai sprendžiant reguliavimo susiskaidymo problemą, užtikrinti veiksmingą vartotojų apsaugą, vienodas sąlygas visiems rinkos dalyviams ir nuoseklų taisyklių taikymą, taip pat sukurti veiksmingesnę reguliavimo institucijų sistemą;

[1] 2002 m. liepos 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2002/58/EB dėl asmens duomenų tvarkymo ir privatumo apsaugos elektroninių ryšių sektoriuje (Direktyva dėl privatumo ir elektroninių ryšių) (OL L 201, 2002 7 31, p. 37).

(4) ši direktyva parengta įgyvendinant reglamentavimo kokybės iniciatyvą (toliau – REFIT), kuri apima keturias direktyvas, t. y. direktyvas 2002/19/EB, 2002/20/EB, 2002/21/EB ir 2002/22/EB, ir Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1211/2009[1]. Kiekviena iš tų direktyvų apima priemones, taikomas elektroninių ryšių tinklų ir elektroninių ryšių paslaugų teikėjams – tai atitinka sektoriaus reguliavimo istoriją, kai įmonės buvo integruotos vertikaliai, t. y. užsiėmė ir tinklų, ir paslaugų teikimu. Peržiūra suteikia galimybę parengti naują keturių direktyvų redakciją ir taip supaprastinti dabartinę struktūrą, kad ši struktūra taptų nuoseklesnė ir prieinamesnė REFIT tikslo atžvilgiu. Be to, peržiūra suteikia galimybę pritaikyti struktūrą prie naujų realijų rinkoje, kurioje ryšio paslaugų teikimas nebėra būtinai susiejamas su tinklų teikimu. 2001 m. lapkričio 28 d. Tarpinstituciniame susitarime dėl sistemingesnio teisės aktų pakeitimo metodo naudojimo[2] numatyta, kad naujos redakcijos rengimo esmė – priimti naują teisės aktą, į kurio bendrą tekstą būtų įtraukti ir ankstesnio teisės akto esminiai pakeitimai, ir nepakeistos to akto nuostatos. Pasiūlyme dėl naujos redakcijos nurodomi esminiai atliekami ankstesnio teisės akto pakeitimai ir, antriniu lygmeniu, pateikiamas nepakeistų ankstesnio teisės akto nuostatų kodifikavimas kartu su tais esminiais pakeitimais;

---

[1] 2009 m. lapkričio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1211/2009 dėl Europos elektroninių ryšių reguliuotojų institucijos (BEREC) ir Biuro įsteigimo (OL L 337, 2009 12 18, p. 1).

[2] OL C 77, 2002 3 28, p. 1.

(5) šia direktyva sukuriama teisinė sistema, skirta užtikrinti laisvę teikti elektroninių ryšių tinklus ir paslaugas laikantis tik šioje direktyvoje nustatytų sąlygų ir laikantis apribojimų, išplaukiančių iš Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 52 straipsnio 1 dalimi, ypač priemonių dėl viešosios politikos, visuomenės saugumo ir visuomenės sveikatos, ir ji atitinka Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos (toliau – Chartija) 52 straipsnio 1 dalį;

(6) šia direktyva nedaromas poveikis kiekvienos valstybės narės galimybei imtis būtinų priemonių siekiant užtikrinti savo esminių saugumo interesų apsaugą, apsaugoti viešąją tvarką ir visuomenės saugumą bei leisti vykdyti nusikalstamų veikų tyrimą, atskleidimą ir baudžiamąjį persekiojimą už jas, atsižvelgiant į tai, kad bet koks naudojimosi Chartijoje – visų pirma jos 7, 8 ir 11 straipsniuose – nustatytomis teisėmis ir laisvėmis apribojimas, pavyzdžiui, su duomenų tvarkymu susiję apribojimai, turi būti numatyti teisėje, turi nepažeisti tų teisių ir laisvių esmės ir jų atžvilgiu turi būti taikomas proporcingumo principas pagal Chartijos 52 straipsnio 1 dalį;

(7) telekomunikacijų, žiniasklaidos ir informacijos technologijos sektorių konvergencija reiškia, kad visiems elektroninių ryšių tinklams ir paslaugoms turėtų būti, kiek įmanoma, taikomas vienas Europos elektroninių ryšių kodeksas, nustatytas viena direktyva, išskyrus klausimus, kuriuos geriau spręsti pagal tiesiogiai taikomas reglamentais nustatytas taisykles. Būtina atskirti elektroninių ryšių tinklų ir paslaugų reguliavimą nuo turinio reguliavimo. Todėl ši direktyva netaikoma paslaugų, teikiamų elektroninių ryšių tinklais naudojantis elektroninių ryšių paslaugomis, turiniui, pavyzdžiui, transliacijų turiniui, finansinėms paslaugoms ir tam tikroms informacinės visuomenės paslaugoms, ir juo nedaromas poveikis tokių paslaugų atžvilgiu Sąjungos ar nacionaliniu lygmeniu taikomoms priemonėms, kuriomis, laikantis Sąjungos teisės, siekiama skatinti kultūrų ir kalbų įvairovę bei užtikrinti žiniasklaidos pliuralizmo apsaugą. Televizijos programų turiniui taikoma Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2010/13/ES[1]. Audiovizualinės politikos ir turinio reguliavimu siekiama bendrojo intereso tikslų, tokių kaip žodžio laisvė, žiniasklaidos pliuralizmas, nešališkumas, kultūrų ir kalbų įvairovė, socialinė įtrauktis, vartotojų apsauga ir nepilnamečių apsauga. Elektroninių ryšių reguliavimo ir turinio reguliavimo atskyrimas nedaro įtakos atsižvelgimui į egzistuojančias tarp jų sąsajas, ypač siekiant užtikrinti žiniasklaidos pliuralizmą, kultūrų įvairovę ir vartotojų apsaugą. Kompetentingos institucijos, neperžengdamos savo kompetencijos ribų, turėtų padėti užtikrinti politikos, kuria siekiama remti tuos tikslus, įgyvendinimą;

[1] 2010 m. kovo 10 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2010/13/ES dėl valstybių narių įstatymuose ir kituose teisės aktuose išdėstytų tam tikrų nuostatų, susijusių su audiovizualinės žiniasklaidos paslaugų teikimu, derinimo (Audiovizualinės žiniasklaidos paslaugų direktyva) (OL L 95, 2010 4 15, p. 1).

(8) šia direktyva nedaromas poveikis Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2014/53/ES[1] taikymui radijo įrangai, tačiau ji taikoma automobilių radijo ir vartotojų radijo imtuvams bei vartotojų skaitmeninės televizijos įrangai;

(9) kad nacionalinės reguliavimo ir kitos kompetentingos institucijos pasiektų šioje direktyvoje nustatytus tikslus, visų pirma susijusius su tiesioginiu sąveikumu, šios direktyvos taikymo sritis turėtų apimti tam tikrus radijo įrenginių, kaip apibrėžta Direktyvoje 2014/53/ES, ir vartotojų įrangos, naudojamos skaitmeninei televizijai, aspektus, siekiant palengvinti prieigą neįgaliems galutiniams naudotojams. Svarbu, kad nacionalinės reguliavimo ir kitos kompetentingos institucijos skatintų tinklų operatorius ir įrangos gamintojus bendradarbiauti, kad neįgaliems galutiniams naudotojams prieiga prie elektroninių ryšių paslaugų būtų lengvesnė. Radijo spektro naudojimui neišimtinėmis teisėmis radijo ryšio galinių įrenginių asmeninio naudojimo tikslais, nors jis ir nėra susijęs su ekonomine veikla, taip pat turėtų būti taikoma ši direktyva, siekiant užtikrinti suderintą požiūrį į jiems skirtų leidimų išdavimo tvarką;

[1] 2014 m. balandžio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2014/53/ES dėl valstybių narių įstatymų, susijusių su radijo įrenginių tiekimu rinkai, suderinimo, kuria panaikinama Direktyva 1999/5/EB (OL L 153, 2014 5 22, p. 62).

(10) tam tikros elektroninių ryšių paslaugos, kurioms taikoma ši direktyva, taip pat galėtų patekti ir į Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2015/1535[1] 1 straipsnyje nustatytą „informacinės visuomenės paslaugos“ apibrėžtį. Tos direktyvos nuostatos, kuriomis reguliuojamos informacinės visuomenės paslaugos, toms elektroninių ryšių paslaugoms taikomos tiek, kiek šioje direktyvoje arba kituose Sąjungos teisės aktuose nėra konkretesnių nuostatų, taikomų elektroninių ryšių paslaugoms. Tačiau ši direktyva taikoma tokioms elektroninių ryšių paslaugoms kaip balso telefonija, pranešimų mainų ir elektroninio pašto paslaugos. Ta pati įmonė, pavyzdžiui, interneto paslaugų teikėja, gali teikti ir elektroninių ryšių paslaugą, kaip antai prieiga prie interneto, ir paslaugas, kurioms ši direktyva netaikoma, kaip antai su ryšiais nesusijęs turinio teikimas internetu;

(11) ta pati įmonė, pavyzdžiui, kabelinės televizijos operatorius, gali siūlyti ir elektroninių ryšių paslaugą, pavyzdžiui, televizijos signalų perdavimą, ir paslaugas, kurioms ši direktyva netaikoma, kaip antai komercinė garso ar televizijos transliacijų turinio paslaugų pasiūla, ir todėl tokiai įmonei galima taikyti papildomus įpareigojimus, susijusius su jo, kaip turinio teikėjo ar platintojo veikla, pagal kitas, o ne šios direktyvos nuostatas, nedarant poveikio šios direktyvos priede pateiktoms sąlygoms;

---

[1] 2015 m. rugsėjo 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2015/1535, kuria nustatoma informacijos apie techninius reglamentus ir informacinės visuomenės paslaugų taisykles teikimo tvarka (OL L 241, 2015 9 17, p. 1).

(12) reguliavimo sistema turėtų būti taikoma radijo spektro naudojimui visuose elektroninių ryšių tinkluose, įskaitant naujus radijo spektro naudojimo asmeniniais tikslais būdus, kai radijo spektras naudojamas naujų rūšių tinkluose, sudarytuose vien iš autonominių judriojo radijo ryšio įrenginių, sujungtų belaidžiais saitais, be centrinio valdymo arba centralizuoto tinklo operatoriaus, ir nebūtinai vykdant kokią nors konkrečią ūkinę veiklą. Tikėtina, kad kuriant 5G belaidžio ryšio aplinką tokie tinklai bus visų pirma diegiami pastatų išorėje ir pakelėse transportui, energetikai, moksliniams tyrimams ir technologinei plėtrai, e. sveikatai, visuomenės saugai ir pagalbai nelaimės atveju, daiktų internetui, mašinų sąveikai ir susietiesiems automobiliams. Todėl valstybės narės, pagal Direktyvos 2014/53/ES 7 straipsnį taikydamos papildomus nacionalinius reikalavimus dėl tokių radijo įrenginių eksploatacijos pradžios arba naudojimo, arba ir vienus, ir kitus reikalavimus, siejamus su veiksmingu ir ekonomišku radijo spektro naudojimu ir žalingųjų trukdžių išvengimu, turėtų atsižvelgti į vidaus rinkos principus;

(13) nuolat didėja elektroninių ryšių tinklų pajėgumams taikomi reikalavimai. Anksčiau daugiausia dėmesio buvo skiriama juostos pločio, prieinamo bendrai ir kiekvienam naudotojui, didinimui, tačiau dabar vis didėja kitų parametrų, kaip antai delsos, prieinamumo ir patikimumo, svarba. Reaguojant į tą poreikį, sudaroma vis daugiau galimybių naudotojams naudotis ryšiu per optines skaidulas, o būsimiems itin didelio pralaidumo tinklams reikalingos veikimo charakteristikos, prilygstančios charakteristikoms, kurias gali užtikrinti tinklas, grindžiamas optinių skaidulų elementais bent iki aptarnaujamosios vietos skirstomojo taško. Fiksuotojo ryšio linijos jungties atveju tai prilygtų tokioms veikimo charakteristikoms, kokios užtikrinamos optines skaidulas įdiegus iki aptarnaujamąja vieta laikomo daugiabučio namo, o belaidžio ryšio jungties atveju tai prilygtų tinklo veikimo charakteristikoms, panašioms į tokias, kokios užtikrinamos optines skaidulas įdiegus iki aptarnaujamąja vieta laikomos bazinės stoties. Sprendžiant, ar galima laikyti, kad belaidžio ryšio tinkle užtikrinamos panašios tinklo veikimo charakteristikos, neturėtų būti atsižvelgiama į įvairią galutinių naudotojų patirtį, priklausomą nuo terpės, kuria tinklas galiausiai sujungiamas su tinklo galiniu tašku, skirtingų charakteristikų. Laikantis technologinio neutralumo principo, neturėtų būti draudžiama naudoti kitas technologijas ir perdavimo terpes, jei jos savo pajėgumais prilygsta tam atskaitos scenarijui. Tikėtina, kad diegiant tokius itin didelio pralaidumo tinklus, toliau didės tinklų pajėgumai ir atsiras galimybių plėtoti būsimus naujų kartų, grindžiamų tobulesnėmis radijo ryšio sąsajomis ir tankesnio tinklo architektūra, belaidžio ryšio tinklus;

(14) reikia patikslinti terminų apibrėžtis, siekiant užtikrinti, kad jos atitiktų technologinio neutralumo principą ir atspindėtų technologinę plėtrą, įskaitant naujas tinklo valdymo formas, kaip antai, pagrįstas programine įranga imituojamais ir programine įranga sudaromais tinklais. Technologijų ir rinkos raida paskatino tinkluose naudoti interneto protokolo (IP) technologiją, o galutiniams naudotojams atsirado galimybė rinktis iš įvairių konkuruojančių balso ryšio paslaugos teikėjų. Todėl terminą „viešai prieinama telefono ryšio paslauga“, kuris vartojamas vien tik Direktyvoje 2002/22/EB ir, daugelio manymu, reiškia tradicines analoginio telefono ryšio paslaugas, reikėtų pakeisti naujesniu ir technologijų atžvilgiu neutraliu terminu „kalbinio ryšio paslauga“. Paslaugos teikimo sąlygos turėtų būti atskirtos nuo elementų, kuriais faktiškai apibrėžiama kalbinio ryšio paslauga, t. y. viešai prieinama elektroninių ryšių paslauga, skirta tiesiogiai arba netiesiogiai inicijuoti ir priimti nacionalinius arba nacionalinius ir tarptautinius skambučius, naudojant numerį arba numerius, nurodytus nacionaliniame arba tarptautiniame numeracijos plane, nesvarbu, ar tokia paslauga teikiama naudojant linijų komutavimo ar paketų komutavimo technologiją. Būtent dėl dvikrypčio tokios paslaugos pobūdžio abi šalys gali palaikyti ryšį. Paslauga, neatitinkanti visų tų sąlygų, kaip antai vartotojų aptarnavimo svetainėje veikianti „paspaudimų“ (angl. *click-through*) programa, nėra tokia paslauga. Kalbinio ryšio paslaugos taip pat apima ryšio priemones, specialiai skirtas neįgaliems galutiniams naudotojams, besinaudojantiems teksto perdavimo ar įvairiapusio ryšio realiuoju laiku paslaugomis;

(15) ryšiui naudojamos paslaugos ir techninės jų teikimo priemonės labai pakito. Vietoje tradicinių balso telefonijos, trumpųjų žinučių (SMS) ir elektroninio pašto perdavimo paslaugų galutiniai naudotojai vis dažniau naudojasi funkcijų atžvilgiu lygiavertėmis internetinėmis paslaugomis, pavyzdžiui, IP telefonija, pranešimų mainų paslaugomis ir saityno e. pašto paslaugomis. Siekiant užtikrinti, kad funkcijų atžvilgiu lygiavertes paslaugas naudojantys galutiniai naudotojai ir jų teisės būtų veiksmingai ir vienodai saugomi, perspektyvi elektroninių ryšių paslaugos apibrėžtis turėtų būti grindžiama veikiau funkciniais principais, o ne vien techniniais parametrais. Būtino reguliavimo mastas turėtų būti tinkamas tam, kad būtų pasiekti jo viešojo intereso tikslai. Signalų perdavimas ir toliau yra vienas iš svarbių parametrų, kuriais remiantis sprendžiama, ar paslaugai taikoma ši direktyva, tačiau apibrėžtis turėtų apimti ir kitas paslaugas, suteikiančias galimybę užmegzti ryšį. Galutiniam naudotojui neaktualu, ar paslaugos teikėjas signalus perduoda pats, ar ryšys užtikrinamas naudojant prieigos prie interneto paslaugą. Todėl elektroninių ryšių paslaugos apibrėžtis turėtų apimti trijų rūšių paslaugas, kurios gali iš dalies sutapti, t. y. prieigos prie interneto paslaugas, apibrėžtas Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2015/2120[1] 2 straipsnio 2 dalyje, šioje direktyvoje apibrėžtas asmenų tarpusavio ryšio paslaugas ir vien tik arba daugiausia iš signalų perdavimo sudarytas paslaugas.

[1] 2015 m. lapkričio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2015/2120, kuriuo nustatomos priemonės, susijusios su atvira interneto prieiga, ir kuriuo iš dalies keičiami Direktyva 2002/22/EB dėl universaliųjų paslaugų ir naudotojų teisių, susijusių su elektroninių ryšių tinklais ir paslaugomis, ir Reglamentas (ES) Nr. 531/2012 dėl tarptinklinio ryšio per viešuosius judriojo ryšio tinklus Sąjungoje (OL L 310, 2015 11 26, p. 1).

Iš elektroninių ryšių paslaugos apibrėžties turėtų būti pašalintos dviprasmybės, pastebėtos įgyvendinant iki šios direktyvos priėmimo egzistavusią apibrėžtį, ir pagal ją turėtų būti įmanoma įvairių rūšių paslaugoms taikyti konkrečias reguliavimo sistemoje nustatytas teises ir įpareigojimus, atsižvelgiant į kiekvieną atskirą nuostatą. Teikiant elektroninių ryšių paslaugas vykdomas asmens duomenų tvarkymas, prilygstantis atlygiui arba kitoks, turėtų atitikti Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2016/679[1];

[1] 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB (Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas) (OL L 119, 2016 5 4, p. 1).

(16) kad paslauga patektų į elektroninių ryšių paslaugos apibrėžties taikymo sritį, ji turi būti paprastai teikiama už atlygį. Skaitmeninėje ekonomikoje rinkos dalyviai vis dažniau pripažįsta, kad informacija apie naudotojus turi piniginę vertę. Elektroninių ryšių paslaugos galutiniam naudotojui dažnai teikiamos ne vien už piniginį atlygį, o vis dažniau ir visų pirma už asmens duomenų arba kitų duomenų teikimą. Todėl atlygio samprata turėtų aprėpti ir tas situacijas, kuriose paslaugos teikėjas prašo, o galutinis naudotojas sąmoningai tiesiogiai arba netiesiogiai pateikti jam savo asmens duomenis, kaip apibrėžta Reglamente (ES) 2016/679, arba kitus duomenis. Ši samprata turėtų taip pat aprėpti situacijas, kuriose galutinis naudotojas leidžia gauti prieigą prie informacijos be aktyvios savo pagalbos, pavyzdžiui, asmens duomenis, įskaitant IP adresą, arba kitą automatiškai generuojamą informaciją, pavyzdžiui, naudojant slapuko renkamą ir perduodamą informaciją. Vadovaujantis Europos Sąjungos Teisingumo Teismo (toliau – Teisingumo Teismas) praktika dėl SESV 57 straipsnio[1], atlygis pagal SESV taip pat egzistuoja ir tuomet, kai paslaugų teikėjui sumoka ne paslaugos gavėjas, o trečioji šalis. Todėl atlygio samprata taip pat turėtų aprėpti situacijas, kuriose reklamos rodymas galutiniam naudotojui yra sąlyga gauti prieigą prie paslaugos, arba situacijas, kuriose paslaugos teikėjas iš surinktų asmens duomenų gauna finansinę naudą pagal Reglamentą (ES) 2016/679;

[1] 1988 m. balandžio 26 d. Teisingumo Teismo sprendimas byloje C-352/85 *Bond van Adverteerders ir kt. prieš Nyderlandų valstybę*, ECLI: EU:C:1988:196.

(17) asmenų tarpusavio ryšio paslaugos – tai paslaugos, kurias teikiant įmanomas interaktyvus keitimasis informacija tarp asmenų, o prie tokių paslaugų priskiriami ir tradiciniai dviejų asmenų tarpusavio balso skambučiai, ir visų rūšių e. paštas, pranešimų mainų paslaugos arba grupių pokalbiai. Asmenų tarpusavio ryšio paslaugoms priskiriamas tik ryšys tarp baigtinio (t. y. ne galimai begalinio) fizinių asmenų skaičiaus, kurį nulemia pranešimo siuntėjas. Ryšys tarp juridinių asmenų turėtų patekti į apibrėžties taikymo sritį, kai tų juridinių asmenų vardu veikia fiziniai asmenys arba fiziniai asmenys yra bent viena pusių, tarp kurių užmegztas ryšys. Interaktyvusis ryšys reiškia, kad naudodamasis paslauga informacijos gavėjas gali pateikti atsakymą. Todėl asmenų tarpusavio ryšio paslaugomis neturėtų būti laikomos tokių kriterijų neatitinkančios paslaugos, pavyzdžiui, programų transliavimas, užsakomosios vaizdo programos, interneto svetainės, socialiniai tinklai, tinklaraščiai arba informacijos mainai tarp mašinų. Išimtinėmis aplinkybėmis paslauga neturėtų būti laikoma asmenų tarpusavio ryšio paslauga, jei asmenų tarpusavio ryšio arba interaktyviojo ryšio priemonė yra neesminė ir vien tik pagalbinė kitos paslaugos funkcija ir dėl objektyvių techninių priežasčių ja neįmanoma naudotis be tos pagrindinės paslaugos, o funkcija nėra integruota vien tam, kad būtų išvengta taisyklių, kuriomis reguliuojamos elektroninių ryšių paslaugos, taikymo. Sąvokos „neesminė“ ir „vien tik pagalbinė“, kaip apibrėžties išimties elementai, turėtų būti suprantamos siaurai ir iš objektyvios galutinio naudotojo pozicijos. Asmenų tarpusavio ryšio funkcija galėtų būti laikoma neesmine, kai jos objektyvus naudingumas galutiniam naudotojui yra labai ribotas ir kai galutiniai naudotojai faktiškai ja naudojasi labai nedaug. Funkcijos, kuri gali būti laikoma nepatenkančia į tarpasmeninių ryšių paslaugų apibrėžties taikymo sritį, pavyzdžiu iš esmės galėtų būti internetinio žaidimo ryšio kanalas, priklausomai nuo paslaugos ryšio priemonės funkcijų;

(18) asmenų tarpusavio ryšio paslaugos, kurioms naudojami numeriai iš nacionalinio ir tarptautinio numeracijos plano, turi jungtį su viešaisiais priskirtosios numeracijos ištekliais. Tos su numeriu siejamo asmenų tarpusavio ryšio paslaugos apima tiek paslaugas, kurias teikiant galutiniams naudotojams suteikiami numeriai siekiant užtikrinti tiesioginį sujungimą, tiek paslaugas, kuriomis naudodamiesi galutiniai naudotojai gali susisiekti su asmenimis, kuriems tokie numeriai suteikti. Vien numerio kaip identifikatoriaus naudojimas neturėtų būti prilyginamas numerio naudojimui siekiant prisijungti prie viešųjų priskirtųjų numerių ir todėl savaime neturėtų būti laikomas pakankamu pagrindu, kuriuo remiantis paslaugą būtų galima laikyti su numeriu siejamo asmenų tarpusavio ryšio paslauga. Su numeriu nesiejamo asmenų tarpusavio ryšio paslaugoms įpareigojimai turėtų būti nustatomi tik tuo atveju, jei vadovaujantis viešojo intereso tikslais reikalaujama taikyti konkrečius reguliuojamuosius įpareigojimus asmenų tarpusavio ryšio visų rūšių paslaugoms, nesvarbu, ar paslaugoms teikti naudojami numeriai. Su numeriu siejamo asmenų tarpusavio ryšio paslaugas pagrįsta vertinti kitaip, nes jomis naudojamasi sąveikioje ekosistemoje, kurios veikimas užtikrinamas viešuoju lygmeniu, ir todėl ta sistema joms yra naudinga;

(19) reguliavimo tikslais tinklo galinis taškas – tai riba tarp elektroninių ryšių tinklų ir paslaugų reguliavimo sistemos ir telekomunikacijų galinių įrenginių reguliavimo sistemos. Už tinklo galinio taško vietos nustatymą atsako nacionalinė reguliavimo institucija. Atsižvelgdama į nacionalinių reguliavimo institucijų praktiką ir į fiksuotojo ir belaidžio ryšio tinklų topologijos įvairovę, Europos elektroninių ryšių reguliuotojų institucija (toliau – BEREC) turėtų, glaudžiai bendradarbiaudama su Komisija, priimti bendrų metodų gaires dėl tinklo galinio taško identifikavimo pagal šią direktyvą įvairiomis konkrečiomis aplinkybėmis gaires;

(20) techniniai pokyčiai suteikia galimybę galutiniams naudotojams gauti prieigą prie skubios pagalbos tarnybų ne vien kalbiniu ryšiu, bet ir kitomis asmenų tarpusavio ryšio paslaugomis. Todėl skubios pagalbos ryšio samprata turėtų aprėpti visas asmenų tarpusavio ryšio paslaugas, kuriomis naudojantis įmanoma tokia prieiga prie skubios pagalbos tarnybų. Ši samprata grindžiama Sąjungos teisėje jau įtvirtintais skubios pagalbos sistemos elementais, t. y. bendrojo pagalbos centro (BPC) ir tinkamiausio BPC sąvokomis, kaip apibrėžta Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (ES) 2015/758[1], ir skubios pagalbos tarnybos sąvoka, kaip apibrėžta Komisijos deleguotajame reglamente (ES) Nr. 305/2013[2];

(21) nacionalinės reguliavimo ir kitos kompetentingos institucijos turėtų turėti suderintus tikslus ir principus, kuriais galėtų remtis dirbdamos, ir, vykdydamos savo užduotis pagal šią reguliavimo sistemą, prireikus turėtų koordinuoti savo veiksmus su kitų valstybių narių institucijomis ir su BEREC;

(22) pagal šią direktyvą kompetentingoms institucijoms paskirtais uždaviniais prisidedama prie platesnės politikos kultūros, užimtumo, aplinkos, socialinės sanglaudos ir miestų ir kaimų planavimo srityse įgyvendinimo;

---

[1] 2015 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2015/758 dėl tipo patvirtinimo reikalavimų transporto priemonėse montuojamos numeriu 112 grindžiamos „eCall“ iškvietos sistemos įdiegimo atžvilgiu, kuriuo iš dalies keičiama Direktyva 2007/46/EB (OL L 123, 2015 5 19, p. 77).

[2] 2012 m. lapkričio 26 d. Komisijos deleguotasis reglamentas (ES) Nr. 305/2013, kuriuo dėl sąveikios europinės pagalbos iškvietos paslaugos suderinto teikimo papildoma Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2010/40/ES (OL L 91, 2013 4 3, p. 1).

(23) be esamų trijų pagrindinių – konkurencijos, vidaus rinkos ir galutinių naudotojų interesų skatinimo tikslų, reguliavimo sistema turėtų būti siekiama dar vieno papildomo – sujungiamumo – tikslo, apibūdinamo šiais rezultatais: visiems Sąjungos piliečiams ir Sąjungos verslininkams plačiai prieinama ir diegiama prieiga prie itin didelio pralaidumo tinklų, grindžiama pagrįsta kaina ir pasirinkimu, veiksminga ir sąžininga konkurencija, atviromis inovacijomis, efektyviu radijo spektro naudojimu, bendromis taisyklėmis bei nuspėjamais reguliavimo metodais vidaus rinkoje ir reikiamomis konkretiems sektoriams skirtomis taisyklėmis, kuriomis siekiama apsaugoti Sąjungos piliečių interesus. Sujungiamumo tikslas valstybėms narėms, nacionalinėms reguliavimo ir kitoms kompetentingoms institucijoms bei suinteresuotiesiems subjektams reiškia, kad, pirma, būtina siekti kuo didesnio pralaidumo tinklų ir paslaugų, kurie būtų ekonomiškai tvarūs tam tikroje vietovėje, ir, antra, teritorinės sanglaudos, t. y. įvairiose vietovėse turimų pajėgumų konvergencijos;

(24) pažanga siekiant bendrųjų šios direktyvos tikslų turėtų būti remiama tvirta Komisijos nuolatinio vertinimo ir lyginamosios analizės sistema, kurią naudojant vertinamas valstybių narių itin didelio pralaidumo tinklų prieinamumas visuose socialinei ir ekonominei pažangai svarbiausiuose subjektuose, pavyzdžiui, mokyklose, transporto mazguose ir pagrindiniuose viešųjų paslaugų teikėjuose, bei skaitmenines paslaugas intensyviai naudojančiuose verslininkuose, nepertraukiamos 5G aprėpties miesto teritorijose ir didžiosiose sausumos transporto magistralėse prieinamumą, taip pat elektroninių ryšių tinklų, galinčių užtikrinti bent 100 Mbps duomenų perdavimo spartą, ir kuriuos galima greitai patobulinti iki 1 Gbps ir daugiau, prieinamumas visiems namų ūkiams kiekvienoje valstybėje narėje. Tuo tikslu Komisija turėtų toliau stebėti valstybės narės rezultatus, įskaitant, pavyzdžiui, indeksus, kuriais apibendrinami atitinkami Sąjungos pažangos skaitmeninėje srityje rodikliai ir stebima valstybių narių pažanga skaitmeninio konkurencingumo srityje, pavyzdžiui, pagal skaitmeninės ekonomikos ir visuomenės indeksą, taip pat prireikus Komisija turėtų nustatyti naujus metodus ir naujus objektyvius, konkrečius ir kiekybinius kriterijus, kuriais remiantis būtų galima palyginti valstybių narių veiksmingumą;

(25) principas, kad valstybės narės Sąjungos teisę turėtų taikyti neutraliai technologijų atžvilgiu, tai yra, kad nacionalinė reguliavimo arba kita kompetentinga neturėtų primesti tam tikros rūšies technologijų naudojimo ir neturėtų priimti tokiam naudojimui palankių diskriminuojamųjų priemonių, netrukdo taikyti proporcingų priemonių tam tikroms konkrečioms paslaugoms skatinti, kai tai yra pateisinama siekiant reguliavimo sistemos tikslų, pavyzdžiui, skatinant skaitmeninę televiziją kaip priemonę radijo spektro efektyvumui didinti. Be to, tas principas netrukdo atsižvelgti į tai, kad tam tikros perdavimo terpės turi fizinių ir architektūros savybių, kurios gali būti pranašesnės paslaugos kokybės, pralaidumo, techninės priežiūros sąnaudų, energijos vartojimo efektyvumo, valdymo lankstumo, patikimumo, atsparumo ir dydžio pritaikymo, o galiausiai ir veikimo rodiklių, atžvilgiais, todėl į šiuos veiksnius galima atsižvelgti imantis veiksmų, kuriais siekiama įvairių reguliavimo tikslų;

(26) siekiant didinti ekonomikos augimą, inovacijas ir vartotojų turimą pasirinkimą, reikėtų kartu skatinti ir veiksmingas investicijas, ir konkurenciją;

(27) ekonominiu požiūriu veiksmingos investicijos į naują ir esamą infrastruktūrą ir prireikus reguliavimas, kurio tikslas yra veiksminga mažmeninių paslaugų sektoriaus konkurencija, – geriausias būdas skatinti konkurenciją. Veiksmingas infrastruktūra grindžiamos konkurencijos lygis – tai infrastruktūrų daugėjimo mastas, užtikrinantis, kad būtų galima pagrįstai tikėtis, jog investuotojai gaus tinkamą investicijų grąžą, kuri bus grindžiama pagrįstais rinkos pasidalijimo raidos lūkesčiais;

(28) būtina tinkamai skatinti investicijas į naujus itin didelio pralaidumo tinklus, kuriais remiamos inovacijos didinant turinio įvairovę interneto paslaugų srityje ir stiprinamas tarptautinis Sąjungos konkurencingumas. Tokie tinklai atveria milžiniškas galimybes suteikti naudos vartotojams ir verslininkams visoje Sąjungoje. Todėl yra gyvybiškai svarbu skatinti tvarias investicijas į tų naujų tinklų plėtojimą, tuo pat metu užtikrinant konkurenciją, nes infrastruktūros lygmeniu išlieka patekimo į rinką trukdžių ir kliūčių, ir reguliavimo nuspėjamumu ir nuoseklumu didinant vartotojų pasirinkimo galimybes;

(29) plėtojantis konkurencijai rinkose šia direktyva siekiama palaipsniui mažinti konkretiems sektoriams taikomas *ex ante* taisykles, o galiausiai siekiama užtikrinti, kad elektroninius ryšius reglamentuotų tik konkurencijos teisė. Atsižvelgiant į tai, kad elektroninių ryšių rinkose pastaraisiais metais labai išaugo konkurencija, labai svarbu, kad *ex ante* reguliuojamieji įpareigojimai būtų nustatyti tik tais atvejais, kai nėra veiksmingos ir tvarios konkurencijos atitinkamose rinkose. Intervencinių *ex ante* reguliavimo priemonių tikslas – duoti naudos galutiniams naudotojams užtikrinant, kad mažmeninės rinkos būtų tvariai realiai konkurencinės. Įpareigojimai didmeniniu lygmeniu turėtų būti nustatomi, jeigu be tokių įpareigojimų vienoje ar daugiau mažmeninių rinkų greičiausiai neatsirastų veiksmingos konkurencijos. Tikėtina, kad nacionalinės reguliavimo institucijos, analizuodamos rinkas, palaipsniui galės nustatyti, kad mažmeninės rinkos yra konkurencinės net be didmeninių rinkų reguliavimo, ypač atsižvelgiant į tikėtiną inovacijų ir konkurencijos stiprėjimą. Tokiu atveju nacionalinė reguliavimo institucija turėtų padaryti išvadą, kad reguliavimas didmeniniu lygmeniu nebereikalingas, ir įvertinti atitinkamą susijusią didmeninę rinką siekiant panaikinti *ex ante* reguliavimą. Tai darydama nacionalinė reguliavimo institucija turėtų atsižvelgti į sverto poveikį tarp didmeninių ir susijusių mažmeninių rinkų, nes dėl jo ilgalaikei konkurencijai mažmeniniu lygmeniu užtikrinti gali reikėti pašalinti patekimo į rinką kliūtis infrastruktūros lygmeniu;

(30) sektorių, kuriuose būtinai reikia elektroninių ryšių, skaičius nuolat didėja. Daiktų internetas – pavyzdys, kaip radijo signalų perdavimas, kuriuo grindžiami elektroniniai ryšiai, nuolat keičia ir formuoja visuomenės ir verslo tikrovę. Kad tų pokyčių nauda būtų kuo didesnė, valdant radijo spektrą būtina įtraukti naujas belaidžio ryšio technologijas ir taikomąsias programas ir į juos atsižvelgti. Kadangi didėja ir kitų nuo radijo spektro priklausomų technologijų ir taikomųjų programų paklausa, o tos technologijos ir taikomosios programos gali būti sustiprintos jas integravus į elektroninius ryšius arba jas derinant su elektroniniais ryšiais, radijo spektrui valdyti, kai tinkama, turėtų būti naudojami tarpsektoriniai principai, kad būtų pagerintas veiksmingas radijo spektro naudojimas;

(31) strateginis planavimas, koordinavimas ir, kai tinkama, derinimas Sąjungos lygmeniu gali padėti užtikrinti, kad radijo spektro naudotojai pasinaudotų visa vidaus rinkos teikiama nauda ir kad Sąjungos interesus būtų galima veiksmingai ginti pasaulio mastu. Siekiant tų tikslų, turėtų būti įmanoma, kai tinkama, priimti daugiametes radijo spektro politikos programas. Pirmoji tokia programa priimta Europos Parlamento ir Tarybos sprendimu Nr. 243/2012/ES[1], joje nustatytos naudojimosi radijo spektru Sąjungoje strateginio planavimo ir derinimo politikos kryptys ir tikslai. Turėtų būti įmanoma tas politikos kryptis ir tikslus susieti su radijo spektro prieinamumo ir veiksmingo naudojimo sąlygomis, kurios reikalingos vidaus rinkai sukurti ir veikti pagal šią direktyvą;

[1] 2012 m. kovo 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos sprendimas Nr. 243/2012/ES, kuriuo nustatoma daugiametė radijo spektro politikos programa (OL L 81, 2012 3 21, p. 7).

(32) nustatant, ar radijo spektras naudojamas optimaliai, valstybių sienų svarba vis mažėja. Dėl pernelyg didelio nacionalinių politikų susiskaidymo didėja sąnaudos ir radijo spektro naudotojai praranda rinkos galimybes ir sulėtina inovacijas, pakenkiant tinkamam vidaus rinkos veikimui, bei daro neigiamą poveikį vartotojams ir visai ekonomikai;

(33) šios direktyvos nuostatos dėl radijo spektro valdymo turėtų būti suderinamos su radijo spektro valdymo srityje veikiančių tarptautinių ir regioninių organizacijų, pavyzdžiui, Tarptautinės telekomunikacijų sąjungos (ITU) ir Europos pašto ir telekomunikacijų administracijų konferencijos (CEPT), veikla, siekiant užtikrinti veiksmingą radijo spektro valdymą ir jo naudojimo suderinimą visoje Sąjungoje ir tarp valstybių narių bei kitų ITU narių;

(34) pagal reguliavimo ir veiklos funkcijų atskyrimo principą valstybės narės turėtų garantuoti nacionalinių reguliavimo ir kitų kompetentingų institucijų nepriklausomumą, kad užtikrintų jų sprendimų nešališkumą. Šiuo nepriklausomumo reikalavimu nedaromas poveikis institucijų autonomijai ir valstybių narių konstituciniams įsipareigojimams ar neutralumo principui, taikomam valstybių narių taisyklėms, reglamentuojančioms SESV 345 straipsnyje nustatytą turto nuosavybės sistemą. Savo užduotims atlikti nacionalinės reguliavimo ir kitos kompetentingos institucijos turėtų turėti visus būtinus išteklius – darbuotojus, kvalifikaciją ir finansines lėšas;

(35) tam tikros užduotys pagal šią direktyvą, pavyzdžiui, *ex ante* rinkos reguliavimas, įskaitant įpareigojimų dėl prieigos ir sujungimo nustatymą, taip pat įmonių ginčų sprendimas yra užduotys, kurias turėtų vykdyti tik nacionalinės reguliavimo institucijos, t. y. institucijos, kurios yra nepriklausomos ir nuo sektoriaus, ir nuo bet kokio išorinio poveikio ar politinio spaudimo. Jeigu nenumatyta kitaip, valstybės narės turėtų galėti kitas reguliavimo užduotis, numatytas šioje direktyvoje, pavesti arba nacionalinėms reguliavimo institucijoms, arba kitoms kompetentingoms institucijoms. Vykdydamos perkėlimą į nacionalinę teisę valstybės narės turėtų propaguoti nacionalinių reguliavimo institucijų įgaliojimų stabilumą, kiek tai susiję su užduočių pavedimu, atsiradusiu į nacionalinę teisę perkėlus Sąjungos elektroninių ryšių reguliavimo sistemą, iš dalies pakeistą 2009 m., visų pirma užduočių, susijusių su konkurencija rinkoje ar patekimu į rinką. Kai užduotys pavedamos kitoms kompetentingoms institucijoms, prieš priimdamos sprendimą tos kompetentingos institucijos turėtų siekti konsultuotis su nacionalinėmis reguliavimo institucijomis. Remiantis gero bendradarbiavimo principu, nacionalinės reguliavimo ir kitos kompetentingos institucijos vykdydamos savo užduotis turėtų keistis informacija;

(36) ši direktyva neapima esminių nuostatų dėl atviros interneto prieigos ar tarptinklinio ryšio ir ja nedaromas poveikis kompetencijos paskirstymui nacionalinėms reguliavimo institucijoms pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 531/2012[1] ir Reglamentą (ES) 2015/2120. Tačiau ši direktyva taip pat numato, kad nacionalinės reguliavimo institucijos turi būti kompetentingos vertinti ir įdėmiai stebėti su patekimu į rinką ir konkurencija susijusias problemas, kurios potencialiai daro poveikį galutinių naudotojų teisėms į atvirą interneto prieigą;

[1] 2012 m. birželio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 531/2012 dėl tarptinklinio ryšio per viešuosius judriojo ryšio tinklus Europos Sąjungoje (OL L 172, 2012 6 30, p. 10).

(37) nacionalinių reguliavimo institucijų nepriklausomumas buvo sustiprintas atliekant elektroninių ryšių reguliavimo sistemos peržiūrą, kuri buvo užbaigta 2009, ir kuria buvo siekiama užtikrinti veiksmingesnį reguliavimo sistemos taikymą, nacionalinių reguliavimo institucijų įgaliojimus ir pagerinti jų sprendimų nuspėjamumą. Tuo tikslu nacionalinėje teisėje turėjo būti įtraukta speciali nuostata, siekiant užtikrinti, kad nacionalinei reguliavimo institucijai atliekant užduotis ji būtų apsaugota nuo išorės poveikio ar politinio spaudimo, dėl kurio būtų pakenkta institucijos sprendimų nepriklausomumui. Dėl tokio išorės poveikio nacionalinis įstatymų leidžiamasis organas nėra tinkamas pagal šią reguliavimo sistemą veikti kaip reguliavimo institucija. Todėl turėjo būti iš anksto nustatytos nacionalinės reguliavimo institucijos vadovo atleidimo taisyklės, kad nekiltų jokių pagrįstų abejonių dėl to organo neutralumo ar dėl išorės veiksnių poveikio tam organui. Siekiant išvengti nepagrįsto atleidimo, atleistasis narys turėtų turėti teisę prašyti, kad kompetentingas teismas patikrintų, ar atleidimas pagrįstas kuria nors iš šioje direktyvoje numatytų priežasčių. Tokie atleidimai turėtų būti susiję tik su vadovo arba nario asmens savybėmis arba profesine kvalifikacija. Svarbu, kad nacionalinės reguliavimo institucijos turėtų nuosavą biudžetą, kuris joms visų pirma leistų naudoti įdarbinant pakankamą kvalifikuotų darbuotojų skaičių. Skaidrumui užtikrinti tas biudžetas turėtų būti skelbiamas kasmet. Savo žmogiškuosius ir finansinius išteklius nacionalinės reguliavimo institucijos turėtų valdyti savarankiškai neviršydamos savo biudžeto ribų. Siekdamos užtikrinti nešališkumą, valstybės narės, kurioms priklauso įmonės, mokančios į nacionalinių reguliavimo arba kitų kompetentingų institucijų biudžetą lėšas, surinktas taikant administracinius mokesčius, arba kurios tokias įmones kontroliuoja, turėtų užtikrinti, kad su nuosavybe arba kontrole siejama veikla būtų veiksmingai struktūriškai atskirta nuo biudžeto kontrolės;

(38) kad vadovas ir nariai nebūtų spaudžiami iš išorės, nacionalinių reguliavimo institucijų nepriklausomumą reikia dar labiau padidinti nustačius būtiniausią paskyrimo į pareigas kvalifikaciją ir minimalią vadovo ir narių įgaliojimų trukmę. Be to, siekdamos spręsti reguliavimo įstaigos įsigalėjimo rizikos klausimą, užtikrinti tęstinumą ir padidinti nepriklausomumą, valstybės narės turėtų apsvarstyti, ar nereikėtų apriboti valdybos vadovo arba narių įgaliojimų atnaujinimo galimybių ir nustatyti tinkamą valdybai bei aukščiausiajai vadovybei taikomos rotacijos tvarką. Tai būtų galima pasiekti, pavyzdžiui, paskiriant pirmuosius kolegialaus organo narius skirtingiems laikotarpiams, kad jų ir jų pareigas perimsiančių narių įgaliojimai nepasibaigtų tuo pačiu metu;

(39) nacionalinės reguliavimo institucijos turėtų būti atskaitingos už tai, kaip vykdo savo pareigas, ir teikti apie tai ataskaitas. Tas įpareigojimas paprastai turėtų būti formuluojamas kaip metinių ataskaitų teikimo įpareigojimas, o ne įpareigojimas teikti ataskaitas pagal *ad hoc* prašymus, nes dėl neproporcingų prašymų galėtų būti ribojamas tų institucijų nepriklausomumas arba galėtų būti trukdoma joms vykdyti savo užduotis. Iš tiesų, remiantis Teisingumo Teismo praktika[1] dideli arba besąlygiški ataskaitų teikimo įpareigojimai gali netiesiogiai paveikti institucijos nepriklausomumą;

(40) valstybės narės turėtų Komisijai pranešti nacionalinės reguliavimo institucijos ir kitų kompetentingų institucijų pavadinimus. Jei institucijos yra atsakingos už priėjimo teisės suteikimą, pranešimo reikalavimą turėtų būti galima įvykdyti nurodžius bendrą informacinį punktą, įsteigtą pagal Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2014/61/ES[2];

---

[1] Visų pirma 2012 m. spalio 16 d. Teisingumo Teismo sprendimas *Europos Komisija prieš Austrijos Respubliką* byloje C-614/10, ECLI:EU:C:2012:631.

[2] 2014 m. gegužės 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2014/61/ES dėl priemonių sparčiojo elektroninių ryšių tinklų diegimo sąnaudoms mažinti (OL L 155, 2014 5 23, p. 1.)

(41) siekiant skatinti naujų ryšių paslaugų ir visos Europos ryšių tinklų ir paslaugų plėtotę bei paslaugų teikėjams ir vartotojams suteikti galimybę turėti naudos iš vidaus rinkos ekonomijos masto, elektroninių ryšių tinklų ir paslaugų teikimui turėtų būti taikoma kuo mažiau sunkumų sudaranti leidimų sistema;

(42) vidaus rinkos naudą paslaugų teikėjams ir galutiniams naudotojams geriausiai galima pasiekti bendruoju elektroninių ryšių tinklų ir elektroninių ryšių paslaugų, kurios nėra su numeriu nesiejamo asmenų tarpusavio ryšio paslaugos, leidimu, nereikalaujant jokio aiškaus nacionalinės reguliavimo institucijos sprendimo ar administracinio akto ir taikant tik vieną procedūrinį reikalavimą – reikalavimą pateikti deklaruojamąjį pranešimą. Kai valstybės narės reikalauja, kad elektroninių ryšių tinklų ar paslaugų teikėjai praneštų, kai pradeda savo veiklą, paslaugų teikėjams neturėtų atsirasti jokių administracinių išlaidų, susijusių su tokiu pranešimu, ir galėtų būti sudaryta galimybė pranešimus pateikti per specialų langelį kompetentingų institucijų interneto svetainėje. Siekdama remti veiksmingą tarpvalstybinį koordinavimą, visų pirma visoje Europoje veikiančių operatorių atžvilgiu, BEREC turėtų sukurti ir administruoti tokių pranešimų duomenų bazę. Kompetentingos institucijos turėtų BEREC perduoti tik išsamius pranešimus. Valstybės narės neturėtų jokiu būdu kliudyti teikti tinklus ar paslaugas, be kita, remdamosi tuo, kad pateiktas neišsamus pranešimas;

(43) pranešimai turėtų būti laikomi tik teikėjo pareiškimu, kad jis ketina pradėti teikti elektroninių ryšių tinklus ir paslaugas. Turėtų būti reikalaujama, kad teikėjas tą pareiškimą papildytų tik šioje direktyvoje nustatyta informacija. Valstybės narės neturėtų nustatyti papildomų arba atskirų pranešimo reikalavimų;

(44) priešingai nei kitų šioje direktyvoje apibrėžtų elektroninių ryšių tinklų ir paslaugų kategorijų atveju, su numeriu nesiejamo asmenų tarpusavio ryšio paslaugoms nėra naudingas viešosios numeracijos išteklių naudojimas ir jomis nėra naudojamasi sąveikioje ekosistemoje, kurios veikimas užtikrinamas viešuoju lygmeniu. Todėl tų rūšių paslaugoms netinkama taikyti bendrojo leidimo tvarkos;

(45) suteikdamos teises naudoti radijo spektrą, numeracijos išteklius arba teises įrengti įrenginius, kompetentingos institucijos turėtų įmones, kurioms suteikiamos tokios teisės, informuoti apie atitinkamas sąlygas. Valstybės narės tokias radijo spektro naudojimo sąlygas turėtų galėti nustatyti individualiose naudojimo teisėse arba bendrajame leidime;

(46) bendruosiuose leidimuose turėtų būti tik sąlygos, kurios yra konkrečiai skirtos elektroninių ryšių sektoriui. Jiems neturėtų būti taikomos sąlygos, kurios taikomos pagal kitus galiojančius nacionalinės teisės aktus, visų pirma, dėl vartotojų apsaugos, ir kurie nėra konkrečiai skirti ryšių sektoriui. Pavyzdžiui, kompetentingos institucijos turėtų galėti pranešti įmonėms apie taikytinus aplinkos apsaugos bei miestų ir kaimų planavimo reikalavimus. Pagal bendrąjį leidimą nustatytos sąlygos nedaro poveikio taikomos teisės nustatymui pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) 593/2008[1];

[1] 2008 m. birželio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 593/2008 dėl sutartinėms prievolėms taikytinos teisės (Roma I) (OL L 177, 2008 7 4, p. 6).

(47) į galimas su bendraisiais leidimais siejamas sąlygas turėtų būti įtrauktos konkrečios sąlygos, kuriose numatytas prieinamumas neįgaliems galutiniams naudotojams ir poreikis valdžios institucijoms ir skubios pagalbos tarnyboms susisiekti vienoms su kitomis ir su plačiąja visuomene prieš dideles nelaimes, jų metu arba po jų;

(48) bendruosiuose leidimuose būtina aiškiai nurodyti įmonių teises ir pareigas pagal tokius leidimus, kad visoje Sąjungoje būtų užtikrintos vienodos sąlygos ir būtų lengviau vesti derybas dėl viešųjų elektroninių ryšių tinklų sujungimo per valstybių sienas;

(49) bendrasis leidimas suteikia įmonėms, teikiančioms elektroninių ryšių tinklus ir paslaugas visuomenei, teisę derėtis dėl sujungimo laikantis šios direktyvos sąlygų. Visuomenei elektroninių ryšių tinklų ir paslaugų neteikiančios įmonės gali derėtis dėl sujungimo komercinėmis sąlygomis;

(50) kompetentingos institucijos, numatydamos su bendraisiais leidimais siejamas sąlygas ir taikydamos administracinius mokesčius, turėtų deramai atsižvelgti į situacijas, kuriomis elektroninius ryšių tinklus ar paslaugas ne pelno tikslais teikia fiziniai asmenys. Tais atvejais, kai elektroninių ryšių tinklai ir paslaugos nėra teikiami visuomenei, tikslinga taikyti mažiau ir lengvesnes sąlygas, jei jų yra, nei tos, kurias pateisinama taikyti tais atvejais, kai elektroninių ryšių tinklai ir paslaugos yra teikiami visuomenei;

(51) konkretūs įpareigojimai, nustatyti įmonėms, teikiančioms elektroninių ryšių tinklus ir elektroninių ryšių paslaugas pagal Sąjungos teisę dėl to, kad jos pripažintos turinčiomis didelę įtaką rinkoje, kaip apibrėžta šioje direktyvoje, turėtų būti nustatyti atskirai nuo bendrųjų teisių ir pareigų, nustatytų pagal bendrąjį leidimą;

(52) įmanoma, kad įmonėms, teikiančioms elektroninių ryšių tinklus ir paslaugas, reikalingas jų teisių patvirtinimas pagal bendrąjį leidimą dėl sujungimo ir priėjimo teisių, ypač kad jiems būtų lengviau vesti derybas su kito lygmens valdžia, regioninio ar vietos lygmeniu, ar paslaugų teikėjais kitose valstybėse narėse. Tuo tikslu kompetentingos institucijos turėtų įmonių prašymu ar, alternatyviai, automatiškai reaguodamos į pranešimą pagal bendrąjį leidimą pateikti joms deklaracijas. Tokios deklaracijos neturėtų būti laikomos teisių suteikimo dokumentu, ir nuo tokios deklaracijos neturėtų priklausyti jokios teisės pagal bendrąjį leidimą ar naudojimo teisės, ar tokių teisių įgyvendinimas;

(53) įmonėms, teikiančioms elektroninių ryšių paslaugas, turėtų būti galima nustatyti administracinius mokesčius, siekiant finansuoti nacionalinės reguliavimo arba kitos kompetentingos institucijos veiklą, kurią ji vykdo valdydama leidimų sistemą ir suteikdama naudojimo teises. Tokių mokesčių dydis neturėtų viršyti tos sumos, kurios reikia faktinėms tokios veiklos administracinėms sąnaudoms padengti. Tuo tikslu turėtų būti užtikrintas nacionalinių reguliavimo ir kitų kompetentingų institucijų pajamų ir išlaidų skaidrumas pateikiant metines ataskaitas apie visą surinktų mokesčių sumą ir patirtas administracines sąnaudas, kad įmonės galėtų patikrinti, ar mokesčiai atitinka administracines sąnaudas;

(54) administracinių mokesčių sistemos neturėtų iškreipti konkurencijos ar sukurti kliūčių patekti į rinką. Bendrojo leidimo sistema nebeleidžia administracines sąnaudas ir atitinkamus mokesčius priskirti atskiroms įmonėms, išskyrus už teisių naudoti numeracijos išteklius, radijo spektrą ir teisių įrengti įrenginius suteikimą. Bet kokie taikomi administraciniai mokesčiai turėtų atitikti bendrojo leidimo sistemos principus. Sąžiningos, paprastos ir skaidrios alternatyvos pavyzdžiu tiems mokesčių skyrimo kriterijams galėtų būti su apyvarta susijęs platinimas. Kai administraciniai mokesčiai labai nedideli, tinkamas sprendimas galėtų būti ir vienodo tarifo mokesčiai arba mokesčiai, nustatomi derinant vienodą tarifą su elementu, susijusiu su apyvarta. Atsižvelgdamos į tai, kiek bendrojo leidimo tvarka taikoma įmonėms, turinčioms labai mažą rinkos dalį, pavyzdžiui, vietiniams tinklo teikėjams, arba kiek ji taikoma paslaugų teikėjams, kurių verslo modelis duoda labai ribotas pajamas, nors rinkos skverbtis pagal apimtis yra didelė, valstybės narės turėtų apsvarstyti galimybę nustatyti deramą *de minimis* ribą, nuo kurios būtų taikomi administraciniai mokesčiai;

(55) valstybėms narėms gali reikėti pakeisti teises, sąlygas, procedūras, mokesčius ir rinkliavas, susijusias su bendraisiais leidimais ir naudojimosi teisėmis, kai tai yra objektyviai pateisinama. Apie tokius siūlomus pakeitimus turėtų būti laiku pranešta visoms suinteresuotosioms šalims, kad jos turėtų pakankamą galimybę išreikšti savo nuomonę apie tuos pakeitimus. Turėtų būti vengiama nebūtinų procedūrų tuo atveju, kai suteiktų teisių įrengti įrangą arba radijo spektro ar numeracijos išteklių naudojimo teisių pakeitimai yra nedideli ir jie nedaro įtakos trečiųjų šalių interesams. Nedideli teisių ir įpareigojimų pakeitimai – tai iš esmės administraciniai pakeitimai, dėl kurių bendrojo leidimo ir individualių naudojimo teisių pobūdis iš esmės nekinta ir todėl dėl jų kitų įmonių atžvilgiu neįgyjamas konkurencinis pranašumas;

(56) atsižvelgiant į tai, kaip svarbu užtikrinti teisinį tikrumą ir siekiant propaguoti reguliavimo nuspėjamumą siekiant užtikrinti saugią investicijų aplinką, visų pirma naujo belaidžio plačiajuosčio elektroninio ryšio srityje, bet kokiam esamų radijo spektro ar numeracijos išteklių naudojimo teisių arba teisių įrengti įrenginius apribojimui arba panaikinimui turėtų būti taikomi nuspėjami ir skaidrūs pagrindimas ir procedūros. Todėl galėtų būti nustatyti griežtesni reikalavimai arba sukurta pranešimo schema, visų pirma jei naudojimo teisės buvo suteiktos pagal konkurencines ar lyginamąsias procedūras, taip pat suderintų radijo spektro juostų, skirtų naudoti belaidžio plačiajuosčio elektroninio ryšio paslaugoms (toliau – belaidės plačiajuostės paslaugos), atveju. Pagrindimas, susijęs su efektyviu ir veiksmingu radijo spektro naudojimu ir technologijų raida, dažnai galėtų būti grindžiamas techninio įgyvendinimo priemonėmis, priimtomis pagal Europos Parlamento ir Tarybos sprendimą Nr. 676/2002/EB[1]. Be to, išskyrus atvejus, kai siūlomi pakeitimai yra nedideli, jeigu reikia apriboti, panaikinti arba iš dalies pakeisti bendruosius leidimus ir individualias radijo spektro naudojimo teises be teisių turėtojo sutikimo, tai gali būti daroma pasikonsultavus su suinteresuotosiomis šalimis. Kadangi bendrųjų leidimų arba teisių apribojimai ar panaikinimas gali turėti didelių pasekmių jų turėtojams, kompetentingos institucijos, prieš priimdamos tokias priemones, turėtų skirti tam ypatingą dėmesį ir iš anksto įvertinti galimą žalą, kurią tokios priemonės gali sukelti;

[1] 2002 m. kovo 7 d. Europos Parlamento ir Tarybos sprendimas Nr. 676/2002/EB dėl radijo spektro politikos teisinio reguliavimo pagrindų Europos bendrijoje (Sprendimas dėl radijo spektro) (OL L 108, 2002 4 24, p. 1).

(57) nacionalinėms reguliavimo institucijoms, kitoms kompetentingoms institucijoms ir BEREC reikia rinkti informaciją iš rinkos dalyvių, kad jos galėtų veiksmingai atlikti savo užduotis, be kita ko, atlikti vertinimą, kaip laikomasi bendrųjų šios direktyvos sąlygų, tačiau vertinimo metu tų sąlygų taikymas nesustabdomas. Išimties tvarka taip pat gali būti būtina surinkti informaciją iš kitų įmonių, veikiančių glaudžiai su elektroninių ryšių paslaugų sektoriumi susijusiuose sektoriuose, pavyzdžiui, turinio teikėjų, kurie turi informacijos, kuri galėtų būti joms reikalinga, kad jos galėtų atlikti savo užduotis pagal Sąjungos teisę. Be to, tokią informaciją rinkti Komisijos vardu gali būti būtina, kad ji galėtų įvykdyti savo atitinkamas pareigas pagal Sąjungos teisę. Prašymai suteikti informaciją turėtų būti proporcingi ir neužkrauti įmonėms nereikalingos naštos. Nacionalinių reguliavimo ir kitų kompetentingų institucijų surinkta informacija turėtų būti viešai prieinama, išskyrus tą jos dalį, kuri pagal nacionalines taisykles dėl galimybės visuomenei susipažinti su informacijos yra konfidenciali, ir laikantis Sąjungos bei nacionalinių taisyklių dėl komercinio konfidencialumo;

(58) siekiant veiksmingai atlikti nacionalinių reguliavimo institucijų reguliavimo užduotis, į jų renkamus duomenis turėtų būti įtraukti apskaitos duomenys dėl mažmeninių rinkų, susijusių su didmeninėmis rinkomis, kuriose įmonė pripažinta turinčia didelę įtaką rinkoje, dėl kurios nacionalinė reguliavimo institucija jam taiko reguliavimą. Taip pat turėtų būti įtraukiami duomenys, kuriuos naudodama nacionalinė reguliavimo institucija galėtų įvertinti sąlygų, siejamų su naudojimosi teise, laikymąsi, galimą planuojamų tinklo topologijos atnaujinimų arba pakeitimų poveikį konkurencijos raidai arba didmeniniams produktams, kuriais gali naudotis kiti subjektai. Informacija apie tai, kaip laikomasi su radijo spektro naudojimo teisėmis siejamų aprėpties įpareigojimų, yra būtina siekiant užtikrinti tinklų diegimo geografinių tyrimų išsamumą. Tuo klausimus kompetentinga institucija turėtų galėti reikalauti, kad būtų pateikta tokia išskaidyto vietos lygmens informacija, kurios detalizavimo užtektų tinklų geografiniam tyrimui;

(59) siekiant palengvinti ataskaitų ir informacijos teikimo reikalavimų naštą tinklų ir paslaugų teikėjams ir atitinkamoms kompetentingoms institucijoms, tokie įpareigojimai turėtų būti proporcingi, objektyviai pateisinami ir apsiriboti tik tuo, kas tikrai būtina. Visų pirma kompetentinga institucija ir BEREC turėtų vengti teikti vienodus informacijos prašymus ir reikalauti sistemingai ir reguliariai įrodinėti, kad laikomasi visų bendrojo leidimo arba naudojimo teisių sąlygų. Įmonės turėtų žinoti, kam bus naudojama informacija, kurią prašoma pateikti. Informacijos pateikimas neturėtų būti sąlyga patekti į rinką. Statistikos tikslais galima reikalauti, kad elektroninių ryšių tinklų ar paslaugų teikėjai praneštų, kai jie nutraukia savo veiklą;

(60) neturėtų būti daromas poveikis valstybių narių įsipareigojimams teikti informaciją siekiant apginti Sąjungos interesus pagal tarptautinius susitarimus, taip pat įsipareigojimams teikti ataskaitas pagal teisės aktus, kurie nėra konkrečiai skirti elektroninio ryšio sektoriui, pavyzdžiui, pagal konkurencijos teisės aktus;

(61) turėtų būti galima su Komisija, BEREC ir kitomis nacionalinėmis reguliavimo institucijomis keistis informacija, kurią kompetentinga institucija pagal Sąjungos ir nacionalines taisykles dėl komercinio konfidencialumo ir dėl asmens duomenų apsaugos laiko konfidencialia, kai toks apsikeitimas yra būtinas šią direktyvą į nacionalinę teisę perkeliančių teisės aktų taikymui. Apsikeičiama tik tokia informacija, kuri atitinka apsikeitimo tikslą ir yra jam svarbi;

(62) elektroninių ryšių plačiajuosčių tinklų įvairovė technologijų, topologijos, naudojamos terpės ir nuosavybės atžvilgiais vis didėja. Todėl siekiant reguliavimo priemonių veiksmingumo ir tikslingo taikymo tose srityse, kur jų reikia, tokios priemonės turi būti grindžiamos išsamia informacija apie tinklo diegimą. Ta informacija labai svarbi siekiant skatinti investicijas, didinti sujungiamumą Sąjungoje ir teikti informaciją visoms susijusioms institucijoms ir piliečiams. Jai turėtų būti priskiriami ir itin didelio pralaidumo tinklų diegimo, ir esamų varinių laidų arba kitokių tinklų esminio atnaujinimo arba išplėtimo, nors pastarųjų tinklų veikimo charakteristikos nebūtinai visais atžvilgiais prilygtų itin didelio pralaidumo tinklų veikimo charakteristikoms (pavyzdžiui, šviesolaidžio nutiesimo iki skirstomųjų spintų, derinant su aktyviosiomis technologijomis, tokiomis kaip vektorizavimas), tyrimai. Atitinkamos prognozės turėtų apimti ne ilgesnius kaip trejų metų laikotarpius. Informacijos, kurią turėtų rinkti kompetentingos institucijos, išsamumo lygis ir teritorinis detalizavimas turėtų priklausyti nuo konkretaus reguliavimo tikslo ir ji turėtų būti tinkama tais reguliavimo tikslais, kuriems ji naudojama. Todėl teritorinio vieneto dydis valstybėse narėse skirsis, priklausomai nuo reguliavimo poreikių tam tikromis nacionalinėmis aplinkybėmis ir nuo vietinių duomenų buvimo. Teritorinių statistinių vienetų klasifikacijos (NUTS) 3 lygio teritoriniai vienetai dauguma atvejų bus nepakankamai maži.

Nacionalinės reguliavimo ir kitos kompetentingos institucijos turėtų vadovautis BEREC gairėmis dėl geriausios praktikos atliekant tokią užduotį, o tokios gairės galės būti grindžiamos patirtimi, kurią nacionalinės reguliavimo ir kitos kompetentingos institucijos įgijo atlikdamos tinklų diegimo geografinius tyrimus. Nedarant poveikio komercinio konfidencialumo reikalavimams, kompetentingos institucijos turėtų, kai informacija dar nėra prieinama rinkoje, laikydamosi Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2003/98/EB[1], duomenis padaryti tiesiogiai prieinamus atviruoju duomenų formatu ir be kartotinio naudojimo apribojimų pateikti tokiuose tyrimuose surinktą informaciją, taip pat turėtų galutiniams naudotojams suteikti paslaugos kokybės priemones, kad prisidėtų prie geresnio jų informavimo apie esamas prisijungimo prie tinklo paslaugas. Renkant tą informaciją visos atitinkamos institucijos turėtų laikytis konfidencialumo principo ir turėtų vengti sukelti nepalankias konkurencines sąlygas bet kokiai įmonei;

[1] 2003 m. lapkričio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2003/98/EB dėl viešojo sektoriaus informacijos pakartotinio naudojimo (OL L 345, 2003 12 31, p. 90).

(63) labai svarbu mažinti skaitmeninę atskirtį Sąjungoje, kad visi Sąjungos piliečiai turėtų galimybę naudotis interneto ir skaitmeninėmis paslaugomis. Tuo tikslu, konkrečių ir tiksliai apibrėžtų zonų atveju, atitinkamos institucijos turėtų turėti galimybę paprašyti įmonių ir valdžios institucijų pareikšti ketinimą šiose zonose įdiegti itin didelio pralaidumo tinklus, suteikiant jiems pakankamai laiko pateikti nuodugniai apsvarstytą atsakymą. Kad būtų galima nustatyti prisijungimo prie tinklų įvairiose vietovėse galimybes, į prognozes įtraukta informacija turėtų atspindėti duomenų rinkimo laikotarpio ekonomines elektroninių ryšių tinklų sektoriaus perspektyvas ir įmonių ketinimus investuoti. Jeigu įmonė ar valdžios institucija paskelbia ketinimą diegti tinklus tam tikroje zonoje, nacionalinė reguliavimo arba kita kompetentinga institucija turėtų galėti reikalauti, kad kitos įmonės ir valdžios institucijos pareikštų, ar jos ketina toje zonoje diegti itin didelio pralaidumo tinklus arba iš esmės atnaujinti ar išplėsti savo tinklą tiek, kad jo duomenų atsisiuntimo sparta būtų bent 100 Mbps. Ta procedūra užtikrins skaidrumą įmonėms ir valdžios institucijoms, kurios yra pareiškusios susidomėjimą diegti tinklus šioje zonoje, kad rengdamos savo verslo planus jos galėtų įvertinti tikėtiną kitų tinklų konkurenciją, su kuria teks susidurti. Teigiamas tokio skaidrumo efektas priklauso nuo rinkos dalyvių sąžiningumo ir geros valios teikiant atsakymus;

(64) nors rinkos dalyviai gali pakeisti savo tinklų diegimo planus dėl nenumatytų, objektyvių ir pateisinamų priežasčių, kompetentingos institucijos turėtų įsikišti, įskaitant tuos atvejus, kai daromas poveikis viešajam finansavimui, ir, jei tinkama, nustatyti sankciją, jeigu įmonė arba valdžios institucija sąmoningai arba dėl didelio aplaidumo joms pateikė klaidinančią, klaidingą ar neišsamią informaciją. Kalbant apie atitinkamas su sankcijomis susijusias nuostatas, didelis aplaidumas turėtų reikšti situaciją, kai įmonė ar valdžios institucija klaidinančią, klaidingą ar neišsamią informaciją pateikia dėl tokio savo elgesio ar vidaus darbo organizavimo, kuriais rimtai nukrypstama nuo deramo elgesio teikiant informaciją. Didelio aplaidumo atveju neturėtų būti reikalaujama, kad įmonė ar valdžios institucija žinotų, kad teikiama informacija yra klaidinanti, klaidinga ar neišsami, bet veikiau tai, kad ji privalėjo tai žinoti, jeigu būtų veikusi arba savo darbą organizavusi laikydamasi tinkamo patikrinimo principo. Svarbu, kad sankcijos būtų pakankamai atgrasomos atsižvelgiant į neigiamą poveikį konkurencijai ir viešai finansuojamiems projektams. Nuostatos dėl sankcijų neturėtų daryti poveikio teisėms reikalauti žalos atlyginimo pagal nacionalinę teisę;

(65) investavimo sąlygų nuspėjamumo tikslais kompetentingos institucijos turėtų galėti su įmonėmis ir valdžios institucijomis, pareiškusioms suinteresuotumą diegti itin didelio pajėgumo tinklus, dalytis informacija, ar atitinkamoje zonoje yra atliekamas arba numatytas kitoks tinklų, įskaitant mažiau kaip 100 Mbps atsisiuntimo spartos tinklus, atnaujinimas;

(66) svarbu, kad nacionalinės reguliavimo ir kitos kompetentingos institucijos konsultuotųsi su visomis suinteresuotosiomis šalimis dėl siūlomų sprendimų, suteiktų joms pakankamai laiko pastaboms pateikti, atsižvelgiant į klausimo sudėtingumą, ir atsižvelgtų į jų nuomonę prieš priimdamos galutinį sprendimą. Siekdamos užtikrinti, kad nacionaliniu mastu priimti sprendimai nedarytų neigiamo poveikio vidaus rinkos veikimui ar kitiems SESV tikslams, nacionalinės reguliavimo institucijos taip pat turėtų pranešti kai kuriuos sprendimų projektus Komisijai ir kitoms nacionalinėms reguliavimo institucijoms, kad jos turėtų galimybę pateikti pastabas. Tikslinga, kad kompetentingos institucijos konsultuotųsi su suinteresuotosiomis šalimis šioje direktyvoje apibrėžtais atvejais dėl visų priemonių projektų, darančių poveikį valstybių narių tarpusavio prekybai;

(67) konkurencinės aplinkos sąlygomis reikėtų atsižvelgti į suinteresuotųjų šalių, įskaitant naudotojus ir vartotojus, nuomones. Siekdamos tinkamai atsižvelgti į piliečių interesus, valstybės narės turėtų įdiegti tinkamą konsultavimosi mechanizmą. Toks mechanizmas galėtų būti įstaiga, kuri nepriklausomai nuo nacionalinės reguliavimo institucijos ir paslaugų teikėjų atliktų tyrimus su vartotojais susijusiais klausimais, pavyzdžiui, vartotojų įpročių ir paslaugų teikėjų keitimo mechanizmų klausimais, ir kuri veiktų skaidriai bei prisidėtų prie esamų konsultavimosi su suinteresuotaisiais subjektais mechanizmų. Be to, galėtų būti nustatytas mechanizmas siekiant prisidėti prie atitinkamo bendradarbiavimo klausimais, susijusiais su teisėto turinio propagavimu. Tačiau pagal jokias pagal šį mechanizmą sutartas bendradarbiavimo procedūras neturėtų būti leidžiamas sistemingas naudojimosi internetu tiriamasis stebėjimas;

(68) neteisminio ginčų sprendimo procedūros gali būti greita ir ekonomiška priemonė galutiniams naudotojams, visų pirma vartotojams ir ypač mažoms bei mažosioms įmonėms, kaip apibrėžta Komisijos rekomendacijos 2003/361/EB priede[1], ginti savo teises. Valstybės narės turėtų sudaryti galimybes nacionalinei reguliavimo institucijai arba kitai kompetentingai institucijai, atsakingai už galutinių naudotojų teises, arba bent vienai nepriklausomai įstaigai, turinčiai patvirtintų ekspertinių žinių šioje srityje, veikti kaip alternatyvaus ginčų sprendimo subjektas. Tokių ginčų sprendimo srityje toms institucijoms neturėtų būti teikiami jokie nurodymai. Kadangi daug valstybių narių yra parengusios ginčių sprendimo procedūras galutiniams naudotojams, kurie nėra vartotojai, kuriems netaikoma Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2013/11/ES[2], pagrįsta neatsisakyti specialių sektoriaus ginčų sprendimo procedūrų, skirtų ir vartotojams, ir kitiems galutiniams naudotojams, visų pirma labai mažoms ir mažosioms įmonėms, jei valstybės narės yra išplėtusios tokios procedūros taikymą. Dėl neteisminio ginčų sprendimo valstybės narės turėtų galėti palikti galioti arba nustatyti griežtesnes taisykles, nei nustatytosios Direktyvoje 2013/11/ES, kad užtikrintų aukštesnį vartotojų apsaugos lygį;

---

1 2003 m. gegužės 6 d. Komisijos rekomendacija 2003/361/EB dėl ypač mažų, mažųjų ir vidutinių įmonių apibrėžimo (OL L 124, 2003 5 20, p. 36).

2 2013 m. gegužės 21 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2013/11/ES dėl alternatyvaus vartotojų ginčų sprendimo, kuria iš dalies keičiami Reglamentas (EB) Nr. 2006/2004 ir Direktyva 2009/22/EB (Direktyva dėl vartotojų AGS) (OL L 165, 2013 6 18, p. 63).

(69) jei iškyla ginčas tarp tos pačios valstybės narės įmonių šios direktyvos taikymo srityje, pavyzdžiui, susijęs su prieigos įpareigojimais ir sujungimu ar su galutinių naudotojų sąrašų perdavimo būdu, sąžiningai vedusi derybas nukentėjusioji šalis, kuriai vis dėlto nepavyko pasiekti susitarimo, turėtų galėti kreiptis į nacionalinę reguliavimo instituciją, kad ši išspręstų ginčą. Nacionalinės reguliavimo institucijos turėtų galėti įpareigoti šalis laikytis sprendimo. Spręsdamos ginčą, kilusį tarp elektroninių ryšių tinklų ar paslaugų arba susijusių priemonių teikėjų kurioje nors valstybėje narėje, nacionalinės reguliavimo institucijos turėtų siekti užtikrinti, kad būtų laikomasi įsipareigojimų, kylančių pagal šią direktyvą;

(70) be atgręžtinio reikalavimo teisių, suteikiamų pagal Sąjungos ar nacionalinę teisę, dar reikia paprastos procedūros, kuri bet kurios ginčo šalies prašymu būtų pradėta siekiant išspręsti tarpvalstybinius ginčus, kilusius tarp įmonių, teikiančių arba turinčių leidimą teikti elektroninių ryšių tinklus ar paslaugas skirtingose valstybėse narėse;

(71) viena iš svarbių BEREC pavestų užduočių – prireikus rengti nuomones, susijusias su tarpvalstybiniais ginčais. Todėl tokiais atvejais nacionalinės reguliavimo institucijos, imdamosi priemonių, kuriomis jos nustato įpareigojimą įmonei arba kitaip išsprendžia ginčą, turėtų visiškai atsižvelgti į visas nuomones, kurias pateikė BEREC;

(72) dėl valstybių narių koordinavimo joms savo teritorijose organizuojant radijo spektro naudojimą nebuvimo, jei tai nebūtų išspręsta dvišalėse valstybių narių derybose, gali kilti didelio masto trukdžių problemų, kurios ypač paveiktų bendrosios skaitmeninės rinkos plėtrą. Valstybės narės turėtų imtis visų būtinų priemonių, kad išvengtų tarpvalstybinių ir žalingųjų trukdžių tarpusavyje. Radijo spektro politikos grupei, įsteigtai Komisijos sprendimu 2002/622/EB[1], turėtų būti pavesta remti būtiną tarpvalstybinį koordinavimą ir ji turėtų būti paskirta veikti kaip forumas, kad spręstų valstybių narių ginčus dėl tarpvalstybinių klausimų. Atsižvelgiant į Radijo spektro politikos grupės pasiūlytą sprendimą, tam tikromis aplinkybėmis reikia įgyvendinimo priemonės, kad tarpvalstybiniai trukdžiai būtų galutinai pašalinti arba kad pagal Sąjungos teisę būtų užtikrintas dviejų arba kelių valstybių narių dvišalėse derybose sutarto koordinuoto sprendimo vykdymas. Nederinant valstybių narių ir Sąjungos kaimyninių šalių veiksmų, taip pat gali kilti didelio masto trukdžių problemų. Valstybės narės turėtų imtis tinkamų priemonių, kad išvengtų tarpvalstybinių ir žalingųjų trukdžių su Sąjungos kaimyninėmis šalimis, ir tais klausimais bendradarbiauti tarpusavyje. Valstybių narių, patiriančių tarpvalstybinių trukdžių iš trečiųjų valstybių poveikį, prašymu, Sąjunga turėtų toms valstybėms narėms suteikti visapusišką paramą;

[1] 2002 m. liepos 26 d. Komisijos sprendimas 2002/622/EB dėl Radijo spektro politikos grupės įsteigimo (OL L 198, 2002 7 27, p. 49).

(73) Radijo spektro politikos grupė – Komisijos aukšto lygio patariamoji grupė, kuri sukurta Sprendimu 2002/622/EB tam, kad prisidėtų prie vidaus rinkos plėtros ir padėtų rengti Sąjungos lygmens radijo spektro politiką atsižvelgiant į ekonominius, politinius, kultūrinius, strateginius, sveikatos ir visuomeninius aspektus, taip pat į techninius parametrus. Ji turėtų būti sudaryta iš įstaigų, bendrai politiškai atsakingų už strateginę radijo spektro politiką, vadovų. Ji turėtų padėti ir patarti Komisijai radijo spektro politikos klausimais. Tai turėtų dar labiau padidinti radijo spektro politikos matomumą įvairiose Sąjungos politikos srityse ir padėti užtikrinti nuoseklumą sektoriuose Sąjungos ir nacionaliniu lygmeniu. Ji taip pat turėtų teikti konsultacijas Europos Parlamentui ir Tarybai jų prašymu. Be to, Radijo spektro politikos grupėje turėtų būti koordinuojamas šioje direktyvoje nustatytų su radijo spektru susijusių valstybių narių įpareigojimų vykdymas, o pati grupė turėtų atlikti esminį vaidmenį vidaus rinkai itin svarbiose srityse – pavyzdžiui, tarpvalstybinio koordinavimo ar standartizavimo srityse. Taip pat galėtų būti kuriamos techninės arba ekspertų darbo grupės, siekiant padėti rengti plenarinius posėdžius, kuriuose valstybių narių ir Komisijos aukšto lygio atstovai rengtų strateginę politiką. Komisija nurodė ketinanti per šešis mėnesius nuo šios direktyvos įsigaliojimo iš dalies pakeisti Sprendimą 2002/622/EB, kad būtų įtrauktos naujos šia direktyva Radijo spektro politikos grupei pavestos užduotys;

(74) kompetentingos institucijos turėtų stebėti, kaip laikomasi bendrojo leidimo ir naudojimo teisių sąlygų, ir užtikrinti tokį laikymąsi, visų pirma užtikrinti veiksmingą ir ekonomišką radijo spektro naudojimą ir aprėpties bei paslaugos kokybės įpareigojimų laikymąsi administracinėmis sankcijomis, įskaitant finansines sankcijas ir uždraudimą bei naudojimo teisių panaikinimą tais atvejais, kai tos sąlygos pažeidžiamos. Įmonės turėtų kompetentingoms institucijoms teikti kuo tikslesnę ir išsamesnę informaciją, kad pastarosios galėtų atlikti savo stebėjimo užduotis;

(75) sąlygos, siejamos su bendraisiais leidimais ir individualiomis naudojimo teisėmis, turėtų griežtai apsiriboti tik tomis sąlygomis, kurios būtinos, kad būtų laikomasi nacionalinėje ir Sąjungos teisėje nustatytų įpareigojimų;

(76) bet kuri šalis, dėl kurios kompetentinga institucija priėmė sprendimą, turėtų turėti teisę pateikti apeliacinį skundą institucijai, kuri yra nepriklausoma nuo dalyvaujančių šalių ir kuriai nedaromas išorinis poveikis arba politinis spaudimas, galintys pakenkti nepriklausomam tai institucijai pateiktų klausimų svarstymui. Ta institucija gali būti teismas. Be to, bet kuri įmonė, kuri mano, jog jos prašymas suteikti teisę įrengti įrenginius nebuvo nagrinėjamas pagal šioje direktyvoje nustatytus principus, turėtų turėti teisę pateikti apeliacinius skundus dėl tokių sprendimų. Ta apeliacijų tvarka neturėtų būti daromas poveikis kompetencijos pasidalijimo principui nacionalinėse teismų sistemose ir juridinių ar fizinių asmenų teisėms pagal nacionalinę teisę. Valstybės narės bet kuriuo atveju turėtų suteikti veiksmingos tokių sprendimų teisminės peržiūros galimybę;

(77) kad rinkos dalyviams būtų užtikrintas teisinis tikrumas, apeliacinės institucijos turėtų veiksmingai vykdyti savo funkcijas. Visų pirma apeliacinės procedūros neturėtų būti nepagrįstai ilgos. Laikinosios priemonės, kuriomis sustabdomas kompetentingos institucijos sprendimo galiojimas, turėtų būti taikomos tik tuo atveju, jeigu reikia skubiai užkirsti kelią didžiulei ir nepataisomai žalai, kurią gali patirti taikyti šią priemones prašanti šalis, ir jeigu jų reikia interesams suderinti;

(78) apeliacinės institucijos labai skirtingai taikydavo laikinąsias priemones sustabdyti nacionalinių reguliavimo arba kitų kompetentingų institucijų sprendimų galiojimą. Siekiant didesnio nuoseklumo turėtų būti taikomi bendri standartai, laikantis Teisingumo Teismo praktikos. Apeliacinės institucijos taip pat turėtų galėti prašyti BEREC paskelbtos informacijos. Atsižvelgiant į apeliacijų svarbą bendram reguliavimo sistemos veikimui, visose valstybėse narėse turėtų būti nustatytas mechanizmas, kuriuo remiantis būtų renkama informacija apie apeliacinius skundus ir sprendimus sustabdyti visų valstybių narių kompetentingų institucijų priimtus sprendimus ir kuriuo remiantis ta informacija būtų pateikiama Komisijai ir BEREC. Tuo mechanizmu turėtų būti užtikrinama galimybė Komisijai arba BEREC gauti iš valstybių narių sprendimų ir teismo sprendimų tekstus, kad būtų sukurta duomenų bazė;

(79) turėtų būti padidintas Sąjungos mechanizmo, skirto elektroninių ryšių vidaus rinkos stiprinimui, taikymo skaidrumas, siekiant naudos piliečiams ir suinteresuotiesiems subjektams ir siekiant sudaryti galimybę suinteresuotosioms šalims pareikšti savo nuomonę, be kita ko, reikalaujant, kad nacionalinės reguliavimo institucijos paskelbtų visų priemonių projektus tuo pačiu metu, kai jie perduodami Komisijai, BEREC ir nacionalinėms reguliavimo institucijoms kitose valstybėse narėse. Visi tokie priemonių projektai turėtų būti pagrįsti ir juose turėtų būti pateikta išsami analizė;

(80) Komisija, kuo labiau atsižvelgdama į BEREC nuomonę, turėtų galėti reikalauti, kad nacionalinė reguliavimo institucija atsiimtų priemonės projektą, susijusį su atitinkamų rinkų apibrėžtimi arba įmonių pripažinimu turinčiomis didelę įtaką rinkoje, jei tokie sprendimai sukurtų kliūtis vidaus rinkai arba būtų nesuderinami su Sąjungos teise, ypač politikos tikslais, kurių nacionalinės reguliavimo institucijos turėtų laikytis. Šia procedūra nedaromas poveikis pranešimų procedūrai, numatytai Direktyvoje (ES) 2015/1535, ir Komisijos prerogatyvoms pagal SESV dėl Sąjungos teisės pažeidimų;

(81) prieš konsultacijas Sąjungos lygmeniu turėtų būti surengtos nacionalinės konsultacijos su suinteresuotosiomis šalimis, siekiant sutvirtinti elektroninių ryšių vidaus rinką ir laikantis nuoseklaus teisių gynimo priemonių taikymo procedūros, kad konsultacijų Sąjungos lygmeniu metu būtų atspindėta suinteresuotųjų šalių nuomonė. Be to, taip nereikėtų rengti dar vienų konsultacijų Sąjungos lygmeniu, jeigu dėl nacionalinių konsultacijų rezultatų planuojamoje priemonėje būtų atlikta pakeitimų;

(82) svarbu, kad reguliavimo sistema būtų įgyvendinama laiku. Kai Komisija priima sprendimą, kuriame reikalaujama, kad nacionalinė reguliavimo institucija atsiimtų planuojamą priemonę, pastaroji turėtų atsiimti priemonės projektą arba pateikti Komisijai patikslintą priemonę. Turėtų būti nustatytas pranešimo Komisijai apie patikslintą priemonę terminas, kad rinkos dalyviai būtų informuoti apie rinkos peržiūros trukmę, ir kad būtų geriau užtikrintas teisinis tikrumas;

(83) Sąjungos mechanizmas, kuriuo pasinaudodama Komisija gali reikalauti, kad nacionalinės reguliavimo institucijos atsiimtų planuojamas priemones, susijusias su rinkos apibrėžtimi ir didelę įtaką rinkoje turinčių įmonių nustatymu, sėkmingai prisidėjo prie nuoseklaus aplinkybių, kuriomis būtų galima taikyti *ex ante* reguliavimą, ir aplinkybių, kuriomis toks reguliavimas įmonėms taikomas, nustatymo metodo. Iš Direktyvos 2002/21/EB 7 ir 7a straipsniuose nurodytų procedūrų taikymo patirties matyti, kad nacionalinėms reguliavimo institucijoms panašiomis rinkos sąlygomis nenuosekliai taikant priemones padėčiai ištaisyti apsunkinamas elektroninių ryšių vidaus rinkos veikimas. Todėl Komisija ir BEREC turėtų dalyvauti užtikrinant, kad pagal savo atitinkamas atsakomybės sritis būtų nuosekliau taikomos taisomosios priemonės, susijusios su nacionalinių reguliavimo institucijų pasiūlytais priemonių projektais. Be to, priemonių projektų, susijusių su įpareigojimų pratęsimu už pirmojo koncentracijos ar paskirstymo taško, kai tai yra būtina siekiant pašalinti dideles ir ilgalaikes ekonomines ar fizines kliūtis tokios pačios infrastruktūros kūrimui, įmonėms, neatsižvelgiant į tai, ar jos pripažintos turinčiomis didelę įtaką rinkoje, arba susijusių su naujų didelės apimties tinklo elementų reguliavimo požiūriu į bendrą investavimą atveju, jeigu BEREC pritaria Komisijos nuogąstavimams, Komisija turėtų galėti reikalauti, kad nacionalinė reguliavimo institucija priemonės projektą atsiimtų. Norėdama pasinaudoti nacionalinių reguliavimo institucijų patirtimi rinkos tyrimo srityje, Komisija, prieš priimdama sprendimus arba rekomendacijas, turėtų pasikonsultuoti su BEREC;

(84) atsižvelgiant į trumpus terminus, taikomus konsultacijų Sąjungos lygmeniu mechanizmui, Komisijai turėtų būti suteikti įgaliojimai priimti rekomendacijas arba gaires, pagal kurias būtų supaprastinta Komisijos ir nacionalinių reguliavimo institucijų keitimosi informacija tvarka, pavyzdžiui, tais atvejais, kai rinkos yra stabilios arba kai priemonės, apie kurias buvo pranešta anksčiau, keičiamos nedaug. Komisijai taip pat turėtų būti suteikti įgaliojimai, kad galėtų numatyti atleidimą nuo pranešimo apie priemonę tam, kad tam tikrais atvejais tvarka būtų supaprastinta;

(85) siekiant, kad ši direktyva būtų nuosekliai taikoma visose valstybėse narėse, turėtų būti reikalaujama, kad nacionalinės reguliavimo institucijos skaidriai bendradarbiautų viena su kita, su BEREC ir su Komisija;

(86) siekiant veiksmingai prisidėti prie vidaus rinkos raidos ir užbaigimo reikia, kad nacionalinių reguliavimo institucijų veiksmų laisvė būtų suderinta su nuoseklios reguliavimo tvarkos plėtojimu ir su nuosekliu reguliavimo sistemos taikymu. Todėl nacionalinės reguliavimo institucijos turėtų remti Komisijos ir BEREC vykdomą veiklą vidaus rinkos srityje;

(87) priemonės, galinčios daryti poveikį valstybių narių tarpusavio prekybai, – tai priemonės, kurios gali turėti tokios tiesioginės ar netiesioginės, faktinės ar potencialios įtakos valstybių narių tarpusavio prekybai tokiu būdu, kuris gali sukurti kliūtį vidaus rinkai. Jos apima priemones, darančias didelį poveikį įmonėms ar naudotojams kitose valstybėse narėse, kurios apima: priemones, turinčias įtakos naudotojams nustatytoms kainoms kitose valstybėse narėse; priemonės, turinčios įtakos kitoje valstybėje narėje įsisteigusios įmonės galimybei teikti elektroninių ryšių paslaugą, ypač priemonės, turinčios įtakos galimybei siūlyti paslaugas transnacionaliniu mastu; ir priemonės, kurios daro poveikį rinkos struktūrai ar jos prieigai ir sukelia padarinius įmonėse, esančiose kitose valstybėse narėse;

(88) darnesnis atrankos procedūrų elementų ir sąlygų, siejamų su radijo spektro naudojimo teisėmis, kurios turi didelės įtakos rinkos sąlygoms ir konkurencijos padėčiai, įskaitant patekimo į rinką ir plėtros sąlygas, naudojimas ir apibrėžimas būtų stiprinamas koordinavimo mechanizmu, pagal kurį Radijo spektro politikos grupė, nacionalinės reguliavimo arba kitos kompetentingos institucijos prašymu arba išimtinai savo iniciatyva, siekiant keistis geriausia praktika sušaukia Tarpusavio vertinimo forumą, kad būtų išnagrinėti priemonių projektai pirmiau, nei tam tikra valstybė narė suteikia naudojimo teises. Tarpusavio vertinimo forumas yra tarpusavio mokymosi priemonė. Juo turėtų būti prisidedama prie valstybių narių keitimosi geriausia praktika tobulinimo ir didinamas konkurencinių ar palyginamųjų atrankos procedūrų skaidrumas. Tarpusavio vertinimo procesas neturėtų būti laikomas nacionalinių leidimų išdavimo procedūrų oficiali sąlyga. Keitimasis nuomonėmis turėtų būti grindžiamas nacionalinės reguliavimo arba kitos kompetentingos institucijos, prašančių sušaukti Tarpusavio vertinimo forumą, pateikta informacija ir turėtų būti dalis platesnio pobūdžio nacionalinės priemonės, kurią apskritai galėtų sudaryti naudojimo teisių suteikimas, prekyba jomis ir jų nuoma, galiojimo trukmė, atnaujinimas arba dalinis keitimas. Todėl nacionalinė reguliavimo arba kita kompetentinga institucija taip pat turėtų galėti pateikti informaciją apie kitų su atitinkama atrankos procedūra susijusių nacionalinių priemonių projektus arba jų aspektus, kuriais ribojamos radijo spektro naudojimo teisės ir kuriems netaikoma tarpusavio peržiūros mechanizmas. Siekiant sumažinti administracinę naštą, nacionalinė reguliavimo arba kita kompetentinga institucija turėtų galėti tokią informaciją pateikti bendroje ataskaitų teikimo formoje, jei tokia yra, skirta informacijai perduoti Radijo spektro politikos grupės nariams;

(89) kai Sąjungos lygmeniu yra susitarta dėl radijo spektro suderinto skyrimo tam tikroms įmonėms, valstybės narės, suteikdamos radijo spektro naudojimo teises pagal nacionalinio dažnių paskirstymo planą, turėtų griežtai laikytis tokių susitarimų;

(90) valstybės narės turėtų galėti svarstyti galimybę radijo spektro naudojimo teises suteikti taikant bendrus leidimo išdavimo procesus, jei tikėtinas naudojimas apima tarpvalstybines situacijas;

(91) bet koks Komisijos sprendimas, užtikrinantis suderintą šios direktyvos taikymą, turėtų būti susijęs tik su reguliavimo principais, taikymo būdais ir metodologija. Siekiant išvengti abejonių toks sprendimas neturėtų nustatyti išsamių nuostatų, kurių paprastai reikalaujama, kad būtų atspindėtos nacionalinės ypatybės, ir juo neturi būti draudžiama taikyti alternatyvių būdų, kurių, kaip galima pagrįstai tikėtis, poveikis būtų panašus. Toks sprendimas turėtų būti proporcingas, be to, priėmus šį sprendimą turėtų būti daromas poveikis nacionalinių reguliavimo ar kitų kompetentingų institucijų priimtiems sprendimams, dėl kurių neatsiranda vidaus rinkos kliūčių;

(92) Sąjunga ir valstybės narės yra prisiėmusios įsipareigojimus dėl telekomunikacijų tinklų ir paslaugų standartų ir reguliavimo sistemos Pasaulio prekybos organizacijoje;

(93) standartizavimo procesą ir toliau turėtų skatinti rinka. Tačiau gali būti situacijų, kai yra tikslinga reikalauti laikytis konkrečių standartų Sąjungos lygiu, kad vidaus rinkoje būtų padidintas sąveikumas bei pasirinkimo laisvė naudotojams bei skatinama tarpusavio prisijungimo galimybė. Nacionaliniu lygiu valstybėms narėms taikoma Direktyva (ES) 2015/1535. Standartizavimo procedūros pagal šią direktyvą nedaro poveikio Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoms 2014/30/ES[1] ir 2014/35/ES[2] bei Direktyvai 2014/53/ES;

---

[1] 2014 m. vasario 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2014/30/ES dėl valstybių narių įstatymų, susijusių su elektromagnetiniu suderinamumu, suderinimo (OL L 96, 2014 3 29, p. 79).

[2] 2014 m. vasario 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2014/35/ES dėl valstybių narių įstatymų, susijusių su tam tikrose įtampos ribose skirtų naudoti elektros įrenginių tiekimu rinkai, suderinimo (OL L 96, 2014 3 29, p. 357).

(94) turėtų būti reikalaujama, kad viešųjų elektroninių ryšių tinklų arba viešai prieinamų elektroninių ryšių paslaugų teikėjai (arba ir vieni, ir kiti teikėjai) imtųsi priemonių užtikrinti savo atitinkamai tinklų ir paslaugų saugumą ir užkirsti kelią saugumo incidentams arba kuo labiau sumažinti jų poveikį. Atsižvelgiant į naujausius technikos laimėjimus, tomis priemonėmis turėtų būti užtikrinamas tinklų ir paslaugų saugumui kilusią riziką atitinkantis saugumo lygis. Saugumo priemonėse turėtų būti atsižvelgta bent į visus šių elementų aktualius aspektus: tinklų ir įrangos atžvilgiu: fizinį ir aplinkos saugumą, tiekimo saugumą, prieigos prie tinklų kontrolę ir tinklų vientisumą; saugumo incidentų valdymo atžvilgiu: valdymo procedūras, saugumo incidentų nustatymo pajėgumą, pranešimą apie saugumo incidentus ir ryšių palaikymą; veiklos tęstinumo valdymo atžvilgiu: paslaugų tęstinumo strategiją ir nenumatytų atvejų planus, veiklos atkūrimo po ekstremaliųjų įvykių pajėgumą; stebėjimo, audito ir bandymo atžvilgiais: stebėjimo ir registravimo politiką, nenumatytų atvejų planų įgyvendinimą, tinklų ir informacinių sistemų bandymą ir reikalavimų laikymosi stebėjimą; ir atitiktį tarptautiniams standartams;

(95) atsižvelgiant į vis didesnę su numeriu nesiejamo asmenų tarpusavio ryšio paslaugų svarbą būtina užtikrinti, kad ir joms būtų taikomi derami saugumo reikalavimai, atitinkantys tokių paslaugų ypatingą pobūdį ir ekonominę reikšmę. Todėl tokių paslaugų teikėjai taip pat turėtų užtikrinti tokį saugumo lygį, kuris atitiktų kilusią riziką. Atsižvelgiant į tai, kad su numeriu nesiejamo asmenų tarpusavio ryšio paslaugų teikėjai paprastai neturi tikrų galimybių valdyti tinklais siunčiamus perdavimo signalus, galima laikyti, kad tam tikrais atžvilgiais tokioms paslaugoms kyla mažesnio laipsnio rizika nei tradicinėms elektroninių ryšių paslaugoms. Todėl, jei tai pagrįsta remiantis konkrečiu susijusios saugumo rizikos vertinimu, priemonės, kurių imasi teikėjai teikdami su numeriu nesiejamo asmenų tarpusavio ryšio paslaugas, turėtų būti ne tokios griežtos. Toks pats požiūris *mutatis mutandis* turėtų būti taikomas asmenų tarpusavio ryšio paslaugoms, kurioms teikti naudojami numeriai, tačiau kurių jų teikėjai neturi tikrų galimybių valdyti siunčiamų signalų perdavimo;

(96) viešųjų elektroninių ryšių tinklų arba viešai prieinamų elektroninių ryšių paslaugų teikėjai turėtų informuoti naudotojus apie konkrečias ir dideles saugumo grėsmes ir apie priemones, kurių jie gali imtis savo ryšių saugumui užtikrinti, pavyzdžiui, naudodami konkrečių rūšių programinę įrangą ar šifravimo technologijas. Reikalavimas informuoti naudotojus apie tokias grėsmes neturėtų atleisti paslaugų teikėjo nuo pareigos savo sąskaita imtis atitinkamų skubių priemonių bet kokiai saugumo grėsmei pašalinti ir normaliam paslaugos saugumo lygiu atstatyti. Tokia informacija apie saugumo grėsmes naudotojui turėtų būti teikiama nemokamai;

(97) siekiant užtikrinti tinklų ir paslaugų saugumą ir nedarant poveikio valstybių narių įgaliojimams užtikrinti savo esminių saugumo interesų apsaugą ir visuomenės saugumą, ir leisti atlikti nusikalstamų veikų tyrimus, jas atskleisti ir vykdyti baudžiamąjį persekiojimą už jas, turėtų būti skatinamas šifravimo, pavyzdžiui, ištisinio šifravimo, naudojimas ir prireikus šifravimas turėtų būti privalomas pagal integruotojo ir standartizuotojo saugumo ir integruotosios ir standartizuotosios privatumo apsaugos principus;

(98) kompetentingos institucijos turėtų užtikrinti, kad būtų išlaikytas viešųjų elektroninių ryšių tinklų vientisumas ir prieinamumas. Europos Sąjungos tinklų ir informacijos apsaugos agentūra (ENISA) turėtų dalyvauti stiprinant elektroninių ryšių saugumo lygį, *inter alia*, dalykų, teikdama ekspertines žinias ir patarimus bei skatindama keistis geriausia praktika. Kompetentingos institucijos turėtų turėti reikiamų priemonių savo pareigoms vykdyti, įskaitant įgaliojimus prašyti informacijos, būtinos siekiant įvertinti tinklų arba paslaugų saugumo lygį. Jos taip pat turėtų būti įgaliotos prašyti išsamių ir patikimų duomenų apie faktinius su saugumu susijusius incidentus, kurie padarė didelę įtaką tinklų arba paslaugų veikimui. Prireikus joms turėtų padėti Reagavimo į kompiuterinius saugumo incidentus tarnybos, įsteigtos pagal Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą (ES) 2016/1148[1]. Visų pirma gali būti reikalaujamam kad Reagavimo į kompiuterinius saugumo incidentus tarnybos pateiktų kompetentingoms institucijoms informaciją apie riziką ir saugumo incidentus, darančius poveikį viešiesiems elektroninių ryšių tinklams ir viešai prieinamoms elektroninių ryšių paslaugoms, ir rekomenduoti, kokių priemonių imtis dėl tos rizikos ir incidentų;

[1] 2016 m. liepos 6 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2016/1148 dėl priemonių aukštam bendram tinklų ir informacinių sistemų saugumo lygiui visoje Sąjungoje užtikrinti (OL L 194, 2016 7 19, p. 1).

(99) jei elektroninių ryšių paslaugų teikimas priklauso nuo viešųjų išteklių, kurių naudojimui reikia specialaus leidimo, valstybės narės, siekdamos optimalaus tų išteklių naudojimo ir laikydamosi šioje direktyvoje numatytų procedūrų, turėtų galėti už tokio leidimo suteikimą atsakingą instituciją įgalioti imti mokesčius. Pagal Teisingumo Teismo praktiką valstybės narės negali už tinklų ir elektroninių ryšių paslaugų teikimą rinkti jokių kitokių mokesčių nei numatytieji šioje direktyvoje. Tuo klausimu valstybės narės, nustatydamos tokius mokesčius turėtų taikyti nuoseklų požiūrį, kad elektroninių ryšių tinklų ir paslaugų teikėjams nesukurtų nereikalingos finansinės naštos, susijusios su bendrojo leidimo procedūra arba su naudojimo teisėmis;

(100) kad būtų užtikrintas optimalus išteklių naudojimas, mokesčiai turėtų atspindėti ekonominę ir techninę padėtį atitinkamoje rinkoje ir kitus reikšmingus veiksnius, nuo kurių priklauso mokesčių dydis. Tuo pačiu metu mokesčiai turėtų būti nustatomi taip, kad būtų užtikrintas efektyvus radijo spektro skyrimas ir naudojimas. Šia direktyva nedaromas poveikis mokesčių už naudojimo teises ir už įrangos įrengimo teises naudojimo tikslui. Turėtų būti įmanoma, pavyzdžiui, tokius mokesčius panaudoti nacionalinių reguliavimo ir kitų kompetentingų institucijų veiklai, kurios sąnaudų negalima padengti iš administracinių mokesčių, finansuoti. Tais atvejais, kai taikomos konkurencinės ar lyginamosios atrankos procedūros, o visi mokesčiai už radijo spektro naudojimo teises ar jų dalis mokami vienkartine suma, mokėjimo tvarka turėtų užtikrinti, kad tokie mokesčiai praktiškai nesąlygotų atrankos, pagrįstos kriterijais, nesusijusiais su tikslu užtikrinti optimalų radijo spektro naudojimą. Komisija turėtų galėti reguliariai skelbti palyginamuosius tyrimus, ir prireikus, kitas gaires dėl geriausios praktikos skiriant radijo spektrą, numeracijos išteklius arba suteikiant priėjimo teises;

(101) nuo mokesčių, nustatytų įmonėms už radijo spektro naudojimo teises, gali priklausyti sprendimai, ar prašyti tokių teisių ir naudoti radijo spektro išteklius. Todėl, siekiant užtikrinti optimalų radijo spektro naudojimą, valstybės narės turėtų nustatyti tokias rezervuojamąsias kainas, kad būtų garantuotas veiksmingas tų teisių skyrimas, nepriklausomai nuo naudojamos atrankos procedūros rūšies. Be to, valstybės narės galėtų atsižvelgti į galimas sąnaudas, kurios susidarytų vykdant leidimo sąlygas, nustatytas siekiant prisidėti prie politikos tikslų įgyvendinimo. Tai darant, taip pat turėtų būti atsižvelgiama į konkurencijos padėtį atitinkamoje rinkoje, įskaitant galimą alternatyvų išteklių naudojimą;

(102) optimalus radijo spektro išteklių naudojimas priklauso nuo tinkamų tinklų ir susijusių priemonių buvimo. Tuo klausimus valstybės narės turėtų siekti užtikrinti, kad tais atvejais, kai nacionalinės reguliavimo arba kitos kompetentingos institucijos taiko radijo spektro naudojimo teisių ir įrangos įrengimo teisių mokesčius, jos atsižvelgtų į poreikį sudaryti palankias sąlygas nuolatinei infrastruktūros plėtrai, kad būtų pasiektas efektyviausias išteklių naudojimas. Valstybės narės turėtų siekti užtikrinti, kad, kiek įmanoma, būtų taikoma radijo spektro naudojimo teisių mokesčių mokėjimo tvarka, siejama su faktiniu išteklių buvimu, tokiu būdu, kad būtų remiamos investicijos, būtinos siekiant skatinti tokios infrastruktūros plėtrą ir susijusių paslaugų teikimą. Mokesčių mokėjimo tvarka turėtų būti objektyviai, skaidriai, proporcingai ir be diskriminavimo apibrėžta prieš pradedant radijo spektro naudojimo teisių suteikimo procedūrą;

(103) siekiant garantuoti sąžiningos ir veiksmingos konkurencijos sąlygas, reikėtų užtikrinti, kad egzistuotų savalaikės, nediskriminacinės ir skaidrios teisių įrengti įrenginius suteikimo procedūros. Šia direktyva nedaromas poveikis nacionalinėms nuostatoms, reglamentuojančioms turto ekspropriavimą ar naudojimą, įprastą naudojimąsi turto teisėmis, įprastą naudojimą to, kas priklauso viešajai sričiai, ar valstybėse narėse galiojančių turto nuosavybės taisyklių neutralumo principo;

(104) elektroninių ryšių tinklų ir paslaugų teikėjams išduoti leidimai, kuriais remdamiesi jie įgauna prieigą prie viešojo ar privataus turto, yra esminiai elektroninių ryšių tinklų arba naujų tinklų elementų sukūrimo veiksniai. Todėl nereikalingas priėjimo teisių suteikimo procedūrų sudėtingumas ir vilkinimas gali būti svarbios konkurencijos raidos kliūtys. Todėl atitinkamas teises turinčių įmonių priėjimo teisių įsigijimas turėtų būti supaprastintas. Kompetentingos institucijos turėtų koordinuoti priėjimo teisių įsigijimą, savo interneto svetainėse skelbdamos reikalingą informaciją;

(105) būtina didinti valstybių narių įgaliojimus priėjimo teisių turėtojų atžvilgiu, kad būtų užtikrinta, kad nauji tinklai būtų diegiami ir plėtojami sąžiningai, veiksmingai bei nekenkiant aplinkai ir nepriklausomai nuo didelę įtaką rinkoje turinčia pripažintos įmonės įsipareigojimų užtikrinti prieigą prie jo elektroninių ryšių tinklo. Pagerinus dalijimąsi įrenginiais galima sumažinti su aplinkos apsauga susijusias elektroninių ryšių infrastruktūros diegimo sąnaudas, be to, pagerintas bendras naudojimas būtų naudingas visuomenės sveikatos, visuomenės saugumo, taip pat miestų ir kaimų planavimo tikslais. Kompetentingoms institucijoms turėtų būti suteikti įgaliojimai reikalauti, kad teisių įrengti įrenginius valstybinėje ar privačioje nuosavybėje, virš jos ar po ja turėtojai dalytųsi tokiais įrenginiais ar nuosavybe įskaitant fizinę bendrą vietą tam tikrose srityse, kuriose dalytis būtina atsižvelgiant į bendrąjį interesą, po tinkamo viešų konsultacijų laikotarpio, per kurį visoms suinteresuotosioms šalims būtų suteikiama galimybė pareikšti nuomonę. Toks reikalavimas gali būti nustatomas, jei, pavyzdžiui, požeminės komunikacijos yra itin perkrautos arba jei reikia įveikti gamtines kliūtis. Kompetentingos institucijos visų pirma turėtų galėti nustatyti reikalavimą dalytis tinklo elementais ir susijusiais įrenginiais, pavyzdžiui, vamzdžiais, vamzdynais, stiebais, šuliniais, skirstymo spintomis, antenomis, bokštais ir kitomis atraminėmis konstrukcijomis, pastatais arba įvadais į pastatus, ir geriau koordinuoti inžinerinius darbus, remdamosi aplinkos apsaugos arba kitais viešosios politikos pagrindais.

Priešingai, nacionalinės reguliavimo institucijos turėtų nustatyti taisykles, pagal kurias būtų padalijamos dalijimosi įrenginiu arba turtu sąnaudos siekiant užtikrinti, kad atitinkamai įmonei būtų deramai atlyginama rizika. Atsižvelgiant į Direktyva 2014/61/ES nustatytus įpareigojimus, kompetentingos institucijos, ypač vietos institucijos, bendradarbiaudamos su nacionalinėmis reguliavimo institucijomis, taip pat turėtų nustatyti tinkamą koordinavimo tvarką, susijusią su viešaisiais darbais ir su kitais atitinkamais viešaisiais įrenginiais ar nuosavybe, kuri turėtų galėti apimti tvarką, užtikrinančią, kad suinteresuotosios šalys gautų informaciją apie atitinkamus viešuosius įrenginius ar nuosavybę ir vykdomus arba planuojamus viešuosius darbus, kad joms būtų laiku pranešta apie tokius darbus ir kad dalijimuisi būtų sudarytos kuo palankesnės sąlygos;

(106) kai reikalaujama, kad judriojo ryšio operatoriai aplinkosaugos sumetimais dalytųsi bokštais ar stiebais, toks privalomas dalijimasis gali sąlygoti maksimalaus kiekvienam operatoriui leistino, atsižvelgiant į žmonių sveikatą, perduodamo galingumo sumažėjimą, dėl to operatoriams gali reikėti įrengti daugiau perdavimo vietų, kad jie galėtų užtikrinti nacionalinę aprėptį. Kompetentingos institucijos turėtų ieškoti galimybių suderinti atitinkamus aplinkosaugos ir visuomenės sveikatos apsaugos veiksnius, deramai atsižvelgdamos į Tarybos rekomendacijoje 1999/519/EB[1] nustatytus atsargumo principus;

(107) radijo spektras yra ribotas viešasis išteklius, turintis didelę reikšmę visuomenei ir vertę rinkoje. Jis yra esminis dalykas radiju paremtiems elektroninių ryšių tinklams ir paslaugoms, ir, kiek jis yra susijęs su tokiais tinklais ir paslaugomis, jis turėtų būti efektyviai skirstomas ir nacionalinių reguliavimo arba kitų kompetentingų institucijų skiriamas pagal suderintus jų veiklos tikslus ir principus, taip pat remiantis objektyviais, skaidriais ir nediskriminaciniais kriterijais, atsižvelgiant į demokratinius, socialinius, kalbinius ir kultūrinius interesus, susijusius su radijo spektro naudojimu. Sprendimu Nr. 676/2002/EB nustatoma radijo spektro derinimo sistema;

(108) su radijo spektro politika susijusi Sąjungos veikla neturėtų daryti poveikio priemonėms, kurių imamasi Sąjungos ar nacionaliniu lygmeniu laikantis Sąjungos teisės, kad būtų pasiekti bendrojo intereso tikslai, visų pirma susiję su viešaisiais valdžios sektoriaus ir gynybos tinklais, turinio reguliavimu ir garso bei vaizdo ir žiniasklaidos politika, taip pat valstybių narių teisei organizuoti savo radijo spektrą ir juo naudotis viešosios tvarkos, visuomenės saugumo ir gynybos tikslais;

[1] 1999 m. liepos 12 d. Tarybos rekomendacija 1999/519/EB dėl elektromagnetinių laukų (0 Hz–300 GHz) poveikio žmonėms apribojimo (OL L 199, 1999 7 30, p. 59).

(109) užtikrinti plataus masto prisijungimo galimybę kiekvienoje valstybėje narėje būtina ekonomikos ir visuomenės plėtrai, dalyvavimui visuomenės gyvenime ir socialinei bei teritorinei sanglaudai. Prisijungimo galimybė ir elektroninių ryšių naudojimas tampa neatsiejamu Europos visuomenės ir gerovės elementu, todėl valstybės narės turėtų siekti užtikrinti Sąjungos masto belaidį plačiajuostį ryšį. Toks ryšys turėtų būti užtikrinamas remiantis valstybių narių nustatytais tinkamais aprėpties reikalavimais, kurie turėtų būti pritaikyti pagal kiekvieną aptarnaujamą vietovę ir kurių našta būtų proporcinga, kad paslaugų teikėjams netrukdytų užtikrinti aprėpties. Atsižvelgiant į tai, kad tokioms sistemoms, kaip antai vietiniai radijo ryšio tinklai (RLAN), tenka itin svarbus vaidmuo užtikrinant didelės spartos belaidį plačiajuostį ryšį patalpose, priemonėmis turėtų būti siekiama užtikrinti pakankamą radijo spektro skyrimą juostose, kurios yra ypač vertingos ekonomiškai efektyviam visuotinės aprėpties belaidžių tinklų diegimui, ypač patalpose. Be to, nuosekliomis ir suderintomis priemonėmis, skirtomis aukštos kokybės antžeminio belaidžio ryšio aprėpčiai visoje Sąjungoje užtikrinti, remiantis geriausia nacionaline operatorių licencinių įsipareigojimų vykdymo praktika, turėtų būti siekiama radijo spektro politikos programos tikslo – ne vėliau kaip 2020 m. užtikrinti, kad visi Sąjungos piliečiai tiek patalpose, tiek lauke galėtų naudotis sparčiausiu plačiajuosčiu ne mažesnės kaip 30 Mbps spartos ryšiu, ir turėtų būti siekiama įgyvendinti plataus užmojo gigabitinės visuomenės Sąjungoje viziją. Tokiomis priemonėmis bus skatinamos naujoviškos skaitmeninės paslaugos ir užtikrinama ilgalaikė socialinė ir ekonominė nauda. Vientisa teritorijos aprėptis ir prisijungimo prie tinklo galimybės valstybėse narėse turėtų būti kuo didesnės ir patikimesnės, kad būtų skatinamos nacionalinio ir tarpvalstybinio lygmens paslaugos ir taikomosios programos, pavyzdžiui, susietieji automobiliai ir e. sveikata;

(110) būtina užtikrinti, kad piliečiai nepatirtų tokio lygio elektromagnetinių laukų poveikio, kuris būtų žalingas visuomenės sveikatai. Valstybės narės turėtų visoje Sąjungoje siekti nuoseklumo sprendžiant šį klausimą, visų pirma atsižvelgdamos į atsargumo principą, kurio laikomasi Rekomendacijoje 1999/519/EB, kad būtų dirbama siekiant užtikrinti nuoseklesnes diegimo sąlygas. Valstybės narės turėtų, prireikus, taikyti Direktyvoje (ES) 2015/1535 nustatytą procedūrą, taip pat siekdamos užtikrinti skaidrumą suinteresuotiesiems subjektams ir sudaryti sąlygas kitoms valstybėms narėms ir Komisijai reaguoti;

(111) radijo spektro naudojimo derinimas ir koordinavimas, taip pat įrangos reguliavimas standartizavimo priemonėmis vienas kitą papildo ir, kad būtų veiksmingai pasiekti bendri jų tikslai, juos reikia glaudžiai koordinuoti dalyvaujant Radijo spektro politikos grupei. Koordinuojant įgaliojimų, CEPT suteikiamų pagal Sprendimą Nr. 676/2002/EB, turinį ir laiką bei standartizavimo prašymus, skirtus standartizavimo įstaigoms, pavyzdžiui, Europos telekomunikacijų standartų institutui, be kita ko, radijo imtuvų parametrų atžvilgiu, būtų lengviau diegti būsimas sistemas, būtų didinamos dalijimosi radijo spektru galimybės ir užtikrinamas efektyvus radijo spektro valdymas;

(112) suderinto radijo spektro paklausa įvairiose Sąjungos dalyse nėra vienoda. Kai regioniniu ar nacionaliniu lygmeniu stinga tam tikros visos suderintos dažnių juostos arba jos dalies paklausos, valstybės narės galėtų išimties tvarka leisti dažnių juostą naudoti alternatyviais tikslais, pavyzdžiui, siekiant pašalinti dažnių tam tikram naudojimui pasiūlos rinkoje trūkumą, kol stinga tokios paklausos, jei tas alternatyvus naudojimas nedaro neigiamos įtakos suderintam dažnių juostos naudojimui kitose valstybėse narėse ir kad jis nutraukiamas, kai atsiranda suderinto naudojimo paklausa;

(113) radijo spektro valdymo ir radijo spektro suteikimo lankstumas užtikrintas naudojant technologijų ir paslaugų atžvilgiu neutralius teisių suteikimo kriterijus, kad radijo spektro naudotojai galėtų pasirinkti geriausias technologijas ir paslaugas, kurias taikytų radijo spektro juostose, skirtose, kaip paskelbta, elektroninių ryšių paslaugoms pagal atitinkamus nacionalinius dažnių paskirstymo planus laikantis Sąjungos teisės aktų nuostatų (toliau – technologijų neutralumo principas ir paslaugų neutralumo principas). Administraciniai sprendimai dėl technologijų ir paslaugų turėtų būti taikomi tik tuo atveju, kai yra bendrojo intereso tikslų, ir jie turėtų būti aiškiai pateisinami bei reguliariai peržiūrimi;

(114) technologinio neutralumo principo apribojimai turėtų būti tinkami ir pateisinami atsižvelgiant į poreikį išvengti žalingųjų trukdžių, pavyzdžiui, reikalaujant laikytis spinduliuotės gaubtinės ir galios lygių, kad būtų užtikrinta visuomenės sveikatos apsauga ribojant elektromagnetinių laukų poveikį visuomenei, kad būtų užtikrintas tinkamas paslaugų veikimas pasitelkiant tinkamą paslaugų techninės kokybės lygį ir nebūtinai ribojant galimybę naudotis daugiau nei viena paslauga toje pačioje radijo spektro juostoje, kad būtų užtikrintas tinkamas radijo spektro pasidalijimas, visų pirma kai jo naudojimui taikomas tik bendrasis leidimas, kad būtų užtikrintas radijo spektro naudojimo efektyvumas arba kad laikantis Sąjungos teisės būtų pasiektas bendrojo intereso tikslas;

(115) radijo spektro naudotojai taip pat turėtų turėti galimybę laisvai pasirinkti paslaugas, kurias jie nori teikti naudodami radijo spektrą. Prireikus turėtų būti leidžiamos priemonės, kuriomis reikalaujama teikti konkrečią paslaugą siekiant įgyvendinti aiškiai apibrėžtus bendrojo intereso tikslus, pavyzdžiui, užtikrinti gyvybės apsaugą, skatinti socialinę, regioninę ir teritorinę sanglaudą, arba kad būtų išvengta neveiksmingo radijo spektro panaudojimo, jei tos priemonės yra būtinos ir proporcingos. Į tuos tikslus turėtų būti įtrauktas kultūrinės bei kalbų įvairovės skatinimas ir žiniasklaidos pliuralizmas, kaip valstybių narių apibrėžta pagal Sąjungos teisę. Išskyrus tuos atvejus, kai būtina užtikrinti gyvybės apsaugą arba išimties tvarka įvykdyti kitus valstybių narių pagal Sąjungos teisę nustatytus bendrojo intereso tikslus, išimtys neturėtų būti išskirtinai naudojamos tam tikroms paslaugoms teikti, o veikiau jomis turėtų būti nustatomas prioritetas, kad būtų palikta kuo daugiau galimybių toje pačioje radijo spektro juostoje teikti kitas paslaugas ar naudoti kitas technologijas. Valstybės narės yra kompetentingos apibrėžti visų kultūrinės bei kalbų įvairovės ir žiniasklaidos pliuralizmo skatinimo išimčių taikymo sritį ir pobūdį;

(116) kadangi radijo spektro paskirstymas specifinėms technologijoms arba paslaugoms yra technologijų ir paslaugų neutralumo principų išimtis ir sumažina teikiamų paslaugų arba naudojamų technologijų pasirinkimo laisvę, bet kuris pasiūlymas dėl tokio spektro paskirstymo turėtų būti skaidrus ir aptariamas surengus viešas konsultacijas;

(117) kai valstybės narės išimties tvarka nusprendžia apriboti elektroninių ryšių tinklų ir paslaugų teikimo laisvę remdamosi viešosios politikos, visuomenės saugumo arba visuomenės sveikatos pagrindais, valstybės narės turėtų paaiškinti tokio ribojimo priežastis;

(118) radijo spektras turėtų būti valdomas taip, kad būtų išvengta žalingųjų trukdžių. Todėl turėtų būti pateikta derama šios bazinės žalingųjų trukdžių sąvokos apibrėžtis siekiant užtikrinti, kad reguliavimo priemonės būtų ribojamos ta apimtimi, kiek tai būtina siekiant išvengti tokių trukdžių, taip pat atsižvelgiant į poreikį išnagrinėti galimybę naudoti pažangius apsaugos nuo žalingųjų trukdžių metodus, siekiant taikyti tas technologijas ir radijo spektro valdymo metodus, kad, kiek įmanoma, būtų išvengta netrukdymo ir neapsaugojimo principo taikymo. Transportas turi aiškų tarpvalstybinį aspektą, todėl jį skaitmeninant tenka spręsti sudėtingus uždavinius. Transporto priemonės (kaip antai metro, autobusai, automobiliai, sunkvežimiai, traukiniai) tampa vis labiau autonominės ir labiau priklausomos nuo ryšio. Vidaus rinkoje transporto priemonės gali lengviau išvažiuoti už valstybės sienų. Todėl, kad transporto priemones ir jose įdiegtas ryšio sistemas būtų galima naudoti saugiai ir jos gerai veiktų, ypač svarbu, kad ryšys veiktų patikimai ir nebūtų žalingųjų trukdžių;

(119) radijo spektro paklausa didėja, o įvairioms naujoms taikomosioms programoms ir technologijoms reikia lankstesnės prieigos prie radijo spektro ir jo naudojimo galimybių, todėl valstybės narės turėtų skatinti pasidalijamąjį radijo spektro naudojimą, kiekvienam scenarijui nustatydamos tinkamiausią leidimų išdavimo tvarką, ir nustatydamos tinkamas ir skaidrias leidimų išdavimo taisykles ir sąlygas. Pasidalijamai naudojant radijo spektrą vis didėja jo naudojimo veiksmingumas ir efektyvumas, nes keliems nepriklausomiems naudotojams arba prietaisams prieiga prie tos pačios radijo spektro juostos suteikiama pagal skirtingą teisinę tvarką, kad atsirastų papildomų radijo spektro išteklių, būtų užtikrintas efektyvesnis naudojimas ir lengviau suteikiama prieiga prie radijo spektro naujiems naudotojams. Pasidalijamasis naudojimas gali būti grindžiamas bendraisiais leidimais arba reikalavimo turėti licenciją išimtimi, kai konkrečiomis dalijimosi sąlygomis keliems naudotojams leidžiama turėti prieigą prie to paties radijo spektro ir juo naudotis skirtingose geografinėse zonose arba skirtingu laiku. Jis taip pat gali būti grindžiamas individualiomis naudojimo teisėmis, suteiktomis pagal susitarimus, pavyzdžiui, pagal licencijuotosios pasidalijamosios prieigos tvarką, pagal kurią visi naudotojai (esami ir nauji), prižiūrint kompetentingoms institucijoms, susitaria dėl pasidalijamosios prieigos sąlygų taip, kad užtikrintų minimaliai garantuojamą radijo ryšio kokybę. Jei pasidalijamąjį naudojimą valstybės narės leidžia taikydamos nevienodą leidimų išdavimo tvarką, valstybės narės neturėtų nustatyti labai skirtingos tokio naudojimo taikant skirtingą tvarką trukmės;

(120) bendrieji radijo spektro naudojimo leidimai gali padėti veiksmingiausiai išnaudoti radijo spektrą ir kai kuriais atvejais skatinti inovacijas bei jie stiprina konkurenciją, o individualios radijo spektro naudojimo teisės kitais atvejais gali būti tinkamiausia leidimų išdavimo tvarka, esant tam tikroms konkrečioms aplinkybėms. Individualios naudojimo teisės turėtų būti svarstomos, pavyzdžiui, kai palankios radijo spektro sklidimo savybės arba numatomas perdavimo galingumo lygis reiškia, kad bendraisiais leidimais neužtikrinamas trukdžių problemų sprendimas, atsižvelgiant į reikalaujamą paslaugos kokybę. Techninės priemonės, pavyzdžiui, imtuvo atsparumui pagerinti skirti sprendimai, galėtų sudaryti sąlygas naudoti bendruosius leidimus arba nustatyti dalijimąsi radijo spektru ir galbūt išvengti sistemingo netrukdymo ir neapsaugojimo principo taikymo;

(121) kad užtikrintų nuspėjamumą ir išlaikytų teisinį tikrumą bei stabilų investavimą, valstybės narės turėtų iš anksto nustatyti tinkamus kriterijus, pagal kuriuos vertintų, ar teisių turėtojai, laikydamiesi su individualiomis radijo spektro naudojimo teisėmis ir bendraisiais leidimais siejamų sąlygų, laikosi efektyvaus radijo spektro naudojimo tikslo. Suinteresuotosios šalys turėtų dalyvauti nustatant tokias sąlygas ir turėtų būti skaidriai informuojamos apie tai, kaip bus vertinamas jų įpareigojimų vykdymas.

(122) kad nebūtų kuriamos kliūtys patekti į rinką, t. y. radijo spektro ištekliai nebūtų kaupiami antikonkurenciniais tikslais, reikalavimų vykdymo užtikrinimo sąlygos, kurias valstybės narės susieja su radijo spektro naudojimo teisėmis, turėtų būti veiksmingos ir prireikus turėtų dalyvauti visos kompetentingos institucijos. Į reikalavimų vykdymo užtikrinimo sąlygas turėtų būti įtraukta sąlyga „naudok arba neteksi“. Siekiant užtikrinti teisinį aiškumą dėl galimų sankcijų už tai, kad nenaudojamas radijo spektras, turėtų būti iš anksto nustatytos naudojimo ribos, įskaitant laiko, kiekio arba radijo spektro tapatumo atžvilgiu. Prekyba radijo spektru arba jo išnuomojimas turėtų užtikrinti, kad pirminis teisių turėtojas jį veiksmingai naudotų;

(123) tais atvejais, kai suderintos radijo spektro juostos sąlygos yra nustatytos pagal Sprendimą Nr. 676/2002/EB, kompetentingos institucijos turi nuspręsti, kokią leidimų išdavimo tvarką būtų tinkamiausia taikyti toje juostoje arba jos dalyse. Jei tikėtina, kad visos valstybės narės susidurs su panašiomis problemomis, kurias sprendžiant skirtingais būdais galėtų susiskaidyti vidaus rinka įrangos srityje ir dėl to vėluoti 5G sistemų plėtojimas, Komisijai, kiek galima labiau atsižvelgiant į RSPG nuomonę, gali būti būtina rekomenduoti bendrus sprendimus, pripažįstant galiojančias techninio suderinimo priemones. Taip valstybėms narėms gali būti suteiktas bendras priemonių rinkinys, į kurį jos galėtų atsižvelgti nustatydamos tinkamą nuoseklią leidimų išdavimo tvarką, taikytiną dažnių juostai arba dažnių juostos daliai, atsižvelgiant į veiksnius, pavyzdžiui, gyventojų tankį, dažnių juostų signalų sklidimo savybes, skirtumus tarp radijo dažnių naudojimo miestų ir kaimo vietovėse, galimą poreikį apsaugoti esamas paslaugas ir dėl to susidarantį poveikį gamybos masto ekonomijai;

(124) dalijantis tinklo infrastruktūra, o kai kuriais atvejais – radijo spektru, gali būti įmanoma radijo spektru naudotis efektyviau bei veiksmingiau ir užtikrinti spartų tinklų diegimą, ypač rečiau gyvenamose vietovėse. Nustatydamos sąlygas, kurios turi būti siejamos su radijo spektro naudojimo teisėmis, kompetentingos institucijos turėtų taip pat apsvarstyti galimybę laikantis konkurencijos teisės principų patvirtinti formas, kuriomis įmonės tarpusavyje dalytųsi radijo spektru arba koordinuotų jo naudojimą, siekiant užtikrinti veiksmingą ir ekonomišką radijo spektro naudojimą arba aprėpties įpareigojimų vykdymą;

(125) elektroninių ryšių paslaugų teikimo visuomenei laisvė ir priemonės yra grindžiamos reikalavimu gerbti technologijų ir paslaugų neutralumo principus, taikomus suteikiant radijo spektro naudojimo teises, ir galimybe įmonėms viena kitai perduoti radijo spektro naudojimo teises, tokiu būdu taip pat sudarant palankesnes sąlygas siekti bendrojo intereso tikslų. Šia direktyva nedaromas poveikis tam, ar radijo spektras skiriamas tiesiogiai elektroninių ryšių tinklų ir paslaugų teikėjams, ar asmenims, kurie tais tinklais ir paslaugomis naudojasi. Tokie asmenys gali būti radijo ir televizijos laidų transliacijų turinio teikėjai. Atsakomybė už reikalavimų, siejamų su radijo spektro naudojimo teise, ir atitinkamų sąlygų, siejamų su bendruoju leidimu, vykdymą bet kuriuo atveju turėtų būti priskiriama įmonei, kuriai suteikta radijo spektro naudojimo teisė. Dėl tam tikrų audiovizualinės žiniasklaidos paslaugų teikimo įpareigojimų, nustatytų transliuotojams, gali reikėti taikyti specialius radijo spektro naudojimo teisių suteikimo kriterijus ir procedūras, kad būtų pasiektas konkretus valstybės narės pagal Sąjungos teisę nustatytas bendrojo intereso tikslas. Vis dėlto tokios teisės suteikimo procedūra bet kuriuo atveju turėtų būti objektyvi, skaidri, nediskriminacinė ir proporcinga;

(126) pagal Teisingumo Teismo praktiką reikalaujama, kad bet kokie nacionaliniai SESV 56 straipsniu garantuojamų teisių apribojimai būtų objektyviai pateisinami ir proporcingi bei neviršytų to, kas būtina tiems tikslams pasiekti. Be to, radijo spektras, suteiktas ne atviros procedūros tvarka, turėtų būti naudojamas tik bendrojo intereso tikslu, kuriuo jis buvo suteiktas. Tokiu atveju suinteresuotosioms šalims turėtų būti sudaryta galimybė per pagrįstą laikotarpį pateikti pastabas. Paraiškos suteikti teises procedūros metu valstybės narės turėtų tikrinti, ar pareiškėjas galės laikytis sąlygų, kurios turi būti susietos su tokiomis teisėmis. Tas sąlygas turėtų atspindėti iki konkursinės atrankos procedūros pradžios nustatyti objektyvūs, skaidrūs, proporcingi ir nediskriminaciniai atrankos kriterijai. Tokių kriterijų taikymo tikslais galima reikalauti, kad pareiškėjas pateiktų būtiną informaciją, įrodančią jo galimybes laikytis tų sąlygų. Jei tokia informacija nesuteikiama, paraiška suteikti radijo spektro naudojimo teisę gali būti atmesta;

(127) prieš suteikdamos teisę, valstybės narės turėtų nustatyti tik pareigą tikrinti tuos elementus, kuriuos praktiškai galėtų įrodyti įprastas rūpestingumo priemones taikantys pareiškėjai, tinkamai atsižvelgiant į didelę radijo spektro, kaip riboto viešojo ištekliaus, reikšmę visuomenei ir vertę rinkoje. Tai nedaro poveikio galimybei vėliau tikrinti, ar laikomasi atrankos kriterijų, pavyzdžiui, nustačius etapus, jei kriterijų atitikties pasiekti iš pradžių pagrįstai neįmanoma. Kad būtų išsaugotas veiksmingas ir ekonomiškas radijo spektro naudojimas, valstybės narės neturėtų suteikti teisių, jeigu jų atliktas nagrinėjimas parodo, kad pareiškėjas negali laikytis sąlygų, nedarant poveikio galimybei sudaryti sąlygas laikinam eksperimentiniam radijo spektro naudojimui. Pakankamai ilgos trukmės leidimai naudoti radijo spektrą turėtų padidinti investavimo sąlygų nuspėjamumą, siekiant prisidėti prie spartesnės tinklų plėtros ir geresnių paslaugų, taip pat užtikrinti stabilias sąlygas prekybai radijo spektru ir jo nuomai. Išskyrus atvejus, kai radijo spektro naudojimo leidimas yra neribotos galiojimo trukmės, tokia trukmė turėtų būti nustatoma atsižvelgiant į tikslus, kurių siekiama, ir kartu turėtų būti pakankama tam, kad būtų lengviau susigrąžinti investuotas lėšas. Ilgesnė trukmė gali užtikrinti investavimo sąlygų nuspėjamumą, tačiau reikia ir radijo spektro veiksmingo ir ekonomiško naudojimo užtikrinimo priemonių, pavyzdžiui, suteikiant įgaliojimus kompetentingoms institucijoms iš dalies keisti arba panaikinti suteiktas teises tuo atveju, jei nesilaikoma su tomis teisėmis siejamų įpareigojimų, arba sudarant palankesnes sąlygas prekiauti radijo spektru ar jį nuomoti, kuriomis būtų užkirstas kelias nederamam radijo spektro kaupimui ir būtų kuriamos galimybės radijo spektro išteklius skirstyti lanksčiau. Plačiau taikomi metams apskaičiuojami mokesčiai – dar viena priemonė užtikrinti nuolatinį vertinimą, kaip teisių turėtojas naudoja radijo spektrą;

(128) atsižvelgiant į techninių inovacijų svarbą, valstybės narės turėtų galėti numatyti radijo spektro eksperimentinio naudojimo teises, siejamas su specialiais apribojimais ir sąlygomis, kurios pateisinamos vien tik eksperimentiniu tokių teisių pobūdžiu;

(129) spręsdamos, ar atnaujinti jau suteiktas suderinto radijo spektro naudojimo teises, kompetentingos institucijos turėtų atsižvelgti į tai, kiek teisių atnaujinimas padėtų siekti reguliavimo sistemos tikslų, taip pat kitų Sąjungos ir nacionalinėje teisėje nustatytų tikslų. Visi tokie sprendimai turėtų būti priimami pagal atvirą, nediskriminacinę ir skaidrią procedūrą ir turėtų būti grindžiami peržiūra, kaip buvo laikytasi su atitinkamomis teisėmis siejamų sąlygų. Vertindamos poreikį atnaujinti naudojimo teises, valstybės narės turėtų apsvarstyti suteiktų teisių atnaujinimo poveikį konkurencijai, palyginti su efektyvesnio naudojimo arba naujoviškų naudojimo būdų skatinimu tuo atveju, jei juosta taptų prieinama naujiems naudotojams. Spręsdamos tokio pobūdžio klausimus, kompetentingos institucijos turėtų galėti leisti tik ribotą atnaujinimo trukmę, kad nebūtų pernelyg trukdoma nusistovėjusiam radijo spektro naudojimui. Sprendimai, ar atnaujinti iki šios direktyvos taikymo suteiktas teises, turėtų atitikti jau taikomas taisykles, o valstybės narės taip pat turėtų užtikrinti, kad tos taisyklės netrukdytų siekti šios direktyvos tikslų;

(130) atnaujindamos esamas suderinto radijo spektro naudojimo teises, valstybės narės, be poreikio atnaujinti teises vertinimo, turėtų peržiūrėti ir su tomis teisėmis siejamus mokesčius, siekdamos užtikrinti, kad tais mokesčiais toliau būtų skatinamas optimalus radijo spektro naudojimas atsižvelgiant, *inter alia*, į rinkos ir technologijų raidą. Dėl teisinio tikrumo tikslinga bet kokį esamų mokesčių koregavimą grįsti tais pačiais principais, kurie taikomi suteikiant naujas naudojimo teises;

(131) veiksmingą radijo spektro valdymą galima užtikrinti sudarius palankesnes sąlygas toliau efektyviai naudoti jau paskirtą radijo spektrą. Kad teisių turėtojams būtų užtikrintas teisinis tikrumas, turėtų būti apsvarstyta galimybė naudojimo teises atnaujinti per deramą laikotarpį iki susijusių teisių galiojimo pabaigos, pavyzdžiui, kai jos buvo suteiktos 15 ar daugiau metų, likus bent dvejiems metams iki tų teisių galiojimo pabaigos, nebent teisių suteikimo metu atnaujinimo galimybė buvo aiškiai nenumatyta. Kompetentingos institucijos turėtų turėti galimybę nuolatinio išteklių valdymo tikslais tokį svarstymą pradėti savo iniciatyva, taip pat reaguodamos į naudojimo teisę gavusios šalies prašymą. Naudojimo teisės galiojimas neturėtų būti atnaujintas, jei tam prieštarauja naudojimo teisę gavusi šalis;

(132) radijo spektro naudojimo teisių perdavimas gali būti veiksminga priemonė efektyvesniam radijo spektro naudojimui užtikrinti. Dėl lankstumo ir efektyvumo, taip pat siekiant, kad radijo spektro vertę nustatytų rinka, valstybės narės turėtų automatiškai leisti radijo spektro dažnių naudotojams, prižiūrint atsakingoms nacionalinių reguliavimo institucijoms, perduoti arba išnuomoti savo radijo spektro naudojimo teises trečiosioms šalims pagal paprastą procedūrą, laikantis sąlygų, siejamų su tokiomis teisėmis, ir konkurencijos taisyklių. Kad sudarytų palankesnes tokio perdavimo arba nuomos sąlygas, valstybės narės turėtų taip pat apsvarstyti prašymus radijo spektro naudojimo teises padalyti arba skaidyti, taip pat prašymus peržiūrėti naudojimo sąlygas, su sąlyga, kad laikomasi pagal Sprendimą Nr. 676/2002/EB priimtų techninių įgyvendinimo priemonių;

(133) dėl priemonių, kurių suteikiant arba atnaujinant radijo spektro naudojimo teises imamasi specialiai dėl konkurencijos skatinimo, turėtų spręsti nacionalinės reguliavimo ir kitos kompetentingos institucijos, turinčios tam būtinų ekonomikos, technikos ir rinkos žinių. Nuo radijo spektro skyrimo sąlygų gali priklausyti konkurencinė padėtis elektroninių ryšių rinkose ir patekimo į jas sąlygos. Ribota prieiga prie radijo spektro, ypač jei radijo spektro stinga, gali būti kliūtis pateikti į rinką arba trukdyti investuoti, diegti tinklus, teikti naujas paslaugas arba taikomąsias programas bei inovacijas ir konkuruoti. Esamą konkurenciją gali paveikti naujos naudojimo teisės, įskaitant įgytąsias perdavimo arba nuomos būdu, taip pat nustatyti nauji lankstūs radijo spektro naudojimo kriterijai. Nepagrįstai taikomos kai kurios konkurencijos skatinimo sąlygos gali turėti kitokio poveikio, pavyzdžiui, radijo spektro kiekio ribos ir rezervavimas gali sukurti dirbtiną stygių, didmeninės prieigos įpareigojimas gali nepagrįstai suvaržyti verslo modelius, jei nėra įtakos rinkoje, o naudojimo teisių perdavimo ribojimas gali trukdyti antrinių rinkų plėtrai. Todėl nustatant tokias sąlygas būtinas nuoseklus ir objektyvus konkurencijos bandymas, ir jis turėtų būti sistemingai taikomas. Todėl tokių priemonių naudojimas turėtų būti pagrįstas nacionalinių reguliavimo ir kitų kompetentingų institucijų atliekamu visapusišku ir objektyviu rinkos ir konkurencijos sąlygų joje vertinimu. Tačiau nacionalinės kompetentingos institucijos turėtų visada užtikrinti veiksmingą ir ekonomišką radijo spektro naudojimą ir vengti konkurencijos iškraipymo, kai ištekliai kaupiami antikonkurenciniais tikslais;

(134) remiantis Radijo spektro politikos grupės nuomonėmis, nustatyti bendrus terminus, iki kurių turi būti leista naudoti pagal Sprendimą Nr. 676/2002/EB suderintą radijo spektro juostą, gali būti būtina siekiant išvengti tarpvalstybinių trukdžių ir naudinga siekiant užtikrinti, kad būtų sudarytos visos sąlygos gauti techninių derinimo priemonių naudą įrangos rinkoms ir labai didelio pralaidumo tinklų ir paslaugų diegimui. Leidimas naudoti radijo spektro juostą apima radijo spektro paskyrimą taikant bendrųjų leidimų išdavimo tvarką arba individualias naudojimo teises, siekiant, kad radijo spektru būtų galima naudotis iškart, kai užbaigiamas skyrimo procesas. Siekiant paskirti radijo spektro juostas, gali prireikti skirti kitų naudotojų turimą juostą ir jiems už tai atlyginti. Vis dėlto bendro termino, iki kurio turi būti leista naudoti suderintas juostas elektroninių ryšių paslaugoms, įskaitant 5G, laikymuisi konkrečioje valstybėje narėje gali būti padarytas poveikis dėl problemų, susijusių su neišspręstais valstybių narių tarpusavio veiksmų arba veiksmų su trečiosiomis valstybėmis tarpvalstybinio koordinavimo klausimais, juostos esamų naudotojų techninės migracijos užtikrinimo sudėtingumu, juostos naudojimo apribojimu, kuris grindžiamas bendrojo intereso tikslu, nacionalinio saugumo užtikrinimu ir gynyba arba force majeure. Bet kuriuo atveju valstybės narės turėtų imtis visų priemonių, kad kuo labiau sumažintų bet kokį vėlavimą geografinės aprėpties, terminų laikymosi ir radijo spektro intervalo atžvilgiu. Be to, valstybės narės, kai tai tikslinga, atsižvelgiant į jų atliktą atitinkamų aplinkybių vertinimą, turėtų galėti prašyti, kad Sąjunga suteiktų teisinę, politinę ir techninę paramą, kad radijo spektro derinimo klausimai su Sąjungos kaimyninėmis šalimis, įskaitant šalis kandidates ir stojančiąsias šalis, būtų sprendžiami tokiu būdu, kad atitinkamos valstybės narės galėtų laikytis savo įsipareigojimų pagal Sąjungos teisę;

(135) siekiant ne vėliau kaip 2020 m. užtikrinti geresnį koordinuojamą radijo spektro prieinamumą, kad būtų sukurti ypač didelės spartos fiksuotojo ir belaidžio ryšio tinklai 5G kontekste, Radijo spektro politikos grupė kaip prioritetines dažnių juostas nustatė 3,4–3,8 GHz ir 24,25–27,5 GHz juostas, tinkančias 5G veiksmų plano tikslams pasiekti ne vėliau kaip 2020 m.. Taip pat nurodyta, kad turi būti atliekami tolesni 40,5–43,5 GHz ir 66–71 GHz juostų tyrimai. Todėl būtina užtikrinti, kad ne vėliau kaip 2020 m. gruodžio 31 d. 3,4–3,8 GHz ir 24,25–27,5 GHz juostos arba jų dalys būtų prieinamos antžeminėms sistemoms, tinkamoms belaidėms plačiajuostėms paslaugoms teikti laikantis suderintų sąlygų, nustatytų įgyvendinimo priemonėmis, priimtomis laikantis Sprendimo Nr. 676/2002/EB, kuriuo papildomas Europos Parlamento ir Tarybos spendimas (ES) 2017/899[1], 4 straipsnio, nes tos juostos pasižymi konkrečiomis charakteristikomis aprėpties ir duomenų perdavimo pajėgumo atžvilgiu, o tai leidžia jas tinkamai derinti, kad būtų įvykdyti 5G reikalavimai. Vis dėlto valstybes nares galėtų veikti trukdžiai, kurių gali atsirasti trečiosiose valstybėse, kurios pagal ITU radijo ryšio reglamentus tas juostas yra skyrusios kitoms paslaugoms nei tarptautiniai judrieji ryšiai teikti. Tai gali turėti poveikio įsipareigojimui laikytis bendros įgyvendinimo dienos. Tikėtina, kad ateityje 26 GHz dažnių juostos naudojimas 5G antžeminėms belaidėms paslaugoms teikti, *inter alia*, bus skirtas miestų vietovėms ir priemiesčių viešosioms belaidžio interneto zonoms, o kai kuriais atvejais galima numatyti jos įdiegimą palei pagrindinius kelius ir geležinkelio bėgius kaimo vietovėse. Tai suteikia galimybę 26 GHz juostą naudoti kitoms paslaugoms nei 5G belaidis ryšys už tų geografinių vietovių ribų, pavyzdžiui konkrečiai verslininkams skirtiems ryšiams arba naudojimui patalpose, todėl leidžia valstybėms narėms paskirti ir suteikti tą juostą neišskirtiniu pagrindu;

[1] 2017 m. gegužės 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos sprendimas (ES) 2017/899 dėl 470–790 MHz dažnių juostos naudojimo Sąjungoje (OL L 138, 2017 5 25, p. 131).

(136) kai radijo spektro juostos paklausa viršija pasiūlą, o valstybė narė dėl to nusprendžia, kad radijo spektro naudojimo teisės turi būti ribojamos, skiriant tokias teises turėtų būti taikomos tinkamos ir skaidrios procedūros, siekiant išvengti bet kokios diskriminacijos ir optimaliai naudoti ribotą išteklių. Toks apribojimas turėtų būti pateisinamas, proporcingas ir grindžiamas nuodugniu rinkos sąlygų įvertinimu, atliktu pakankamai atsižvelgiant į bendrą naudą naudotojams ir nacionalinės bei vidaus rinkos tikslams. Tikslai, kuriais vadovaujamasi vykdant apribojimo procedūrą, turėtų būti aiškiai nustatyti iš anksto. Svarstydamos, kuri atrankos procedūra tinkamiausia, ir laikydamosi Sąjungos lygmeniu priimtų koordinavimo priemonių, valstybės narės turėtų procedūros pagrindimo, tikslų ir sąlygų klausimais laiku ir skaidriai konsultuotis su visomis suinteresuotosiomis šalimis. Skirdamos radijo spektrą arba ypatingos ekonominės vertės numeracijos išteklius, valstybės narės turėtų galėti, *inter alia*, naudoti konkurencines ar lyginamąsias atrankos procedūras. Administruodamos tokias schemas, kompetentingos institucijos turėtų atsižvelgti į šios direktyvos tikslus. Jeigu valstybė narė nustato, kad gali būti suteikta daugiau dažnių juostos naudojimo teisių, ji turėtų pradėti tam skirtą procesą;

(137) radijo spektro paklausa sparčiai didėja, o galutiniams naudotojams reikia vis didesnio pralaidumo belaidžio plačiajuosčio ryšio, todėl reikia rasti galimybių diegti alternatyvius, papildomus, spektro požiūriu efektyvius prieigos sprendimus, įskaitant mažos galios ir mažos veikimo srities belaidės prieigos sistemas, pavyzdžiui, RLAN, ir mažos galios mažų korinio ryšio prieigos taškų tinklus. Naudojantis tokiomis papildomomis belaidės prieigos sistemomis, visų pirma viešai prieinamais RLAN prieigos taškais, užtikrinama geresnė prieiga prie interneto galutiniams naudotojams, o judriojo ryšio operatoriams sumažinama judriojo ryšio srautų apkrova. RLAN naudojamas suderintas radijo spektras, nereikalaujant individualaus leidimo arba radijo spektro naudojimo teisės Iki šiol daugumą prieigos prie RLAN taškų privatūs naudotojai naudoja kaip vietinę belaidę priemonę savo fiksuotojo ryšio jungčiai išplėsti. Neturėtų būti draudžiama, kad galutiniai naudotojai, laikydamiesi jiems nustatytų interneto paslaugos teikimo sąlygų, prieiga prie savo RLAN dalytųsi su kitais, kad tokiu būdu padaugėtų veikiančių prieigos taškų, ypač tankiai gyvenamose vietovėse, maksimaliai padidėtų belaidžio duomenų perdavimo ryšio pralaidumas radijo spektro dažnius naudojant pakartotinai ir būtų kuriama ekonomiškai efektyvi papildoma belaidė plačiajuosčio ryšio infrastruktūra, prieinama kitiems galutiniams naudotojams. Todėl taip pat turėtų būti panaikinti nebūtini apribojimai diegti ir tarpusavyje sujungti RLAN prieigos taškus;

(138) valdžios institucijos arba viešųjų paslaugų teikėjai, kurie savo patalpose naudoja RLAN, skirtus savo darbuotojams, lankytojams ar klientams, pavyzdžiui, sukuriant palankias sąlygas prieigai prie e. valdžios paslaugų arba prie informacijos apie viešąjį transportą ar kelių eismo valdymą palengvinti, galėtų prieigą prie tokių prieigos taškų taip pat teikti kaip tose patalpose visuomenei teikiamų paslaugų pagalbinę paslaugą visiems piliečiams, kiek tai įmanoma pagal konkurencijos ir viešųjų pirkimų taisykles. Be to, jei vietinė prieiga prie elektroninių ryšių tinklų teikiama privačioje teritorijoje ar aplink ją arba riboto patekimo bendro naudojimo vietoje nekomercinėmis sąlygomis, arba kaip kitos veiklos, nepriklausomos nuo tokios prieigos, pagalbinė paslauga pavyzdžiui, jei galimybė naudotis RLAN viešosiomis belaidžio interneto zonomis suteikiama kitos komercinės veiklos klientams arba visiems asmenims toje vietoje, tokie prieigos teikėjai gali privalėti laikytis radijo spektro naudojimo teisių bendrojo leidimo tvarkos, tačiau jiems neturėtų būti taikomos su bendraisiais leidimais siejamos sąlygos arba reikalavimai, kurie taikomi viešųjų elektroninių ryšių tinklų arba paslaugų teikėjams, arba reikalavimai, siejami su galutiniais naudotojais arba sujungimu. Tačiau tokiam prieigos teikėjui turėtų būti toliau taikomos atsakomybės taisyklės, nustatytos Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje 2000/31/EB[1]. Randasi naujų technologijų, pavyzdžiui LiFi ir jos papildys dabartinių RLAN ir belaidės prieigos taškų radijo spektro naudojimo funkcijas, todėl atsiras regimosios šviesos principais veikiančių optinio ryšio prieigos taškų ir bus įmanoma kurti hibridinius vietinius optinio belaidžio ryšio tinklus;

[1] 2000 m. birželio 8 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2000/31/EB dėl kai kurių informacinės visuomenės paslaugų, ypač elektroninės komercijos, teisinių aspektų vidaus rinkoje (Elektroninės komercijos direktyva) (OL L 178, 2000 7 17, p. 1).

(139) tokie mažos galios ir mažos aprėpties belaidžio ryšio prieigos taškai kaip antai femtoceliai, pikoceliai, metroceliai arba mikroceliai gali būti labai nedideli ir naudoti į buitinius RLAN maršruto parinktuvus panašią mažai pastebimą įrangą, kuriai nereikia jokių leidimų, išskyrus tai, kas būtina radijo spektro naudojimui, ir atsižvelgiant į tokių prieigos taškų teigiamą poveikį radijo spektro naudojimui ir belaidžio ryšio plėtrai, jų diegimo apribojimų turėtų būti kuo mažiau. Todėl siekiant palengvinti mažos aprėpties belaidžio ryšio prieigos taškų diegimą, nedarant poveikio taikytiniems reikalavimams, susijusiems su radijo spektro valdymu, valstybės narės tokių prietaisų įrengimui ant pastatų, kurie nėra oficialiai saugomi kaip tam tikros aplinkos dalis arba dėl jų specialios architektūrinės arba istorinės vertės, neturėtų taikyti individualaus leidimo reikalavimų, išskyrus dėl viešojo saugumo priežasčių. Tuo tikslu jų charakteristikos, pavyzdžiui, maksimalus dydis, svoris ir skleidžiamos spinduliuotės charakteristikos, turėtų būti proporcingai vietinio diegimo atžvilgiu nustatomos Sąjungos lygmeniu, ir užtikrinti aukštą visuomenės sveikatos apsaugos lygį, kaip nustatyta Rekomendacijoje 1999/519/EB. Mažos aprėpties belaidžio ryšio prieigos taškų veikimui turėtų būti taikomas Direktyvos 2014/53/ES 7 straipsnis. Tai nedaro poveikio privačios nuosavybės teisėms, nustatytoms Sąjungos arba nacionalinėje teisėje. Paraiškų dėl leidimų svarstymo procedūra turėtų būti supaprastinta ir, nedarant poveikio komerciniams susitarimams ir susijusiems administraciniams mokesčiams, ji turėtų būti apribota administracinėmis sąnaudomis, susijusiomis su paraiškų tvarkymu. Paraiškų dėl leidimų vertinimo procesas turėtų trukti kuo trumpiau, iš esmės ne ilgiau nei keturis mėnesius;

(140) viešuosius pastatus ir kitą viešąją infrastruktūrą kasdien lanko ir naudoja daug galutinių naudotojų, kuriems reikalingas prisijungimas prie tinklo, kad jie galėtų naudotis e. vyriausybės, e. transporto ir kitomis paslaugomis. Kita viešoji infrastruktūra pavyzdžiui gatvių lempos, šviesoforai, yra labai tinkamos vietos diegti mažus ryšio prieigos taškus dėl jų tankumo. Nedarant poveikio kompetentingų institucijų galimybei mažos aprėpties belaidžio ryšio prieigos taškų diegimui nustatyti individualaus išankstinio leidimo reikalavimą, operatoriai turėtų turėti prieigos prie tų viešųjų vietų teisę, kad tinkamai patenkintų paklausą. Todėl valstybės narės turėtų užtikrinti, kad tokie viešieji pastatai ir kita viešoji infrastruktūra būtų prieinami pagrįstomis sąlygomis mažų prieigos taškų diegimui, siekiant papildyti Direktyvą 2014/61/ES ir nedarant poveikio šioje direktyvoje išdėstytiems principams. Direktyvoje 2014/61/ES vadovaujamasi funkciniu požiūriu ir nustatomi įpareigojimai dėl prieigos prie fizinės infrastruktūros tik tuo atveju, kad ji yra tinklo dalis ir tik tada, kai ji nuosavybės teise priklauso tinklo operatoriui arba yra jo naudojama – tokiu būdu daug pastatų, kurie nuosavybės teise priklauso valdžios institucijoms arba yra jų naudojami, nepatenka į direktyvos taikymo sritį. Priešingai, specifinis įsipareigojimas nėra reikalingas fizinei infrastruktūrai, pavyzdžiui, kabelių kanalams ar stulpams, kuriuos naudoja intelektinės transporto sistemos, kuri nuosavybės teise priklauso tinklų operatoriams (transporto paslaugų teikėjams arba viešųjų elektroninių ryšių tinklų teikėjams) ir teikia tinklo dalių prieglobos paslaugas, taigi patenka į Direktyvos 2014/61/ES taikymo sritį;

(141) šios direktyvos nuostatos, susijusios su prieiga ir sujungimu, taikomos viešųjų elektroninių ryšių tinklams. Neviešųjų elektroninių ryšių tinklų teikėjams netaikomi prieigos arba sujungimo įpareigojimai pagal šią direktyvą, išskyrus atvejus, kai jie naudojasi prieiga prie viešųjų tinklų, ir jiems gali būti taikomos tam tikros valstybių narių nustatytos sąlygos;

(142) terminas „prieiga“ turi plačią reikšmę, todėl būtina tiksliai apibrėžti, kaip tas terminas vartojamas šioje direktyvoje, nedarant poveikio jo vartojimui kituose Sąjungos teisės aktuose. Pagrindinis tinklas ar priemonės gali priklausyti operatoriui nuosavybės teise arba jis juos visus ar kai kuriuos iš jų gali nuomotis;

(143) atviroje ir konkurencinėje rinkoje neturi būti apribojimų, kurie trukdytų įmonėms tarpusavyje derėtis dėl prieigos ir sujungimo susitarimų, ypač dėl tarptautinių susitarimų laikantis SESV nustatytų konkurencijos taisyklių. Tokiomis aplinkybėmis, kai siekiama sukurti našesnę ir tikrai visos Europos rinką su veiksminga konkurencija, didesniu pasirinkimu ir konkurencingomis paslaugomis galutiniams naudotojams, įmonės, kurios gauna prašymus dėl prieigos ar sujungimo iš kitų įmonių, kurioms turi būti taikomi bendrųjų leidimų reikalavimai, kad galėtų visuomenei teikti elektroninių ryšių rinklus ar paslaugas, turėtų iš principo sudaryti tokius susitarimus komerciniu pagrindu ir derėtis dėl jų sąžiningai;

(144) rinkose, kur išlieka dideli įmonių derybinės galios skirtumai ir kur kai kurių įmonių paslaugų teikimas priklauso nuo kitų teikiamos infrastruktūros, tikslinga nustatyti reguliavimo sistemą, siekiant užtikrinti veiksmingą rinkos funkcionavimą. Komercinėms deryboms nepavykus, nacionalinės reguliavimo institucijos turėtų turėti įgaliojimus užtikrinti galutiniams naudotojams pakankamą prieigą ir sujungimą bei paslaugų sąveiką. Visų pirma, jos gali užtikrinti tiesioginį sujungimą nustatydamos proporcingus įpareigojimus įmonėms, kurioms taikoma bendrojo leidimo tvarka ir kurios kontroliuoja prieigą prie galutinių naudotojų. Prieigos priemonių kontrolė gali remtis fizinio ryšio (fiksuoto arba judriojo) su galutiniu naudotoju nuosavybe ar valdymu arba galimybe pakeisti ar atimti nacionalinį numerį ar numerius, kurie reikalingi norint pasiekti galutinio naudotojo tinklo galinį tašką. Taip būtų, pavyzdžiui, jei tinklo operatoriai nepagrįstai apribotų galutinių naudotojų prieigos prie interneto portalų ir paslaugų pasirinkimo galimybes;

(145) atsižvelgiant į nediskriminavimo principą, nacionalinės reguliavimo institucijos turėtų užtikrinti, kad visos įmonės, nepriklausomai nuo jų dydžio ir verslo modelio, tiek vertikaliai integruotos, tiek atskirtos, galėtų pagrįstomis sąlygomis sujungti tinklus, kad galėtų užtikrinti tiesioginį sujungimą ir prieigą prie interneto;

(146) nacionalinės teisinės ar administracinės priemonės, kurios prieigos ar sujungimo sąlygas ir reikalavimus sieja su šalies, siekiančios sujungimo, veikla ir konkrečiai su jos investicijomis į tinklo infrastruktūrą, o ne su teikiama sujungimo ar prieigos paslauga, gali iškreipti rinką, ir todėl tai gali būti nesuderinama su konkurencijos taisyklėmis;

(147) tinklo operatoriai, kurie kontroliuoja prieigą prie savo pačių klientų, tai daro remdamiesi unikaliais numeriais ar adresais iš paskelbto numeracijos ar adresų intervalo. Kiti tinklo operatoriai turi galėti tiems vartotojams perduoti srautą, todėl jie privalo galėti tarpusavyje tiesiogiai ar netiesiogiai susijungti. Todėl tikslinga nustatyti teises ir pareigas derėtis dėl sujungimo;

(148) sąveika yra naudinga galutiniams naudotojams ir yra svarbus tos reguliavimo sistemos tikslas. Skatinti sąveiką – viena iš nacionalinių reguliavimo ir kitų kompetentingų institucijų užduočių, nustatytų toje sistemoje. Toje sistemoje taip pat numatyta, kad Komisija privalo skelbti standartų arba specifikacijų, taikomų paslaugų teikimui, techninėms sąsajoms arba tinklų funkcijoms, kurių pagrindu skatinamas elektroninių ryšių derinimas, sąrašą. Valstybės narės turėtų skatinti paskelbtų standartų arba specifikacijų naudojimą tiek, kiek yra būtina paslaugų sąveikai užtikrinti ir naudotojų pasirinkimo laisvei didinti;

(149) šiuo metu tiek tiesioginis sujungimas, tiek prieiga prie skubios pagalbos tarnybų priklauso nuo to, ar galutiniai naudotojai naudojasi su numeriu siejamo asmenų tarpusavio ryšio paslaugomis. Dėl būsimos technologinės plėtros arba didesnio naudojimosi su numeriu nesiejamo asmenų tarpusavio ryšio paslaugomis ryšio paslaugos gali būti nepakankamai tarpusavyje sąveikios. Todėl gali atsirasti didelių kliūčių patekti į rinką ir toliau diegti inovacijas, o tai gerokai trukdytų veiksmingam galutinių naudotojų tiesioginiam sujungimui;

(150) jei atsirastų tokių sąveikos problemų, Komisija turėtų galėti paprašyti BEREC ataskaitos, kurioje būtų pateiktas rinkos padėties faktų vertinimas Sąjungos ir valstybės narės lygmeniu. Kuo labiau atsižvelgdama į BEREC ataskaitą ir kitus turimus įrodymus, taip pat atsižvelgdama į poveikį vidaus rinkai, Komisija turėtų nuspręsti, ar reikia, kad nacionalinės reguliavimo arba kitos kompetentingos institucijos imtųsi reguliavimo priemonių. Jei Komisija mano, kad nacionalinės reguliavimo arba kitos kompetentingos institucijos turėtų apsvarstyti tokių reguliavimo priemonių taikymo galimybę, ji turėtų galėti priimti įgyvendinimo priemones, kuriose būtų nurodytas nacionalinių reguliavimo arba kitų kompetentingų institucijų taikytinų galimų reguliavimo priemonių pobūdis ir mastas, įskaitant visų pirma institucijų ir kitų pasaugų teikėjų pareigą skelbti atitinkamą informaciją ir leisti ją naudoti, keisti ir pakartotinai paskirstyti, ir priemones, kuriomis visiems arba konkretiems paslaugų teikėjams būtų nustatytas privalomas standartų arba specifikacijų taikymas;

(151) atsižvelgdamos į konkrečias nacionalines aplinkybes, nacionalinės reguliavimo arba kitos kompetentingos institucijos turėtų įvertinti, ar priemonės yra būtinos ir pateisinamos siekiant užtikrinti tiesioginį sujungimą, ir, jei taip, turėtų pagal Komisijos įgyvendinimo priemones tiems didelės aprėpties ir daug naudotojų pritraukiančių su numeriu nesiejamo asmenų tarpusavio ryšio paslaugų teikėjams nustatyti proporcingus įpareigojimus. Terminas „didelis“ turėtų būti aiškinamas taip, kad geografinė aprėptis ir atitinkamo paslaugų teikėjo galutinių naudotojų skaičius sudaro kritinę masę siekiant įgyvendinti tikslą užtikrinti galutinių naudotojų tiesioginį sujungimą. Ribotą skaičių galutinių naudotojų arba ribotą geografinę aprėptį turintiems paslaugų teikėjams, kurie tik nežymiai prisidėtų prie to tikslo įgyvendinimo, paprastai neturėtų būti taikomi tokie sąveikumo įpareigojimai;

(152) tais atvejais, kai įmonėms nesuteikiama perspektyvių alternatyvų gauti prieigą prie neatkartojamų laidų, kabelių ir susijusios įrangos pastatuose arba prie pirmojo koncentracijos ar skirstymo taško, ir siekiant skatinti galutiniams naudotojams naudingus su konkurencija susietus veiklos rezultatus, nacionalinės reguliavimo institucijos turėtų būti įgaliotos nustatyti prieigos įpareigojimus visoms įmonėms, nepriklausomai nuo jų pripažinimo turinčiomis didelę įtaką rinkoje. Tuo atžvilgiu nacionalinės reguliavimo institucijos turėtų atsižvelgti į visas technines ir ekonomines kliūtis, trukdysiančias kurti tokius pačius tinklus. Tačiau tokie įpareigojimai tam tikrais atvejais gali būti intervenciniai, gali sumažinti paskatas investuoti ir gali sustiprinti dominuojančių rinkos dalyvių padėtį, todėl juos reikėtų nustatyti tik tada, kai jie yra pagrįsti ir proporcingi tikslui užtikrinti tvarią konkurenciją atitinkamose rinkose. Vien tik iš fakto, kad jau yra daugiau nei viena tokia infrastruktūra, neturėtų būtinai būti daroma išvada, kad tos infrastruktūros turtas gali būti atkartojamas. Prireikus kartu su tokiais prieigos įpareigojimais įmonės taip pat turėtų galėti remtis įpareigojimais suteikti prieigą prie fizinės infrastruktūros remiantis Direktyva 2014/61/ES. Visi nacionalinės reguliavimo institucijos pagal šią direktyvą nustatyti įpareigojimai ir kitų kompetentingų institucijų priimti sprendimai pagal Direktyvą 2014/61/ES siekiant užtikrinti prieigą prie pastatuose esančios fizinės infrastruktūros arba prie fizinės infrastruktūros iki prieigos taško turi būti nuoseklūs;

(153) kiek tai būtina, nacionalinės reguliavimo institucijos turėtų galėti nustatyti įpareigojimus įmonėms suteikti prieigą prie šios direktyvos priede nurodytos įrangos, konkrečiai – taikomųjų programų sąsajų (API) ir elektroninių programų vadovų (EPG), kad galutiniams naudotojams būtų užtikrintas ne tik prieinamumas prie skaitmeninių radijo ir televizijos transliavimo paslaugų, bet ir prie susijusių papildomų paslaugų. Tokios papildomos paslaugos turėtų galėti apimti su programomis susijusias paslaugas, kurios yra specialiai skirtos pagerinti prieinamumą neįgaliems galutiniams naudotojams, ir su išmaniosios televizijos programomis susijusias paslaugas;

(154) svarbu, kad nacionalinės reguliavimo institucijos, vertindamos koncentracijos arba skirstymo tašką, iki kurio jos ketina reikalauti suteikti prieigą, tašką pasirinktų pagal BEREC gaires. Arčiau galutinių naudotojų esančio taško pasirinkimas bus naudingesnis infrastruktūros konkurencijai ir itin didelio pralaidumo tinklų diegimui. Tokiu būdu nacionalinė reguliavimo institucija turėtų pirma apsvarstyti galimybę pasirinkti tašką pastate arba prie pat pastato. Galėtų būti pateisinama prieigos įpareigojimus taikyti ir toliau už pirmąjį koncentracijos arba skirstymo tašką esantiems laidams bei kabeliams, tokius įpareigojimus taikant tik kuo arčiau galutinių naudotojų esantiems taškams, kurie gali teikti prieglobos paslaugas pakankamam galutinių naudotojų skaičiui, kai įrodoma, jog tokios pačios infrastruktūros kūrimui kyla didelių ilgalaikių fizinių arba ekonominių kliūčių, dėl kurių atsiranda didelių konkurencijos problemų arba rinkos nepakankamumas mažmeniniu lygmeniu, o tai yra nenaudinga galutiniams naudotojams. Tinklo elementų atkartojamumo įvertinimui reikalinga rinkos peržiūra, kuri skiriasi nuo analizės, kurios metu įvertinama didelė įtaka rinkoje, ir todėl nacionalinė reguliavimo institucija neturi nustatyti, ar įtaka rinkoje yra didelė, kad galėtų nustatyti šiuos įpareigojimus. Kita vertus, tokiai peržiūrai reikalingas pakankamas ekonominis rinkos sąlygų įvertinimas siekiant nustatyti, ar tenkinami kriterijai, būtini siekiant nustatyti platesnius įpareigojimus, taikomus toliau už pirmojo koncentracijos ar skirstymo taško. Tikėtina, kad tokių išplėstos prieigos įpareigojimų gali labiau reikėti geografinėse vietovėse, kuriose ekonominiai modeliai, kuriais grindžiamas alternatyvios infrastruktūros plėtojimas, yra rizikingesni, pavyzdžiui, dėl mažo gyventojų tankio ar dėl riboto daugiabučių pastatų skaičiaus.

Priešingai, didelė namų ūkių koncentracija gali reikšti, kad nustatyti tokių įpareigojimų nebūtina. Nacionalinės reguliavimo institucijos taip pat turėtų apsvarstyti, ar tokie įpareigojimai gali sustiprinti turinčiomis didelę įtaką rinkoje pripažintų įmonių poziciją. Nacionalinės reguliavimo institucijos turėtų galėti reikalauti, kad būtų suteikta prieiga prie aktyvių ar virtualių tinklo elementų, naudojamų tokios infrastruktūros paslaugoms teikti, jei prieiga prie pasyvių elementų būtų ekonominiu požiūriu neveiksminga arba fiziškai nepraktiška, ir jei nacionalinė reguliavimo institucija mano, kad nesiėmus tokių priemonių būtų apeitas prieigos įpareigojimo tikslas. Siekdama sustiprinti nuoseklią reguliavimo praktiką visoje Sąjungoje, Komisija turėtų galėti reikalauti, kad nacionalinė reguliavimo institucija atsiimtų savo priemonių projektus, kuriais prieigos įpareigojimai taikomi ne tik pirmajam koncentracijos arba skirstymo taškui, kai BEREC pritaria rimtoms Komisijos abejonėms dėl priemonės projekto suderinamumo su Sąjungos teise, ypač su šios direktyvos reguliavimo tikslais;

(155) kad būtų laikomasi proporcingumo principo, tokiais atvejais gali būti tikslinga, kad nacionalinės reguliavimo institucijos įpareigojimų, taikomų ne tik pirmajam koncentracijos arba skirstymo taškui, nenustatytų tam tikrų kategorijų savininkams arba įmonėms (arba ir savininkams, ir įmonėms) – tai turėtų nustatyti nacionalinės reguliavimo institucijos, remdamosi tuo, kad įmonės pripažinimu turinčia didelę įtaką rinkoje nepagrįstas prieigos įpareigojimas galėtų suardyti jų ekonominį modelį, kuriuo grindžiami neseniai įdiegti tinklo elementai, ypač mažuose vietiniuose projektuose. Tokie prieigos įpareigojimai neturėtų būti taikomi tik didmeninę veiklą vykdančioms įmonėms, jeigu jos komercinėmis, sąžiningomis, nediskriminacinėmis ir pagrįstomis sąlygoms, be kita ko, kainų atžvilgiu, siūlo veiksmingą alternatyvią prieigą prie itin didelio pralaidumo tinklo. Tą išimtį tokiomis pačiomis sąlygomis turėtų būti galima taikyti ir kitiems paslaugų teikėjams. Išimtis gali būti netinkama paslaugų teikėjų, kurie gauna viešąjį finansavimą, atveju;

(156) kad būtų sudaryta kuo daugiau galimybių visoje Sąjungoje prisijungti prie itin didelio pralaidumo tinklų, ypač mažo gyventojų tankio vietovėse, kur kurti tokią pačią infrastruktūrą yra neįmanoma ir galutiniams naudotojams kyla rizika likti be tokios prisijungimo galimybės, gali būti ypač naudinga, laikantis konkurencijos teisės principų, dalytis pasyviąja infrastruktūra, naudojama teikiant belaidžių elektroninių ryšių paslaugas. Nacionalinės reguliavimo arba kitos kompetentingos institucijos išimties tvarka turėtų būti galėti reikalauti tokio dalijimosi arba lokalizuotos tarptinklinio ryšio prieigos pagal Sąjungos teisę, jeigu ta galimybė buvo aiškiai nustatyta pradinėse naudojimosi teisės suteikimo sąlygose ir jos įrodo tokio dalijimosi naudą siekiant panaikinti neįveikiamas ekonomines arba fizines kliūtis, dėl kurių prieiga prie tinklų arba paslaugų yra itin nepakankama arba jos nėra, taip pat atsižvelgiant į keletą veiksnių, visų pirma įskaitant poreikį užtikrinti aprėptį palei pagrindinius transporto kelius, galutinių naudotojų paslaugų pasirinkimą ir geresnę paslaugų kokybę, taip pat į poreikį išlaikyti infrastruktūros plėtojimo paskatas. Tokiomis aplinkybėmis, kai nėra jokios galutinių naudotojų prieigos ir nepakanka vien dalytis pasyviąja infrastruktūra šiai problemai spręsti, nacionalinės reguliavimo institucijos turėtų galėti nustatyti įpareigojimus dalytis aktyviąja infrastruktūra. Tai darydamos, nacionalinės reguliavimo arba kitos kompetentingos institucijos išlaiko lankstumą pasirinkti tinkamiausią dalijimosi ar prieigos įpareigojimą, kuris turėtų būti proporcingas ir pagrįstas remiantis nustatytos problemos pobūdžiu;

(157) nors tikslinga, kad kai kuriomis aplinkybėmis nacionalinė reguliavimo arba kita kompetentinga institucija nustatytų įpareigojimus įmonėms, nepriklausomai nuo pripažinimo turinčiomis didelę įtaką rinkoje, kad būtų pasiekti tam tikri tikslai, pavyzdžiui, tiesioginis sujungimas arba paslaugų sąveikumas, būtina užtikrinti, kad tokie įpareigojimai būtų nustatomi pagal reguliavimo sistemą ir visų pirma laikantis joje numatytų pranešimo procedūrų. Tokie įpareigojimai turėtų būti nustatomi tik kai tai pateisinama šios direktyvos tikslų įgyvendinimu, ir kai jie yra objektyviai pagrįsti, skaidrūs, proporcingi ir nediskriminaciniai, kai jais siekiama skatinti efektyvumą, tvarią konkurenciją, veiksmingas investicijas ir inovacijas ir suteikti didžiausią naudą galutiniams naudotojams; tokie įpareigojimai nustatomi laikantis atitinkamų pranešimo procedūrų;

(158) siekiant pašalinti neįveikiamas ekonomines arba fizines kliūtis, trukdančias teikti galutiniams naudotojams paslaugas arba tinklus, grindžiamus radijo spektro naudojimu, ir kai vis dar esama judriojo ryšio aprėpties spragų, joms pašalinti gali reikėti prieigos prie pasyviosios infrastruktūros ir dalijimosi ja, o kai to nepakanka – dalijimosi aktyviąja infrastruktūra, arba lokalizuotos tarptinklinio ryšio prieigos susitarimų. Nedarant poveikio dalijimosi įpareigojimams, siejamais su naudojimosi teisėmis remiantis kitomis šios direktyvos nuostatomis, visų pirma priemonėmis skatinti konkurencijai, kai nacionalinės reguliavimo arba kitos kompetentingos institucijos ketina imtis priemonių, kad nustatytų reikalavimą dalytis pasyviąja infrastruktūra, o kai prieigos prie pasyviosios infrastruktūros ir dalijimosi ja nepakanka – aktyviąja infrastruktūra, arba jos ketina reikalauti lokalizuotos tarptinklinio ryšio prieigos susitarimų, jų vis dėlto taip pat gali būti paprašyta apsvarstyti galimą riziką rinkos dalyviams nepakankamai aptarnaujamose vietovėse;

(159) vien konkurencijos taisyklių ne visada pakanka kultūrų įvairovei ir žiniasklaidos pliuralizmui skaitmeninės televizijos srityje užtikrinti. Dėl technologijų ir rinkos plėtros reikia, kad valstybės narės sąlyginės prieigos teikimo sąžiningomis, pagrįstomis ir nediskriminacinėmis sąlygomis įpareigojimus reguliariai peržiūrėtų savo nacionalinėje rinkoje, ypač siekiant nustatyti, ar pateisinama išplėsti įpareigojimų taikymą EPG ir API, kad galutiniams naudotojams būtų prieinamos konkrečios skaitmeninės transliavimo paslaugos. Valstybės narės turėtų galėti nurodyti skaitmenines transliavimo paslaugas, kurių prieigą galutiniams naudotojams turi užtikrinti, jų manymu, būtini įstatymai ar kiti teisės aktai;

(160) valstybės narės savo nacionalinėms reguliavimo institucijoms taip pat turėtų galėti leisti peržiūrėti įpareigojimus, susijusius su sąlygine prieiga prie skaitmeninių transliavimo paslaugų, kad, atlikusios rinkos tyrimą, jos galėtų nustatyti, ar įmonėms, neturinčioms didelės įtakos atitinkamoje rinkoje, panaikinti, ar iš dalies pakeisti taikomus įpareigojimus. Toks panaikinimas ar pakeitimas neturėtų neigiamai paveikti galutinių naudotojų prieigos prie tokių paslaugų ar veiksmingos konkurencijos perspektyvų;

(161) tam tikromis aplinkybėmis reikalingi *ex ante* įpareigojimai, kad būtų galima užtikrinti konkurencinės rinkos plėtrą, kurios sąlygos būtų palankios diegti ir įsisavinti itin didelio pralaidumo tinklus ir paslaugas ir kuo labiau didinti naudą galutiniams naudotojams. Šioje direktyvoje vartojama apibrėžtis „didelė įtaka rinkoje“ atitinka dominavimo sąvoką, apibrėžtą Teisingumo Teismo praktikoje;

(162) gali būti nustatyta, kad dvi ar daugiau įmonės užima bendrą dominuojančią padėtį ne tik dėl jų struktūrinių ar kitokių ryšių, bet ir tais atvejais, kai atitinkamos rinkos struktūra padeda koordinuotiems veiksmams, tai yra skatina lygiagretų ar asocijuotą antikonkurencinį elgesį rinkoje;

(163) labai svarbu, kad *ex ante* reguliuojamieji įpareigojimai būtų nustatomo tik didmeninei rinkai, kurioje yra viena ar daugiau įmonių, turinčių didelę įtaką rinkoje, siekiant užtikrinti tvarią konkurenciją, ir kurioje Sąjungos ir nacionalinės konkurencijos teisės priemonių nepakanka problemai išspręsti. Remdamasi konkurencijos teisės principais, Komisija Sąjungos lygiu parengė gaires, kuriomis nacionalinės reguliavimo institucijos vadovautųsi vertindamos, ar tam tikroje rinkoje konkurencija yra veiksminga, ir vertindamos didelę įtaką rinkoje. Nacionalinės reguliavimo institucijos turėtų analizuoti, ar konkretaus produkto ar paslaugos rinka yra veiksmingai konkurencinė konkrečioje geografinėje srityje, kuri gali būti apibrėžta kaip visa atitinkamos valstybės narės teritorija ar tik jos dalis arba kaip valstybių narių teritorijų kaimyninių dalių bendra teritorija. Veiksmingos konkurencijos analizėje turėtų būti tiriama, ar rinka turi perspektyvų ateityje tapti konkurencine, taigi ar veiksmingos konkurencijos nebuvimas yra ilgalaikis. Tose gairėse taip pat turėtų būti kreipiamas dėmesys į naujai atsirandančias rinkas, kur de facto rinkos lyderis tikriausiai turės žymią rinkos dalį, tačiau jam neturėtų būti taikomi netikslingi įpareigojimai. Komisija turėtų reguliariai peržiūrėti gaires, ypač peržiūrėdama galiojančius teisės aktus, atsižvelgdama į Teisingumo Teismo praktiką, ekonomikos supratimą ir faktinę rinkos patirtį, bei siekdama užtikrinti, kad greitai besiplėtojančioje rinkoje jos išliktų tikslingos. Tais atvejais, kai bus nustatyta, kad atitinkama rinka yra transnacionalinė, nacionalinės reguliavimo institucijos privalės tarpusavyje bendradarbiauti;

(164) nustatydamos, ar įmonė turi didelę įtaką konkrečioje rinkoje, nacionalinės reguliavimo institucijos turėtų veikti pagal Sąjungos teisę, kuo labiau atsižvelgdamos į Komisijos rinkos tyrimo ir didelės įtakos rinkoje vertinimo gaires;

(165) nacionalinės reguliavimo institucijos turėtų apibrėžti atitinkamas geografines rinkas savo teritorijose, kuo labiau atsižvelgdamos į Komisijos rekomendaciją dėl atitinkamų produktų ir paslaugų rinkų (toliau – Rekomendacija), priimtą pagal šią direktyvą, ir atsižvelgdamos į nacionalines ir vietines aplinkybes. Todėl nacionalinės reguliavimo institucijos turėtų išanalizuoti bent tas rinkas, kurios įtrauktos į rekomendaciją, įskaitant rinkas, kurios į sąrašus įrašytos, tačiau nebereguliuojamos atsižvelgus į konkrečias nacionalines arba vietines aplinkybes. Nacionalinės reguliavimo institucijos taip pat turėtų išnagrinėti rinkas, kurios neįtrauktos į tą rekomendaciją, tačiau tų institucijų jurisdikcijos teritorijoje yra reguliuojamos remiantis ankstesniais rinkos tyrimais, arba kitas rinkas, jei tos institucijos turi pakankamų priežasčių laikyti, kad tos rinkos atitinka tris šioje direktyvoje numatytus kriterijus;

(166) transnacionalines rinkas galima apibrėžti, jei tai motyvuojama geografinės rinkos apibrėžtimi, atsižvelgiant į visus pasiūlos ir paklausos pusių veiksnius ir laikantis konkurencijos teisės principų. Tinkamiausiai tokią analizę galinti atlikti įstaiga yra BEREC, nes būtent ji gali pasinaudoti didele bendra nacionalinių reguliavimo institucijų patirtimi, įgyta nustatant rinkas nacionaliniu lygmeniu. Atliekant potencialių transnacionalinių rinkų analizę turėtų būti atsižvelgiama į nacionalines aplinkybes. Jei transnacionalinės rinkos yra apibrėžtos ir joms reikia taikyti reguliavimo priemones, susijusios nacionalinės reguliavimo institucijos turėtų bendradarbiauti, be kita ko, informuodamos Komisiją, kad nustatytų tinkamas taikyti reguliavimo priemones. Tokiu pat būdu jos gali bendradarbiauti, jei transnacionalinės rinkos nenustatytos, tačiau rinkos sąlygos jų teritorijose yra pakankamai vienodos, pavyzdžiui, jei sąnaudos, rinkos struktūros arba operatoriai panašūs arba jei galutinių naudotojų paklausa yra transnacionalinė arba panaši, todėl būtų naudinga taikyti koordinuotus reguliavimo metodus;

(167) tam tikromis aplinkybėmis, kuriomis geografinės rinkos yra apibrėžiamos kaip nacionalinės arba subnacionalinės, pavyzdžiui, jei nacionalinis arba vietinis tinklo plėtros pobūdis lemia galimos įmonių įtakos rinkoje, susijusios su didmenine pasiūla, ribas, tačiau vis tiek esama didelės transnacionalinės paklausos, kurią sukuria vienos arba daugiau kategorijų galutiniai naudotojai. Toks atvejis visų pirma gali būti susijęs su paklausa, kurią sukuria verslo srities galutiniai naudotojai, kurių padaliniai veikia skirtingose valstybėse narėse. Jei paslaugų teikėjai nepakankamai tenkina tokią transnacionalinę paklausą, pavyzdžiui, jeigu jie yra susiskaidę pagal nacionalines sienas arba vietos lygmeniu, vidaus rinkoje gali atsirasti kliūčių. Todėl BEREC turėtų būti įgaliota nacionalinėms reguliavimo institucijoms nustatyti bendrų reguliavimo metodų gaires siekiant užtikrinti, kad transnacionalinė paklausa būtų pakankamai tenkinama, sudarant pagrindą didmeninės prieigos produktų sąveikumui visoje Sąjungoje, ir kad būtų galimybių veiklą vykdyti efektyviai bei gauti masto ekonomiją, nepaisant suskaidytos pasiūlos. BEREC gairės turėtų formuoti tai, kokiomis priemonėmis nacionalinės reguliavimo institucijos, siekdamos vidaus rinkos tikslo, kai pripažintoms didelę įtaką rinkoje turinčiomis įmonėms nacionaliniu lygmeniu nustato reguliuojamuosius įpareigojimus; jose taip pat turėtų būti pateiktos rekomendacijos dėl didmeninės prieigos produktų, kuriais galima patenkinti tokią nustatytą transnacionalinę paklausą, techninių specifikacijų suderinimo siekiant vidaus rinkos interesų;

(168) visų *ex ante* reguliavimo priemonių taikymo galutinis tikslas – užtikrinus tvarų faktinį mažmeninių rinkų konkurencingumą, kurti galutiniams naudotojams naudą, išreiškiamą kaina, kokybe ir pasirinkimu. Tikėtina, kad nacionalinės reguliavimo institucijos palaipsniui galės nustatyti, kad daug mažmeninių rinkų yra konkurencinės net be didmeninio lygmens reguliavimo, ypač atsižvelgiant į tikėtiną inovacijų ir konkurencijos gerėjimą;

(169) siekdamos nustatyti didmenines rinkas, kurioms galėtų būti taikomos *ex ante* reguliavimo priemonės, nacionalinės reguliavimo institucijos turėtų pirmiausia išnagrinėti atitinkamas mažmenines rinkas. Faktinės konkurencijos mažmeniniame ir didmeniniame lygmenyse analizė atliekama remiantis ateities perspektyvomis ir vadovaujantis konkurencijos teise, įskaitant, kai tinkama, aktualią Teisingumo Teismo praktiką. Jei padaroma išvada, kad mažmeninė rinka būtų faktiškai konkurencinė ir be didmeninio *ex ante* reguliavimo priemonių atitinkamoje rinkoje, nacionalinė reguliavimo institucija turėtų padaryti išvadą, kad atitinkamo didmeninio lygmens reguliavimo priemonių nebereikia;

(170) palaipsniui pereinant prie nereguliuojamųjų rinkų, komerciniai operatorių tarpusavio susitarimai, įskaitant dėl bendro investavimo ir prieigos, taps įprastesni, ir, jeigu jie stabilūs ir teigiamai veikia konkurencijos dinamiką, jais galima remtis kaip vienu iš argumentų pagrindžiant išvadą, kad *ex ante* reguliavimo priemonių tam tikrai didmeninei rinkai nereikia. Panaši logika galiotų ir atvirkštine tvarka, t. y. jei komerciniai susitarimai nereguliuojamoje rinkoje būtų netikėtai nutraukiami. Analizuojant tokius susitarimus turėtų būti atsižvelgiama į tai, kad reguliavimo priemonių taikymo galimybė galėtų tinklų savininkus paskatinti pradėti komercines derybas. Kad būtų deramai apsvarstytas reguliavimo priemonių poveikis susijusioms rinkoms, kai sprendžiama, ar tam tikrai rinkai reikia *ex ante* reguliavimo priemonių, nacionalinės reguliavimo institucijos turėtų užtikrinti, kad rinkos būtų nagrinėjamos nuosekliai ir, jei įmanoma, tuo pačiu arba kuo artimesniu metu;

(171) svarstydamos, ar mažmeninio lygmens problemas spręsti didmeninio reguliavimo priemonėmis, nacionalinės reguliavimo institucijos turėtų atsižvelgti į tai, kad tam tikra mažmeninė rinka gali gauti produktus iš kelių pradinės grandies rinkų, ir atvirkščiai – bendra didmeninė rinka gali teikti didmeninius pradinės grandies produktus kelioms mažmeninėms rinkoms. Be to, konkurencijos dinamiką tam tikroje rinkoje gali veikti gretutinės, tačiau vertikaliai nesusietos, rinkos, pavyzdžiui, toks poveikis gali reikštis tarp kai kurių fiksuotojo ir judriojo ryšio rinkų. Nacionalinės reguliavimo institucijos turėtų taip įvertinti kiekvieną didmeninę rinką, kurią svarstoma reguliuoti (pradedant nuo taisomųjų priemonių, susijusių su prieiga prie civilinės infrastruktūros, nes tokios taisomosios priemonės paprastai padeda labiau subalansuotai konkurencijai, įskaitant konkurenciją infrastruktūros srityje), o paskui, išrikiavusios tas didmenines rinkas pagal jų tikėtiną tinkamumą spręsti nustatytas mažmeninio lygmens problemas, išnagrinėti kiekvieną didmeninę rinką, kuriai, kaip manoma, gali reikėti *ex ante* reguliavimo priemonių. Spręsdamos dėl konkrečios taisomosios priemonės, kurią rengiasi taikyti, nacionalinės reguliavimo institucijos turėtų įvertinti techninio tos priemonės įgyvendinimo galimybę ir atlikti sąnaudų ir naudos analizę, atsižvelgdamos į tos priemonės tinkamumą spręsti nustatytas mažmeninio lygmens konkurencijos problemas, ir sudaryti galimybes konkurencijai remiantis diferencijavimo ir technologijos neutralumo principais. Nacionalinės reguliavimo institucijos turėtų apsvarstyti, kokių pasekmių tikėtis nustačius konkrečią taisomąją priemonę, kuri, jeigu ją įmanoma pritaikyti tik tam tikros topologijos tinkluose, veikiausiai stabdytų itin didelio pralaidumo tinklų diegimą galutiniams naudotojams;

(172) nedarant poveikio technologijos neutralumo principui, nacionalinės reguliavimo institucijos, nustatydamos taisomąsias priemones ir, jei įmanoma, prieš įdiegiant infrastruktūrą, turėtų sudaryti paskatas plėtoti lanksčią ir atvirą tinklo struktūrą – tai ilgainiui sumažintų nustatytų taisomųjų priemonių naštą ir sudėtingumą vėlesniame etape. Prieš nuspręsdama, ar turinčia didelę įtaką rinkoje pripažintai įmonei turėtų būti nustatyta papildomų labiau apsunkinančių taisomųjų priemonių, nacionalinė reguliavimo institucija kiekviename vertinimo etape turėtų siekti išsiaiškinti, ar atitinkama mažmeninė rinka taptų faktiškai konkurencinė, taip pat atsižvelgiant į atitinkamus komercinius planus arba kitas didmeninės rinkos aplinkybes, įskaitant kitų rūšių galiojančias reguliavimo priemones, pavyzdžiui, bendruosius prieigos prie neatkartojamo turto įpareigojimus arba pagal Direktyvą 2014/61/ES nustatytus įpareigojimus, ir reguliavimo priemones, kurias nacionalinė reguliavimo institucija jau laiko tinkamomis turinčia didelę įtaką rinkoje pripažintai įmonei. Toks vertinimas, kuriuo siekiama užtikrinti, kad būtų nustatytos tik tinkamiausios taisomosios priemonės, būtinos siekiant veiksmingai spręsti rinkos tyrimo metu nustatytas problemas, neužkerta kelio nacionalinei reguliavimo institucijai padaryti išvadą, kad tokių, nors ir nevienodo intensyvumo, taisomųjų priemonių derinys, laikantis proporcingumo principo, yra mažiausiai įsikišimo reikalaujantis problemos sprendimo būdas. Net jei remiantis tokiais skirtumais atskira geografinė rinka neapibrėžiama, tais skirtumais vis tiek turėtų būti galima motyvuoti atitinkamų taisomųjų priemonių, nustatytų atsižvelgiant į skirtingą konkurencijos suvaržymo laipsnį, diferencijavimą;

(173) laikoma, kad nustatytų didmeninio lygmens *ex ante* reguliavimo priemonių, kurios iš esmės yra mažiau intervencinės už mažmeninės rinkos reguliavimą, užtenka tikėtinoms konkurencijos problemoms spręsti susijusioje (-iose) galutinės grandies mažmeninėje (-ėse) rinkoje (-ose). Konkurencijos pažangą po elektroninių ryšių reguliavimo pagrindų nustatymo įrodo vis plačiau visoje Sąjungoje panaikinamas mažmeninių rinkų reguliavimas. Be to, taisyklės, pagal kurias *ex ante* taisomosios priemonės nustatomos didelę įtaką rinkoje turinčioms paskirtoms įmonėms, turėtų būti, jei įmanoma, toliau paprastinamos ir būti labiau nuspėjamos. Todėl turėtų būti teikiama pirmenybė *ex ante* reguliuojamosios kontrolės nustatymui remiantis įmonės pripažinimu turinčia didelę įtaką didmeninėse rinkose;

(174) jei nacionalinė reguliavimo institucija panaikina didmenines reguliavimo priemones, ji turėtų nustatyti tinkamą įspėjimo laikotarpį, kad prie nereguliuojamosios rinkos būtų pereinama darniai. Nustatydama tokį įspėjimo laikotarpį, nacionalinė reguliavimo institucija turėtų atsižvelgti į galiojančius susitarimus, kuriuos pagal nustatytus reguliuojamuosius įpareigojimus sudarė prieigos paslaugų teikėjai ir prieigos paslaugų naudotojai. Tokiuose susitarimuose gali būti sutartinės teisinės apsaugos nuostatų, kuriomis prieigos paslaugų naudotojai apsaugomi nustatytą laikotarpį. Nacionalinė reguliavimo institucija turėtų taip pat atsižvelgti į faktines galimybes, kuriomis naudodamiesi rinkos dalyviai įsisavintų komercinę didmeninę prieigą arba priimtų bendro investavimo pasiūlymus, kurių gali būti rinkoje, ir į poreikį išvengti ilgų laikotarpių, kuriais būtų įmanoma reguliavimo skirtumais naudotis savanaudiškai. Nacionalinė reguliavimo institucija parengtoje pereinamojo laikotarpio tvarkoje turėtų numatyti reguliuojamosios anksčiau sudarytų susitarimų priežiūros mastą ir laiką po įspėjimo laikotarpio pradžios;

(175) siekiant užtikrinti, kad rinkos dalyviai neabejotų reguliavimo sąlygomis, reikia nustatyti rinkos tyrimų terminą. Svarbu reguliariai atlikti rinkos tyrimus per pagrįstą ir tinkamą laikotarpį. Jeigu nacionalinė reguliavimo institucija per nustatytą terminą neatlieka rinkos tyrimo, yra rizika, kad kils pavojus vidaus rinkai, o įprastinė įpareigojimų nevykdymo procedūra laiku neduos norimų rezultatų. Alternatyviai, nacionalinė reguliavimo institucija turėtų turėti galimybę prašyti BEREC pagalbos rinkos tyrimui užbaigti. Pavyzdžiui, tokia pagalba galėtų būti teikiama iš kitų nacionalinių reguliavimo institucijų atstovų sudarius specialią darbo grupę;

(176) elektroninių ryšių sektoriuje technologinės inovacijos yra labai aukšto lygio, o rinkos labai dinamiškos, todėl svarbu greitai, koordinuotai ir suderintai pritaikyti reguliavimą Sąjungos lygiu, nes, kaip rodo patirtis, nacionalinėms reguliavimo institucijoms skirtingai taikant reguliavimo sistemą gali kilti kliūčių vidaus rinkai;

(177) tačiau, siekiant didesnio reguliavimo priemonių stabilumo ir nuspėjamumo, maksimalus leistinas laikotarpis tarp rinkos tyrimų turėtų būti padidintas nuo trejų iki penkerių metų, jei per tą laikotarpį neįvyksta tokių rinkos pokyčių, dėl kurių reikėtų atlikti naują tyrimą. Sprendžiant, ar nacionalinė reguliavimo institucija laikėsi įpareigojimo bent kas penkerius metus tirti rinkas ir pranešti apie atitinkamos priemonės projektą, naujo penkerių metų rinkos ciklo pradžia bus laikomas tik pranešimas, kuriame pateikiamas naujas rinkos apibrėžties ir didelės įtakos rinkoje vertinimas. Nebus laikoma, kad šis įpareigojimas įvykdytas pateikus paprastą pranešimą apie naujas arba iš dalies pakeistas reguliavimo taisomąsias priemones, nustatytas remiantis ankstesniais arba neperžiūrėtais rinkos tyrimais. Tai, kad nacionalinė reguliavimo institucija nevykdo šioje direktyvoje nustatyto įpareigojimo reguliariai atlikti rinkos tyrimą, neturėtų būti savaime laikoma pagrindu esamus tos nacionalinės reguliavimo institucijos atitinkamoje rinkoje nustatytus įpareigojimus laikyti negaliojančiais ar netaikytinais;

(178) turinčia didelę įtaką rinkoje pripažintai įmonei nustatant konkrečius įpareigojimus, papildomo rinkos tyrimo atlikti nereikia, tačiau būtina pagrįsti, kad būtent aptariamas įpareigojimas yra tikslingas ir proporcingas atsižvelgiant į problemos, nustatytos nagrinėjamoje rinkoje ir susijusioje mažmeninėje rinkoje, pobūdį;

(179) vertindamos planuojamų nustatyti privalomų įpareigojimų ir sąlygų proporcingumą, nacionalinės reguliavimo institucijos turėtų atsižvelgti į įvairiuose jų valstybių narių regionuose esančias skirtingas konkurencines sąlygas ir ypač į geografinio tyrimo, atlikto pagal šią direktyvą, rezultatus;

(180) kai nacionalinės reguliavimo institucijos sprendžia, ar taikyti taisomąsias kainų kontrolės priemones, o jei taikyti, kokia forma, jos turėtų stengtis sudaryti investuotojui sąlygas gauti tinkamą investicijų į tam tikrą naują projektą grąžą. Visų pirma rizika yra susijusi su investicijų į naujus prieigos tinklus, kuriais galima teikti paslaugas, kurių paklausa investavimo metu dar nežinoma, projektais;

(181) įpareigojimų, kurie per rinkos tyrimo laikotarpį nustatyti turinčiomis didelę įtaką rinkoje pripažintoms įmonėms, peržiūra turėtų suteikti galimybę nacionalinėms reguliavimo institucijoms atsižvelgti į naujų pokyčių, pavyzdžiui, savanoriškai įmonių sudarytų naujų tarpusavio susitarimų, kaip antai prieigos arba bendro investavimo susitarimų įtaką konkurencijos sąlygoms, taip suteikiant lankstumo, kuris ypač reikalingas, kai reguliavimo ciklai ilgi. Panaši logika turėtų būti taikoma ir tuo atveju, jei komercinis susitarimas būtų netikėtai pažeistas ar nutrauktas arba jeigu tokio susitarimo poveikis skirtųsi nuo rinkos tyrimo. Jei galiojantis susitarimas nutraukiamas nereguliuojamojoje rinkoje, gali būti, kad reikės atlikti naują rinkos tyrimą. Jei rinkoje neįvyksta jokių svarbių pokyčių, tačiau rinkos yra dinamiškos, gali reikėti atlikti rinkos tyrimą dažniau nei kas penkerius metus, pavyzdžiui, ne dažniau nei kas trejus metus, kaip buvo daroma iki šios direktyvos taikymo datos. Rinkos turėtų būti laikomos dinamiškomis, jeigu tikėtina, kad technologijų raida ir galutinių naudotojų paklausos modeliai plėtosis taip, kad tyrimo išvados per vidutinės trukmės laikotarpį pasikeistų daugelio geografinių vietovių ar galutinių naudotojų nacionalinės reguliavimo institucijos apibrėžtoje geografinėje ir produkto rinkoje atžvilgiu;

(182) prieigos ir sujungimo sąlygų bei reikalavimų, įskaitant kainas, skaidrumas padeda paspartinti derybas, išvengti ginčų ir rinkos dalyviams suteikia pasitikėjimo, kad paslauga nėra teikiama diskriminacinėmis sąlygomis. Techninių sąsajų atvirumas ir skaidrumas gali būti ypač svarbus sąveikai užtikrinti. Tais atvejais, kai nacionalinė reguliavimo institucija įpareigoja informaciją teikti viešai, ji taip pat turėtų galėti nurodyti, kokiu būdu toji informacija turi būti skelbiama, ir tai, ar ji teikiama nemokamai, atsižvelgdama į informacijos pobūdį ir tikslą;

(183) atsižvelgiant į tinklų topologijos įvairovę, prieigos produktus ir po 2002 m. susiklosčiusias rinkos aplinkybes, Direktyvos 2002/19/EB II priede numatytų tikslų, susijusių su atsieta prieiga prie vietinės linijos ir su prieigos produktais skaitmeninės televizijos ir radijo paslaugų teikėjams, geriau siekti lankstesnėmis priemonėmis, nustačius minimalių standartinio pasiūlymo kriterijų gaires, kurias parengtų ir periodiškai atnaujintų BEREC. Todėl tas priedas turėtų būti išbrauktas;

(184) nediskriminavimo principas užtikrina, kad įmonės, turinčios didelę įtaką rinkoje, neiškraipys konkurencijos, ypač jei tai vertikaliai integruotos įmonės, teikiančios paslaugas įmonėms, su kuriomis jos konkuruoja galutinės grandies rinkose;

(185) siekiant spręsti su kainomis nesusijusios diskriminacijos problemas ir jai užkirsti kelią, indėlio lygiavertiškumo principo taikymas yra iš esmės tikriausias būdas sukurti veiksmingą apsaugą nuo diskriminavimo. Kita vertus, tikėtina, kad reguliuojamus didmeninius produktus teikiant pagal indėlio lygiavertiškumo principą, reikalavimų laikymosi išlaidos būtų didesnės, nei taikant kitokias nediskriminavimo įpareigojimų formas. Tos didesnės reikalavimų laikymosi išlaidos turėtų būti vertinamos atsižvelgiant į naudą, kurią duotų aktyvesnė konkurencija galutinės grandies rinkose, ir į nediskriminavimo garantijų aktualumą aplinkybėmis, kai turinčia didelę įtaką rinkoje pripažintai įmonei netaikoma tiesioginė kainos kontrolė. Nacionalinės reguliavimo institucijos galėtų atsižvelgti visų pirma į tai, kad didmeninius produktus pagal indėlio lygiavertiškumo principą teikiant naujomis sistemomis labiau tikėtina gauti pakankamai grynosios naudos, tokiu būdu užtikrinant proporcingumo principo laikymąsi, atsižvelgiant į santykinai mažesnes papildomas reikalavimų laikymosi išlaidas, kurių reikia siekiant užtikrinti, kad naujai kuriamos sistemos atitiktų indėlio lygiavertiškumo principą. Kita vertus, nacionalinės reguliavimo institucijos taip pat turėtų apsvarstyti, ar įpareigojimai yra proporcingi įmonių, kurioms jie nustatomi, atžvilgiu, pavyzdžiui, atsižvelgdamos į įgyvendinimo išlaidas, ir įvertinti galimas paskatas nediegti naujų sistemų, palyginti su labiau laipsniškais atnaujinimais, jei toms sistemoms būtų taikomi griežtesni reguliuojamieji įpareigojimai. Valstybėse narėse, kuriose veiklą vykdo daug nedidelių įmonių, pripažintų turinčiomis didelę įtaką rinkoje, taikyti indėlio lygiavertiškumo principą kiekvienai iš tų įmonių gali būti neproporcinga;

(186) apskaitos atskyrimas leidžia aiškiai pamatyti vidines sandorių kainas, o nacionalinėms reguliavimo institucijoms – tikrinti, kaip laikomasi, kai taikoma, nediskriminavimo įpareigojimų. Šioje srityje Komisija paskelbė Rekomendaciją 2005/698/EB[1];

(187) inžinerinės infrastruktūros objektai, kuriuose gali būti įrengiami elektroninių ryšių tinklai, yra ypač svarbūs sėkmingai naujų tinklų plėtrai, nes statyti kelis tokius pačius objektus brangu, todėl galima daug sutaupyti, jeigu jie naudojami pakartotinai. Todėl, be Direktyvoje 2014/61/ES nustatytų fizinės infrastruktūros taisyklių, būtina speciali taisomoji priemonė, kuri būtų taikoma tomis aplinkybėmis, jei inžinerinės infrastruktūros objektai priklausytų turinčia didelę įtaką rinkoje pripažintai įmonei. Jei inžinerinės infrastruktūros objektai egzistuoja ir gali būti naudojami pakartotinai, teigiamas veiksmingos prieigos prie tų objektų poveikis konkuruojančios infrastruktūros diegimui yra labai didelis, todėl būtina užtikrinti, kad prieiga prie tokių objektų būtų galima pasinaudoti kaip savarankiška taisomąja priemone siekiant geresnės konkurencinės ir diegimo dinamikos bet kurioje galutinės grandies rinkoje, kuri turėtų būti svarstoma anksčiau nei svarstant poreikį paskirti kitą galimą taisomąją priemonę, o ne tik kaip pagalbinė kitų didmeninių produktų arba paslaugų priemonė arba kaip priemonė, skirtą vien tik įmonėms, kurios pačios naudojasi tokiais kitais didmeniniais produktais arba paslaugomis. Nacionalinės reguliavimo institucijos turėtų pakartotinai naudojamus senuosius inžinerinės infrastruktūros objektus įvertinti pagal reguliuojamąją balansinę vertę, iš kurios atimtas skaičiavimo momentu susikaupęs nusidėvėjimas ir kuriai pritaikytas atitinkamas kainų indeksas, pavyzdžiui, mažmeninės prekybos kainų indeksas, neįtraukdamos tų objektų, kurie per ne mažiau kaip 40 metų laikotarpį yra visiškai nusidėvėję, bet tebenaudojami;

---

[1] 2005 m. rugsėjo 19 d. Komisijos rekomendacija 2005/698/EB dėl apskaitos atskyrimo ir sąnaudų apskaitos sistemų elektroninių ryšių reguliavimo sistemoje (OL L 266, 2005 10 11, p. 64).

(188) nustatydamos prieigos prie naujos ir patobulintos infrastruktūros įpareigojimus, nacionalinės reguliavimo institucijos turėtų užtikrinti, kad prieigos sąlygos atspindėtų aplinkybes, kuriomis priimamas sprendimas investuoti, atsižvelgdamos, *inter alia*, į plėtros sąnaudas, į tai, kokia vartotojų dalis, tikėtina, naudosis naujais produktais ir paslaugomis, taip pat į tai, kokių mažmeninių kainų galima tikėtis. Be to, siekdamos užtikrinti investuotojų planavimui reikiamą aiškumą, nacionalinės reguliavimo institucijos turėtų galėti nustatyti, jei taikytina, atitinkamais peržiūros etapais tarp savęs derančias prieigos sąlygas. Jei būtų nuspręsta, kad dera kontroliuoti kainas, tokios sąlygos gali apimti kainodaros susitarimus, atsižvelgiant į jų apimtis arba sutarties galiojimo laikotarpį, jeigu šie susitarimai atitinka Sąjungos teisę ir neturi diskriminuojamo poveikio. Nustatant bet kokias prieigos sąlygas turėtų būti atsižvelgiama į tai, kad reikia išsaugoti veiksmingą konkurenciją, kai teikiamos paslaugos vartotojams ir verslininkams;

(189) prieigos prie tinklo infrastruktūros reikalavimą galima pateisinti kaip konkurencijos didinimo priemonę, bet nacionalinės reguliavimo institucijos privalo išlaikyti pusiausvyrą tarp infrastruktūros savininko teisių naudoti tą infrastruktūrą savo naudai ir kitų paslaugų teikėjų teisių gauti prieigą prie priemonių, absoliučiai būtinų konkurencinėms paslaugoms teikti;

(190) rinkose, kuriose remiantis ateities perspektyvomis galima tikėtis didesnio prieigos tinklų skaičiaus, labiau tikėtina, kad galutiniams naudotojams dėl infrastruktūra grindžiamos konkurencijos atsiras naudingų galimybių naudotis geresnės kokybės tinklu, palyginti su rinkomis, kuriose ir toliau veikia tik vienas tinklas. Tikėtina, kad konkurencijos, grindžiamos kitais parametrais, pavyzdžiui, kaina ir pasirinkimu, pakankamumas priklausys nuo nacionalinių ir vietos konkurencijos aplinkybių. Vertindamos tokiais parametrais grindžiamos konkurencijos pakankamumą ir reguliavimo priemonių poreikį, nacionalinės reguliavimo institucijos turėtų taip pat atsižvelgti į tai, ar bet kuriai suinteresuotajai įmonei pagrįstomis komercinėmis sąlygomis yra prieinama didmeninė prieiga, suteikianti galimybę užtikrinti subalansuotos konkurencijos rezultatus galutiniams naudotojams mažmeninėje rinkoje. Rinkose, kurioms būdinga tvari ir veiksminga konkurencija, grindžiama infrastruktūra, turėtų užtekti taikyti bendrąsias konkurencijos taisykles;

(191) kai įmonėms yra nustatomi įpareigojimai tenkinti pagrįstus prašymus suteikti prieigą prie jų tinklų elementų ir susijusių priemonių bei leisti jais naudotis, tokie prašymai turėtų būti atmetami tik remiantis objektyviais kriterijais, kaip antai techninės galimybės ar būtinybė išlaikyti tinklo vientisumą. Jei prieiga nesuteikiama, nukentėjusioji šalis turi galėti tokį atvejį perduoti spręsti pagal ginčų sprendimo procedūrą pagal šią direktyvą. Negalima reikalauti, kad įmonė, kuriai yra taikomi privalomos prieigos įpareigojimai, teiktų tokių rūšių prieigą, kurios ji neturi galimybių teikti. Nacionalinės reguliavimo institucijos nustatyti privalomos prieigos įpareigojimai, kurie padidina konkurenciją per trumpą laiką, neturėtų mažinti konkurentų iniciatyvos investuoti į alternatyvias priemones, kurios užtikrins didesnę subalansuotą konkurenciją arba geresnį veikimą bei didesnę naudą galutiniams naudotojams per ilgesnį laikotarpį. Rinkdamosi mažiausiai įsikišimo reikalaujantį reguliavimo būdą ir laikydamosi proporcingumo principo, nacionalinės reguliavimo institucijos galėtų, pavyzdžiui, nuspręsti peržiūrėti turinčiomis didelę įtaką rinkoje pripažintoms įmonėms nustatytus įpareigojimus ir iš dalies pakeisti bet kurį ankstesnį sprendimą, be kita ko, panaikindamos įpareigojimus, nustatydamos arba nenustatydamos naujus prieigos įpareigojimus, jeigu tai yra naudinga naudotojams ir subalansuotai konkurencijai paslaugų srityje. Nacionalinės reguliavimo institucijos pagal Sąjungos teisę turėtų galėti nustatyti privalomos prieigos teikėjui arba gavėjui technines ir veiklos sąlygas. Nustatant techninius standartus visų pirma turėtų būti laikomasi Direktyvos (ES) 2015/1535;

(192) jei tam tikros rinkos tyrimas rodo, kad konkurencija joje yra neveiksminga, gali reikėti taikyti kainų kontrolę. Visų pirma, įmonės, pripažintos turinčiomis didelę įtaką rinkoje, vengtų kainų spaudimo, kai jų mažmeninių kainų ir sujungimo arba prieigos kainų, kurias jos turėtų nustato konkurentams, teikiantiems panašias mažmenines paslaugas, skirtumas yra nepakankamas subalansuotai konkurencijai užtikrinti. Kai nacionalinė reguliavimo institucija apskaičiuoja sąnaudas, kylančias teikiant pagal šią direktyvą privaloma tapusią paslaugą, tikslinga numatyti protingumo kriterijų atitinkančią kapitalo, įskaitant atitinkamas darbo bei statybos sąnaudas, naudojamo pajamoms uždirbti, grąžą. Tais atvejais, kai būtina, kapitalo vertė patikslinama, atsižvelgiant į einamąją turto vertę ir veiklos efektyvumą. Sąnaudų padengimo metodas turi atitikti aplinkybes, kuriomis atsižvelgiama į poreikį skatinti veiklos efektyvumą, subalansuotą konkurenciją ir itin didelio pralaidumo tinklo diegimą bei tokiu būdu kuo labiau didinti naudą galutiniams naudotojams; be to, tas metodas pagal Komisijos rekomendaciją 2013/466/ES[1] turėtų atspindėti poreikį užtikrinti nuspėjamas ir stabilias didmenines kainas, kurios būtų naudingos visiems operatoriams, siekiantiems diegti naujus ir tobulesnius tinklus;

[1] 2013 m. rugsėjo 11 d. Komisijos rekomendacija 2013/466/ES dėl nuoseklaus nediskriminavimo įpareigojimų ir sąnaudų apskaičiavimo metodikų, skirtų konkurencijai skatinti ir geresnei investicijų į plačiajuostį ryšį aplinkai sukurti, taikymo (OL L 251, 2013 9 21, p. 13).

(193) kokiais tempais reikšis naujos kartos plačiajuosčio ryšio paslaugų teikimo paklausa, neaišku, todėl svarbu, kad operatoriams, investuojantiems į naujus arba atnaujinamus tinklus, būtų palikta tam tikra laisvė lanksčiai nustatyti kainas, kad būtų skatinamas efektyvus investavimas ir inovacijos. Nacionalinės reguliavimo institucijos turėtų galėti nuspręsti palikti galioti ar nenustatyti reguliuojamų didmeninės prieigos kainų naujos kartos tinklams, jeigu taikomos pakankamos konkurencijos apsaugos priemonės. Kalbant konkrečiau, kad rinkose, kuriose yra didelę įtaką rinkoje turinčiomis pripažintų įmonių, nustatytos kainos nebūtų pernelyg didelės, lankstus kainų nustatymas turėtų būti siejamas su papildomomis konkurencijos ir galutinių naudotojų interesų apsaugos priemonėmis, pavyzdžiui, su griežtu nediskriminavimo įpareigojimu, priemonėmis užtikrinti techninį ir ekonominį galutinės grandies produktų atkartojamumą ir įrodymu, kad mažmenines kainas riboja infrastruktūros konkurenciją arba kad kainos priklausomos nuo kitų reguliuojamųjų prieigos produktų, arba nuo jų abiejų. Tokios konkurencijos apsaugos priemonės netrukdo nacionalinėms reguliavimo institucijoms nustatyti kitų aplinkybių, kuriomis derėtų reguliuojamųjų prieigos kainų nenustatyti tam tikriems didmeniniams produktams, pavyzdžiui, jei dėl didelio galutinių naudotojų paklausos elastingumo kainų atžvilgiu didelę įtaką rinkoje turinčiomis pripažintoms įmonėms nepelninga nustatyti už konkurencingas kainas gerokai didesnių kainų arba jei dėl mažesnio gyventojų tankio yra mažiau paskatų plėtoti itin didelio pralaidumo tinklus, o nacionalinė reguliavimo institucija nustato, kad veiksminga ir nediskriminacinė prieiga užtikrinama taikant pagal šią direktyvą nustatytus įpareigojimus;

(194) kai nacionalinė reguliavimo institucija nustato įpareigojimą įdiegti sąnaudų apskaitos sistemą kainų kontrolei remti, norėdama užtikrinti, jog tos sąnaudų apskaitos sistemos laikomasi, ji turėtų galėti imtis atlikti metinį auditą, jei turi būtinos kvalifikacijos darbuotojų, arba reikalauti, kad tokį auditą atliktų kita kvalifikuota nuo atitinkamos įmonės nepriklausoma organizacija;

(195) Sąjungoje veikianti didmeninių balso skambučių užbaigimo paslaugų apmokestinimo sistema grindžiama principu „moka skambinančio asmens tinklas“. Paklausos ir pasiūlos pakeičiamumo analizė rodo, kad didmeninio lygmens pakaitalų, kurie tam tikrame tinkle galėtų varžyti skambučių užbaigimo paslaugos mokesčių nustatymą, šiuo metu nėra ir artimiausioje ateityje nebus. Atsižvelgiant į dvišalę skambučių užbaigimo rinkų prieigą, kitos galimos konkurencijos problemos yra susijusios su operatorių kryžminėmis subsidijomis. Tos galimos konkurencijos problemos būdingos ir balso skambučių užbaigimo fiksuotojo ryšio tinkle rinkai, ir balso skambučių užbaigimo judriojo ryšio tinkle rinkai. Todėl, atsižvelgiant į skambučius užbaigiančių operatorių galimybes ir paskatas padidinti kainas gerokai daugiau nei patiriama sąnaudų, laikoma, kad nurodymas kainas pagrįsti sąnaudomis yra tinkamiausia intervencinė priemonė šiai problemai spręsti vidutiniu laikotarpiu. Būsimi rinkos pokyčiai gali tų rinkų dinamiką pakeisti taip, kad reguliavimas būtų nebereikalingas;

(196) kad būtų sumažinta reguliavimo našta, susidaranti visoje Sąjungoje nuosekliai sprendžiant konkurencijos problemas, susijusias su didmeninėmis balso skambučių užbaigimo paslaugomis, Komisija deleguotuoju aktu turėtų nustatyti bendrą didžiausią balso skambučių užbaigimo judriojo ryšio tinkle paslaugų tarifą ir bendrą didžiausią balso skambučių užbaigimo fiksuotojo ryšio tinkle paslaugų tarifą, kurie būtų taikomi visoje Sąjungoje;

(197) šioje direktyvoje turėtų būti nustatyti išsamūs kriterijai ir parametrai, kuriais remiantis būtų apskaičiuojamos balso skambučių užbaigimo paslaugų tarifų vertės. Ryšio užbaigimo tarifai visoje Sąjungoje nuosekliai mažėjo ir turėtų mažėti toliau. Komisija pirmame pagal šią direktyvą priimame deleguotajame akte nustatydama didžiausius ryšio užbaigimo tarifus turėtų nepaisyti nepagrįstų išskirtinių nacionalinių nukrypimų nuo tos tendencijos;

(198) šiuo metu dar neaišku, kaip reikšis itin didelio pralaidumo plačiajuosčio ryšio paslaugų paklausa ir kokia bus masto ir tankumo ekonomija, todėl sąnaudų ir rizikos sutelkimo atžvilgiu ypač naudingi gali būti bendro investavimo susitarimai, kad mažesniosios įmonės galėtų investuoti ekonomiškai racionaliomis sąlygomis ir taip būtų skatinama stabili ilgalaikė konkurencija, be kita ko, vietovėse, kuriose infrastruktūra grindžiama konkurencija galėtų būti neefektyvi. Toks bendras investavimas gali būti įvairių formų, įskaitant bendrą tinklo objektų nuosavybę arba ilgalaikį dalijimąsi rizika per bendrą finansavimą arba pirkimo susitarimus. Tame kontekste pirkimo susitarimai, kurie laikomi bendru investavimu, apima konkrečių teisių į struktūrinio pobūdžio pajėgumus įsigijimą, numatant tam tikro laipsnio bendrą sprendimų priėmimą ir sudarant galimybę investavimo dalininkams ilguoju laikotarpiu veiksmingai ir subalansuotai konkuruoti galutinės grandies rinkose, kuriose veikia įmonė, pripažinta turinčia didelę įtaką rinkoje. Priešingai, komerciniais prieigos susitarimais, kuriuose apsiribojama pajėgumų nuoma, tokios teisės nesuteikiamos, todėl jie neturėtų būti laikomi bendru investavimu;

(199) jei didelę įtaką rinkoje turinčia pripažinta įmonė pateikia pasiūlymą sąžiningomis, pagrįstomis ir nediskriminacinėmis sąlygomis bendrai investuoti į itin didelio pralaidumo tinklus, kuriuos sudaro optinių skaidulų elementai iki galutinių naudotojų patalpų arba bazinės stoties, suteikdamas galimybę įvairaus dydžio ir finansinio pajėgumo įmonėms tapti investavimo į infrastruktūrą dalininkėmis, nacionalinė reguliavimo institucija turėtų galėti naujam itin didelio pralaidumo tinklui nenustatyti įpareigojimų pagal šią direktyvą, jei bent vienas potencialus investavimo dalininkas sudaro bendro investavimo susitarimą su ta įmone. Jei nacionalinė reguliavimo institucija nusprendžia bendro investavimo pasiūlymą, pagal kurį dar nesudarytas susitarimas, padaryti privalomu ir nusprendžia nenustatyti papildomų reguliuojamųjų įpareigojimų, ji gali tai daryti su sąlyga, kad toks susitarimas turi būti sudarytas iki tol, kol įsigalios reguliavimo panaikinimo priemonė. Kai įrengti optinių skaidulų elementus iki galutinių naudotojų patalpų techniškai nepraktiška, itin didelio pralaidumo tinklai sudaryti iš optinių skaidulų elementų iki artimiausios toms patalpoms (t. y. visiškai šalia jų esančios) vietos, taip pat turėtų galėti pasinaudoti tuo pačiu reguliavimo režimu;

(200) nuspręsdama nenustatyti įpareigojimų, nacionalinė reguliavimo institucija turėtų imtis tokių veiksmų įsitikinusi, kad bendro investavimo pasiūlymai atitinka būtinus kriterijus ir yra parengti sąžiningai. Diferencijuotas naujų itin didelio pralaidumo tinklų reguliavimas turėtų būti peržiūrimas vėlesniuose rinkos tyrimuose, nes, ypač praėjus šiek tiek laiko, gali reikėti atlikti reguliavimo pakeitimų. Tinkamai pagrįstomis aplinkybėmis nacionalinės reguliavimo institucijos turėtų galėti nustatyti įpareigojimus tokių naujų tinklų elementų atžvilgiu, jei jos nustato, kad tam tikrose rinkose nesiėmus reguliavimo priemonių būtų susidurta su didelėmis konkurencijos problemomis. Visų pirma, kai yra kelios galutinės grandies rinkos, kuriose dar nepasiekta tokio paties lygio konkurencija, nacionalinės reguliavimo institucijos galėtų reikalauti konkrečių asimetrinių taisomųjų priemonių veiksmingai konkurencijai skatinti, pavyzdžiui, siauro segmento mažmeninėse rinkose, kaip antai verslo srities galutiniams naudotojams skirtų elektroninių ryšių produktų rinkose, tačiau ne tik jose. Kad būtų išlaikytas rinkų konkurencingumas, nacionalinės reguliavimo institucijos taip pat turėtų apsaugoti prieigos paslaugų naudotojų, nedalyvaujančių konkrečiame bendro investavimo procese, teises. Tai turėtų būti pasiekta toliau teikiant esamus prieigos produktus arba, jei senieji tinklo elementai ilgainiui išmontuojami, reikalaujant teikti prieigos produktus, kurie savo funkcijomis ir kokybe bent prilygtų senosios infrastruktūros produktams, abiem atvejais taikant nacionalinės reguliavimo institucijos patvirtintą tinkamą pritaikomą mechanizmą, kuriuo nesumažinamos investavimo dalininkų paskatos;

(201) kad būtų sustiprinta nuosekli reguliavimo praktika visoje Sąjungoje, nacionalinėms reguliavimo institucijoms padarius išvadą, kad tenkinamos bendro investavimo pasiūlymo sąlygos, Komisija turėtų galėti reikalauti, kad nacionalinė reguliavimo institucija atsiimtų savo priemonių projektus arba nenustatydama įpareigojimų, arba nustatydama reguliuojamuosius įpareigojimus, siekiant išspręsti svarbias konkurencijos problemas, kai BEREC pritaria rimtoms Komisijos abejonėms dėl priemonės projekto suderinamumo su Sąjungos teise, ypač su šios direktyvos reguliavimo tikslais. Siekiant efektyvumo, nacionalinė reguliavimo institucija turėtų galėti pateikti Komisijai vieną pranešimą apie priemonės projektą, susijusį su bendro investavimo schema, tenkinančia atitinkamas sąlygas. Jeigu Komisija nepasinaudoja savo teise reikalauti atsiimti priemonės projektą, būtų neproporcinga vėliau teikiamiems supaprastintiems pranešimams apie individualius ta pačia schema grindžiamus nacionalinės reglamentavimo institucijos sprendimų projektus, taip pat įskaitant įrodymus apie faktinį susitarimo bent su vienu investavimo dalininku sudarymą, taikyti sprendimą, kuriuo reikalaujama atsiimti priemonės projektą nepasikeitus aplinkybėms. Be to, pagal šią direktyvą arba pagal Direktyvą 2014/61/ES įmonėms, nepriklausomai nuo to, ar jos pripažintos turinčiomis didelę įtaką rinkoje, nustatyti įpareigojimai yra taikomi toliau. Įpareigojimai, susiję su bendro investavimo susitarimais, nedaro poveikio Sąjungos teisės taikymui;

(202) funkcinio atskyrimo, pagal kurį reikalaujama, kad vertikaliai integruota įmonė steigtų verslo subjektus, kurių veikla yra atskirta, tikslas – užtikrinti, kad visiems galutinės grandies operatoriams, įskaitant paties operatoriaus vertikaliai integruotus galutinės grandies padalinius, būtų sudarytos visiškai lygiavertės galimybės pasinaudoti prieigos produktais. Funkcinis atskyrimas gali pagerinti konkurenciją keliose susijusiose rinkose, nes smarkiai sumažėja diskriminavimo paskatos, lengviau patikrinti, kaip vykdomi nediskriminavimo įpareigojimai, taip pat lengviau priversti šiuos įpareigojimus vykdyti. Išimtiniais atvejais funkcinį atskyrimą turėtų būti galima pateisinti kaip priemonę padėčiai ištaisyti, kai vis nepavyksta išvengti diskriminavimo keliose atitinkamose rinkose ir kai mažai tikimasi arba visai nesitikima, kad per pagrįstą laikotarpį atsiras infrastruktūros konkurencija po to, kai buvo imtasi vienos ar daugiau priemonių padėčiai ištaisyti, kurios, kaip manoma, buvo tinkamos. Tačiau labai svarbu užtikrinti, kad atitinkama įmonė, kuriai taikomas funkcinis atskyrimas, neprarastų paskatų investuoti į savo tinklą ir kad tai neturėtų galimo neigiamo poveikio vartotojų gerovei. Taikant funkcinį atskyrimą reikalaujama, kad būtų atliekamas koordinuotas skirtingų atitinkamų rinkų, susijusių su prieigos tinklu, tyrimas pagal rinkos tyrimo procedūrą. Atlikdamos rinkos tyrimą ir išsamiai planuodamos priemonę padėčiai ištaisyti, nacionalinės reguliavimo institucijos turėtų ypač daug dėmesio skirti produktams, kuriuos valdys atskiri verslo subjektai, taip pat turėtų būti atsižvelgiama į tinklo plėtojimo mastą ir technologinės pažangos laipsnį, nes tie veiksniai gali turėti įtakos fiksuotojo ryšio ir bevielių paslaugų pakeičiamumui. Tam, kad būtų išvengta konkurencijos iškraipymo vidaus rinkoje, funkcinio atskyrimo pasiūlymus turėtų iš anksto patvirtinti Komisija;

(203) funkcinio atskyrimo įgyvendinimas neturėtų trukdyti veikti atitinkamiems skirtingų verslo subjektų koordinavimo mechanizmams siekiant užtikrinti, kad būtų ginamos patronuojančiosios bendrovės ekonominės ir valdymo priežiūros teisės;

(204) jei vertikaliai integruota įmonė nutaria perduoti visą savo vietinio prieigos tinklo nuosavybę arba didelę jos dalį atskiram juridiniam asmeniui, priklausančiam kitam savininkui, arba įsteigdama atskirą verslo subjektą, kuris užsiims prieigos produktais, nacionalinė reguliavimo institucija turėtų įvertinti numatomo sandorio poveikį, įskaitant visus įmonės prisiimamus prieigos įsipareigojimus, visiems galiojantiems reguliuojamiesiems įpareigojimams, kurie buvo nustatyti vertikaliai integruotai įmonei, siekiant užtikrinti, kad nauja tvarka atitiktų šią direktyvą. Atitinkama nacionalinė reguliavimo institucija turėtų atlikti naują rinkų, kuriose veikia atskirtas subjektas, tyrimą ir atitinkamai nustatyti, palikti tuos pačius, pakeisti arba panaikinti įpareigojimus. Tuo tikslu nacionalinė reguliavimo institucija turėtų galėti prašyti įmonės pateikti informaciją;

(205) kai kuriose rinkose šiuo metu jau įmanoma, kad atliekant rinkos tyrimą turinčiomis didelę įtaką rinkoje pripažintos įmonės gali pasiūlyti prisiimti įsipareigojimus, kuriais būtų siekiama spręsti nacionalinės reguliavimo institucijos nustatytas konkurencijos problemas ir į kuriuos nacionalinė reguliavimo institucija tuomet atsižvelgia priimdama sprendimą dėl atitinkamų reguliuojamųjų įpareigojimų. Sprendžiant dėl tinkamiausių taisomųjų priemonių turėtų būti atsižvelgiama į visus naujus pokyčius rinkoje. Vis dėlto, nedarant poveikio reguliavimo nuostatoms dėl bendro investavimo, pačių pasiūlytų prisiimti įsipareigojimų pobūdis neapriboja nacionalinei reguliavimo institucijai suteiktos diskrecijos taikyti teisių gynimo priemones įmonėms, pripažintoms turinčioms didelę įtaką rinkoje. Siekiant padidinti skaidrumą ir užtikrinti teisinį tikrumą visoje Sąjungoje, šioje direktyvoje turėtų būti nustatyta procedūra, pagal kurią įmonės siūlytų prisiimti įsipareigojimus, o nacionalinės reguliavimo institucijos juos vertintų, rinkos testavimo metu atsižvelgdamos į rinkos dalyvių nuomones, ir, jei tinkama, nustatytų, kad šie įsipareigojimai būtų privalomi įsipareigojančiai įmonei, o nacionalinės reguliavimo institucijos galėtų užtikrinti jų vykdymą. Išskyrus atvejus, kai nacionalinė reguliavimo institucija bendro investavimo įpareigojimus padaro privalomus ir nusprendžia netaikyti įpareigojimų, ta procedūra nedaro poveikio rinkos tyrimo procedūros taikymui ir įpareigojimui nustatyti tinkamas ir proporcingas taisomąsias priemones, kad būtų sprendžiama nustatyto rinkos nepakankamumo problema;

(206) nacionalinės reguliavimo institucijos, atlikusios rinkos bandymą viešai konsultuodamosi su suinteresuotosiomis šalimis, turėtų galėti nustatyti, kad įsipareigojimai visiškai arba iš dalies būtų privalomi konkrečiu laikotarpiu, kuris turėtų neviršyti laikotarpio, kuriuo juos siūloma prisiimti. Jei nustatoma, kad įsipareigojimai yra privalomi, nacionalinė reguliavimo institucija atlikdama rinkos tyrimą turėtų išnagrinėti šio sprendimo pasekmes ir atsižvelgti į jas rinkdamasi tinkamiausias reguliavimo priemones. Nacionalinės reguliavimo institucijos turėtų nustatomus įpareigojimus apsvarstyti iš ateities stabilumo perspektyvos, ypač tada, kai renkasi laikotarpį, kurį tie įpareigojimai bus privalomi, ir turėtų atsižvelgti į reikšmę, kurią viešose konsultacijose suinteresuotieji subjektai teikia stabilioms ir nuspėjamoms rinkos sąlygoms. Vertikaliai integruotos įmonės, kuri pripažinta turinti didelę įtaką vienoje arba daugiau rinkų, privalomi įsipareigojimai, susiję su savanorišku atskyrimu, gali prisidėti prie proceso nuspėjamumo ir skaidrumo, jei būtų nustatytas planuojamo atskyrimo įgyvendinimo procesas, pavyzdžiui, nustatomos įgyvendinimo aiškiais etapais gairės ir iš anksto žinomos pasekmės, jei nebūtų laikomasi tam tikrų įgyvendinimo etapų;

(207) įpareigojimai gali apimti stebėjimo patikėtinio, kurio asmenį ir įgaliojimus turėtų patvirtinti nacionalinė reguliavimo institucija, paskyrimą ir įmonės įpareigojimą patikėtiniui reguliariai teikti įgyvendinimo ataskaitas;

(208) tinklo savininkai, kurių verslo modeliai sudaryti tik iš didmeninių paslaugų teikimo kitiems, gali būti naudingi siekiant sukurti klestinčią didmeninę rinką, kuri teigiamai paveiktų konkurenciją galutinės grandies mažmeninėse rinkose. Be to, jų verslo modelis gali sudominti potencialius investuotojus, kurie ieško galimybės investuoti į patikimesnius infrastruktūros objektus ir orientuojasi į ilgesnio laikotarpio itin didelio pralaidumo tinklo diegimo perspektyvas. Vis dėlto, vien tik didmenines paslaugas teikiančios įmonės buvimas nebūtinai lemia veiksmingą konkurenciją mažmeninėse rinkose, o tam tikrų produktų ir geografinėse rinkose jos gali būti pripažintos turinčiomis didelę įtaką. Tam tikri pavojai konkurencijai, kylantys dėl įmonių, kurios laikosi vien tik didmeninių paslaugų teikimo modelio, elgesio, gali būti mažesni nei vertikaliosios integracijos įmonių atveju, jei vien tik didmeninių paslaugų teikimo modelis yra tikras ir nėra paskatų diskriminuoti galutinės grandies paslaugų teikėjus. Todėl reguliavimas turėtų būti atitinkamai mažiau intervencinis, tačiau jį taikant visų pirma turėtų būti išlaikyta galimybė nustatyti įpareigojimus, susijusius su sąžininga ir pagrįsta kainodara. Kita vertus, nacionalinės reguliavimo institucijos turėtų galėti imtis priemonių dėl atsiradusių konkurencijos problemų, neigiamai veikiančių galutinius naudotojus. Didmeninėje rinkoje veikianti įmonė, teikianti mažmenines paslaugas tik verslo naudotojams, didesniems nei mažosios ir vidutinės įmonės, turėtų būti laikoma tik didmenines paslaugas teikiančia įmone;

(209) kad būtų lengviau pereiti nuo senųjų varinių laidų tinklų prie naujos kartos tinklų (to reikia galutinių naudotojų interesais), nacionalinės reguliavimo institucijos turėtų galėti stebėti pačių tinklo operatorių iniciatyvas ir, jei reikia, nustatyti deramo migravimo proceso sąlygas, pavyzdžiui, nustatyti išankstinio pranešimo, skaidrumo ir alternatyvių bent panašios kokybės prieigos produktų prieinamumo reikalavimus, kai tinklo operatorius įrodo ketinimą ir pasirengimą pereiti prie atnaujintų tinklų. Kad migravimas nebūtų nepagrįstai atidėliojamas, nacionalinės reguliavimo institucijos turėtų būti įgaliotos panaikinti prieigos įpareigojimus, susijusius su varinių laidų tinklais, kai yra parengtas deramas migravimo procesas ir užtikrintas perėjimo nuo senosios infrastruktūros sąlygų ir proceso laikymasis. Tačiau tinklo savininkai turėtų galėti nutraukti senųjų tinklų eksploatavimą. Prieigos paslaugų naudotojams, pereinantiems nuo senosios infrastruktūros prieigos produktų prie pažangesnių technologijų arba pažangesnės terpės prieigos produktų, turėtų būti suteikta galimybė naujovinti savo prieigą pereinant prie bet kurio reglamentuojamo didesnio pralaidumo produkto, tačiau turėtų būti nereikalaujama, kad jie tai darytų. Tokio naujovinimo atveju prieigos paslaugų naudotojai turėtų laikytis reguliavimo sąlygų, taikomų prieigai prie didesnio pralaidumo prieigos produkto, kurias nacionalinė reguliavimo institucija nustatė savo rinkos analizėje;

(210) telekomunikacijų sektoriaus liberalizavimas ir didėjanti ryšių paslaugų konkurencija bei pasirinkimas eina koja į koją su pastangomis sukurti suderintą reguliavimo sistemą, kuri užtikrintų universaliųjų paslaugų teikimą. Universaliųjų paslaugų sąvoka turėtų būti plėtojama, kad atspindėtų technologijos, rinkos ir naudotojų paklausos pokyčius;

(211) pagal SESV 169 straipsnį Sąjunga turi prisidėti prie vartotojų apsaugos;

(212) universalioji paslauga – viena iš priemonių užtikrinti galimybę visiems galutiniams naudotojams naudotis bent minimalaus rinkinio paslaugomis, kurios yra įperkamos vartotojams, kai kyla socialinės atskirties rizika, kad be prieigos prie tokių paslaugų piliečiai negalės visapusiškai dalyvauti socialiniame ir ekonominiame visuomenės gyvenime;

(213) bazinė prieiga prie plačiajuosčio interneto veikia beveik visur Sąjungoje ir ji daug naudojama įvairių rūšių veiklai. Tačiau bendri įsisavinimo rodikliai yra mažesni už tokios prieigos prieinamumo rodiklius, nes vis dar yra žmonių, kurie prieiga nesinaudoja dėl su informuotumu, kaina ir įgūdžiais susijusių priežasčių ir dėl savo pasirinkimo. Įperkama pakankama plačiajuostė interneto prieiga tapo ypač svarbi visuomenei ir ekonomikai apskritai. Ja prieinamos esminės elektroninės interneto paslaugos yra dalyvavimo skaitmeninėje ekonomikoje ir visuomenėje pagrindas;

(214) vienas iš pagrindinių universaliųjų paslaugų reikalavimų – užtikrinti, kad visi vartotojai turėtų įperkamą pakankamą prieigą prie plačiajuosčio interneto ir kalbinio ryšio paslaugų fiksuotoje vietoje. Valstybės narės taip pat turėtų turėti galimybę nesėsliems piliečiams užtikrinti pakankamos prieigos prie plačiajuosčio interneto ir kalbinio ryšio paslaugų įperkamumą nefiksuotoje vietoje, jei jos mano, kad tai būtina siekiant užtikrinti visapusišką vartotojų socialinį ir ekonominį dalyvavimą visuomenėje. Toje srityje ypač daug dėmesio reikėtų skirti tam, kad būtų užtikrinta lygiavertė prieiga neįgaliems galutiniams naudotojams. Neturėtų būti jokių apribojimų dėl techninių priemonių, kuriomis teikiamas sujungimas, leidžiant naudoti ir laidines, ir nelaidines technologijas, ir jokių apribojimų dėl paslaugų teikėjų, vykdančių kai kuriuos ar visus įpareigojimus teikti universaliąsias paslaugas, kategorijų;

(215) greitis, kuriuo konkretus naudotojas gali prisijungti prie interneto, priklauso nuo daugelio veiksnių, įskaitant interneto ryšio teikėją ir tam tikrą taikomąją programą, kuriai naudojamas ryšys. Apibrėžti pakankamą plačiajuostę interneto prieigą turi pačios valstybės narės, atsižvelgdamos į BEREC ataskaitą dėl geriausios praktikos, atsižvelgiant į nacionalines sąlygas ir mažiausią juostos plotį, kuriuo gali naudotis dauguma vartotojų valstybės narės teritorijoje, kad jų teritorijoje būtų sudarytos sąlygos tinkamo lygmens socialinei įtraukčiai ir dalyvavimui skaitmeninėje ekonomikoje ir visuomenėje. Įperkamos pakankamos plačiajuostės interneto prieigos paslaugai skirtos juostos pločio turėtų užtekti, kad būtų įmanoma prieiti bent prie minimalaus rinkinio bazinių paslaugų, atitinkančių paslaugas, kuriomis naudojasi dauguma galutinių naudotojų, ir jomis naudotis. Tuo tikslu Komisija turėtų stebėti interneto naudojimo pokyčius, kad nustatytų tas internetines paslaugas, kuriomis naudojasi dauguma galutinių naudotojų visoje Sąjungoje ir kurios yra būtinos socialiniam ir ekonominiam dalyvavimui visuomenėje, ir atitinkamai atnaujintų sąrašą. Visoms pakankamos plačiajuostės interneto prieigos paslaugoms turėtų būti taikoma Sąjungos teisės aktų dėl atviros interneto prieigos, visų pirma Reglamento (ES) 2015/2120, reikalavimai;

(216) vartotojai neturėtų būti įpareigoti naudotis paslaugomis, kurių jie nenori, todėl turėtų būti įmanoma reikalavimus atitinkantiems vartotojams jų prašymu įperkamas universaliąsias paslaugas apriboti kalbinio ryšio paslaugomis;

(217) valstybės narės turėtų galėti priemones, susijusias su įperkamumu ir išlaidų kontrole, taikyti labai mažoms, mažosioms ir vidutinėms įmonėms bei ne pelno organizacijoms, jeigu jos atitinka susijusias sąlygas;

(218) nacionalinės reguliavimo institucijos, savo veiklą koordinuodamos su kitomis kompetentingomis institucijomis, turėtų galėti stebėti į įpareigojimų teikti universaliąsias paslaugas taikymo sritį patenkančių paslaugų mažmeninių tarifų pokyčius ir dydį. Tokia stebėsena turėtų būti vykdoma tokiu būdu, kad ji nesudarytų pernelyg didelės administracinės naštos nei nacionalinėms reguliavimo ir kitoms kompetentingoms institucijoms, nei tokių paslaugų teikėjams;

(219) įperkamumas reiškia kainą, kurią nustato valstybės narės nacionaliniu lygiu atsižvelgdamos į konkrečias nacionalines sąlygas. Jeigu valstybės narės nustato, kad pakankamos plačiajuostės interneto prieigos ir kalbinio ryšio paslaugų mažmeninės kainos nėra įperkamos mažas pajamas gaunantiems arba specialių socialinių poreikių turintiems vartotojams, įskaitant vyresnio amžiaus asmenis, neįgalius galutinius naudotojus ir vartotojus, gyvenančius kaimo arba geografiškai izoliuotose vietovėse, jos turėtų imtis tinkamų priemonių. Tuo tikslu valstybės narės gali teikti tiems vartotojams tiesioginę paramą ryšių tikslais, kuri gali būti socialinių išmokų dalis, arba, tiems vartotojams skirti kuponai ar tiesioginiai mokėjimai. Tai gali būti tinkama alternatyva, atsižvelgiant į poreikį kuo mažiau iškreipti rinką. Alternatyviai arba papildant tas priemones valstybės narės gali nustatyti reikalavimą, kad tokių paslaugų teikėjai pasiūlytų tiems vartotojams bazinius tarifų planus arba paketus;

(220) įperkamumui užtikrinti gali būti nustatomi specialūs tarifų planai arba paketai mažas pajamas gaunantiems naudotojams arba specialių socialinių poreikių turintiems naudotojams. Tokiuose pasiūlymuose turėtų būti numatytos bazinės funkcijos, kad nebūtų iškreiptas rinkos veikimas. Įperkamumas individualiems vartotojams turėtų būti siejamas su jų teise sudaryti sutartis su paslaugų teikėju, galimybe gauti numerį, nuolatine paslaugos jungtimi ir jų galėjimu stebėti ir valdyti savo išlaidas;

(221) jei valstybė narė reikalauja, kad paslaugų teikėjai mažas pajamas gaunantiems arba specialių socialinių poreikių turintiems vartotojams siūlytų tarifų planus arba paketus, kurie skiriasi nuo siūlomų įprastomis komercinėmis sąlygomis, tuos tarifų planus ar paketus turėtų siūlyti visi interneto prieigos arba kalbinio ryšio paslaugų teikėjai. Laikantis proporcingumo principo, dėl reikalavimo, kad visi interneto prieigos arba kalbinio ryšio paslaugų teikėjai siūlytų tarifų planus arba paketus, tie paslaugų teikėjai ar valstybės narės neturėtų patirti pernelyg didelės administracinės ar finansinės naštos. Jei valstybė narė, remdamasi objektyviu įvertinimu, įrodo tokią pernelyg didelę administracinę ar finansinę naštą, ji gali išimtiniu atveju nuspręsti įpareigojimą siūlyti konkrečius tarifų planus ar paketus nustatyti tik paskirtiesiems teikėjams. Atliekant objektyvų įvertinimą turėtų būti atsižvelgta ir į naudą, kurią mažas pajamas gaunantys arba specialų socialinių poreikių turintys vartotojai gauna galėdami pasirinkti paslaugų teikėją, ir visų paslaugų teikėjų gaunamą naudą dėl galimybės teikti universaliąsias paslaugas. Jei valstybė narė išimtiniu atveju nusprendžia nustatyti įpareigojimą siūlyti konkrečius tarifų planus ar paketus tik paskirtiesiems paslaugų teikėjams, ji turėtų užtikrinti, kad mažas pajamas gaunantys arba specialių socialinių poreikių turintys vartotojai galėtų pasirinkti socialinius tarifus siūlantį paslaugų teikėją. Vis dėlto, tam tikrose situacijose valstybės narės gali negalėti užtikrinti galimybės pasirinkti paslaugų teikėją, pavyzdžiui, kai naudos gavėjo gyvenamojoje vietoje paslaugas teikia tik viena įmonė arba jeigu galimybės pasirinkti suteikimas sudarytų pernelyg didelę organizacinę ir finansinę naštą valstybei narei;

(222) įperkamumas nebeturėtų būti kliūtis vartotojų prieigai bent prie minimalaus rinkinio ryšio paslaugų. Teisė sudaryti sutartį su paslaugų teikėju turėtų reikšti, kad vartotojai, kuriems galėtų būti atsakyta sudaryti sutartį, ypač jeigu jų pajamos mažos arba jie turi specialių socialinių poreikių, turėtų galimybę sudaryti įperkamos pakankamos plačiajuostės interneto prieigos ir kalbinio ryšio paslaugų teikimo bent fiksuotoje vietoje sutartis su bet kuriuo paslaugas toje vietovėje teikiančiu teikėju arba paskirtuoju teikėju, jei valstybė narė yra išimtiniu atveju nusprendusi paskirti vieną ar daugiau paslaugų teikėjų, kurie siūlytų tuos tarifų planus ar paketus. Kad būtų kuo labiau sumažinta finansinė rizika, pavyzdžiui, dėl nesumokamų sąskaitų, paslaugų teikėjams turėtų būti leidžiama sutartis sudaryti išankstinio mokėjimo sąlygomis, grindžiamomis įperkamais pavieniais iš anksto apmokėtais paslaugos vienetais;

(223) kad su piliečiais būtų įmanoma susisiekti naudojantis kalbinio ryšio paslaugomis, valstybės narės turėtų užtikrinti, kad numeris liktų prieinamas pagrįstai ilgą laikotarpį, net laikotarpiais, kai nesinaudojama kalbinio ryšio paslaugomis. Paslaugų teikėjai turėtų turėti galimybę nustatyti mechanizmus, skirtus patikrinti, ar vartotojui vis dar rūpi, kad numeris veiktų;

(224) kompensuojant tokių paslaugų teikėjams tokiomis aplinkybėmis neturi būti iškraipoma konkurencija, jei tokiems paslaugų teikėjams kompensuojamos specifinės grynosios sąnaudos ir jei grynosios sąnaudos susigrąžinamos konkurencijos atžvilgiu neutraliu būdu;

(225) kad įvertintų, ar reikia įperkamumo užtikrinimo priemonių, nacionalinės reguliavimo institucijos, koordinuodamos veiksmus su kitomis kompetentingomis institucijomis, turėtų galėti stebėti, kaip keičiasi mažas pajamas gaunantiems arba specialių socialinių poreikių turintiems vartotojams skirtos tarifų pasirinkimo galimybės arba paketai ir koks jų turinys;

(226) valstybės narės turėtų nustatyti priemones, skirtas įperkamų produktų ir paslaugų, įskaitant įrangą su pagalbinėmis technologijomis, apimančių priemones neįgaliems vartotojams, rinkos kūrimui. Tai gali būti pasiekta, *inter alia*, remiantis Europos standartais arba remiant pagal Sąjungos teisę, kuria suderinami produktų ir paslaugų prieinamumo reikalavimai, nustatytų reikalavimų įgyvendinimą. Atsižvelgdamos į nacionalines aplinkybes, valstybės narės turėtų nustatyti deramas priemones, kuriomis jos galėtų lanksčiai imtis konkrečių veiksmų, jei įprastomis ekonomikos sąlygomis rinkoje neįmanoma gauti įperkamų produktų ir paslaugų su pagalbinėmis neįgaliems vartotojams skirtomis funkcijomis. Tos priemonės galėtų apimti tiesioginę finansinę paramą galutiniams naudotojams. Perdavimo paslaugų neįgaliems vartotojams kaina turėtų būti lygiavertė kalbinio ryšio paslaugų vidutinei kainai;

(227) perdavimo paslaugos yra paslaugos, kurios sudaro sąlygas dvipusiam ryšiui tarp toli vienas nuo kito esančių galutinių naudotojų, naudojančių skirtingus komunikacijos būdus (pavyzdžiui tekstą, gestus, kalbą), paprastai operatoriui (žmogui) konvertuojant tuos komunikacijos būdus tarpusavyje. Realiuoju laiku perduodamas tekstas apibrėžiamas pagal Sąjungos teisę, kuria suderinami produktų ir paslaugų prieinamumo reikalavimai, ir reiškia tekstinį dviejų asmenų arba kelių asmenų pokalbį, kai įvedamo teksto simboliai siunčiami tokiu būdu, jog naudotojas pokalbį suvokia kaip nenutrūkstamą;

(228) fiksuotojo ryšio linijų jungtys, kuriose duomenų siuntimo spartos pakanka pakankamai plačiajuostei interneto prieigai, veikia beveik visur ir jomis naudojasi dauguma Sąjungos piliečių. 2015 m. duomenimis, standartinis plačiajuostis ryšys aprėpė ir veikė 97 proc. namų, vidutinis naudojimosi rodiklis buvo 72 proc., o belaidžio ryšio technologijomis grindžiamos paslaugos išplitusios dar plačiau. Vis dėlto galimybės naudotis fiksuotuoju plačiajuosčiu ryšiu ir jo įperkamumas valstybių narių kaimo ir miesto vietovėse skiriasi;

(229) rinka yra svarbiausias veiksnys siekiant užtikrinti galimybę naudotis prieiga prie interneto plačiajuosčiu ryšiu, kurio pralaidumas būtų nuolat didinamas. Ten, kur pageidaujamo rezultato neduotų rinkos jėgos, veikiausiai kitos viešosios politikos priemonės, kuriomis užtikrinamas pakankamos plačiajuostės interneto prieigos jungčių buvimas, būtų rentabilesnės ir mažiau iškreipiančios rinką už įpareigojimą teikti universaliąsias paslaugas, pavyzdžiui, Europos strateginių investicijų fondo ir Europos infrastruktūros tinklų priemonės finansinių priemonių naudojimas, viešojo finansavimo iš Europos struktūrinių ir investicijų fondų naudojimas, aprėpties įpareigojimų siejimas su radijo spektro naudojimo teisių sąlygomis siekiant prisidėti prie plačiajuosčio ryšio tinklų diegimo rečiau gyvenamose vietovėse ir Sąjungos valstybės pagalbos taisykles atitinkančios valstybės investicijos;

(230) jei, atlikus reikiamą vertinimą ir atsižvelgiant į kompetentingos institucijos atlikto tinklų diegimo geografinio tyrimo rezultatus arba naujausią informaciją, kurią valstybės narės turi prieš gaudamos pirmojo geografinio tyrimo rezultatus, patvirtinama, kad tam tikroje vietovėje valstybių narių apibrėžtos pakankamos plačiajuostės interneto prieigos paslaugos ir kalbinio ryšio paslaugų, galutiniams naudotojams teikiamų fiksuotoje vietoje, neužtikrins nei rinkos jėgos, nei valstybės intervencijos priemonės, valstybės narės turėtų galėti išimtiniu atveju paskirti skirtingus paslaugų teikėjus arba paslaugų teikėjų grupes teikti tas paslaugas atitinkamose įvairiose nacionalinės teritorijos dalyse. Siekdamos nustatyti, kokia apimtimi fiksuotoje vietoje yra prieinama pakankama plačiajuostė interneto prieiga ir kalbinio ryšio paslaugos, valstybės narės, be geografinio tyrimo, turėtų galėti prireikus naudotis bet kokiais papildomais įrodymais. Tie papildomi įrodymai galėtų apimti duomenis, kuriuos nacionalinės reguliavimo institucijos gavo vykdydamos rinkos tyrimo procedūrą, ir iš naudotojų surinktus duomenis. Valstybės narės turėtų galėti apriboti įpareigojimus teikti universaliąsias paslaugas, kurių reikia siekiant užtikrinti pakankamos plačiajuostės interneto prieigos paslaugos buvimą, galutinio naudotojo nuolatine gyvenamąja vieta arba gyvenamąja vieta. Neturėtų būti jokių suvaržymų dėl techninių priemonių, kuriomis fiksuotoje vietoje teikiamos tinkamos plačiajuostės interneto prieigos ir kalbinio ryšio paslaugos, leidžiant naudoti ir laidines, ir belaides technologijas, ir jokių suvaržymų dėl priemonių, kuriomis įmonės vykdo kai kuriuos ar visus įpareigojimus teikti universaliąsias paslaugas;

(231) laikantis subsidiarumo principo, valstybės narės turi spręsti, remdamosi objektyviais kriterijais, kurios įmonės turi būti skiriamos universaliųjų paslaugų teikėjomis, tam tikrais atvejais atsižvelgdamos į įmonių galimybes ir pageidavimą prisiimti įpareigojimus teikti visas universaliąsias paslaugas ar tik jų dalį. Tai netrukdo valstybėms narėms paskyrimo procese numatyti specialias sąlygas, pagrįstas efektyvumo kriterijais, įskaitant geografinių teritorijų ar komponentų skirstymą į grupes ar minimalių paskyrimo laikotarpių nustatymą;

(232) turėtų būti apsvarstyta, kiek pagal įpareigojimus teikti universaliąsias paslaugas kainuos užtikrinti prisijungimo galimybę, kurios užtektų fiksuotoje vietoje teikiamai įperkamai pagal šią direktyvą apibrėžtai pakankamai plačiajuostės interneto prieigos paslaugai ir kalbinio ryšio paslaugai; tam visų pirma turėtų būti vertinama tikėtina finansinė našta elektroninių ryšių sektoriuje paslaugų teikėjams ir naudotojams;

(233) pagal paskyrimo procedūrą nustatyti reikalavimai užtikrinti visos valstybės teritorijos aprėptį veikiausiai *a priori* neleis kai kurioms įmonėms arba jų neskatins teikti prašymų paskirti juos universaliųjų paslaugų teikėjais. Jei paslaugų teikėjai paskiriami universaliųjų paslaugų teikėjais ilgam arba neterminuotai, gali būti, kad kai kurie paslaugų teikėjai *a priori* liks neįtraukti. Jei valstybė narė išimties tvarka nusprendžia įperkamumo tikslais paskirti vieną ar daugiau paslaugų teikėjų, turėtų būti įmanoma, kad tie paslaugų teikėjai būtų kiti nei dėl universaliųjų paslaugų prieinamumo paskirti teikėjai;

(234) kai paslaugų teikėjas, kuris išimtiniu atveju yra paskirtas siūlyti tarifų planus ar paketus, kurie skiriasi nuo siūlomų įprastomis komercinėmis sąlygomis, kaip nustatyta vadovaujantis šia direktyva, arba užtikrinti pakankamos plačiajuostės interneto prieigos paslaugos arba kalbinio ryšio paslaugų teikimą fiksuotoje vietoje, kaip nustatyta remiantis šia direktyva, nutaria perduoti didelę savo nacionalinėje teritorijoje esančio prieigos tinklo dalį, atsižvelgiant į nustatytus įpareigojimus teikti universaliąsias paslaugas, ar jį visą atskiram juridiniam asmeniui, priklausančiam kitam galutiniam savininkui, kompetentinga institucija turėtų įvertinti sandorio poveikį, kad būtų užtikrintas tolimesnis universaliųjų paslaugų teikimas visoje nacionalinėje teritorijoje ar jos dalyse. Tuo tikslu paslaugų teikėjas apie perdavimą turėtų iš anksto pranešti įpareigojimus teikti universaliąsias paslaugas nustačiusiai kompetentingai institucijai. Kompetentingos institucijos vertinimas neturėtų daryti poveikio sandorio vykdymui;

(235) siekdamos sudaryti stabilias ir palankias sąlygas laipsniškiems pokyčiams, valstybės narės turėtų galėti savo teritorijoje toliau užtikrinti kitas nei fiksuotoje vietoje teikiamos pakankamos plačiajuostės interneto prieigos ir kalbinio ryšio paslaugos universaliąsias paslaugas, kurias pagal Direktyvą 2002/22/EB jos buvo įtraukusios į įpareigojimus teikti universaliąsias paslaugas šios direktyvos įsigaliojimo dieną, jei tokios paslaugos arba jai prilygstančios paslaugos neteikiamos įprastomis komercinėmis sąlygomis. Jei valstybės narės leistų pagal universaliųjų paslaugų tvarką toliau teikti visuomenei taksofonų paslaugas (naudojant monetas, kreditines ar debeto korteles arba išankstinio mokėjimo korteles, įskaitant su skambinimo kodais naudoti skirtas korteles) ir abonentų knygų bei informacijos apie abonentus teikimo paslaugas tol, kol yra tokių paslaugų poreikis, jos galėtų lanksčiai atsižvelgti į skirtingas nacionalines aplinkybes. Tai galėtų apimti mokamų taksofonų įrengimą svarbiose atvykimo į šalį vietose, pavyzdžiui, oro uostuose ar traukinių ir autobusų stotyse, taip pat ekstremaliųjų situacijų atveju žmonių naudojamose vietose, pavyzdžiui, ligoninėse, policijos nuovadose ir avarinėse greitkelių vietose, kad būtų patenkinti pagrįsti galutinių paslaugos gavėjų, visų pirma įskaitant neįgalius galutinius paslaugos gavėjus, poreikiai;

(236) valstybės narės turėtų stebėti vartotojų padėtį, kaip jie naudojasi pakankamos plačiajuostės interneto prieigos ir kalbinio ryšio paslaugomis, ypač kreipti dėmesį į tai, ar jos yra įperkamos. Pakankamos plačiajuostės interneto prieigos ir kalbinio ryšio paslaugos įperkamumas yra susijęs su naudotojų gaunama informacija apie naudojimo išlaidas ir naudojimo kainą, palyginti su kitomis paslaugomis, taip pat susijęs ir su jų galimybe kontroliuoti savo išlaidas. Todėl įperkamumas reiškia tam tikros galios suteikimą vartotojams, nustatant tam tikrus įpareigojimus paslaugų teikėjams. Tie įpareigojimai – iki tam tikro lygio detalizuotos sąskaitos, galimybė vartotojams blokuoti tam tikrus skambučius (pavyzdžiui, brangius skambučius į papildomai apmokamas paslaugų tarnybas), kontroliuoti savo išlaidas taikant išankstinį apmokėjimą ir iš anksto žinoti sujungimo mokestį. Tokias priemones, atsižvelgiant į rinkos pokyčius, gali reikėti persvarstyti ir keisti. Detalizuotose interneto prieigos naudojimo sąskaitose turėtų būti nurodytas tik naudojimosi ryšiu sesijos laikas, trukmė ir jos metu suvartotas mokamos paslaugos kiekis, tačiau nenurodytos interneto svetainės ar interneto galutiniai taškai, prie kurių prisijungta tokios naudojimo sesijos metu;

(237) išskyrus atvejus, kai nuolatos vėluojama apmokėti sąskaitas ar jos visai neapmokamos, vartotojai, turintys teisę naudotis įperkamais tarifais, turėtų, kol bus išspręstas ginčas, būti apsaugoti, kad jie nebūtų iškart atjungiami nuo tinklo už tai, kad neapmokėjo sąskaitos, ypač tais atvejais, kai kyla ginčai dėl didelių sąskaitų už brangias paslaugas, vartotojams turėtų būti ir toliau prieinamos pagrindinės kalbinio ryšio paslaugos ir valstybės narės nustatyta mažiausia interneto prieigos paslauga. Valstybės narės turėtų galėti nuspręsti, kad tokia prieiga turi būti ir toliau teikiama, jei abonentas mokės linijos nuomos arba bazinės interneto prieigos mokestį;

(238) kai dėl pakankamos plačiajuostės interneto prieigos ir kalbinio ryšio paslaugų teikimo arba kitų paslaugų teikimo pagal šią direktyvą, atsiranda nepagrįstai didelė našta paslaugų teikėjui, tinkamai atsižvelgus į sąnaudas ir pajamas, taip pat į nematerialią naudą, kurią duoda teikiamos tokios paslaugos, ta nepagrįstai didelė našta gali būti įskaičiuota į įpareigojimų teikti universaliąsias paslaugas grynąsias sąnaudas;

(239) kai įrodoma, kad nuostolinga vykdyti įpareigojimus teikti universaliąsias paslaugas arba kad grynosios sąnaudos viršija įprastas komercines normas, valstybės narės prireikus turėtų nustatyti tokių įpareigojimų grynųjų sąnaudų finansavimo mechanizmus. Svarbu užtikrinti, kad įpareigojimų teikti universaliąsias paslaugas grynosios sąnaudos būtų tinkamai apskaičiuojamos ir kad jų finansavimas kuo mažiau iškraipytų rinką bei įmonėms taikomas sąlygas ir neprieštarautų SESV 107 ir 108 straipsniams;

(240) apskaičiuojant įpareigojimų teikti universaliąsias paslaugas grynąsias sąnaudas, reikėtų tinkamai atsižvelgti į sąnaudas ir pajamas bei nematerialią naudą, kuri gaunama teikiant universaliąsias paslaugas, bet tai neturėtų trukdyti siekti bendro tikslo – užtikrinti, kad kainų nustatymo struktūros atitiktų sąnaudas. Įpareigojimų teikti universaliąsias paslaugas grynosios sąnaudos turėtų būti apskaičiuojamos skaidriai;

(241) atsižvelgti į nematerialią naudą reiškia, kad, siekiant nustatyti bendras sąnaudų pareigas, reikėtų iš tiesioginių grynųjų sąnaudų teikiant universaliąsias paslaugas atimti pinigais įvertintą netiesioginę naudą, kurią įmonė gauna būdama universaliųjų paslaugų teikėja;

(242) kai paslaugų teikėjui įpareigojimas teikti universaliąsias paslaugas yra nepagrįstai didelė našta, tikslinga valstybėms narėms leisti nustatyti veiksmingus grynųjų sąnaudų susigrąžinimo mechanizmus. Vienas iš įpareigojimų teikti universaliąsias paslaugas grynųjų sąnaudų susigrąžinimo būdų yra susigrąžinimas iš viešųjų lėšų. Kitas būdas yra įpareigojimų teikti universaliąsias paslaugas sąnaudų paskirstymas tarp elektroninių ryšių tinklų ir paslaugų teikėjų. Valstybės narės turėtų galėti įvairių universaliųjų paslaugų elementų grynąsias sąnaudas finansuoti taikydamos įvairius mechanizmus arba finansuoti kai kurių ar visų elementų grynąsias sąnaudas taikydamos kurį nors iš šių mechanizmų arba juos abu. Pakankama plačiajuostė interneto prieiga naudinga ne tik elektroninių ryšių sektoriui, bet ir platesnei skaitmeninei ekonomikai ir visai visuomenei. Jei galimybę prisijungti prie plačiajuosčio ryšio turėtų daugiau galutinių naudotojų, jie galėtų, naudodamiesi elektroninėmis paslaugomis, aktyviai dalyvauti skaitmeninėje visuomenėje. Tokios galimybės užtikrinimas remiantis įpareigojimu teikti universaliąsias paslaugas vienodai svarbus ir visuomenės, ir elektroninio ryšio paslaugų teikėjų interesais. Valstybės narės turėtų atsižvelgti į tuos faktus, pasirinkdamos ir rengdamos grynųjų sąnaudų susigrąžinimo mechanizmus;

(243) tuo atveju, kai sąnaudos susigrąžinamos elektroninių ryšių tinklų ir paslaugų teikėjams paskirsčius įpareigojimo teikti universaliąsias paslaugas grynąsias sąnaudas, valstybės narės turėtų užtikrinti, kad sąnaudų paskirstymo tarp paslaugų teikėjų metodas būtų pagrįstas objektyviais ir nediskriminaciniais kriterijais ir atitiktų proporcingumo principą. Šis principas neužkerta kelio valstybėms narėms neįtraukti į paskirstymą naujų dalyvių, kurių turima rinkos dalis yra nedidelė. Taikant bet kurį finansavimo mechanizmą turėtų būti užtikrinta, kad rinkos dalyviai prisidėtų tik prie įpareigojimų teikti universaliąsias paslaugas finansavimo, bet ne kitos veiklos, tiesiogiai nesusijusios su įpareigojimų teikti universaliąsias paslaugas vykdymu, finansavimo. Susigrąžinimo mechanizmai turėtų atitikti Sąjungos teisės principus, o sąnaudų paskirstymo mechanizmų atveju – visų pirma nediskriminavimo ir proporcingumo principus. Taikant bet kurį finansavimo mechanizmą turėtų būti užtikrinta, kad naudotojai vienoje valstybėje narėje neprisidėtų prie universaliųjų paslaugų teikimo sąnaudų kitoje valstybėje narėje. Įpareigojimų teikti universaliąsias paslaugas grynosiomis sąnaudomis turėtų būti galima dalytis tarp visų arba tam tikrų nurodytų kategorijų paslaugų teikėjų. Valstybės narės turėtų užtikrinti, kad sąnaudų paskirstymo mechanizmas atitiktų skaidrumo, kuo mažesnio rinkos iškraipymo, nediskriminavimo ir proporcingumo principus. Kuo mažesnis rinkos iškraipymas reiškia, jog įnašai turėtų būti susigrąžinami tokiu būdu, kad būtų kuo labiau sumažintas finansinės naštos poveikis galutiniams naudotojams, pavyzdžiui, įnašus paskirstant kuo plačiau;

(244) paslaugų teikėjai, turintys naudos iš universaliųjų paslaugų finansavimo, turėtų nacionalinėms reguliavimo institucijoms pateikti pakankamai išsamią informaciją apie konkrečius elementus, kuriems tokio finansavimo reikia, tam, kad būtų pagrįsti jų prašymai. Valstybių narių taikomos įpareigojimų teikti universaliąsias paslaugas sąnaudų apskaičiavimo ir finansavimo schemos turėtų būti pateikiamos Komisijai patikrinti, ar jos neprieštarauja SESV. Valstybės narės turėtų užtikrinti įpareigojimams teikti universaliąsias paslaugas priskirtų sumų skaidrumą ir kontrolę. Universaliosios paslaugos teikimo grynųjų sąnaudų apskaičiavimas turėtų būti grindžiamas objektyvia ir skaidria metodika siekiant užtikrinti ekonomiškai efektyviausią universaliosios paslaugos teikimą ir sudaryti vienodas sąlygas rinkos dalyviams. Skaidrumas padidėtų, jei atskirų universaliosios paslaugos elementų sąnaudų apskaičiavimo metodika būtų paskelbta iš anksto prieš atliekant skaičiavimą;

(245) valstybėms narėms neleidžiama rinkos dalyviams nustatyti privalomų finansinių įnašų, susijusių su priemonėmis, kurios nėra įpareigojimų teikti universaliąsias paslaugas dalis. Atskiroms valstybėms narėms toliau leidžiama nustatyti specialias priemones (nepatenkančias į įpareigojimų teikti universaliąsias paslaugas taikymo sritį) ir jas finansuoti laikantis Sąjungos teisės, tačiau tai daryti ne iš rinkos dalyvių įnašų;

(246) siekiant veiksmingai skatinti laisvą prekių, paslaugų ir asmenų judėjimą Sąjungoje, turėtų būti įmanoma tam tikrus nacionalinius numeracijos išteklius, visų pirma, tam tikrus negeografinius numerius, naudoti už teritorijos ribų, t. y. ne vien valstybės narės, paskyrusios numerį, teritorijoje. Atsižvelgiant į tai, kad asmenų tarpusavio ryšio paslaugų naudojimas susijęs su didele sukčiavimo rizika, naudoti numerį už teritorijos ribų turėtų būti leidžiama tik teikiant elektroninių ryšių paslaugas, kurios nėra asmenų tarpusavio ryšio paslaugos. Valstybės narės turėtų užtikrinti atitinkamų nacionalinių įstatymų, visų pirma vartotojų apsaugos taisyklių ir kitų su numeracijos ištekliais susijusių taisyklių, taikymą nepriklausomai nuo to, kur naudojimo teisės buvo suteiktos ir kur Sąjungoje numeracijos ištekliai yra naudojami. Valstybės narės lieka kompetentingos taikyti savo nacionalinius įstatymus jų teritorijoje naudojamiems numeracijos ištekliams, įskaitant tuos atvejus, kai teisės buvo suteiktos kitoje valstybėje narėje;

(247) valstybių narių, kuriose naudojami kitos valstybės narės numeracijos ištekliai, nacionalinės reguliavimo arba kitos kompetentingos institucijos tų numeracijos išteklių negali kontroliuoti. Todėl būtina, kad valstybės narės, suteikiančios teisę naudoti numeracijos išteklius už teritorijos ribų, nacionalinė reguliavimo arba kita kompetentinga institucija taip pat užtikrintų veiksmingą galutinių naudotojų apsaugą valstybėse narėse, kuriose tie numeriai naudojami. Siekiant užtikrinti veiksmingą apsaugą, naudojimo už teritorijos ribų teises suteikiančios nacionalinės reguliavimo arba kitos kompetentingos institucijos šias teises turėtų susieti su sąlygomis pagal šią direktyvą dėl paslaugų teikėjo pareigos laikytis vartotojų apsaugos taisyklių ir kitų taisyklių, susijusių su numeracijos išteklių naudojimu tose valstybėse narėse, kuriose tie ištekliai bus naudojami;

(248) tų valstybių narių, kuriose naudojami numeracijos ištekliai, nacionalinės reguliavimo arba kitos kompetentingos institucijos turėtų galėti prašyti nacionalinių reguliavimo arba kitų kompetentingų institucijų, suteikusių teises naudotis numeracijos ištekliais, padėti užtikrinti jos taisyklių laikymąsi. Vykdymo užtikrinimo priemonės, kurias naudoja nacionalinės reguliavimo arba kitos kompetentingos institucijos, suteikusios teises naudotis ištekliais, turėtų apimti atgrasomas sankcijas, visų pirma šiurkštaus pažeidimo atveju – teisės už teritorijos ribų naudoti numeracijos išteklius, paskirtus atitinkamai įmonei, panaikinimą. Naudojimo už teritorijos ribų reikalavimai turėtų būti taikomi nedarant poveikio valstybių narių įgaliojimams individualia tvarka blokuoti prieigą prie numerių arba paslaugų, jei tai pateisinama dėl sukčiavimo arba netinkamo naudojimo. Numeracijos išteklių naudojimas už teritorijos ribų neturėtų daryti poveikio Sąjungos taisyklėms, susijusioms su tarptinklinio ryšio paslaugų teikimu, įskaitant taisykles, kuriomis užkertamas kelias neįprastam naudojimuisi tarptinklinio ryšio paslaugomis, kurių mažmeninės kainos reguliuojamos ir kurioms naudingi reguliuojamieji didmeniniai tarptinklinio ryšio tarifai, arba piktnaudžiavimui tokiomis paslaugomis. Valstybės narės ir toliau turėtų turėti galimybę sudaryti specialius susitarimus su trečiosiomis valstybėmis dėl numeracijos išteklių naudojimo už teritorijos ribų;

(249) valstybės narės turėtų skatinti numeracijos išteklių teikimą radijo bangomis, kad būtų lengviau pakeisti elektroninių ryšių paslaugų teikėjus. Numeracijos išteklius teikiant radijo bangomis, įmanoma ryšių įrangos identifikatorius perprogramuoti be fizinės prieigos prie susijusių įrenginių. Ši galimybė ypač svarbi mašinų sąveikos paslaugoms, t. y. paslaugoms, kurias teikiant duomenys ir informacija automatiškai (beveik arba visai be žmogaus dalyvavimo) perduodami iš vienų įrenginių į kitus arba iš vienos programinės įrangos į kitą. Tokių mašinų sąveikos paslaugų teikėjai gali neturėti galimybių fiziškai prieiti prie savo įrenginių, nes jie naudojami tolimose vietovėse arba tokių įrenginių įdiegta labai daug, arba prieigai trukdo įrenginių naudojimo būdai. Atsižvelgiant į besiformuojančią įrenginių tarpusavio ryšio rinką ir naujas technologijas, valstybės narės turėtų stengtis, skatindamos konfigūravimą radijo bangomis, užtikrinti technologijos neutralumą;

(250) kad įmonės galėtų konkuruoti elektroninių ryšių sektoriuje, esminis dalykas – prieiga prie numeracijos išteklių remiantis skaidriais, objektyviais ir nediskriminaciniais kriterijais. Atsižvelgiant į didėjančią numerių naudojimo įvairioms daiktų interneto paslaugoms svarbą, valstybės narės turėtų turėti galimybę numeracijos išteklių naudojimo teises suteikti įmonėms, kurios nėra elektroninių ryšių tinklų arba paslaugų teikėjos. Visus nacionalinių numeracijos planų elementus turėtų valdyti nacionalinės reguliavimo arba kitos kompetentingos institucijos, įskaitant taškinius kodus, naudojamus tinklo adresams. Jei reikia Sąjungoje suderinti numeracijos išteklius, kad būtų galima toliau plėtoti paslaugas visoje Europoje arba tarpvalstybines paslaugas, ypač naująsias įrenginių tarpusavio ryšiu grindžiamas paslaugas, pavyzdžiui, susietųjų automobilių paslaugas, ir jei paklausos neįmanoma patenkinti turimais numeracijos ištekliais, Komisija, kuriai padeda BEREC, gali imtis įgyvendinimo priemonių;

(251) reikalavimą skelbti sprendimus dėl teisių naudoti numeracijos išteklius turėtų būti galima įvykdyti paskelbiant tuos sprendimus interneto svetainėje;

(252) atsižvelgiant į specifinius aspektus, susijusius su pranešimu apie dingusius vaikus, valstybės narės turėtų toliau laikytis įsipareigojimo užtikrinti, kad jų teritorijose numeriu „116000“ būtų teikiama gerai veikianti paslauga, skirta pranešti apie dingusius vaikus. Valstybės narės turėtų imtis atitinkamų priemonių užtikrinti, kad būtų pasiektas pakankamas paslaugos kokybės lygis skambinant numeriu „116000“;

(253) be pranešimų apie dingusius vaikus telefono numerio „116000“, daugelis valstybių narių taip pat užtikrina, kad vaikai numeriu „116111“ turėtų galimybę kreiptis į vaiko interesus ginančią tarnybą, kuri padeda vaikams, kuriems reikia priežiūros ir apsaugos. Tokios valstybės narės ir Komisija turėtų užtikrinti, kad piliečiai, visų pirma vaikai ir nacionalinės vaikų apsaugos sistemos, būtų geriau informuojami apie tai, kad yra pagalbos linija numeriu „116111“;

(254) vidaus rinka reiškia, kad galutiniai naudotojai gali naudotis visais numeriais, įtrauktais į kitų valstybių narių nacionalinius numeracijos planus, ir gauti paslaugas, naudodamiesi negeografiniais, įskaitant nemokamo telefono ryšio ir padidinto tarifo, numeriais Sąjungoje, išskyrus atvejus, kai galutinis naudotojas, kuriam skambinama, nutarė dėl komercinių priežasčių apriboti prieigą iš tam tikrų geografinių vietovių. Galutiniai naudotojai taip pat turėtų turėti galimybę naudotis nemokamo tarptautinio telefono ryšio numeriais (UIFN). Neturėtų būti užkertamas kelias galimybei naudotis numeracijos ištekliais ir susijusiomis paslaugomis tarpvalstybiniu mastu, išskyrus objektyviai pagrįstais atvejais, pavyzdžiui, kai tai būtina kovojant su sukčiavimu ar neteisėtu naudojimu (pavyzdžiui, tam tikrų padidinto tarifo paslaugų atveju), kai apibrėžiama, kad ryšio numeris yra tik nacionalinis (pavyzdžiui, nacionalinis trumpasis numeris) arba kai tai ekonominiu požiūriu yra neįmanoma. Tarifai, taikomi skambinant iš vietovės už atitinkamos valstybės narės ribų, nebūtinai turi būti tokie patys kaip skambinant iš valstybės narės teritorijos. Naudotojai turėtų būti išsamiai ir aiškiai iš anksto informuojami apie visus nemokamo telefono ryšio numeriams taikomus mokesčius, pavyzdžiui, apie mokestį už skambučius tarptautiniais numeriais, kurie inicijuojami surenkant standartinius tarptautinius kodus. Jei dėl sukčiavimo arba netinkamo naudojimo elektroninių ryšių paslaugų teikėjai negauna tinklų sujungimo ar kitų paslaugų pajamų, valstybės narės turėtų užtikrinti, kad pasiliktos pajamos už paslaugas būtų grąžinamos galutiniams naudotojams, nukentėjusiems nuo atitinkamo sukčiavimo arba netinkamo naudojimo, kai tai įmanoma;

(255) laikantis proporcingumo principo, dalis šios direktyvos nuostatų dėl galutinių naudotojų teisių neturėtų būti taikoma labai mažoms įmonėms, kurios teikia tik su numeriu nesiejamo asmenų tarpusavio ryšio paslaugas. Vadovaujantis Teisingumo Teismo praktika, mažųjų ir vidutinių įmonių apibrėžtį, kuri apima labai mažas įmones, reikia aiškinti griežtai. Siekiant nuostatas taikyti tik toms įmonėms, kurios iš tiesų yra nepriklausomos labai mažos įmonės, reikia išnagrinėti labai mažų įmonių, sudarančių ekonominę grupę, kurios įtaka viršija labai mažos įmonės įtaką, struktūrą ir užtikrinti, kad nebūtų apeinami reikalavimai tik formaliai atitinkant labai mažos įmonės apibrėžtį;

(256) siekiant užbaigti kurti bendrąją elektroninių ryšių rinką būtina pašalinti kliūtis galutiniams naudotojams gauti tarptautinę prieigą prie elektroninių ryšių paslaugų visoje Sąjungoje. Elektroninių ryšių visuomenei teikėjai neturėtų nesuteikti prieigos galutiniams naudotojams ar ją riboti arba juos diskriminuoti dėl jų pilietybės arba dėl gyvenamosios vietos ar įsisteigimo valstybės narės. Vis dėlto turėtų būti įmanomas objektyviai pagrindžiamais sąnaudų ir rizikos skirtumais motyvuojamas diferencijavimas, kuris neapsiribotų vien Reglamente (ES) Nr. 531/2012 nustatytomis priemonėmis, kad būtų užkirstas kelias piktnaudžiavimui reguliuojamomis mažmeninėmis tarptinklinio ryšio paslaugomis arba neįprastam naudojimuisi jomis;

(257) dėl nevienodo galutinių naudotojų apsaugos taisyklių įgyvendinimo vidaus rinkoje atsirado didelių kliūčių, darančių poveikį ir elektroninių ryšių paslaugų teikėjams, ir galutiniams naudotojams. Tų kliūčių turėtų sumažėti taikant tas pačias taisykles, užtikrinančias aukštą bendrą apsaugos lygį visoje Sąjungoje. Tiksliai visiškai suderinus galutinių naudotojų teises pagal šią direktyvą turėtų padidėti teisinis tikrumas ir galutiniams naudotojams, ir elektroninių ryšių paslaugų teikėjams, taip pat turėtų likti kur kas mažiau kliūčių patekti į rinką ir sumažėti atitikties užtikrinimo našta, atsirandanti dėl nevienodų taisyklių. Visiškas suderinimas padeda įveikti vidaus rinkos veikimui trukdančias kliūtis, kurios atsirado dėl tokių nacionalinių nuostatų dėl galutinių naudotojų teisių, kuriomis nacionaliniai paslaugų teikėjai saugomi tuo pačiu metu nuo konkurencijos iš kitų valstybių narių. Kad būtų pasiektas aukštas bendras apsaugos lygis, kelios nuostatos, susijusios su galutinių naudotojų teisėmis, turėtų būti šioje direktyvoje pagrįstai sugriežtintos atsižvelgiant į geriausią valstybėse narėse taikomą praktiką. Visiškai suderinus galutinių naudotojų teises, jie labiau pasitikėtų vidaus rinka, nes vienodai aukšto lygio apsauga, suteikiama naudojantis elektroninių ryšių paslaugomis, būtų galima naudotis ne vien jų valstybėje narėje, bet ir gyvenant, dirbant arba keliaujant kitose valstybėse narėse.

Visiškas suderinimas turėtų būti taikomas tik toms sritims, kurioms taikomos nuostatos dėl galutinių naudotojų teisių šioje direktyvoje. Todėl jis neturėtų daryti poveikio nacionalinės teisės aktams dėl tų galutinių naudotojų apsaugos aspektų, įskaitant kai kuriuos skaidrumo užtikrinimo priemonių aspektus, kuriems tos nuostatos netaikomos. Pavyzdžiui, su skaidrumo įpareigojimais susijusios priemonės, kurioms netaikoma ši direktyva, turėtų būti laikomos atitinkančiomis visiško suderinimo principą, o papildomi reikalavimai, susiję su skaidrumo klausimais, kuriems taikoma ši direktyva, pavyzdžiui, informacijos paskelbimas, turėtų būti laikomi nesuderinamais. Be to, valstybės narės turėtų galėti palikti galioti arba nustatyti nacionalines nuostatas dėl šioje direktyvoje konkrečiai nesprendžiamų klausimų, visų pirma siekiant spręsti naujai kylančius klausimus;

(258) sutartys – galutiniams naudotojams svarbi priemonė, užtikrinanti informacijos skaidrumą ir teisinį tikrumą. Konkurencinėje aplinkoje dauguma paslaugų teikėjų sudaro su savo klientais sutartis todėl, kad taip pageidautina dėl komercinių priežasčių. Be šios direktyvos, vartotojų sandoriams dėl elektroninių ryšių tinklų ir paslaugų taikomi galiojantys Sąjungos vartotojų apsaugos teisės aktai, susiję su sutartimis, visų pirma Tarybos direktyva 93/13/EEB[1] ir Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2011/83/ES[2]. Įtraukus informacijos reikalavimus į šią direktyvą – to taip pat galėtų būti reikalaujama pagal Direktyvą 2011/83/ES – ikisutartiniuose ir sutartiniuose dokumentuose neturėtų būti dubliuojama informacija. Pagal šią direktyvą pateikta susijusi informacija, įskaitant bet kokius griežtesnius ir išsamesnius informacijos teikimo reikalavimus, turėtų būti laikoma atitinkančia visus atitinkamus reikalavimus pagal Direktyvą 2011/83/ES;

---

[1] 1993 m. balandžio 5 d. Tarybos direktyva 93/13/EEB dėl nesąžiningų sąlygų sutartyse su vartotojais (OL L 95, 1993 4 21, p. 29).

[2] 2011 m. spalio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2011/83/ES dėl vartotojų teisių, kuria iš dalies keičiamos Tarybos direktyva 93/13/EEB ir Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 1999/44/EB bei panaikinamos Tarybos direktyva 85/577/EEB ir Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 97/7/EB (OL L 304, 2011 11 22, p. 64).

(259) kai kurios iš tų galutinių naudotojų apsaugos nuostatų, kurios *a priori* taikomos tik vartotojams, t. y. nuostatos dėl sutarties informacijos, ilgiausios sutarties galiojimo trukmės ir paslaugų paketų, turėtų būti naudingos ne tik vartotojams, bet ir labai mažoms bei mažosioms įmonėms taip pat ne pelno organizacijoms, kaip apibrėžta nacionalinėje teisėje. Tų kategorijų įmonių ir organizacijų derybinė padėtis prilygsta vartotojų derybinei padėčiai ir todėl joms turėtų būti taikoma tokio paties lygio apsauga, nebent jos aiškiai atsisakytų tų teisių. Šioje direktyvoje numatyti įpareigojimai dėl sutarties informacijos, įskaitant šioje direktyvoje nurodytus Direktyvoje 2011/83/ES nustatytus įpareigojimus, turėtų būti taikomi neatsižvelgiant į tai, ar mokėjimas yra atliktas, ir į kliento mokėtinos sumos dydį. Įpareigojimai dėl sutarties informacijos, įskaitant įpareigojimus, numatytus Direktyvoje 2011/83/ES, labai mažoms įmonėms, mažoms įmonėms ir ne pelno organizacijoms turėtų būti taikomi automatiškai, nebent jos pačios nutartų verčiau derėtis su elektroninių ryšių paslaugų teikėjais dėl individualių sutarties sąlygų. Kitaip nei labai mažos, mažosios įmonės ir ne pelno siekiančios organizacijos, didelės įmonės paprastai turi daugiau derybinės galios, todėl nėra priklausomos nuo tokių pačių sutarties informacijos reikalavimų kaip vartotojai. Kitos didelėms įmonėms svarbios nuostatos, pavyzdžiui, dėl numerio perkeliamumo, turėtų ir toliau būti taikomos visiems galutiniams naudotojams. Ne pelno organizacijos yra teisiniai subjektai, kurie neuždirba pelno savo savininkams arba nariams. Paprastai ne pelno organizacijos būna labdaros organizacijos ar kitų rūšių viešojo intereso organizacijos. Todėl, atsižvelgiant į panašią padėtį, yra tinkama pagal šią direktyvą tokioms organizacijoms taikyti tokias pat sąlygas dėl galutinių naudotojų teisių kaip labai mažoms ar mažosioms įmonėms;

(260) dėl elektroninių ryšių sektoriaus specifikos, be horizontaliųjų sutarties taisyklių, būtinos kelios papildomos galutinių naudotojų apsaugos nuostatos. Galutiniai naudotojai turėtų būti informuojami, *inter alia*, apie siūlomus paslaugos kokybės lygius, reklaminių akcijų sąlygas, sutarčių nutraukimo sąlygas, taikomų tarifų planus ir paslaugų, kurių kainos nustatomos pagal specialias sąlygas, tarifus. Ta informacija yra taikoma viešųjų elektroninių ryšių paslaugų, išskyrus perdavimo paslaugas, naudojamas mašinų sąveikos paslaugoms teikti, teikėjams. Nedarant poveikio taikomoms asmens duomenų apsaugos taisyklėms, viešai prieinamų elektroninių ryšių paslaugų teikėjui neturėtų būti taikomos pareigos dėl sutartims taikomų informacijos reikalavimų, kai tas teikėjas ir su juo susijusios bendrovės arba asmenys negauna jokios rūšies atlygio, tiesiogiai ar netiesiogiai susijusio su elektroninių ryšių paslaugų teikimu, kaip antai, kai universitetas lankytojams savo teritorijoje suteikia laisvą prieigą prie savo belaidžio tinklo, negaudamas jokio atlygio, nesvarbu ar naudotojų mokesčių, ar pajamų iš reklamos pavidalu;

(261) kad galutiniai naudotojai galėtų rinktis būdami gerai informuoti, ypač svarbu, kad aktuali būtina informacija būtų aiškiai ir suprantama kalba pateikiama iki sutarties sudarymo ir pateikiama patvariojoje laikmenoje arba, kai tai neįmanoma ir nedarant poveikio Direktyvoje 2011/83/ES nustatytai patvariosios laikmenos apibrėžčiai, dokumente, kurį pateikia teikėjas ir apie kurį pranešama naudotojui, kurį lengva atsisiųsti, atidaryti ir peržiūrėti įrenginiuose, kuriuos paprastai naudoja vartotojai. Siekiant palengvinti pasirinkimą teikėjai taip pat turėtų pateikti esminių sutarties sąlygų santrauką. Kad būtų lengviau palyginti duomenis ir sumažėtų reikalavimų laikymosi sąnaudos, pasikonsultavusi su BEREC, Komisija turėtų priimti tokios sutarties santraukos šabloną. Iki sutarties sudarymo pateikta informacija, taip pat santraukos šablonas turėtų sudaryti neatskiriamą galutinės sutarties dalį. Sutarties santrauka turėtų būti glausta ir lengvai suprantama, geriausia, jei ji būtų ne ilgesnė nei vieno A4 formato lapo ekvivalentas arba, kai keletas skirtingų paslaugų yra susiejamos į vieną sutarti – ne daugiau kaip trijų A4 formato lapų ekvivalentas;

(262) priėmus Reglamentą (ES) 2015/2120, šios direktyvos nuostatos, susijusios su informavimu apie sąlygas, kuriomis ribojama prieiga prie paslaugų ir taikomųjų programų arba naudojimasis jomis, taip pat informavimu apie srautų formavimo sąlygas, tapo neaktualiomis ir turėtų būti panaikintos;

(263) sutartyje su vartotoju turėtų būti nurodytos visos teikėjo nustatytos sąlygos naudotis galiniais įrenginiais, pavyzdžiui, mobiliųjų įrenginių SIM kortelės užrakinimas, jei tokios sąlygos nedraudžiamos pagal nacionalinę teisę, ir visi mokesčiai, mokėtini dėl sutarties nutraukimo iki jos galiojimo pabaigos dienos ar nustatytą galiojimo pabaigos dieną, įskaitant visas nustatytas sąnaudas įrenginiams išlaikyti. Kai galutinis naudotojas nusprendžia pasilikti galinius įrenginius, kurie buvo įtraukti į paketą sudarant sutartį, mokėtina kompensacija neturėtų būti didesnė nei jų *pro rata temporis* vertė, apskaičiuota remiantis sutarties sudarymo metu sutarta verte, arba iki sutarties pabaigos likusi paslaugų mokesčio dalis, priklausomai nuo to, kuri suma yra mažesnė. Valstybės narės turėtų galėti nuspręsti taikyti kitokius kompensacijos dydžio apskaičiavimo metodus, jei tas dydis yra lygus tos apskaičiuotos kompensacijos dydžiui arba už jį mažesnis. Bet kokį apribojimą naudoti galinį įrenginį kituose tinkluose teikėjas nemokamai turėtų panaikinti ne vėliau kaip sumokėjus tokią kompensaciją;

(264) nedarant įtakos esminiam pagal šią direktyvą nustatytam su saugumu susijusiam teikėjo įpareigojimui, sutartyje turėtų būti nurodyta, kokių veiksmų gali imtis teikėjas dėl su saugumu susijusių įvykių arba grėsmių ir pažeidžiamumo atvejais. Be to, sutartyje taip pat turėtų būti nurodyta kompensavimo ir grąžinimo tvarka, taikoma tuo atveju, jei paslaugų teikėjas netinkamai reaguoja į saugumo incidentą, be kita ko, tuo atveju, jei saugumo incidentas, apie kurį buvo pranešta paslaugų teikėjui, įvyksta dėl žinomų programinės ar techninės įrangos trūkumų, kuriems gamintojas arba kūrėjas išleido pataisas, tačiau paslaugų teikėjas jų nepritaikė ir nesiėmė kitų tinkamų taisomųjų priemonių;

(265) galimybė gauti skaidrią, naujausią ir palyginamą informaciją apie pasiūlymus ir paslaugas – labai svarbus veiksnys vartotojams konkurencinėse rinkose, kuriose paslaugas siūlo keli paslaugų teikėjai. Galutiniai naudotojai turėtų galėti lengvai palyginti įvairių rinkoje siūlomų paslaugų kainas remdamiesi lengvai prieinama forma skelbiama informacija. Kad jie galėtų lengvai palyginti kainas ir paslaugas, kompetentingos institucijos, kai aktualu, savo veiklą koordinuodamos su nacionalinėmis reguliavimo institucijomis, turėtų galėti reikalauti, kad interneto prieigos paslaugų arba viešai prieinamų asmenų tarpusavio ryšio paslaugų teikėjai užtikrintų didesnį informacijos skaidrumą, įskaitant tarifus, paslaugos kokybę, suteiktai galinei įrangai taikomas sąlygas ir kitus susijusius statistinius duomenis. Tokiais reikalavimais turėtų būti tinkamai atsižvelgiama į tų tinklų ir paslaugų charakteristikas. Jais taip pat turėtų būti užtikrinta, kad trečiosios šalys turėtų teisę nemokamai naudoti viešai prieinamą informaciją, kurią skelbia tokios įmonės, siekiant suteikti palyginimo priemones;

(266) galutiniai naudotojai dažnai nežino, kiek turės sumokėti už paslaugas priklausomai nuo naudojimosi jomis įpročių, arba jiems sunku apskaičiuoti, kiek laiko naudojosi elektroninių ryšių paslaugomis arba kiek duomenų perdavė. Siekiant užtikrinti daugiau skaidrumo ir daugiau galimybių galutiniams naudotojams valdyti savo išlaidas ryšių paslaugoms, svarbu jiems suteikti priemones, kuriomis naudodamiesi jie galėtų laiku stebėti savo naudojimąsi paslaugomis. Be to, valstybės narės turėtų galėti palikti galioti arba priimti vartojimo apribojimus reglamentuojančias nuostatas, kuriomis galutiniai naudotojai apsaugomi nuo „sukrėtimų gavus sąskaitą“, įskaitant nuostatas dėl padidinto tarifo paslaugų ir kitų paslaugų, kurioms taikomos ypatingos kainodaros sąlygos. Tai sudaro galimybę kompetentingoms institucijoms reikalauti, kad prieš teikiant paslaugą būtų pateikiama informacija apie tokias kainas, ir tai nedaro poveikio valstybių narių galimybei palikti galioti arba nustatyti bendrus įpareigojimus, susijusius su padidinto tarifo paslaugomis, kad būtų užtikrinta veiksminga galutinių naudotojų apsauga;

(267) naudodamiesi nepriklausomo palyginimo priemonėmis, pavyzdžiui, interneto svetainėmis, galutiniai naudotojai gali veiksmingai įvertinti įvairių interneto prieigos paslaugų ir tarpusavio ryšio paslaugų, teikiamų už periodinius arba nuo vartojimo priklausančius mokesčius, teikėjų privalumus ir gauti nešališką informaciją, visų pirma viena priemone palygindami kainas, tarifus ir kokybės parametrus. Tokios priemonės turėtų veikti nepriklausomai nuo paslaugų teikėjų ir nė vienam paslaugų teikėjui neturėtų būti sudaromos palankios sąlygos paieškos rezultatuose. Tokiomis priemonėmis turėtų būti siekiama teikti aiškią ir glaustą bei visą ir išsamią informaciją. Jomis taip pat turėtų būti siekiama įtraukti kuo daugiau pasiūlymų, kad būtų galima pateikti reprezentatyvią apžvalgą ir aprėpti didelę rinkos dalį. Tokiomis priemonėmis pateikiama informacija turėtų būti patikima, nešališka ir skaidri. Galutiniai naudotojai turėtų būti informuojami apie tokių priemonių buvimą. Valstybės narės turėtų užtikrinti, kad jų atitinkamose teritorijose galutiniai naudotojai turėtų nemokamą prieigą bent prie vienos tokios priemonės. Jei valstybėje narėje veikia tik viena palyginimo priemonė ir jei ta priemonė nustoja veikusi arba nebeatitinka kokybės kriterijų, valstybė narė turėtų pasirūpinti, kad galutiniams naudotojams per pagrįstą laikotarpį būtų nacionaliniu lygmeniu užtikrinta prieiga prie kitos palyginimo priemonės;

(268) nepriklausomas palyginimo priemones gali teikti privačiosios įmonės, kompetentingos institucijos, arba jos gali būti teikiamos kompetentingų institucijų vardu, tačiau priemonės turėtų būti teikiamos pagal nustatytus kokybės kriterijus, įskaitant reikalavimą teikti duomenis apie jų savininkus, teikti tikslią ir naujausią informaciją, rodyti paskutinio informacijos atnaujinimo laiką, nustatyti aiškius ir objektyvius kriterijus, kuriais bus grindžiamas palyginimas, ir įtraukti kuo daugiau pasiūlymų, kurie aprėptų didelę rinkos dalį. Valstybės narės turėtų galėti nustatyti, kaip dažnai palyginimo priemonėse būtina peržiūrėti ir atnaujinti informaciją, kuri tomis priemonėmis teikiama galutiniams naudotojams, atsižvelgiant į tai, kaip dažnai interneto prieigos paslaugų ir viešai prieinamų asmenų tarpusavio ryšio paslaugų teikėjai paprastai atnaujina savo tarifų ir kokybės informaciją;

(269) siekdamos spręsti viešųjų interesų klausimus, susijusius su naudojimusi interneto prieigos paslaugomis ir viešai prieinamų su numeriu siejamo asmenų tarpusavio ryšio paslaugomis, ir skatinti kitų subjektų teisių ir laisvių apsaugą, valstybės narės, pasitelkdamos tokių paslaugų teikėjus, turėtų turėti galimybę rengti ir platinti arba nurodyti rengti ir platinti viešojo intereso informaciją, susijusią su naudojimusi šiomis paslaugomis. Turėtų būti galima, kad tokia informacija apimtų visuomenei svarbią informaciją apie dažniausius pažeidimus ir teisines jų pasekmes, pavyzdžiui, apie autorių teisių pažeidimus, kitus neteisėto naudojimosi paslaugomis būdus ir žalingo turinio platinimą, taip pat konsultacijas apie apsaugą nuo pavojų asmens saugumui, kurie, pavyzdžiui, gali kilti tam tikromis aplinkybėmis atskleidus asmens informaciją, taip pat nuo pavojų privatumui ir asmens duomenų saugumui, ir nurodomos apsaugos priemonės, ir informuojama apie esamą lengvai naudojamą ir konfigūruojamą programinę įrangą ar jos parinktis, kurias naudojant galima apsaugoti vaikus ar pažeidžiamus asmenis. Informacijos teikimas galėtų būti koordinuojamas taikant bendradarbiavimo procedūrą, nustatytą šioje direktyvoje. Tokia viešojo intereso informacija prireikus turėtų būti atnaujinama ir pateikiama kiekvienos valstybės narės nustatyta lengvai suprantama forma bei nacionalinių institucijų svetainėse. Valstybės narės turėtų turėti galimybę įpareigoti interneto prieigos paslaugų ir viešai prieinamų su numeriu siejamo asmenų tarpusavio ryšio paslaugų teikėjus platinti šią standartizuotą informaciją visiems savo klientams, nacionalinių valdžios institucijų nuomone tinkamu būdu. Vis dėlto šios informacijos skleidimas paslaugų teikėjams neturėtų būti pernelyg didelė našta. Jei jos nustato tokį įpareigojimą, valstybės narės turėtų reikalauti, kad toks informacijos skleidimas būtų atliekamas priemonėmis, kurias paslaugų teikėjai naudoja, kai bendrauja su galutiniais naudotojais vykdydami įprastinę verslo veiklą;

(270) jei nenustatytos atitinkamos taisyklės Sąjungos teisėje, turinys, programos ir paslaugos laikomos teisėtomis arba žalingomis remiantis nacionaline materialine ir procesine teise. Valstybės narės, o ne elektroninių ryšių tinklų ar paslaugų teikėjai turi nuspręsti pagal tam tikrą procedūrą, ar turinys, programos arba paslaugos yra teisėti arba žalingi. Šia direktyva ir Direktyva 2002/58/EB nedaromas poveikis Direktyvai 2000/31/EB, kurioje, *inter alia*, nustatyta „paprasto perdavimo kanalo“ taisyklė dėl tarpinių paslaugų teikėjų, kurie joje apibrėžti;

(271) nacionalinės reguliavimo institucijos, savo veiklą koordinuodamos su kitomis kompetentingomis institucijomis arba, prireikus, kitos kompetentingos institucijos, savo veiklą koordinuodamos su nacionalinėmis reguliavimo institucijomis, turėtų turėti įgaliojimus stebėti paslaugų kokybę ir sistemingai rinkti informaciją apie interneto prieigos paslaugų ir viešai prieinamų asmenų tarpusavio ryšio paslaugų teikėjų siūlomų paslaugų kokybę tiek, kiek reikia, kad jie galėtų siūlyti būtiniausios kokybės paslaugų lygį, arba kontroliuojant bent kai kuriuos tinklo elementus tiesiogiai, arba tuo tikslu sudarius susitarimą dėl paslaugų lygio, įskaitant kokybę, susijusią su paslaugų teikimu neįgaliems galutiniams naudotojams. Tą informaciją jos turėtų rinkti remdamosi kriterijais, leidžiančiais lyginti paslaugos teikėjus ir valstybes nares. Tikėtina, kad tokių elektroninių ryšių paslaugų teikėjai, veikiantys konkurencinėje aplinkoje, dėl komercinių priežasčių teiks pakankamą ir naujausią informaciją apie viešai prieinamas savo paslaugas. Vis dėlto nacionalinės reguliavimo institucijos, savo veiklą koordinuodamos su kitomis kompetentingomis institucijomis, arba, prireikus, kitos kompetentingos institucijos, savo veiklą koordinuodamos su nacionalinėmis reguliavimo institucijomis, turėtų turėti galimybę reikalauti, kad tokia informacija būtų skelbiama, jei aišku, kad tokia informacija nėra lengvai prieinama visuomenei. Kai viešai prieinamų asmenų tarpusavio ryšio paslaugų kokybė priklauso nuo bet kokių išorinių veiksnių, kaip antai signalo perdavimo kontrolės ar tinklo sujungiamumo, nacionalinės reguliavimo institucijos, savo veiklą koordinuodamos su kitomis kompetentingomis institucijomis, turėtų turėti galimybę reikalauti, kad tokių paslaugų teikėjai atitinkamai informuotų savo vartotojus;

(272) nacionalinės reguliavimo institucijos, savo veiklą koordinuodamos su kitomis kompetentingomis institucijomis, turėtų taip pat nustatyti matavimo metodus, kuriuos taikytų paslaugų teikėjas, kad padidintų teikiamų duomenų palyginamumą. Kad būtų lengviau palyginti duomenis ir sumažėtų reikalavimų laikymosi sąnaudos, BEREC turėtų priimti gaires dėl atitinkamų paslaugos kokybės parametrų, į kurias nacionalinės reguliavimo institucijos, savo veiklą koordinuodamos su kitomis kompetentingomis institucijomis, turėtų kuo labiau atsižvelgti;

(273) siekdami visapusiškai pasinaudoti konkurencinės aplinkos teikiamais privalumais, vartotojai, remdamiesi turima informacija ir kai jiems tai naudinga, turėtų turėti galimybę rinktis ir keisti paslaugų teikėjus. Itin svarbu užtikrinti, kad jie galėtų tai daryti netrukdomi teisinių, techninių arba praktinių kliūčių, įskaitant sutartines sąlygas, procedūras ir mokesčius. Paslaugų teikėjams tai netrukdo nustatyti pagrįstą minimalų daugiausiai 24 mėnesių sutarties laikotarpį sutartyse su vartotojais. Tačiau valstybės narės turėtų turėti galimybę, atsižvelgusios į nacionalines sąlygas, pavyzdžiui, į konkurencijos lygį ir investavimo į tinklą stabilumą, palikti galioti arba nustatyti trumpesnę ilgiausią trukmę ir leisti vartotojams keisti tarifų planus arba sutarties laikotarpiu nutraukti sutartį nepatiriant papildomų išlaidų. Nepriklausomai nuo elektroninių ryšių paslaugos sutarties, vartotojai galėtų pirmenybę teikti jiems naudingesniam ilgesniam kompensavimo už fizines jungtis laikotarpiui. Tokie vartotojų įsipareigojimai gali būti reikšmingas veiksnys siekiant sudaryti geresnes sąlygas, įskaitant paklausos sutelkimo sistemas, kuriomis naudodamiesi investuotojai į tinklą gali sumažinti pradinio naudojimosi etapo riziką, įdiegti itin didelio pralaidumo tinklus iki arba kuo arčiau galutinių naudotojų patalpų. Tačiau tokiais kompensavimo laikotarpiais, nustatytais fizinių jungčių sutartyse, neturėtų būti varžomos šioje direktyvoje nustatytos vartotojų teisės rinktis kitus elektroninių ryšių paslaugų teikėjus, ir tokios sutartys neturėtų būti taikomos galiniams ar interneto prieigos įrenginiams, pavyzdžiui, nešiojamiesiems aparatams, maršruto parinktuvams ar modemams. Valstybės narės turėtų užtikrinti vienodas sąlygas subjektams, įskaitant operatorius, finansuojančius itin didelio pralaidumo fizinės jungties su galutinio vartotojo patalpomis diegimą, taip pat tais atvejais, kai toks finansavimas atliekamas pasirašant įrengimo sutartį;

(274) elektroninių ryšių paslaugų sutartis taip pat galima pratęsti automatiškai. Tais atvejais galutiniai naudotojai turėtų turėti galimybę be jokių išlaidų nutraukti savo sutartis pasibaigus sutarties galiojimo terminui;

(275) visi galutiniam naudotojui nenaudingi sutarties sąlygų pakeitimai, kuriuos pasiūlo viešai prieinamų elektroninių ryšių paslaugų, išskyrus su numeriu nesiejamo asmenų tarpusavio ryšio paslaugas, teikėjai, pavyzdžiui, pakeitimai, susiję su mokesčiais, tarifais, duomenų kiekio apribojimu, duomenų perdavimo sparta, aprėptimi arba asmens duomenų tvarkymu, turėtų suteikti galutiniams naudotojams teisę nutraukti sutartį be jokių išlaidų, net jei tie pakeitimai pasiūlomi kartu su tam tikrais naudingais pakeitimais. Todėl bet koks paslaugų teikėjo atliktas sutarties sąlygų keitimas turėtų suteikti galutiniam naudotojui teisę nutraukti sutartį, nebent kiekvienas tas pakeitimas savaime yra naudingas galutiniam naudotojui arba pakeitimai yra išimtinai administracinio pobūdžio, kaip antai teikėjo adreso pakeitimas, ir nedaro neigiamo poveikio galutiniam naudotojui, arba pakeitimai yra griežtai susiję su įstatymų arba kitų teisės aktų pakeitimais, tokiais kaip Sąjungos arba nacionalinėje teisėje nustatyti nauji sutarties informacijos reikalavimai. Tai, ar pakeitimas yra išskirtinai naudingas galutiniam naudotojui, turėtų būti vertinama remiantis objektyviais kriterijais. Galutiniam naudotojui teisė nutraukti sutartį gali būti nenumatoma tik tuo atveju, jei teikėjas gali įrodyti, kad visi sutarties pakeitimai yra išskirtinai naudingi galutiniam naudotojui arba yra visiškai administracinio pobūdžio, be jokio neigiamo poveikio galutiniam naudotojui;

(276) galutiniams naudotojams apie visus sutarties sąlygų pakeitimus turėtų būti pranešta naudojant patvariąją laikmeną. Galutiniams naudotojams, išskyrus vartotojus, labai mažas ar mažąsias įmones arba ne pelno organizacijas, sutarties nutraukimo teisės sutarties pakeitimų atveju neturėtų būti taikomos, jei tai susiję su perdavimo paslaugomis, naudojamomis mašinų sąveikos paslaugoms teikti. Valstybės narės turėtų turėti galimybę numatyti konkrečias su sutarčių nutraukimu susijusias galutinių naudotojų apsaugos priemones, kai galutiniai paslaugų naudotojai pakeičia gyvenamąją vietą. Nuostatos dėl sutarties nutraukimo neturėtų daryti poveikio kitoms Sąjungos arba nacionalinės teisės nuostatoms, susijusioms su pagrindu, kuriuo galima nutraukti sutartis arba kuriuo paslaugų teikėjas ar galutinis naudotojas gali keisti sutarties sąlygas;

(277) galimybė keisti paslaugų teikėjus konkurencinėje aplinkoje yra esminė veiksmingai konkurencijai. Gaudami skaidrią, tikslią ir naujausią informaciją apie rinkimosi galimybes, galutiniai naudotojai turėtų labiau pasitikėti galimybe keisti paslaugų teikėjus ir turėtų būti labiau linkę aktyviai dalyvauti konkurencijos procese. Paslaugų teikėjai turėtų užtikrinti paslaugos tęstinumą, kad rinkdamiesi kitus paslaugų teikėjus galutiniai naudotojai nerizikuotų netekti paslaugos ir, kai tai techniškai įmanoma, pakeisti paslaugų teikėją tą dieną, kurios prašo galutiniai naudotojai;

(278) numerio perkeliamumas yra labai svarbi priemonė, padedanti užtikrinti vartotojo pasirinkimo galimybes ir veiksmingą konkurenciją konkurencinėse elektroninių ryšių rinkose. Galutiniai naudotojai, kurie to prašo, turėtų galėti išlaikyti savo numerį, nepriklausomai nuo paslaugų teikėjo, ir ribotą laiko tarpą tarp paslaugų teikėjų keitimo. Ši direktyva netaikoma tokiai priemonei, kuri taikoma tarp prijungimų prie viešųjų telefono ryšio tinklų fiksuotose ar nefiksuotose vietose. Tačiau valstybės narės turėtų galėti taikyti nuostatas dėl numerių perkėlimo tarp tinklų, teikiančių paslaugas fiksuotoje vietoje, ir judriojo ryšio tinklų;

(279) numerių perkeliamumo poveikis yra žymiai didesnis, kai yra skaidri informacija apie tarifus, kurią gauna ir galutiniai naudotojai, perkeliantys savo numerius, ir galutiniai naudotojai, skambinantys tiems, kurie yra perkėlę savo numerius. Įgyvendinant numerių perkeliamumą, nacionalinės reguliavimo institucijos turėtų skatinti, kur įmanoma, tarifų skaidrumą;

(280) užtikrindamos, kad kaina už sujungimą, susijusį su numerių perkeliamumu, būtų pagrįsta sąnaudomis, nacionalinės reguliavimo institucijos taip pat turėtų galėti atsižvelgti į kainas panašiose rinkose;

(281) numerio perkeliamumas – labai svarbi priemonė, padedanti užtikrinti vartotojo pasirinkimo galimybes ir veiksmingą konkurenciją konkurencinėse elektroninių ryšių rinkose, ir turėtų būti įgyvendinamas kuo greičiau, kad šis numeris būtų aktyvuojamas per vieną darbo dieną, o galutinis naudotojas liktų be paslaugos ne ilgiau kaip vieną darbo dieną nuo sutartos datos. Teisė perkelti numerį turėtų būti priskirta galutiniam naudotojui, kuris su paslaugos teikėju yra sudaręs atitinkamą (išankstinio apmokėjimo arba abonentinės paslaugos) sutartį. Siekiant sudaryti kuo geresnes sąlygas „vieno langelio“ sistemai, kuria naudodamiesi galutiniai naudotojai galėtų sklandžiai pasirinkti kitą paslaugų teikėją, šiam procesui turėtų vadovauti numerį priimantis viešųjų elektroninių ryšių paslaugų teikėjas. Nacionalinės reguliavimo institucijos arba, kai aktualu, kitos kompetentingos institucijos turėtų galėti nustatyti bendrą paslaugų teikėjo keitimo ir numerių perkėlimo procesą, atsižvelgdamos į nacionalines nuostatas dėl sutarčių ir technologijų raidą. Kai galima, tai turėtų apimti reikalavimą perkėlimą atlikti belaidžiu būdu, nebent galutinis naudotojas pageidautų kitaip. Kai kurių valstybių narių patirtis rodo, kad iškyla pavojus, jog galutinių naudotojų perkėlimas kitam paslaugų teikėjui gali būti atliktas neturint jų sutikimo. Nors šį klausimą turi spręsti visų pirma teisėtvarkos institucijos, valstybės narės turėtų turėti galimybę įvesti tokias minimalias proporcingas priemones, susijusias su perkėlimo procesu, nes būtina kiek galima sumažinti tokius pavojus ir užtikrinti galutinių naudotojų apsaugą perkėlimo metu, taip pat ir taikant tinkamas sankcijas, nesumažinant proceso patrauklumo vartotojams. Pagal sutarties sąlygas teisė perkelti numerius neturėtų būti ribojama;

(282) siekiant užtikrinti, kad paslaugų teikėjo keitimas ir numerių perkėlimas vyktų laikantis šioje direktyvoje nustatytų terminų, valstybės narės turėtų numatyti, kad galutiniai naudotojai paprastai ir laiku gautų kompensaciją iš paslaugų teikėjų tais atvejais, kai nesilaikoma susitarimo, sudaryto tarp paslaugų teikėjo ir galutinio naudotojo. Tokios priemonės turėtų būti proporcingos vėlavimo laikytis susitarimo nuostatų trukmei. Galutiniams naudotojams turėtų būti kompensuojama bent už vėlavimą, viršijantį vieną darbo dieną, kai vėluojama įjungti paslaugą, perkelti numerį arba kai paslauga neteikiama; taip pat paslaugų teikėjams neatvykus atlikti sutartų techninės priežiūros arba įdiegimo darbų. Papildoma kompensacija taip pat galėtų būti mokama automatiškai mažinant atlyginimą, kai paslaugos teikimą perduodantis teikėjas turi toliau teikti paslaugas, kol bus aktyvuotos numerį priimančio paslaugų teikėjo paslaugos;

(283) paketai, kuriuos sudaro arba bent interneto prieigos paslauga, arba viešai prieinama su numeriu siejamo asmenų tarpusavio ryšio paslauga, taip pat kitos paslaugos, pavyzdžiui, viešai prieinamos su numeriu nesiejamo asmenų tarpusavio ryšio paslaugos, linijinis transliavimas ir mašinų sąveikos paslaugos arba galiniai įrenginiai yra sparčiai paplitę ir yra svarbus konkurencijos elementas. Šioje direktyvoje paketas turėtų būti laikomas sudarytu tais atvejais, kai tas pats paslaugų teikėjas teikia arba parduoda paketo sudedamąsias dalis pagal tą pačią arba glaudžiai susijusią, arba susietą sutartį. Vartotojams paketai yra dažniausiai naudingi, tačiau dėl jų gali būti sunkiau arba brangiau pasirinkti kitą paslaugų teikėją ir kyla rizika, kad galutiniai naudotojai bus visiškai susaistyti sutarties nuostatomis. Jei skirtingoms paslaugoms arba galiniams įrenginiams, įeinantiems į paketą taikomos nevienodos sąlygos dėl sutarties nutraukimo ir kito paslaugų teikėjo pasirinkimo ar dėl galinių įrenginių įsigijimo, vartotojams faktiškai trukdoma naudotis teisėmis pagal šią direktyvą pasirinkti kitus viso paketo arba jo dalių konkurencinius pasiūlymus. Todėl tam tikros esminės šios direktyvos nuostatos dėl sutarties santraukos, skaidrumo, sutarties galiojimo trukmės ir nutraukimo bei kito paslaugų teikėjo pasirinkimo turėtų būti taikomos visiems paslaugų paketo elementams, įskaitant galinius įrenginius, kitas paslaugas, kaip antai skaitmeninį turinį arba skaitmenines paslaugas, ir tas elektroninių ryšių paslaugas, kurioms tos nuostatos nėra taikomos tiesiogiai. Visi pagal šią direktyvą tam tikrai elektroninių ryšių paslaugai taikomi galutinių naudotojų įpareigojimai, kai ta paslauga teikiama arba parduodama kaip atskira paslauga, taip pat turėtų būti taikomi, kai ji yra paketo, kurį sudaro bent interneto prieigos paslauga arba viešai prieinama su numeriu siejamo asmenų tarpusavio ryšio paslauga, dalis.

Kiti sutarčių klausimai, pavyzdžiui, netesybos už sutarties sąlygų nesilaikymą, turėtų būti reguliuojami atitinkamam paketo elementui taikomomis taisyklėmis, pavyzdžiui, prekių pardavimo arba skaitmeninio turinio teikimo sutarčių taisyklėmis. Tačiau teisė nutraukti bet kurį paketo, kurį sudaro bent interneto prieigos paslauga arba viešai prieinama su numeriu siejamo asmenų tarpusavio ryšio paslauga, elementą prieš pasibaigiant sutartam sutarties terminui dėl neatitikties arba nevykdomo teikimo, turėtų suteikti vartotojui teisę nutraukti visus paketo elementus. Taip pat, kad vartotojai galėtų lengvai pakeisti paslaugų teikėją, jie taip pat neturėtų būti susaistomi su paslaugų teikėjais sutarčių sąlygomis, kuriomis *de facto* pratęsiamas pradinės sutarties galiojimo laikotarpis;

(284) su numeriu siejamo asmenų tarpusavio ryšio paslaugų teikėjai yra įpareigoti skubios pagalbos ryšiais suteikti prieigą prie skubios pagalbos tarnybų. Išimtinėmis aplinkybėmis, t. y. kai neįmanoma techniškai, jie gali neturėti galimybės suteikti prieigos prie pagalbos tarnybų arba informuoti apie skambinančio asmens buvimo vietą, arba prie jų abiejų. Tokiais atvejais jie turėtų savo klientus tinkamai apie tai informuoti sutartyje. Tokie paslaugų teikėjai savo klientams turėtų teikti aiškią ir skaidrią informaciją pradinėje paslaugų teikimo sutartyje ir vėliau, pavyzdžiui, pateikiamose sąskaitose, ją atnaujinti, jei keičiamas prieigos prie pagalbos tarnybų teikimas. Toje informacijoje turėtų būti nurodyti visi su teritorine aprėptimi susiję apribojimai remiantis numatomais techniniais ryšių paslaugos teikimo parametrais ir esama infrastruktūra. Jei paslauga teikiama ne jungtimi, kuri valdoma siekiant užtikrinti nustatytą paslaugos kokybę, informacijoje taip pat turėtų būti nurodytas prieigos ir skambinančiojo vietos nustatymo duomenų patikimumo lygis, palyginti su paslauga, kuri teikiama tokia jungtimi, atsižvelgiant į galiojančius technologijų ir kokybės standartus, taip pat visus paslaugų kokybės parametrus, nurodytus šioje direktyvoje;

(285) galutiniai naudotojai prieigą prie skubios pagalbos tarnybų per skubios pagalbos ryšius turėtų turėti iš bet kurio prietaiso, kuriuo įmanoma gauti su numeriu siejamo asmenų tarpusavio ryšio paslaugas, nemokamai ir nereikalaujant naudoti jokių mokėjimo priemonių, įskaitant atvejus, kai galutiniai naudotojai naudojasi tarptinkliniu ryšiu valstybėje narėje. Skubios pagalbos ryšiai – ryšio priemonės, prie kurių priskiriamos ne tik kalbinio ryšio paslaugos, bet ir SMS, pranešimų mainai, vaizdo ir kitos ryšių rūšys, pavyzdžiui, tekstas realiuoju laiku, įvairiapusis ryšys realiuoju laiku ir perdavimo paslaugos. Valstybės narės, atsižvelgdamos į BPC pajėgumus ir techninę įrangą, turėtų turėti galimybę nuspręsti, kurios su numeriu siejamo asmenų tarpusavio ryšio paslaugos yra tinkamos pagalbos tarnyboms, įskaitant galimybę apriboti tas galimybes kalbinio ryšio paslaugomis ir jo atitikmeniu neįgaliems galutiniams naudotojams, arba suteikti papildomų galimybių pagal susitarimą su nacionaliniais BPC. Skubios pagalbos ryšį už asmenį gali suaktyvinti transporto priemonėje sumontuota įranga atliekama pagalbos iškvieta arba sistema „eCall“, kaip apibrėžta Reglamente (ES) 2015/758;

(286) valstybės narės turėtų užtikrinti, kad su numeriu siejamo asmenų tarpusavio ryšio paslaugų teikėjai, laikydamiesi nacionalinių specifikacijų ir kriterijų bei atsižvelgdami į nacionalinių BPC pajėgumus, patikimai ir tiksliai teiktų prieigą prie pagalbos tarnybų. Valstybės narės turėtų atsižvelgti į BPC gebėjimą skubios pagalbos ryšiuose naudoti daugiau nei vieną kalbą. Jei su numeriu siejamo asmenų tarpusavio ryšio paslauga teikiama ne tokiu ryšiu, kuris valdomas nustatytai paslaugos kokybei užtikrinti, paslaugos teikėjas gali nepajėgti užtikrinti, kad naudojantis jo teikiama paslauga pagalbos skambučiai būtų taip pat patikimai nukreipiami į tinkamiausią BPC. Tokie su tinklu nesiejami paslaugų teikėjai, t. y. paslaugų teikėjai, kurie nėra integruoti su viešųjų elektroninių ryšių tinklų teikėju, ne visada gali būti techniškai pajėgūs informuoti apie skambinančio asmens buvimo vietą. Valstybės narės turėtų užtikrinti, kad standartai, kuriais garantuojamas tikslus ir patikimas skambučių nukreipimas pagalbos tarnyboms ir ryšys su jomis, būtų įgyvendinti kuo greičiau, kad su tinklu nesiejami paslaugų teikėjai, teikiantys su numeriu siejamo asmenų tarpusavio ryšio paslaugas, įvykdytų įpareigojimus, susijusius su prieiga prie pagalbos tarnybų ir informavimu apie skambinančio asmens buvimo vietą, tokiu lygiu, kuris prilygtų iš kitų tokių ryšio paslaugų teikėjų reikalaujamam lygiui. Jeigu tokie standartai ir susijusios BPC sistemos neįgyvendinti, iš nuo tinklo nepriklausomų su numeriu siejamo asmenų tarpusavio ryšio paslaugų teikėjų neturėtų būti reikalaujama suteikti prieigą prie pagalbos tarnybų, išskyrus tokiu būdu, kuris yra techniškai įmanomas ar ekonomiškai perspektyvus. Pavyzdžiui, tai gali apimti galimybę valstybei narei paskirti vieną bendrą BPC, skirtą priimti skubios pagalbos ryšius. Vis dėlto tokie paslaugų teikėjai turėtų informuoti galutinius naudotojus, jei prieiga prie bendro Europos skubios pagalbos numerio „112“ ar informacijos apie skambinančio asmens buvimo vietą nepalaikoma;

(287) siekiant pagerinti valstybių narių ataskaitų teikimą ir veiklos rezultatų įvertinimą vertinant atsiliepimą į skubios pagalbos skambučius ir jų valdymą, Komisija kas dvejus metus turėtų pateikti Europos Parlamentui ir Tarybai ataskaitą dėl bendro Europos skubios pagalbos numerio „112“ įgyvendinimo veiksmingumo;

(288) valstybės narės turėtų imtis specifinių priemonių, kad užtikrintų, jog neįgalūs galutiniai naudotojai, ypač kurti naudotojai, naudotojai su klausos arba kalbos negalia ir kurti bei akli galutiniai naudotojai turėtų prieigą prie skubios pagalbos tarnybų, taip pat ir bendro Europos skubios pagalbos numerio „112“ laikantis Sąjungos teisės, kuria suderinami produktų ir paslaugų prieinamumo reikalavimai. Tai galėtų apimti specialius neįgaliems galutiniams naudotojams skirtus galinius įrenginius, kai kitos ryšio priemonės jiems nėra tinkamos;

(289) siekiant pagerinti Sąjungoje keliaujančių piliečių apsaugą ir saugumą, svarbu gerinti informuotumą apie telefono ryšio bendrą Europos skubios pagalbos numerį „112“. Tuo tikslu piliečiai, keliaujantys bet kurioje valstybėje narėje, turėtų būti visapusiškai informuojami, visų pirma pateikiant informaciją tarptautinėse autobusų stotyse, traukinių stotyse, uostuose arba oro uostuose ir abonentų sąrašuose, galutiniams naudotojams skirtoje informacijoje ir pateikiant abonentui informaciją su sąskaita, kad bendras Europos skubios pagalbos numeris „112“ gali būti naudojamas kaip bendrasis skubios pagalbos iškvietimo numeris visoje Sąjungoje. Tai visų pirma yra valstybių narių atsakomybė, tačiau Komisija turėtų toliau remti ir papildyti valstybių narių iniciatyvas, skirtas didinti informuotumą apie bendrą Europos skubios pagalbos telefono numerį „112“ ir periodiškai įvertinti visuomenės informuotumą apie šį numerį;

(290) informacija apie skambinančio asmens buvimo vietą, nurodoma visais skubios pagalbos ryšių atvejais, didina galutinių naudotojų apsaugą bei saugumą ir padeda skubios pagalbos tarnyboms vykdyti savo užduotis, jei skubios pagalbos pranešimo ir susijusios informacijos perdavimą atitinkamoms skubios pagalbos tarnyboms garantuoja nacionalinė bendrųjų pagalbos centrų sistema. Informacijos apie skambinančio asmens buvimo vietą, apimančios ir tinklo priemonėmis gautą informaciją, ir, jei įmanoma, išplėstinius skambinančio asmens buvimo vietos nustatymo pagal nešiojamąjį aparatą duomenis, priėmimas ir naudojimas turėtų atitikti atitinkamus Sąjungos teisės aktus dėl asmens duomenų tvarkymo ir saugumo priemonių. Įmonės, kurios tinklo priemonėmis nustato buvimo vietą, turėtų skubios pagalbos tarnyboms pateikti skambinančio asmens buvimo vietos duomenis iš karto, kai tik ta tarnyba gauna pagalbos skambutį, nepriklausomai nuo naudojamos technologijos. Tačiau įsitikinta, kad skambinančio asmens buvimo vieta pagal nešiojamojo aparato duomenis nustatoma kur kas tiksliau ir pigiau, nes tam naudojami iš Europos geostacionarinės navigacinės tinklo sistemos ir palydovinės sistemos „Galileo“, taip pat iš kitų pasaulinių palydovinės navigacijos sistemų ir belaidžių vietinių tinklų gaunami duomenys. Todėl informacija apie skambinančio asmens buvimo vietą, išvesta iš nešiojamojo aparato duomenų, turėtų papildyti tinklo priemonėmis gautą informaciją apie skambinančio asmens buvimo vietą, net jei informacija pagal nešiojamojo aparato duomenis nustatoma tik po skubios pagalbos ryšio užmezgimo. Valstybės narės turėtų užtikrinti, kad, jei įmanoma, iš nešiojamojo aparato duomenų nustatyta skambintojo vietos informacija būtų prieinama tinkamiausiam BPC. Tai gali būti ne visada įmanoma, pavyzdžiui, kai, naudojant nešiojamąjį aparatą arba naudojant asmenų tarpusavio ryšio paslaugą, buvimo vieta nepateikiama arba kai techniškai neįmanoma gauti tokios informacijos. Be to, valstybės narės turėtų užtikrinti, kad bendrieji pagalbos centrai galėtų išgauti ir valdyti, kai įmanoma, esamą informaciją apie skambinančio asmens buvimo vietą. Informacijos apie skambinančio asmens buvimo vietą parengimas ir perdavimas turėtų būti nemokamas ir galutiniam naudotojui, ir institucijai, apdorojančiai skubios pagalbos pranešimus, nesvarbu, kaip, pavyzdžiui, iš nešiojamojo aparato duomenų ar tinklo priemonėmis, ta informacija rengiama arba perduodama, pavyzdžiui, kalbinio ryšio kanalu, SMS arba IP grindžiama priemone;

(291) kad galėtų reaguoti į technologijų pokyčius, susijusius su tikslia skambinančio asmens buvimo vietos nustatymo informacija, lygiaverte prieiga neįgaliems galutiniams naudotojams ir skambučių nukreipimu į tinkamiausią BPC, Komisija turėtų būti įgaliota deleguotuoju aktu priimti priemones, būtinas norint Sąjungoje užtikrinti skubios pagalbos ryšio suderinamumą, sąveiką, kokybę, patikimumą ir tęstinumą tokių funkcinių nuostatų, kuriomis apibrėžiamos įvairių ryšio grandinės dalyvių, pavyzdžiui, su numeriu siejamo asmenų tarpusavio ryšio paslaugos teikėjų, tinklų operatorių ir BPC, funkcijos, ir techninių nuostatų, kuriomis apibrėžiamos funkcinių nuostatų įgyvendinimo techninės priemonės. Tokios priemonės turėtų nedaryti įtakos skubios pagalbos tarnybų iškvietimo organizavimui valstybėse narėse;

(292) pilietis, esantis vienoje valstybėje narėje, kuriam reikia susisiekti su skubios pagalbos tarnybomis kitoje valstybėje narėje, negali to padaryti, nes skubios pagalbos tarnybos gali neturėti informacijos apie skubios pagalbos tarnybas kitoje valstybėje narėje. Todėl visoje Sąjungoje turėtų būti įvesta saugi kiekvienos šalies pagrindinės skubios pagalbos tarnybos telefono numerių duomenų bazė. Tuo tikslu BEREC turėtų tvarkyti saugią valstybių narių skubios pagalbos numerių „E.164“ duomenų bazę, jei tos bazės netvarko kitos organizacijos, siekiant užtikrinti, kad skubios pagalbos tarnybos vienoje valstybėje narėje galėtų susisiekti su skubios pagalbos tarnybomis kitoje valstybėje narėje;

(293) nacionalinės teisės aktai, priimti dėl viešųjų perspėjimų apie artėjančias arba vykstančias didelio masto ekstremaliąsias situacijas ir nelaimes perdavimo teikiant elektroninių ryšių paslaugas, yra nevienodi. Todėl, siekiant toje srityje suderinti teisės aktus, šia direktyva turėtų nustatyti, kad tuo atveju, kai veikia viešojo perspėjimo sistemos, su judriojo ryšio numeriu siejamo asmenų tarpusavio ryšio paslaugų teikėjai viešuosius perspėjimus turėtų persiųsti visiems susijusiems galutiniams naudotojams. Susijusiais galutiniais naudotojais turėtų būti laikomi tie galutiniai naudotojai, kurie yra geografinėse zonose, kurios perspėjimo laikotarpiu potencialiai gali patirti artėjančių arba vykstančių didelio masto ekstremaliųjų situacijų ir nelaimių poveikį, kaip nustatyta kompetentingų institucijų;

(294) kai užtikrinama visų atitinkamų galutinių naudotojų faktinė aprėptis, neatsižvelgiant į jų vietą ar valstybę narę, kurioje jie gyvena, ir užtikrinamas aukščiausias duomenų saugumo lygis, valstybės narės turėtų galėti numatyti, kad viešieji perspėjimai būtų teikiami pasitelkiant kitas viešai prieinamas elektroninių ryšių paslaugas nei su judriojo ryšio numeriu siejamo asmenų tarpusavio ryšio paslaugos ir kitas nei transliavimui naudojamas perdavimo paslaugas arba pasitelkiant mobiliąją programėlę, perdavimui naudojant interneto prieigos paslaugas. Siekiant į valstybės narės teritoriją atvykstančius galutinius naudotojus informuoti apie tokios viešojo perspėjimo sistemos buvimą, ta valstybė narė turėtų užtikrinti, kad tie galutiniai naudotojai nepagrįstai nedelsiant ir nemokamai gautų automatines SMS su lengvai suprantama informacija apie tai, kaip gauti viešuosius perspėjimus, be kita ko, naudojant judriuosius galinius įrenginius, kuriais nepalaikomos interneto prieigos paslaugos. Kiti viešieji perspėjimai nei tie, kurie priklauso nuo su judriojo ryšio numeriu siejamo asmenų tarpusavio ryšio paslaugų, galutiniams naudotojams turėtų būti perduodami lengvai gaunamu būdu. Kai viešojo perspėjimo sistema priklauso nuo taikomosios programos, ji neturėtų reikalauti, kad galutiniai naudotojai prisijungtų arba užsiregistruotų institucijose ar pas taikomosios programos teikėją. Galutinių naudotojų buvimo vietos duomenys turėtų būti naudojami laikantis Direktyvos 2002/58/EB. Viešųjų perspėjimų perdavimas galutiniams naudotojams turėtų būti nemokamas. Atlikdama šios direktyvos įgyvendinimo peržiūrą Komisija taip pat galėtų įvertinti, ar pagal Sąjungos teisę įmanoma įsteigti vieną bendrą Sąjungos viešojo perspėjimo sistemą siekiant visuomenę perspėti apie artėjančią arba vykstančią nelaimę ar didelio masto ekstremaliąją situaciją įvairiose valstybėse narėse ir ar tai įgyvendinama;

(295) valstybės narės, kuo labiau atsižvelgdamos į atitinkamas BEREC gaires, turėtų turėti galimybę nustatyti, ar pasiūlymai dėl alternatyvių sistemų, kurios nėra grindžiamos su judriojo ryšio numeriu siejamo asmenų tarpusavio ryšio paslaugomis, yra tikrai lygiaverčiai tokioms paslaugoms. Tokios gairės turėtų būti rengiamos pasikonsultavus su institucijomis, atsakingomis už BPC, siekiant užtikrinti, kad ekstremaliųjų situacijų ekspertai atliktų svarbų vaidmenį jas rengiant, ir kad skirtingų valstybių narių institucijos bendrai sutartų, ko reikia norint užtikrinti, kad tokios viešųjų perspėjimų sistemos valstybėse narėse būtų visiškai įgyvendintos, kartu užtikrinant, kad keliaudami kitoje valstybėje narėje Sąjungos piliečiai būtų veiksmingai apsaugoti;

(296) vadovaujantis Chartijos tikslais ir laikantis Jungtinių Tautų neįgaliųjų teisių konvencijoje įtvirtintų įpareigojimų, taikant reguliavimo sistemą turėtų būti užtikrinta, kad visi galutiniai naudotojai, įskaitant neįgalius galutinius naudotojus, vyresnio amžiaus žmones ir specialių socialinių poreikių turinčius naudotojus, turėtų lengvą ir lygiavertę galimybę naudotis įperkamomis aukšto lygio paslaugomis nepriklausomai nuo jų gyvenamosios vietos Sąjungoje. Amsterdamo sutarties baigiamojo akto 22 deklaracijoje numatyta, kad rengiant priemones pagal SESV 114 straipsnį Sąjungos institucijos turi atsižvelgti į neįgaliųjų poreikius;

(297) siekdamos užtikrinti, kad neįgalūs galutiniai naudotojai galėtų naudotis konkurencijos teikiama nauda ir paslaugų teikėjų pasirinkimu, prieinamais daugumai galutinių naudotojų, kompetentingos institucijos turėtų tinkamais atvejais bei atsižvelgdamos į nacionalines sąlygas, pasikonsultavusios su neįgaliaisiais galutiniais vartotojais, nustatyti neįgaliems galutiniams naudotojams taikomus vartotojų apsaugos reikalavimus, kurių turi laikytis viešai prieinamų elektroninių ryšių paslaugų teikėjai. Tokie reikalavimai visų pirma gali būti taikomi paslaugų teikėjams, kurie turi užtikrinti, kad neįgalūs galutiniai naudotojai galėtų naudotis jų paslaugomis tomis pačiomis sąlygomis, įskaitant kainas, tarifus ir kokybę, kokios siūlomos ir kitiems galutiniams naudotojams, nors tie paslaugų teikėjai ir patirtų papildomų išlaidų. Kiti reikalavimai gali būti susiję su paslaugų teikėjų tarpusavio susitarimais dėl didmeninės veiklos. Kad paslaugų teikėjams nebūtų užkrauta pernelyg didelė našta, kompetentingos institucijos turėtų patikrinti, ar lygiavertės prieigos ir pasirinkimo tikslus galima pasiekti ir be tokių priemonių;

(298) be Sąjungos teisės, kuria suderinami produktų ir paslaugų prieinamumo reikalavimai, šia direktyva nustatomi nauji griežtesni susijusių galinių įrenginių ir specifinių įrenginių bei specifinių paslaugų, skirtų neįgaliems galutiniams naudotojams, įperkamumo ir prieinamumo reikalavimai. Todėl atitinkamas Direktyvoje 2002/22/EB numatytas įpareigojimas valstybėms narėms skatinti neįgaliems galutiniams naudotojams pritaikytų galinių įrenginių prieinamumą tapo neaktualus ir turėtų būti išbrauktas;

(299) išplėtota veiksminga konkurencija informacijos apie abonentus teikimo ir abonentų knygų paslaugų srityje remiantis, *inter alia*, Komisijos direktyvos 2002/77/EB 5 straipsniu[1]. Siekiant išlaikyti tą veiksmingą konkurenciją, visi su numeriu siejamo asmenų tarpusavio ryšio paslaugų teikėjai, priskiriantys numerius iš numeracijos plano savo galutiniams naudotojams, turėtų ir toliau privalėti užtikrinti, kad atitinkama informacija būtų prieinama sąžiningu, sąnaudas atitinkančiu ir nediskriminaciniu būdu;

(300) galutiniai naudotojai turėtų būti informuojami apie jų teisę spręsti, ar jie nori, kad jų duomenys būtų įtraukti į abonentų informacijos sąrašą. Teikdami duomenis abonentų informacijos tarnyboms, su numeriu siejamo asmenų tarpusavio ryšio paslaugų teikėjai turėtų gerbti galutinių naudotojų sprendimus. Direktyvos 2002/58/EB 12 straipsniu užtikrinama galutinių naudotojų teisė į privatumą, susijusi su jų asmens duomenų įrašymu į viešus abonentų sąrašus;

(301) priemonės didmeninės prekybos mastu, kuriomis užtikrinamas galutinio naudotojo duomenų įtraukimas į duomenų bazes, turėtų atitikti asmens duomenų apsaugos nuostatas pagal Reglamentą (ES) 2016/679 ir Direktyvos 2002/58/EB 12 straipsnį. Sąnaudomis pagrįstas tokių duomenų teikimas paslaugų teikėjams, sudarantis valstybėms narėms galimybę parengti išsamios sukauptos informacijos teikimo informacijos paslaugų teikėjams mechanizmą ir teikti prieigą prie tinklo prieinamomis ir skaidriomis sąlygomis, įgyvendinamas siekiant užtikrinti, kad galutiniai naudotojai visapusiškai pasinaudotų konkurencijos teikiama nauda, todėl atsirado galimybė šioms paslaugoms nebetaikyti mažmeninės prekybos taisyklių ir teikti informacijos apie abonentus paslaugas pagrįstomis ir skaidriomis sąlygomis;

---

[1] 2002 m. rugsėjo 16 d. Komisijos direktyva 2002/77/EB dėl konkurencijos elektroninių ryšių tinklų ir paslaugų rinkose (OL L 249, 2002 9 17, p. 21).

(302) panaikinus įpareigojimą teikiant universaliąsias paslaugas teikti informacijos apie abonentus ir atsižvelgiant į tai, kad veikia tokių paslaugų rinka, teisė gauti prieigą prie informacijos apie abonentus teikimo paslaugų nebėra būtina. Tačiau nacionalinės reguliavimo institucijos ir toliau turėtų galėti nustatyti įpareigojimus ir sąlygas įmonėms, kontroliuojančioms prieigą prie galutinių naudotojų, kad būtų išlaikyta galimybė patekti į rinką ir konkurencija joje;

(303) galutiniams naudotojams turėtų būti užtikrinta visos Sąjungoje parduodamos įrangos sąveika priimant radijo bangas naujose M kategorijos transporto priemonėse ir skaitmeninę televiziją. Valstybės narės turėtų galėti reikalauti, kad tokiai įrangai būtų taikomi minimalūs suderinti standartai. Retkarčiais tokie standartai galėtų būti keičiami derinant juos su technologijos ir rinkos pokyčiais;

(304) jeigu valstybės narės nusprendžia pagal Direktyvą (ES) 2015/1535 priimti priemones dėl vartotojų radijo imtuvų sąveikos, siekiant užtikrinti tęstinę sąveiką jie turėtų galėti priimti ir atkurti radijo paslaugas, teikiamas vykdant skaitmeninį antžeminį transliavimą arba per IP tinklus. Tai taip pat gali pagerinti visuomenės saugumą sudarant naudotojams galimybę pasiremti platesniu technologijų rinkiniu siekiant užtikrinti prieigą prie informacijos apie ekstremaliąsias situacijas valstybėse narėse ir tą informaciją gauti;

(305) pageidautina, kad vartotojai turėtų visas galimybes prijungti savo skaitmeninius televizorius. Sąveika dinamiškose rinkose – kintama sąvoka. Standartizacijos institucijos turėtų stengtis kuo labiau užtikrinti, kad atitinkami standartai keistųsi kartu su atitinkamomis technologijomis. Taip pat svarbu užtikrinti, kad skaitmeniniuose televizoriuose būtų jungtys, kurios galėtų perduoti visus skaitmeninio signalo elementus, įskaitant garso ir vaizdo srautus, sąlyginę informacijos prieigą, informaciją apie paslaugas, API informaciją ir kopijos apsaugos informaciją. Todėl šia direktyva turėtų būti užtikrinama, kad su jungtimis susijusio arba jose įdiegto funkcionalumo neribotų tinklų operatoriai, paslaugų teikėjai ir įrangos gamintojai, ir jis galėtų plėtotis kartu su technologijų plėtra. Teikiant išmaniosios televizijos vaizdo ir pristatymo paslaugas, pripažįstama, kad bendro standarto įdiegimas per rinkos mechanizmą yra naudingas vartotojui. Valstybės narės ir Komisija turėtų galėti imtis su sutartimi suderintų iniciatyvų šiam procesui skatinti;

(306) vartotojų radijo ir televizijos įrangos sąveikos nuostatomis neužkertamas kelias naujose M kategorijos transporto priemonėse esantiems radijo imtuvams priimti ir atkurti analoginio antžeminio radijo transliavimo teikiamas radijo paslaugas bei tomis nuostatomis taip pat neužkertamas kelias valstybėms narėms nustatyti įpareigojimus siekiant užtikrinti, kad skaitmeninio radijo imtuvai galėtų priimti ir atkurti analogines antžeminio radijo transliacijas;

(307) nedarant poveikio Sąjungos teisei, šia direktyva valstybėms narėms neužkertama galimybė priimti techninius reglamentus, susijusius su skaitmeninės antžeminės televizijos įranga, siekiant pasirengti vartotojų perėjimui prie naujų antžeminio transliavimo standartų, ir užtikrinti, kad nebūtų tiekiama įranga, kuri neatitiktų rengiamų standartų;

(308) valstybės narės, vadovaudamosi teisėtais viešosios politikos interesais, turėtų galėti nustatyti proporcingus privalomojo programų siuntimo įpareigojimus jų jurisdikcijoje esančioms įmonėms, bet tokie įpareigojimai turėtų būti nustatomi tik tais atvejais, kai tai yra būtina valstybių narių pagal Sąjungos teisę nustatytiems bendrojo intereso tikslams pasiekti, ir jie turėtų būti proporcingi ir skaidrūs. Turėtų būti galima taikyti privalomojo programų siuntimo įpareigojimus konkretiems radijo ir televizijos programų transliavimo kanalams ir papildomosioms paslaugoms, kurias teikia konkretus žiniasklaidos paslaugų teikėjas. Valstybių narių nustatyti įpareigojimai turėtų būti pagrįsti, tai yra turėtų būti proporcingi ir skaidrūs atsižvelgiant į aiškiai apibrėžtus bendrojo intereso tikslus. Valstybės narės turėtų objektyviai pagrįsti privalomojo programų siuntimo įpareigojimus, kuriuos jos nustato savo nacionalinės teisės aktuose, siekiant užtikrinti, kad tokie įpareigojimai būtų skaidrūs, proporcingi ir aiškiai apibrėžti. Įpareigojimai turėtų būti parengti taip, kad suteiktų pakankamai paskatų efektyviai investuoti į infrastruktūrą;

(309) privalomojo siuntimo įpareigojimai turėtų būti reguliariai, bent kas penkerius metus, peržiūrimi, kad atitiktų technologijų ir rinkos raidą ir siekiant užtikrinti, kad jie ir toliau būtų proporcingi tikslams, kuriuos reikia pasiekti. Tokiuose įpareigojimuose atitinkamais atvejais galėtų būti numatytas proporcingas atlygis, kuris turėtų būti nustatytas nacionalinėje teisėje. Jei taip yra, nacionalinėje teisėje taip pat turėtų būti nustatyta tinkama metodika atitinkamam atlygiui apskaičiuoti. Taikant tą metodiką turėtų būti vengiama nesuderinamumo su taisomosiomis priemonėmis dėl prieigos, kurias nacionalinės reguliavimo institucijos gali taikyti transliavimui naudojamų perdavimo paslaugų teikėjams, pripažintiems turinčiais didelę įtaką rinkoje. Tačiau, jei pagal terminuotą sutartį, pasirašytą anksčiau nei … [šios direktyvos įsigaliojimo diena], numatyta kitokia metodika, tą metodiką turėtų būti galima ir toliau taikyti visą sutarties galiojimo laikotarpį. Jei nėra nacionalinių nuostatų dėl atlygio, radijo ar televizijos transliacijų kanalų teikėjams ir elektroninių ryšių tinklų, kuriais naudojamasi tiems radijo ar televizijos transliavimo kanalams perduoti, teikėjams turėtų būti sudarytos sąlygos sutartimi susitarti dėl proporcingo atlygio;

(310) radijo ar televizijos transliacijos skirstymui naudojami elektroniniai ryšių tinklai ir paslaugos apima kabelinius, IPTV, palydovinius ir antžeminius transliacijos tinklus. Jie gali apimti ir kitus tinklus, jei nemažas galutinių naudotojų skaičius naudoja tokius tinklus kaip pagrindinę priemonę radijo ir televizijos transliacijoms priimti. Privalomojo programų siuntimo įpareigojimai, susiję su analogine televizijos transliacija, turėtų būti svarstomi tik tais atvejais, kai nesant tokių įpareigojimų didelis skaičius galutinių naudotojų patirtų reikšmingų trikdymų arba jei nėra kitų priemonių konkretiems televizijos kanalams transliuoti. Prie privalomojo programų siuntimo įpareigojimų gali būti priskiriamas specialių paslaugų, kurias teikiant užtikrinama lygiavertė prieiga neįgaliems galutiniams naudotojams, transliavimas. Prie papildomų paslaugų gali būti atitinkamai priskiriamos paslaugos, sukurtos siekiant geresnės prieigos neįgaliems galutiniams naudotojams, pavyzdžiui, televizinis tekstas, subtitrai galutiniams naudotojams, kurie yra kurti ir turi klausos sutrikimų, garso komentaras, įgarsinti subtitrai ir vertimas į gestų kalbą, taip pat tai gali apimti prieigą prie susijusių neapdorotų duomenų. Atsižvelgiant į tai, kad didėja išmaniajai televizijai pritaikytų paslaugų teikimas ir naudojimasis jomis, o galutiniams naudotojams pasirinkimo atžvilgiu tebėra aktualūs elektroniniai programų vadovai, duomenų apie programą, būtinų išmaniajai televizijai ir elektroninių programų vadovų funkcionalumui palaikyti, perdavimas gali būti įtrauktas į privalomojo programų siuntimo įpareigojimą. Į tokius su programa susijusius duomenis turėtų būti galima įtraukti informaciją apie programos turinį ir apie tai, kaip prie jo gauti prieigą, bet ne patį programos turinį;

(311) šiuolaikiniai telefono komutatoriai paprastai turi skambinančios linijos nustatymo priemones ir todėl galimybė naudoti šias priemones vis dažniau gali būti suteikiama už nedidelį mokestį ar visai be jokio mokesčio. Nereikalaujama, kad valstybės narės nustatytų įpareigojimus teikti šias priemones, jei jos jau yra prieinamos. Direktyva 2002/58/EB apsaugomas naudotojų privatumas, susijęs su detaliomis sąskaitomis, suteikiant jiems priemones apsaugoti savo teisę į privatumą, kai nustatoma skambinančioji linija. Tų paslaugų plėtra visoje Europoje būtų naudinga vartotojams, ir todėl ši direktyva ją skatina. Interneto prieigos paslaugų teikėjai paprastai klientams suteikia el. pašto adresą, kuriame naudojamas jų prekybinis pavadinimas arba prekių ženklas. Siekiant užtikrinti, kad galutiniai naudotojai nepatirtų saistomojo poveikio dėl rizikos prarasti prieigą prie el. laiškų, kai keičia interneto prieigos paslaugų teikėją, valstybės narės turėtų galėti tokių paslaugų teikėjams nustatyti įpareigojimus, gavus galutinių naudotojų prašymą, suteikti prieigą prie jų el. laiškų arba persiųsti el. laiškus į atitinkamą (-as) el. pašto paskyrą (-as). Ši galimybė turėtų būti teikiama nemokamai ir tiek, kiek nacionalinė reguliavimo institucija mano tinkama;

(312) valstybėms narėms skelbiant informaciją, būtina užtikrinti, kad rinkos dalyviai ir potencialūs rinkos dalyviai suprastų savo teises ir pareigas ir žinotų, kur rasti jiems svarbią išsamią informaciją. Skelbiant informaciją oficialiame valstybės žinių biuletenyje, suinteresuotosioms šalims kitose valstybėse narėse yra lengviau surasti reikiamą informaciją;

(313) siekdama užtikrinti visos Europos elektroninių ryšių rinkos veiksmingumą ir efektyvumą, Komisija turėtų stebėti ir skelbti informaciją apie mokesčius, kurie turi įtakos nustatant kainas galutiniams naudotojams;

(314) kad Komisija galėtų nustatyti, kaip teisingai taikyti Sąjungos teisę, ji turi žinoti, kurios įmonės yra pripažintos turinčiomis didelę įtaką rinkoje ir kokius įpareigojimus nacionalinės reguliavimo institucijos yra nustačiusios rinkos dalyviams. Todėl būtina, kad valstybės narės ne tik skelbtų tą informaciją nacionaliniu mastu, bet ir ją pateiktų Komisijai. Tais atvejais, kai reikalaujama, kad valstybės narės siųstų Komisijai informaciją, jos turėtų galėti tai daryti elektroninėmis priemonėmis, jei susitariama dėl tinkamų autentiškumą patvirtinančių procedūrų;

(315) kad galėtų atsižvelgti į rinkos, visuomenės ir technologijų pokyčius, įskaitant techninių standartų raidą, valdyti tinklų ir paslaugų saugumui keliamą riziką ir užtikrinti veiksmingą prieigą skubios pagalbos ryšiais prie skubios pagalbos tarnybų, Komisijai turėtų būti suteikti įgaliojimai pagal SESV 290 straipsnį priimti aktus dėl bendro didžiausio Sąjungos mastu balso skambučio užbaigimo fiksuotojo ir judriojo ryšio tinkluose paslaugų tarifo nustatymo, priemonių, susijusių su skubios pagalbos ryšiu Sąjungoje, priėmimo ir šios direktyvos priedų pritaikymo. Ypač svarbu, kad atlikdama parengiamąjį darbą Komisija tinkamai konsultuotųsi, taip pat ir su ekspertais, ir kad tos konsultacijos būtų vykdomos vadovaujantis 2016 m. balandžio 13 d. Tarpinstituciniame susitarime dėl geresnės teisėkūros[1] nustatytais principais. Visų pirma siekiant užtikrinti vienodas galimybes dalyvauti atliekant su deleguotaisiais aktais susijusį parengiamąjį darbą, Europos Parlamentas ir Taryba visus dokumentus gauna tuo pačiu metu kaip ir valstybių narių ekspertai, o jų ekspertams sistemingai suteikiama galimybė dalyvauti Komisijos ekspertų grupių, kurios atlieka su deleguotaisiais aktais susijusį parengiamąjį darbą, posėdžiuose;

[1] OL L 123, 2016 5 12, p. 1.

(316) siekiant užtikrinti vienodas šios direktyvos įgyvendinimo sąlygas, Komisijai turėtų būti suteikti įgyvendinimo įgaliojimai priimti sprendimus dėl tarptautinių žalingųjų trukdžių tarp valstybių narių šalinimo; nustatyti suderintą arba koordinuotą požiūrį sprendžiant nenuoseklaus nacionalinių reguliavimo institucijų atliekamo bendrųjų reguliavimo metodų įgyvendinimo reguliuojant elektroninių ryšių rinkas klausimą, taip pat numeravimo klausimus įskaitant numerių intervalus, numerių ir identifikatorių perkėlimą, ir prieigos prie skubios pagalbos tarnybų per bendrąjį Europos pagalbos numerį „112“ klausimą; padaryti standartų ar specifikacijų įgyvendinimą privalomą arba standartus arba specifikacijas išbraukti iš privalomosios standartų sąrašo dalies; patvirtinti technines ir organizacines priemones tinkamai valdyti su tinklų ir paslaugų saugumu susijusią riziką, taip pat aplinkybes, formą ir procedūras, taikytinas pranešant apie saugumo incidentus; patikslinti atitinkamus duomenis, susijusius su standartizuotu elektroniniu formatu viešai prieinamas individualia teises, kuriomis prekiaujama, kai sukuriamos radijo spektro naudojimo teisės; nustatyti mažos aprėpties belaidžių prieigos taškų fizines ir technines charakteristikas; leisti arba užkirsti kelią nacionalinei reguliavimo institucijai įmonėms, pripažintoms turinčiomis didelę įtaką rinkoje, nustatyti tam tikrus įpareigojimus dėl prieigos ar sujungimo; suderinti konkrečius skaičius arba numeracijos intervalus, siekiant spręsti nepatenkintos tarpvalstybinės arba visos Europos numeracijos išteklių paklausos klausimą; ir nurodyti vartotojams pateiktiną sutarties santraukos šabloną. Tais įgaliojimais turėtų būti naudojamasi laikantis Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 182/2011[1];

[1] 2011 m. vasario 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 182/2011, kuriuo nustatomos valstybių narių vykdomos Komisijos naudojimosi įgyvendinimo įgaliojimais kontrolės mechanizmų taisyklės ir bendrieji principai (OL L 55, 2011 2 28, p. 13).

(317) galiausiai, Komisija turėtų turėti galimybę, kuo labiau atsižvelgdama į BEREC nuomonę, prireikus priimti rekomendacijas dėl atitinkamų produktų ir paslaugų rinkų nustatymo, pranešimo pagal vidaus rinkos stiprinimo procedūrą ir suderinto reguliavimo sistemos nuostatų taikymo;

(318) Komisija turėtų reguliariai peržiūrėti šios direktyvos veikimą, visų pirma siekdama nustatyti, ar reikia ją keisti atsižvelgiant į besikeičiančias technologines ir rinkos sąlygas;

(319) Komisija, atlikdama šios direktyvos veikimo peržiūrą, turėtų vertinti, ar, atsižvelgiant į pokyčius rinkoje ir siekiant užtikrinti konkurenciją bei vartotojų apsaugą, ir toliau turėtų būti taikomos nuostatos dėl konkretaus sektoriaus *ex ante* reguliavimo, ar tos nuostatos turėtų būti iš dalies pakeistos arba panaikintos. Kadangi šia direktyva nustatomi nauji elektroninių ryšių sektorių reguliavimo metodai, kaip antai galimybė išplėsti simetrinių įsipareigojimų taikymo įpareigojimus už pirmosios koncentracijos ar paskirstymo punkto ribų ir vykdyti bendro investavimo reguliavimą, turėtų būti ypač atsižvelgiama į jų veikimo įvertinimą;

(320) būsima technologinė ir rinkos plėtra, ypač įvairių elektroninių ryšių paslaugų naudojimo ir jų gebėjimo užtikrinti veiksmingą prieigą prie skubios pagalbos tarnybų pokyčiai, gali sudaryti kliūčių siekti šios direktyvos tikslų dėl galutinių vartotojų teisių. Todėl BEREC turėtų stebėti tuos pokyčius valstybėse narėse ir reguliariai skelbti nuomonę, įskaitant tokių pokyčių poveikio šios direktyvos nuostatų, susijusių su galutiniais naudotojais, praktiniam taikymui vertinimą. Komisija, kuo labiau atsižvelgdama į BEREC nuomonę, turėtų paskelbti ataskaitą ir pateikti pasiūlymą dėl teisėkūros procedūra priimamo akto, jeigu ji mano, kad tai būtina siekiant užtikrinti, kad būtų įgyvendinti šios direktyvos tikslai;

(321) Direktyvos 2002/19/EB, 2002/20/EB, 2002/21/EB, 2002/22/EB ir Sprendimo Nr. 243/2012/ES 5 straipsnis turėtų būti panaikinti;

(322) Komisija turėtų stebėti perėjimą nuo esamos sistemos prie naujos sistemos;

(323) kadangi šios direktyvos tikslo, t. y. nustatyti elektroninių ryšių tinklų, elektroninių ryšių paslaugų, susijusių priemonių ir susijusių paslaugų, sąlygų, kuriomis išduodami tinklų ir paslaugų, radijo spektro ir numeracijos išteklių naudojimo leidimai, ir prieigos prie elektroninių ryšių tinklų ir susijusių priemonių bei jų sujungimo, taip pat galutinių naudotojų apsaugos suderintą ir paprastesnę reguliavimo sistemą, valstybės narės negali deramai pasiekti ir dėl šių veiksmų masto bei poveikio tų tikslų būtų geriau siekti Sąjungos lygmeniu, laikydamasi Europos Sąjungos sutarties 5 straipsnyje nustatyto subsidiarumo principo Sąjunga gali patvirtinti priemones. Pagal tame straipsnyje nustatytą proporcingumo principą šia direktyva neviršijama to, kas būtina nurodytam tikslui pasiekti;

(324) pagal 2011 m. rugsėjo 28 d. Bendrą valstybių narių ir Komisijos politinį pareiškimą dėl aiškinamųjų dokumentų[1] valstybės narės įsipareigojo pagrįstais atvejais prie pranešimų apie perkėlimo priemones pridėti vieną ar daugiau dokumentų, kuriuose paaiškinamos direktyvos sudedamųjų dalių ir nacionalinių perkėlimo priemonių atitinkamų dalių sąsajos. Šios direktyvos atveju teisės aktų leidėjas laikosi nuomonės, kad tokių dokumentų perdavimas yra pagrįstas;

[1] OL C 369, 2011 12 17, p. 14.

(325) pareiga perkelti šią direktyvą į nacionalinę teisę turėtų apsiriboti tomis nuostatomis, kurios iš esmės skiriasi nuo panaikintųjų direktyvų nuostatų. Pareiga perkelti nepakeistas nuostatas atsiranda pagal panaikintąsias direktyvas;

(326) ši direktyva neturėtų daryti poveikio valstybių narių pareigoms, susijusioms su direktyvų, nurodytų XII priedo B dalyje, perkėlimo į nacionalinę teisę terminais ir taikymo pradžios datomis,

PRIĖMĖ ŠIĄ DIREKTYVĄ:

I DALIS
SISTEMA
(SEKTORIAUS ORGANIZAVIMO BENDROSIOS TAISYKLĖS)

I ANTRAŠTINĖ DALIS
TAIKYMO SRITIS, TIKSLAS, UŽDAVINIAI IR TERMINŲ APIBRĖŽTYS

I SKYRIUS
DALYKAS, TIKSLAS IR TERMINŲ APIBRĖŽTYS

1 straipsnis

Dalykas, taikymo sritis ir tikslai

1. Ši direktyva nustato suderintą elektroninių ryšių tinklų, elektroninių ryšių paslaugų, susijusių priemonių ir susijusių paslaugų reguliavimo sistemą ir tam tikrus galinių įrenginių aspektus. Ji nustato nacionalinių reguliavimo institucijų ir, kai taikytina, kitų kompetentingų institucijų užduotis ir procedūras, siekiant užtikrinti, kad reguliavimo sistema būtų suderintai taikoma visoje Sąjungoje.

2. Šia direktyva siekiama:

a) elektroninių ryšių tinkluose ir paslaugose įgyvendinti vidaus rinką, kurioje įdiegiami ir įsisavinami itin didelio pralaidumo tinklai, užtikrinama tvari konkurencija, elektroninių ryšių paslaugų sąveika, prieinamumas, tinklų ir paslaugų saugumas ir nauda galutiniams naudotojams; ir

b) užtikrinti, kad visoje Sąjungoje būtų teikiamos geros kokybės, įperkamos viešai prieinamos paslaugos veiksmingos konkurencijos ir laisvo pasirinkimo sąlygomis, reglamentuoti tokius atvejus, kai rinka nepakankamai tenkina galutinių naudotojų, įskaitant neįgalius naudotojus, poreikius naudotis paslaugomis vienodomis sąlygomis su kitais, ir nustatyti reikiamas galutinių naudotojų teises.

3. Šia direktyva nedaromas poveikis:

a) pareigoms, susijusioms su paslaugomis, teikiamomis naudojant elektroninių ryšių tinklus ir paslaugas, kuriuos nustato nacionalinė teisė, laikantis Sąjungos teisės, arba Sąjungos teisė;

b) priemonėms, taikomoms Sąjungos ar nacionaliniu lygiu laikantis Sąjungos teisės, kuriomis siekiama bendrojo intereso tikslų, ypač susijusių su asmens duomenų ir privatumo apsauga, turinio reguliavimu ir audiovizualine politika;

c) veiksmams, kurių valstybės narės imasi viešosios tvarkos bei viešojo saugumo tikslais ir gynybos srityje;

d) reglamentams (ES) Nr. 531/2012 ir (ES) 2015/2120 ir Direktyvai 2014/53/ES.

4. Komisija, Europos elektroninių ryšių reguliavimo institucija (toliau – BEREC) ir atitinkamos institucijos užtikrina, kad joms tvarkant asmens duomenis būtų laikomasi Sąjungos duomenų apsaugos taisyklių.

2 straipsnis

Terminų apibrėžtys

Šioje direktyvoje vartojamų terminų apibrėžtys:

1) elektroninių ryšių tinklas – perdavimo sistemos, tiek grindžiamos, tiek negrindžiamos nuolatine infrastruktūra arba centralizuoto valdymo pajėgumais, ir atitinkamais atvejais komutavimo ar maršruto parinkimo įranga bei kiti ištekliai, įskaitant neaktyvius tinklo elementus, kurie leidžia perduoti signalus laidais, radijo, optinėmis ar kitomis elektromagnetinėmis priemonėmis, įskaitant palydovinius tinklus, fiksuoto (linijų ir paketų komutavimo, įskaitant internetą) ir judriojo ryšio tinklus, elektros perdavimo kabelines sistemas, tokiu mastu, kokiu jos yra naudojamos signalams perduoti, radijo ir televizijos programų transliavimui naudojami tinklai ir kabelinės televizijos tinklai, neatsižvelgiant į perduodamos informacijos pobūdį;

2) itin didelio pralaidumo tinklas – elektroninių ryšių tinklas, kurį visą sudaro optinių skaidulų elementai bent jau iki skirstomojo taško aptarnaujamoje vietoje, arba elektroninių ryšių tinklas, kuris yra pajėgus įprastinėmis piko tarpsnių sąlygomis užtikrinti panašius eksploatacinius tinklo parametrus žemynkryptės ir aukštynkryptės linijos juostos pločio, atsparumo, su klaidomis susijusių parametrų, gaišties ir jos variacijų aspektais; eksploataciniai tinklo parametrai gali būti laikomi panašiais nepriklausomai nuo to, ar galutinio naudotojo patirtis skiriasi dėl iš esmės skirtingos terpės, per kurią tinklas galiausiai sujungiamas su tinklo galiniu tašku;

3) transnacionalinės rinkos – rinkos, nustatytos pagal 65 straipsnį, kurios apima Sąjungą arba esminę jos dalį, esančią daugiau nei vienoje valstybėje narėje;

4) elektroninių ryšių paslauga – paslauga, paprastai teikiama už atlygį elektroninių ryšių tinklais ir apimanti, išskyrus elektroniniais ryšių tinklais ir paslaugomis perduodamo turinio teikimo ar redakcinės jo kontrolės paslaugas, šias paslaugų rūšis:

   a) interneto prieigos paslaugą, kaip apibrėžta Reglamento (ES) 2015/2120 2 straipsnio antros pastraipos 2 punkte,

   b) asmenų tarpusavio ryšio paslaugą ir

   c) paslaugas, kurias visas ar didžiąja dalimi sudaro signalų perdavimas, kaip antai perdavimo paslaugos, naudojamos teikti mašinų sąveikos paslaugas ir transliavimui;

5) asmenų tarpusavio ryšio paslauga – paprastai už atlygį teikiama paslauga, leidžianti tiesiogiai ir interaktyviai keistis informacija elektroninių ryšių tinklais tarp riboto skaičiaus asmenų, kai ryšį pradedantys ar jame dalyvaujantys asmenys nustato informacijos gavėją (-us), ir neapimanti paslaugų, kurias teikiant galimas asmenų tarpusavio ir interaktyvus ryšys vien tik kaip neesminė pagalbinė funkcija, kuri iš esmės susijusi su kita paslauga;

6) su numeriu siejamo asmenų tarpusavio ryšio paslauga – asmenų tarpusavio ryšio paslauga, kurią teikiant sujungiama su viešai priskirtais numeracijos ištekliais, t. y. nacionalinio ar tarptautinio ryšio numeracijos planų numeriu ar numeriais, arba kuria sudaromos sąlygos ryšiui su nacionalinio ar tarptautinio ryšio numeracijos planų numeriu ar numeriais;

7) su numeriu nesiejamo asmenų tarpusavio ryšio paslauga – asmenų tarpusavio ryšio paslauga, kurią teikiant nesujungiama su viešai priskirtais numeracijos ištekliais, t. y. nacionalinio ar tarptautinio ryšio numeracijos planų numeriu ar numeriais, arba nesudaromos sąlygos ryšiui su nacionalinio ar tarptautinio ryšio numeracijos plano numeriu ar numeriais;

8) viešasis elektroninių ryšių tinklas – elektroninių ryšių tinklas, naudojamas vien tik ar didžiąja dalimi viešai prieinamoms elektroninių ryšių paslaugoms teikti, kuriuo informaciją galima perduoti iš vieno tinklo galinio taško į kitą;

9) tinklo galinis taškas – fizinis taškas, kuriame galutinio naudotojo įranga prijungiama prie viešojo elektroninių ryšių tinklo, ir kuris tinkluose, kuriuose atliekamas komutavimas ar maršruto parinkimas, įvardijamas konkrečiu tinklo adresu, kuris gali būti susietas su galutinio naudotojo numeriu ar pavadinimu;

10) susijusios priemonės – susijusios paslaugos, su elektroninių ryšių tinklu arba elektroninių ryšių paslauga susijusi fizinė infrastruktūra ir kitos priemonės ar elementai, kurie leidžia arba padeda teikti paslaugas per tą tinklą arba paslaugą arba galėtų tai daryti ir kurie apima pastatus ar įėjimus į pastatus, pastatų elektros laidų sistemas, antenas, bokštus ir kitas atramines konstrukcijas, vamzdynus, kanalus, stiebus, šulinius ir skirstomąsias spintas;

11) susijusi paslauga – su elektroninių ryšių tinklu arba elektroninių ryšių paslauga susijusi paslauga, kuri leidžia arba padeda teikti paslaugas, savarankiškai teikti paslaugas arba teikti paslaugas automatizuotai per tą tinklą arba paslaugą arba galėtų tai daryti ir kuri apima numerių susiejimo ar lygiavertes funkcijas atliekančias sistemas, sąlyginės prieigos sistemas ir elektroninių programų gidus (EPG), taip pat kitas paslaugas, pavyzdžiui, galimybės nustatyti tapatybę, vietą ir prisijungimo būvį paslaugas;

12) sąlyginės prieigos sistema – bet kuri techninė priemonė, autentiškumo patvirtinimo sistema ir (arba) susitarimas, leidžiantys naudotis apsaugotąja radijo ar televizijos transliavimo paslauga, teikiama suprantama forma tik gavus abonementinį ar kitokios formos išankstinį individualų leidimą;

13) naudotojas – fizinis ar juridinis asmuo, kuris naudoja ar pareiškia norą naudoti viešai prieinamas elektroninių ryšių paslaugas;

14) galutinis naudotojas – naudotojas, neteikiantis viešųjų elektroninių ryšių tinklų ar viešai prieinamų elektroninių ryšių paslaugų;

15) vartotojas – bet kuris fizinis asmuo, kuris naudoja ar pareiškia norą naudoti viešai prieinamą elektroninių ryšių paslaugą ne prekybos, verslo, amato ar profesijos tikslais;

16) elektroninių ryšių tinklo teikimas – tokio tinklo sukūrimas, eksploatavimas, kontrolė ar galimybės juo naudotis suteikimas;

17) patobulinta skaitmeninės televizijos įranga – priedų rinkinys, skirtas prijungti prie televizorių ar integruota skaitmeninės televizijos įranga, galinti priimti skaitmeninės interaktyvios televizijos paslaugas;

18) taikomųjų programų sąsaja arba API – programinės įrangos sąsaja tarp taikomųjų programų, kurias teikia transliuotojai ar paslaugų teikėjai, ir ištekliai skaitmeninės televizijos ir radijo paslaugoms skirtoje patobulintoje skaitmeninės televizijos įrangoje;

19) radijo spektro paskyrimas – tam tikros radijo spektro juostos skyrimas vienos ar, tam tikrais atvejais, daugiau rūšių radijo ryšio paslaugų darbui nustatytomis sąlygomis;

20) žalingieji trukdžiai – trukdžiai, kurie kelia pavojų radijo navigacijos paslaugos ar bet kurių kitų saugos paslaugų veikimui ar kitaip smarkiai pablogina, trukdo ar nuolat pertraukia radijo ryšį, veikiantį pagal taikomas tarptautinės, Sąjungos ar nacionalinės teisės nuostatas;

21) tinklų ir paslaugų saugumas – elektroninių ryšių tinklų ir paslaugų pajėgumas tam tikru patikimumo lygiu išlikti atspariems bet kokiems veiksmams, keliantiems pavojų tų tinklų ir paslaugų, saugomų, perduodamų ar tvarkomų duomenų arba atitinkamų teikiamų ar per tuos elektroninių ryšių tinklus ir teikiant tas paslaugas gaunamų paslaugų prieinamumui, autentiškumui, vientisumui ar konfidencialumui;

22) bendrasis leidimas – pagal šią direktyvą valstybės narės sukurta teisinė sistema, pagal kurią užtikrinamos teisės teikti elektroninių ryšių tinklus ar paslaugas ir nustatomos sektoriui skirtos pareigos, kurios gali būti taikomos visiems ar tik tam tikros rūšies elektroninių ryšių tinklams ir paslaugoms;

23) mažos aprėpties belaidžio ryšio prieigos taškas – nedidelė, mažos galios, nedideliu atstumu veikianti belaidžio tinklo prieigos įranga, veikianti naudojant licencijuotą radijo spektrą, nelicencijuotą radijo spektrą arba jų derinį, kuri gali būti viešojo elektroninių ryšių tinklo dalis ir kuri gali turėti vieną ar daugiau nedidelio vizualaus poveikio antenų, bei kurią naudodami naudotojai gali belaidžiu būdu prisijungti prie bet kokios topologijos – tiek judriojo, tiek fiksuotojo ryšio – elektroninių ryšių tinklų;

24) radijo ryšio vietinis tinklas arba RLAN – mažos galios, nedideliu atstumu veikianti belaidžio tinklo prieigos sistema, kuri kelia tik nedidelę riziką, kad atsiras trukdžių kitoms tokioms pat kitų naudotojų netoliese naudojamoms sistemoms, neišskirtiniu pagrindu naudojanti suderintą radijo spektrą;

25) suderintas radijo spektras – radijo spektras, su kurio prieinamumu ir veiksmingu naudojimu susijusios suderintosios sąlygos nustatytos techninėmis įgyvendinimo priemonėmis pagal Sprendimo Nr. 676/2002/EB 4 straipsnį;

26) pasidalijamasis naudojimasis radijo spektru – dviejų arba daugiau naudotojų naudojimasis tomis pačiomis radijo spektro juostomis pagal nustatytą bendro naudojimosi susitarimą, kuris leidžiamas pagal bendrąjį leidimą, radijo spektro individualias naudojimo teises ar jų derinį, įskaitant reguliavimo priemones, tokias kaip licencijuota bendra prieiga, kuria siekiama palengvinti radijo spektro juostos bendrą naudojimą remiantis visoms dalyvaujančioms šalims privalomu susitarimu pagal į jų radijo spektro naudojimo teises įtrauktas bendro naudojimo taisykles, siekiant visiems naudotojams užtikrinti nuspėjamą ir patikimą bendro naudojimosi tvarką, nedarant poveikio konkurencijos teisės taikymui;

27) prieiga – teisė naudotis kitos įmonės įrenginiais arba paslaugomis apibrėžtomis sąlygomis išskirtiniu ar neišskirtiniu pagrindu, siekiant teikti elektroninių ryšių paslaugas, be kita ko, tais atvejais, kai jomis naudojamasi siekiant teikti informacinės visuomenės paslaugas arba transliacijų turinio paslaugas; ji apima, *inter alia*, prieigą prie tinklo elementų ir susijusių įrenginių, kurie gali sujungti įrangą fiksuoto ir nefiksuoto ryšio priemonėmis (pirmiausia – tai teisė naudotis vietos linija ir įrenginiais bei paslaugomis, būtinomis elektroninių ryšių paslaugoms vietos linija teikti); prieigą prie fizinės infrastruktūros, įskaitant pastatus, kabelių kanalus ir stiebus; prieigą prie atitinkamų programinės įrangos sistemų, įskaitant veiklos palaikymo sistemas; prieigą prie informacijos sistemų ar duomenų bazių, skirtų išankstinių užsakymų, teikimo, užsakymo, priežiūros ir remonto prašymų bei sąskaitų rengimui; prieigą prie numerių susiejimo ar lygiavertes funkcijas atliekančių sistemų; prieigą prie fiksuotojo ir judriojo ryšio tinklų, visų pirma tarptinklinio ryšio paslaugoms teikti; prieigą prie kontroliuojamo prisijungimo sistemų skaitmeninės televizijos paslaugoms teikti; ir prieigą prie virtualaus tinklo paslaugų;

28) sujungimas – speciali prieigos rūšis tarp viešųjų tinklų operatorių, atliekant fizinį ar loginį viešųjų elektroninių ryšių tinklų, kuriuos naudoja ta pati ar kita įmonė, sujungimą, kad vienos įmonės naudotojai galėtų naudotis tarpusavio ryšiu ar ryšiu su kitos įmonės naudotojais arba kitos įmonės teikiamomis prieigos paslaugomis, kai tokias paslaugas teikia tos pačios dalyvaujančios šalys ar kitos šalys, kurios turi prieigą prie tinklo;

29) operatorius – įmonė, teikianti ar turinti teisę teikti viešąjį elektroninių ryšių tinklą ar susijusias priemones;

30) vietinė linija – fizinis elektroninio ryšio signalų maršrutas, jungiantis tinklo galinį tašką su viešojo fiksuoto elektroninių ryšių tinklo skirstomuoju stovu ar ekvivalentinius įrenginius;

31) skambutis – viešai prieinamos asmenų tarpusavio ryšio paslaugos priemonėmis sukurtas sujungimas, sudarantis dvipusio kalbinio ryšio galimybę;

32) kalbinio ryšio paslauga – viešai prieinama elektroninių ryšių paslauga, skirta tiesiogiai arba netiesiogiai inicijuoti ir gauti nacionalinius arba nacionalinius ir tarptautinius skambučius, naudojant numerį arba numerius, nurodytus nacionaliniame arba tarptautiniame ryšio numeracijos plane;

33) geografinis numeris – nacionalinio numeracijos plano numeris, kurio tam tikroje skaitmeninėje struktūroje yra geografinė nuoroda, naudojama skambučiams į fizinę tinklo galinio taško vietą nukreipti;

34) negeografinis numeris – nacionalinio numeracijos plano numeris, kuris nėra geografinis numeris, pavyzdžiui, judriojo telefono ryšio, nemokami ir padidinto tarifo telefono ryšio numeriai;

35) įvairiapusio ryšio realiuoju laiku paslaugos – multimedijos pokalbių realiuoju laiku paslauga, kuri užtikrina dvikryptį simetrinį dviejose ar daugiau vietų esančių naudotojų judesio vaizdo, realiuoju laiku spausdinamo teksto ir balso perdavimą realiuoju laiku;

36) bendrasis pagalbos centras arba BPC – fizinė vieta, kurioje pirmiausia priimamas skubios pagalbos pranešimas ir už kurią atsakinga valdžios institucija arba valstybės narės pripažinta privačioji organizacija;

37) tinkamiausias BPC – atsakingų institucijų įsteigtas BPC, kuris atsakingas už skubios pagalbos ryšius iš tam tikros vietovės, arba į tam tikros rūšies skubios pagalbos ryšius;

38) skubios pagalbos ryšys – ryšys, palaikomas naudojantis asmenų tarpusavio ryšio paslauga tarp galutinio naudotojo ir BPC, siekiant skubios pagalbos tarnybų prašyti suteikti skubią pagalbą ir ją gauti;

39) skubios pagalbos tarnyba – pagal nacionalinę teisę valstybės narės pripažinta tarnyba, kuri tiesiogiai teikia skubią pagalbą tokiose situacijose, kai gresia, visų pirma, tiesioginis pavojus gyvybei ar sunkaus sužeidimo pavojus, pavojus asmens arba visuomenės sveikatai arba saugai, privačiajam arba viešajam turtui arba aplinkai;

40) informacija apie skambinančio asmens buvimo vietą – viešajame judriojo ryšio tinkle tvarkomi duomenys, gauti iš tinklo infrastruktūros arba iš nešiojamojo aparato, nurodantys galutinio naudotojo judriojo ryšio galinio įrenginio geografinę padėtį, o viešojo fiksuotojo ryšio tinklo atveju – tinklo galinio taško fizinio adreso duomenis;

41) galiniai įrenginiai – galiniai įrenginiai, kaip apibrėžta Komisijos direktyvos 2008/63/EB[1] 1 straipsnio 1 punkte;

42) saugumo incidentas – bet koks įvykis, darantis neigiamą poveikį elektroninių ryšių tinklų ar paslaugų saugumui.

[1] 2008 m. birželio 20 d. Komisijos direktyva 2008/63/EB dėl konkurencijos telekomunikacijų galinių įrenginių rinkose (OL L 162, 2008 6 21, p. 20).

II SKYRIUS
TIKSLAI

3 straipsnis
Bendrieji tikslai

1. Valstybės narės užtikrina, kad, vykdydamos šioje direktyvoje nurodytas reguliavimo užduotis, nacionalinės reguliavimo ir kitos kompetentingos institucijos imtųsi visų pagrįstų priemonių, kurios yra būtinos ir proporcingos siekiant 2 dalyje nustatytų tikslų. Valstybės narės, Komisija, Radijo spektro politikos grupė (RSPG) ir BEREC taip pat prisideda prie tų tikslų siekimo.

   Nacionalinės reguliavimo ir kitos kompetentingos institucijos, neperžengdamos savo kompetencijos ribų, prisideda prie saviraiškos ir informacijos laisvę, kultūrų ir kalbų įvairovę bei žiniasklaidos pliuralizmą skatinančios politikos įgyvendinimo.

2. Šios direktyvos kontekste nacionalinės reguliavimo ir kitos kompetentingos institucijos, taip pat BEREC, Komisija ir valstybės narės siekia kiekvieno iš toliau nurodytų bendrųjų tikslų, kurie yra išdėstyti netaikant pirmumo tvarkos:

   a) skatina junglumą ir visų Sąjungos piliečių ir verslininkų prieigą prie itin didelio pralaidumo tinklų, įskaitant fiksuotojo, judriojo ir belaidžio ryšio tinklus, ir skatina jų įsisavinimą;

b) skatina konkurenciją elektroninių ryšių tinklų ir susijusių priemonių teikimo srityje, be kita ko, veiksmingą infrastruktūra grindžiamą konkurenciją, taip pat teikiant elektroninių ryšių paslaugas bei susijusias paslaugas;

c) prisideda prie vidaus rinkos plėtros šalindamos likusias kliūtis ir užtikrindamos vienodas sąlygas investuoti į elektroninių ryšių tinklus, elektroninių ryšių paslaugas, susijusias priemones ir susijusias paslaugas visoje Sąjungoje ir juos teikti, rengdamos bendras taisykles ir nuspėjamus reguliavimo metodus, skatindamos efektyvų, veiksmingą ir koordinuotą radijo spektro naudojimą, atvirumą inovacijoms, transeuropinių tinklų kūrimą ir plėtojimą, visos Europos paslaugų teikimą, prieinamumą ir sąveiką bei tiesioginį sujungimą;

d) rūpinasi Sąjungos piliečių interesais, užtikrindamos junglumą ir itin didelio pralaidumo tinklų, įskaitant fiksuotojo, judriojo ir belaidžio ryšio tinklus, bei elektroninių ryšių paslaugų plataus masto prieinamumą ir įsisavinimą, sudarydamos sąlygas dėl veiksmingos konkurencijos rinktis patraukliausią paslaugą, kainą ir kokybę, išlaikydamos tinklų ir paslaugų saugumą, užtikrindamos aukštą ir vienodo lygio galutinių naudotojų apsaugą nustačius būtinas sektoriui skirtas taisykles bei tenkindamos konkrečių socialinių grupių, ypač neįgalių galutinių naudotojų, vyresnio amžiaus ir turinčių specialių socialinių poreikių galutinių naudotojų, poreikius, pavyzdžiui, užtikrindamos prieinamas kainas, taip pat pasirinkimą ir lygiavertę prieigą neįgaliems galutiniams naudotojams.

3. Komisijai nustatant palyginamuosius rodiklius ir rengiant ataskaitas apie valstybių narių priemonių efektyvumą siekiant 2 dalyje nurodytų tikslų, prireikus Komisijai padeda valstybės narės, nacionalinės reguliavimo institucijos, BEREC ir RSPG.

4. Siekdamos 2 dalyje minėtų ir šioje dalyje nurodytų politikos tikslų nacionalinės reguliavimo ir kitos kompetentingos institucijos, *inter alia*:

a) skatina reguliavimo nuspėjamumą užtikrindamos nuoseklų reguliavimo būdų taikymą atitinkamais peržiūros laikotarpiais ir bendradarbiaudamos tarpusavyje, su BEREC, RSPG ir Komisija;

b) užtikrina, kad panašiomis aplinkybėmis nebūtų diskriminuojami elektroninių ryšių tinklų ir paslaugų teikėjai;

c) taiko Sąjungos teisę technologijų atžvilgiu neutraliai tiek, kiek tai suderinama su 2 dalyje išdėstytų tikslų siekimu;

d) skatina veiksmingas investicijas į naujas bei pagerintas infrastruktūras ir inovacijas, be kita ko, užtikrindamos, kad nustatant bet kokius prieigos įpareigojimus būtų tinkamai atsižvelgta į investuojančioms įmonėms tenkančią riziką, ir leisdamos investuotojams ir norintiesiems turėti prieigą sudaryti įvairius bendradarbiavimo susitarimus, kad būtų įvairinama investicijų rizika, kartu užtikrinant, kad būtų išsaugota rinkos konkurencija ir laikomasi nediskriminavimo principo;

e) deramai atsižvelgia į įvairias su infrastruktūra, konkurencija, galutinių naudotojų padėtimi susijusias sąlygas, visų pirma, į vartotojų sąlygas įvairiose valstybės narės geografinėse vietovėse, be kita ko, į vietos infrastruktūrą, kurią ne pelno tikslais valdo fiziniai asmenys;

f) nustato *ex ante* reguliuojamuosius įpareigojimus tik tiek, kiek to reikia siekiant užtikrinti realią ir tvarią konkurenciją galutinių naudotojų naudai, ir sušvelnina arba atšaukia tokius įpareigojimus, kai tik ši sąlyga įvykdoma.

Valstybės narės užtikrina, kad nacionalinės reguliavimo ir kitos kompetentingos institucijos veiktų nešališkai, objektyviai, skaidriai, nediskriminuodamos ir proporcingai.

4 straipsnis

Radijo spektro politikos strateginis planavimas ir koordinavimas

1. Valstybės narės bendradarbiauja tarpusavyje ir su Komisija vykdydamos radijo spektro naudojimo strateginį planavimą, koordinavimą ir derinimą Sąjungoje, laikydamosi Sąjungos politikos dėl elektroninių ryšių vidaus rinkos sukūrimo ir veikimo. Tuo tikslu jos atsižvelgia, *inter alia*, į Sąjungos politikos krypčių ekonominius, saugos, sveikatos, visuomenės interesų, saviraiškos laisvės, kultūrinius, mokslinius, socialinius ir techninius aspektus, taip pat į įvairius radijo spektro naudotojų bendruomenių interesus, kad būtų optimizuotas radijo spektro naudojimas ir išvengta žalingųjų trukdžių.

2. Bendradarbiaudamos tarpusavyje ir su Komisija, valstybės narės remia radijo spektro politikos požiūrių derinimą Sąjungoje ir atitinkamais atvejais radijo spektro, kuris yra būtinas norint sukurti elektroninių ryšių vidaus rinką ir užtikrinti jos veikimą, prieinamumo bei veiksmingo naudojimo sąlygų suderinimą.

3. Valstybės narės RSPG bendradarbiauja tarpusavyje ir su Komisija pagal 1 dalį, o Europos Parlamento ir Tarybos prašymu – su jais, siekdamos šiais būdais remti Sąjungos radijo spektro politikos strateginį planavimą ir principų derinimą:

a) plėtodamos geriausią praktiką su radijo spektru susijusiais klausimais, kad būtų įgyvendinama ši direktyva;

b) palengvindamos koordinavimą tarp valstybių narių, kad būtų įgyvendinama ši direktyva ir kiti Sąjungos teisės aktai ir prisidedama prie vidaus rinkos plėtojimo;

c) derindamos požiūrius į radijo spektro skyrimą ir naudojimo leidimų išdavimą ir skelbdamos ataskaitas ar nuomones su radijo spektru susijusiais klausimais.

BEREC dalyvauja svarstant klausimus, susijusius su jos kompetencijos sritimis, susijusiomis su rinkos reguliavimu ir konkurencija radijo spektro srityje.

4. Komisija, kuo labiau atsižvelgdama į RSPG nuomonę, gali teikti Europos Parlamentui ir Tarybai pasiūlymus dėl teisėkūros procedūra priimamų aktų, kad būtų nustatytos daugiametės radijo spektro politikos programos, nustatant radijo spektro naudojimo strateginio planavimo ir derinimo politikos kryptis ir tikslus pagal šią direktyvą, taip pat kad būtų leista pasidalijamai naudoti suderintą radijo spektrą arba jį naudoti neatsižvelgiant į individualias teises.

III ANTRAŠTINĖ DALIS
INSTITUCINĖ STRUKTŪRA IR VALDYMAS

I SKYRIUS
NACIONALINĖS REGULIAVIMO IR KITOS KOMPETENTINGOS INSTITUCIJOS

5 straipsnis

Nacionalinės reguliavimo ir kitos kompetentingos institucijos

1. Valstybės narės užtikrina, kad visas šioje direktyvoje nustatytas užduotis vykdytų kompetentinga institucija.

Pagal šios direktyvos taikymo sritį nacionalinės reguliavimo institucijos yra atsakingos bent už šias užduotis:

a) *ex ante* rinkos reguliavimo įgyvendinimą, be kita ko, prieigos ir sujungimo įpareigojimų nustatymą;

b) įmonių tarpusavio ginčų sprendimo užtikrinimą;

c) radijo spektro valdymo vykdymą ir sprendimų priėmimą, arba, kai tos užduotys pavedamos kitoms kompetentingoms institucijoms – konsultavimą dėl rinkos formavimo ir nacionalinių procesų, susijusių su radijo spektro naudojimo elektroninių ryšių tinklams ir paslaugoms teisėmis, konkurencijos elementų;

d) prisidėjimą prie galutinių naudotojų teisių apsaugos elektroninių ryšių sektoriuje, kai aktualu, veiksmus koordinuojant su kitomis kompetentingomis institucijomis;

e) įdėmų rinkos formavimo ir konkurencijos klausimų, susijusių su atvira interneto prieiga, vertinimą ir stebėseną;

f) naštos nepagrįstumo vertinimą, taip pat universaliosios paslaugos teikimo grynųjų sąnaudų apskaičiavimą;

g) numerių perkeliamumo tarp paslaugų teikėjų užtikrinimą;

h) bet kokios kitos užduoties, kuri pagal šią direktyvą priskiriama nacionalinėms reguliavimo institucijoms, vykdymą.

Valstybės narės nacionalinėms reguliavimo institucijoms gali skirti kitas šioje direktyvoje ir kituose Sąjungos teisės aktuose numatytas užduotis, visų pirma susijusias su konkurencija rinkoje arba patekimu į rinką, pavyzdžiui, su bendruoju leidimu, ir susijusias su BEREC pavestu vaidmeniu. Kai tos užduotys, susijusios su konkurencija rinkoje arba patekimu į rinką, pavedamos kitoms kompetentingoms institucijoms, prieš priimdamos sprendimą jos siekia konsultuotis su nacionaline reguliavimo institucija. Siekiant prisidėti prie BEREC užduočių, nacionalinėms reguliavimo institucijoms suteikiama teisė rinkti būtinus duomenis ir kitą informaciją iš rinkos dalyvių.

Valstybės narės, remdamosi nacionaline teise, įskaitant nacionalinę teisę, įgyvendinančią Sąjungos teisę, taip pat gali nacionalinėms reguliavimo institucijoms pavesti kitas užduotis.

Perkeldamos šią direktyvą į nacionalinę teisę, valstybės narės visų pirma skatina nacionalinių reguliavimo institucijų kompetencijos stabilumą užduočių, paskirtų pagal Sąjungos elektroninių ryšių reguliavimo sistemą, kuri 2009 m. buvo iš dalies pakeista, atžvilgiu.

2. Tos pačios valstybės narės arba kitų valstybių narių nacionalinės reguliavimo ir kitos kompetentingos institucijos prireikus sudaro tarpusavio bendradarbiavimo susitarimus siekiant skatinti bendradarbiavimą reguliavimo srityje.

3. Valstybės narės užduotis, kurias turi atlikti nacionalinės reguliavimo ir kitos kompetentingos institucijos, skelbia lengvai prieinama forma, ypač tais atvejais, kai užduotys pavedamos kelioms institucijoms. Valstybės narės atitinkamais atvejais užtikrina, kad bendrai rūpimais klausimais tos institucijos konsultuotųsi ir bendradarbiautų viena su kita ir su nacionalinėmis institucijomis, kurioms pavesta taikyti konkurencijos teisę arba vartotojų teisę. Kai kompetencija tokiais klausimais priskiriama kelioms institucijoms, valstybės narės užtikrina, kad kiekvienos institucijos užduotys būtų skelbiamos lengvai prieinama forma.

4. Valstybės narės praneša Komisijai apie visas nacionalines reguliavimo ir kitas kompetentingas institucijas, kurioms pagal šią direktyvą yra pavestos užduotys, ir jų atitinkamą atsakomybę, taip pat bet kokius jų pakeitimus.

6 straipsnis

Nacionalinių reguliavimo ir kitų kompetentingų institucijų nepriklausomumas

1. Valstybės narės garantuoja nacionalinių reguliavimo institucijų ir kitų kompetentingų institucijų savarankiškumą užtikrindamos, kad jos teisiškai būtų atskirtos ir funkciškai nepriklausomos nuo bet kurio fizinio ar juridinio asmens, teikiančio elektroninių ryšių tinklus, įrangą ir paslaugas. Valstybės narės, kurios išsaugo elektroninių ryšių tinklus arba paslaugas teikiančių įmonių nuosavybės teisę ar kontrolę, užtikrina, kad reguliavimo funkcija būtų veiksmingai struktūriškai atskirta nuo veiklos, susijusios su nuosavybės teise ar valdymu.

2. Valstybės narės užtikrina, kad nacionalinės reguliavimo ir kitos kompetentingos institucijos naudotųsi savo įgaliojimais nešališkai, skaidriai ir laiku. Valstybės narės užtikrina, kad jos turėtų pakankamai techninių, finansinių ir žmogiškųjų išteklių joms pavestoms užduotims vykdyti.

7 straipsnis

Nacionalinių reguliavimo institucijų narių skyrimas ir atleidimas

1. Nacionalinės reguliavimo institucijos vadovas arba, kai taikoma, tą funkciją nacionalinėje reguliavimo institucijoje vykdančios kolegijos nariai ar jų pavaduotojai skiriami ne trumpesnei nei trejų metų kadencijai iš pripažinto statuso asmenų, turinčių profesinės patirties, atsižvelgiant į jų nuopelnus, gebėjimus, žinias bei patirtį ir taikant atvirą bei skaidrią atrankos procedūrą. Valstybės narės užtikrina sprendimų priėmimo proceso tęstinumą.

2. Valstybės narės užtikrina, kad nacionalinės reguliavimo institucijos vadovas arba, kai taikoma, tą funkciją nacionalinėje reguliavimo institucijoje vykdančios kolegijos atitinkami nariai ar jų pavaduotojai būtų atleisti iš pareigų jų kadencijos metu tik tuomet, jei jie nebeatitinka sąlygų, nustatytų jų pareigų vykdymui; tos sąlygos yra nustatytos nacionalinėje teisėje iki jų paskyrimo.

3. Sprendimas atleisti atitinkamos nacionalinės reguliavimo institucijos vadovą arba, kai taikoma, šią funkciją vykdančios kolegijos atitinkamus narius iš pareigų paskelbiamas viešai atleidimo iš pareigų metu. Atleistam nacionalinės reguliavimo institucijos vadovui arba, kai taikoma, tą funkciją vykdančios kolegijos atitinkamiems nariams, nurodomos atleidimo priežastys. Jei motyvai nepaskelbti, jie paskelbiami to asmens prašymu. Valstybės narės užtikrina, kad būtų taikoma šio sprendimo faktinių ir teisinių aplinkybių teismo peržiūra.

8 straipsnis

Nacionalinių reguliavimo institucijų politinis nepriklausomumas ir atskaitomybė

1. Nedarant poveikio 10 straipsniui, nacionalinės reguliavimo institucijos, vykdydamos užduotis, kurios yra joms pavestos pagal nacionalinę teisę, įgyvendinančią Sąjungos teisę, veikia nepriklausomai ir objektyviai, be kita ko, rengdamos vidaus procedūras ir organizacinę struktūrą, taip pat vykdo veiklą skaidriai ir atskaitingai pagal Sąjungos teisę ir nesiekia gauti arba nepriima kitų institucijų nurodymų. Tai nekliudo vykdyti priežiūrą pagal nacionalinę konstitucinę teisę. Tik pagal 31 straipsnį įsteigtos apeliacinės institucijos gali sustabdyti nacionalinių reguliavimo institucijų sprendimų galiojimą arba juos panaikinti.

2. Nacionalinės reguliavimo institucijos kasmet teikia ataskaitas, *inter alia*, dėl elektroninių ryšių rinkos būklės, jų priimtų sprendimų, jų žmogiškųjų ir finansinių išteklių ir kaip tie ištekliai buvo priskirti, taip pat dėl būsimų planų. Jų ataskaitos skelbiamos viešai.

9 straipsnis

Nacionalinių reguliavimo institucijų reguliavimo galios

1. Valstybės narės užtikrina, kad nacionalinės reguliavimo institucijos turėtų atskirus metinius biudžetus ir galėtų nepriklausomai vykdyti skirtą biudžetą. Tie biudžetai skelbiami viešai.

2. Nedarant poveikio pareigai užtikrinti, kad nacionalinės reguliavimo institucijos turėtų pakankamų finansinių ir žmogiškųjų išteklių joms pavestoms užduotims vykdyti, finansinis savarankiškumas neturėtų kliudyti vykdyti priežiūrą pagal nacionalinę konstitucinę teisę. Bet kokia nacionalinių reguliavimo institucijų biudžeto kontrolė vykdoma skaidriai ir skelbiama viešai.

3. Valstybės narės taip pat užtikrina, kad nacionalinės reguliavimo institucijos turėtų pakankamai finansinių ir žmogiškųjų išteklių tam, kad galėtų aktyviai dalyvauti BEREC veikloje ir prie jos prisidėti.

10 straipsnis

Nacionalinių reguliavimo institucijų dalyvavimas BEREC

1. Valstybės narės užtikrina, kad atitinkamos jų nacionalinės reguliavimo institucijos aktyviai remtų BEREC tikslus skatinti didesnį reguliavimo veiklos koordinavimą ir nuoseklumą.

2. Valstybės narės užtikrina, kad nacionalinės reguliavimo institucijos, priimdamos savo sprendimus dėl nacionalinių rinkų, kuo labiau atsižvelgtų į BEREC priimtas gaires, nuomones, rekomendacijas, bendrąsias pozicijas, geriausią praktiką ir metodologiją.

11 straipsnis

Bendradarbiavimas su nacionalinėmis institucijomis

Nacionalinės reguliavimo institucijos, kitos kompetentingos institucijos pagal šią direktyvą ir nacionalinės konkurencijos institucijos teikia viena kitai informaciją, būtiną šiai direktyvai taikyti. Keičiantis informacija taikomos Sąjungos duomenų apsaugos taisyklės, o informaciją gaunanti institucija užtikrina tokį pat informacijos konfidencialumą kaip ir siunčiančioji institucija.

II SKYRIUS
BENDRASIS LEIDIMAS

1 SKIRSNIS
BENDROJI DALIS

12 straipsnis

Elektroninių ryšių tinklų ir paslaugų bendrasis leidimas

1. Valstybės narės užtikrina laisvę teikti elektroninių ryšių tinklus ir paslaugas laikantis šioje direktyvoje nustatytų sąlygų. Šiuo tikslu valstybės narės nekliudo įmonei teikti elektroninių ryšių tinklus ar paslaugas, išskyrus atvejus, kai tai būtina dėl SESV 52 straipsnio 1 dalyje nurodytų priežasčių. Bet koks toks laisvės teikti elektroninių ryšių tinklus ar paslaugas ribojimas turi būti tinkamai pagrįstas ir apie jį turi būti pranešta Komisijai.

2. Elektroninių ryšių tinklų ar paslaugų, išskyrus su numeriu nesiejamo asmenų tarpusavio ryšio paslaugas, teikimui gali būti taikomas tik bendrasis leidimas nedarant poveikio specifiniams įpareigojimams, nurodytiems 13 straipsnio 2 dalyje, ar naudojimo teisėms, nurodytoms 46 ir 94 straipsniuose.

3. Jei valstybė narė mano, kad įmonių, kurioms taikomas bendrasis leidimas, atveju pranešimo reikalavimas yra pagrįstas, ta valstybė narė gali reikalauti tik, kad tokios įmonės pateiktų pranešimą nacionalinei reguliavimo arba kitai kompetentingai institucijai. Valstybė narė nereikalauja, kad prieš pradėdamos naudotis teisėmis pagal bendrą leidimą tokios įmonės gautų tokios institucijos ar bet kurios kitos institucijos aiškų sprendimą ar kitą administracinį aktą.

Pranešusi, jei pranešimo reikalaujama, įmonė gali pradėti veiklą laikydamasi prireikus nuostatų dėl naudojimo teisių pagal šią direktyvą.

4. 3 dalyje minėtas pranešimas apsiriboja vien fizinio ar juridinio asmens pareiškimu nacionalinei reguliavimo ar kitai kompetentingai institucijai apie ketinimą pradėti teikti elektroninių ryšių tinklus ar paslaugas ir jame pateikiama būtiniausia informacija, kurios reikia, kad BEREC ir ta institucija galėtų sudaryti elektroninių ryšių tinklų ar paslaugų teikėjų registrą ar sąrašą. Ta informacija apima tik tokius duomenis:

a) teikėjo pavadinimas;

b) teikėjo teisinis statusas, forma ir vietos, kur teikėjas yra registruotas Sąjungos prekybos ar kitame panašiame viešajame registre, registracijos numeris;

c) teikėjo pagrindinės buveinės, jei turima, Sąjungoje ir, jei taikoma, filialo valstybėje narėje, geografinis adresas;

d) teikėjo interneto svetainės adresas, jei taikoma, susijęs su elektroninių ryšių tinklų arba paslaugų teikimu;

e) kontaktinis asmuo ir jo duomenys;

f) trumpas tinklų arba paslaugų, kuriuos ketinama teikti, aprašymas;

g) atitinkamos valstybės narės ir

h) data, kurią numatoma pradėti veiklą.

Valstybės narės nenustato papildomų arba atskirų pranešimo reikalavimų.

Siekdama suderinti pranešimo reikalavimus, BEREC skelbia gaires dėl pranešimų šablono ir prižiūri Sąjungos duomenų bazę, kurią sudaro kompetentingoms institucijoms perduoti pranešimai. Tuo tikslu kompetentingos institucijos nepagrįstai nedelsdamos elektroninėmis priemonėms perduoda BEREC visus tinkamai gautus pranešimus. Kompetentingoms institucijoms anksčiau nei … [dveji metai po šios direktyvos įsigaliojimo dienos] pateikti pranešimai perduodami BEREC ne vėliau kaip … [treji metai po šios direktyvos įsigaliojimo dienos].

13 straipsnis

Su bendruoju leidimu ir radijo spektro bei numeracijos išteklių naudojimo teisėmis siejamos sąlygos ir specifiniai įpareigojimai

1. Bendrajam leidimui teikti elektroninių ryšių tinklus arba paslaugas, radijo spektro naudojimo teisėms ir numeracijos išteklių naudojimo teisėms gali būti taikomos tik I priede išvardytos sąlygos. Tokios sąlygos turi būti nediskriminacinės, proporcingos ir skaidrios. Radijo spektro naudojimo teisių atveju tokios sąlygos turi užtikrinti jų veiksmingą ir ekonomišką naudojimą, atitikti 45 ir 51 straipsnius, o numeracijos išteklių naudojimo teisių atveju atitikti 94 straipsnį.

2. Specifiniai įpareigojimai, kuriuos pagal 61 straipsnio 1 ir 5 dalis ir 62, 68 ir 83 straipsnius galima nustatyti įmonėms, teikiančioms elektroninių ryšių tinklus ir paslaugas ar pagal šią direktyvą paskirtiems universaliųjų paslaugų teikėjams, turi būti teisiškai atskirti nuo teisių ir įpareigojimų pagal bendrąjį leidimą. Siekiant skaidrumo, tokių specifinių įpareigojimų atskiroms įmonėms nustatymo kriterijai ir tvarka turi būti nurodyti bendrajame leidime.

3. Bendrajame leidime nurodomos tik tos sąlygos, kurios yra skirtos tam sektoriui ir nustatytos I priedo A, B ir C dalyse; jame neturi būti dubliuojamos sąlygos, taikomos įmonėms pagal kitus nacionalinės teisės aktus.

4. Suteikdamos radijo spektro ar numeracijos išteklių naudojimo teisę, valstybės narės nedubliuoja bendrojo leidimo sąlygų.

14 straipsnis

Pareiškimai, padedantys naudotis

įrenginių įrengimo ir sujungimo teisėmis

Kompetentingos institucijos per vieną savaitę nuo įmonės prašymo gavimo išduoda standartinį pareiškimą, patvirtinantį, kai tinkama, kad įmonė pagal 12 straipsnio 3 dalį yra pateikusi pranešimą. Tuose pareiškimuose išsamiai nurodoma, kokiomis aplinkybėmis bet kuri įmonė, teikianti elektroninių ryšių tinklus ar paslaugas pagal bendrąjį leidimą, turi teisę pateikti paraišką dėl teisių įrengti įrenginius, derėtis dėl sujungimo ir gauti prieigą ar sujungimą siekiant, kad būtų lengviau naudotis tomis teisėmis, pavyzdžiui, kitu vyriausybės lygiu ar santykiuose su kitomis įmonėmis. Jei tikslinga, tokie pareiškimai taip pat gali būti išduodami automatiškai kaip atsakymas į 12 straipsnio 3 dalyje nurodytą pranešimą.

2 SKIRSNIS

BENDRUOJU LEIDIMU NUSTATYTOS TEISĖS IR PAREIGOS

15 straipsnis

Minimalus teisių pagal bendrąjį leidimą sąrašas

1. Įmonės, kurioms pagal 12 straipsnį taikomas bendrasis leidimas, turi teisę:

   a) teikti elektroninių ryšių tinklus ir paslaugas;

b) reikalauti, kad jų prašymas suteikti joms būtinas teises įrengti įrenginius būtų svarstomas pagal 43 straipsnį;

c) naudoti radijo spektrą teikiant elektroninių ryšių tinklus ir paslaugas pagal 13, 46 ir 55 straipsnius;

d) reikalauti, kad jų prašymas suteikti joms numeracijos išteklių naudojimo teises būtų svarstomas pagal 94 straipsnį.

2. Kai tokios įmonės elektroninių ryšių tinklus ar paslaugas teikia visuomenei, bendrasis leidimas joms suteikia teisę:

a) derėtis dėl sujungimo ar atitinkamais atvejais gauti prieigą prie kitų viešųjų elektroninių ryšių tinklų ar viešai prieinamų elektroninių ryšių paslaugų teikėjų, kuriems taikomas bendrasis leidimas, ar sujungimą per juos Sąjungoje, laikantis šios direktyvos;

b) gauti galimybę būti paskirtoms teikti įvairius universaliųjų paslaugų elementus arba aprėpti skirtingas nacionalinės teritorijos dalis pagal 86 arba 87 straipsnį.

16 straipsnis

Administraciniai mokesčiai

1. Bet kurie administraciniai mokesčiai, taikomi įmonėms, teikiančioms elektroninių ryšių tinklą ar paslaugą pagal bendrąjį leidimą ar, kurioms suteikta naudojimo teisė, turi:

   a) dengti bendra suma tik administracines sąnaudas, susidarančias valdant, kontroliuojant ir vykdant bendrojo leidimo sistemą ir naudojimo teises bei 13 straipsnio 2 dalyje nurodytus specifinius įpareigojimus, į kurias gali įeiti tarptautinio bendradarbiavimo, derinimo ir standartizacijos, rinkos tyrimo, reikalavimų laikymosi priežiūros ir kitokios rinkos kontrolės sąnaudos bei sąnaudos, susijusios su antrinės teisės aktų ir administracinių sprendimų, tokių kaip sprendimai dėl prieigos ar sujungimo, rengimu ir vykdymu, ir

   b) būti taikomi atskiroms įmonėms objektyviai, skaidriai ir proporcingai, stengiantis mažinti papildomas administracines sąnaudas ir susijusias išlaidas.

   Valstybės narės gali pasirinkti netaikyti administracinių mokesčių įmonėms, kurių apyvarta yra mažesnė už tam tikrą ribą arba kurių veikla nesiekia minimalios rinkos dalies arba kurios vykdo veiklą labai ribotoje teritorijoje.

2. Kai nacionalinės reguliavimo arba kitos kompetentingos institucijos taiko administracinius mokesčius, jos skelbia metines savo administracinių sąnaudų apžvalgas ir surinktų mokesčių bendrą sumą. Esant mokesčių bendros sumos ir administracinių sąnaudų skirtumui atliekami atitinkami koregavimai.

17 straipsnis

Apskaitos atskyrimas ir finansinės ataskaitos

1. Valstybės narės reikalauja, kad įmonės, teikiančios viešųjų elektroninių ryšių tinklus ar viešai prieinamų elektroninių ryšių paslaugas, kurios turi specialias ar išimtines teises teikti paslaugas kituose tos pačios ar kitos valstybės narės sektoriuose:

   a) turėtų atskiras su elektroninių ryšių tinklų ar paslaugų teikimu susijusias sąskaitas, kurių būtų reikalaujama, jei tą veiklą vykdytų teisiškai nepriklausomi subjektai, kad būtų galima nustatyti visus sąnaudų ir pajamų elementus bei jų apskaičiavimo pagrindą ir taikomus sąnaudų bei pajamų priskyrimo metodus, susijusius su tokia veikla, įskaitant ilgalaikio turto bei struktūrinių sąnaudų suskirstymą pagal straipsnius, arba

   b) struktūriškai atskirtų veiklą, susijusią su elektroninių ryšių tinklų ar paslaugų teikimu.

   Valstybės narės pirmoje pastraipoje nurodytų reikalavimų gali netaikyti įmonėms, kurių veiklos, susijusios su elektroninių ryšių tinklų ar paslaugų teikimu Sąjungoje, metinė apyvarta sudaro mažiau kaip 50 milijonų eurų.

2. Jei įmonėms, teikiančioms viešųjų elektroninių ryšių tinklus ar viešai prieinamų elektroninių ryšių paslaugas netaikomi bendrovių teisės reikalavimai ir jos neatitinka mažų ir vidutinių įmonių, kurioms taikomos Sąjungos teisės apskaitos taisyklės, kriterijų, jų finansinės ataskaitos sudaromos ir pateikiamos nepriklausomam auditui bei skelbiamos. Auditas atliekamas pagal atitinkamas Sąjungos ir nacionalines taisykles.

Šios dalies pirma pastraipa taikoma ir atskiroms sąskaitoms, kurių reikalaujama pagal 1 dalies pirmos pastraipos a punktą.

3 SKIRSNIS
KEITIMAS IR PANAIKINIMAS

18 straipsnis

Teisių ir pareigų pakeitimai

1. Valstybės narės užtikrina, kad teisės, sąlygos ir procedūros, susijusios su bendraisiais leidimais ir radijo spektro arba numeracijos išteklių naudojimo teisėmis arba teisėmis įrengti įrenginius, gali būti iš dalies keičiamos tik objektyviai pagrįstais atvejais ir proporcingai, prireikus atsižvelgiant į konkrečias sąlygas, taikomas perleidžiamoms radijo spektro ir numeracijos išteklių naudojimo teisėms.

2. Išskyrus atvejus, kai siūlomi pakeitimai yra nedideli ir dėl jų buvo susitarta su teisių arba bendrojo leidimo turėtoju, apie ketinimą daryti tokius pakeitimus turi būti tinkamai pranešama. Suinteresuotosioms šalims, įskaitant naudotojus ir vartotojus, suteikiama pakankamai laiko savo nuomonei apie siūlomus pakeitimus pareikšti. Tas laikotarpis turi būti ne trumpesnis kaip keturios savaitės, išskyrus išimtinių aplinkybių atvejus.

Pakeitimai yra skelbiami, kartu su jų keitimo priežastimis.

19 straipsnis

Teisių apribojimas ar panaikinimas

1. Nedarant poveikio 30 straipsnio 5 ir 6 dalims, valstybės narės neapriboja ar nepanaikina teisių įrengti įrenginius arba radijo spektro arba numeracijos išteklių naudojimo teisių, kol nėra praėjęs jų galiojimo laikas, išskyrus atvejus, kai tai pateisinama remiantis šio straipsnio 2 dalimi, ir, kai taikoma, I priedu ir atitinkamomis nacionalinėmis nuostatomis dėl kompensacijos už panaikintas teises.

2. Atsižvelgiant į būtinybę užtikrinti, kad radijo spektras būtų naudojamas efektyviai ir veiksmingai arba kad būtų įgyvendintos pagal Sprendimo Nr. 676/2002/EB 4 straipsnį priimtos techninės įgyvendinimo priemonės, valstybės narės gali leisti apriboti arba panaikinti radijo spektro naudojimo teises, įskaitant teises, nurodytas šios direktyvos 49 straipsnyje, remdamosi iš anksto nustatytomis ir aiškiai apibrėžtomis procedūromis, laikydamosi proporcingumo ir nediskriminavimo principų. Tokiais atvejais teisių turėtojams, kai tikslinga, ir laikantis Sąjungos teisės bei atitinkamų nacionalinių nuostatų, gali būti tinkamai kompensuojama.

3. Radijo spektro naudojimo pakeitimas dėl 45 straipsnio 4 arba 5 dalies taikymo savaime negali būti priežastis pagrįsti radijo spektro naudojimo teisės panaikinimą.

4. Dėl bet kokio ketinimo apriboti ar panaikinti teises pagal bendrąjį leidimą ar individualias radijo spektro ar numeracijos išteklių naudojimo teises negavus teisių turėtojo sutikimo turi būti rengiamos suinteresuotųjų šalių konsultacijos pagal 23 straipsnį.

III SKYRIUS
INFORMACIJOS TEIKIMAS, TYRIMAI IR KONSULTACIJŲ MECHANIZMAS

20 straipsnis

Įmonių informacijos prašymas

1. Valstybės narės užtikrina, kad elektroninių ryšių tinklus ir paslaugas, susijusias priemones arba susijusias paslaugas teikiančios įmonės pateiktų visą informaciją, taip pat ir finansinę informaciją, kurios reikia nacionalinėms reguliavimo institucijoms, kitoms kompetentingoms institucijoms ir BEREC atitikčiai šios direktyvos ir Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2018/…[1+] nuostatoms arba pagal juos priimtiems sprendimams ar nuomonėms užtikrinti. Visų pirma nacionalinės reguliavimo institucijos ir, kai tai būtina jų užduotims vykdyti, kitos kompetentingos institucijos turi turėti įgaliojimus iš tų įmonių reikalauti pateikti informaciją, susijusią su būsimu tinklo plėtojimu ar paslaugų raida, kurie galėtų turėti įtakos didmeninėms paslaugoms, kurias jos teikia konkurentams, taip pat informaciją apie elektroninių ryšių tinklus ir susijusias priemones, kuri būtų išskaidyta vietos lygmeniu ir būtų pakankamai detalizuota, kad būtų galima atlikti geografinį tyrimą ir nustatyti zonas pagal 22 straipsnį.

---

[1] … m. … … d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2018/…, kuriuo įsteigiama Europos elektroninių ryšių reguliuotojų institucija (BEREC) ir BEREC paramos agentūra (BEREC biuras), iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) 2015/212 ir panaikinamas Reglamentas (EB) Nr. 1211/2009 (OL L …, …, p. ...).

[+] OL: prašom tekste įrašyti dokumente PE-CONS 51/18 (2016/0286(COD)) pateikto reglamento numerį, o išnašoje įrašyti to reglamento numerį, priėmimo datą, pavadinimą ir OL nuorodą.

Jei pagal pirmą pastraipą surinktos informacijos nepakanka, kad nacionalinės reguliavimo institucijos, kitos kompetentingos institucijos ir BEREC galėtų atlikti savo reguliavimo užduotis pagal Sąjungos teisę, gali būti paprašyta, kad tokią informaciją pateiktų kitos atitinkamos įmonės, veikiančios elektroninių ryšių sektoriuje arba glaudžiai su šiuo sektoriumi susijusiuose sektoriuose.

Iš įmonių, pripažintų turinčiomis didelę rinkos įtaką didmeninėse rinkose, taip pat gali būti reikalaujama pateikti apskaitos duomenis apie su tomis didmeninėmis rinkomis susijusias mažmenines rinkas.

Nacionalinės reguliavimo ir kitos kompetentingos institucijos gali prašyti informacijos iš bendrų informacinių punktų, įsteigtų pagal Direktyvą 2014/61/ES.

Prašymas pateikti informaciją turi būti proporcingas vykdomai užduočiai ir jis turi būti motyvuotas.

Įmonės prašomą informaciją pateikia nedelsdamos ir laikydamosi reikalaujamų terminų ir tikslumo.

2. Valstybės narės užtikrina, kad nacionalinės reguliavimo ir kitos kompetentingos institucijos Komisijai jos pagrįstu prašymu teiktų informaciją, kurios jai reikia savo užduotims pagal SESV atlikti. Komisijos prašoma informacija turi būti proporcinga toms vykdomoms užduotims. Kai teikiama informacija yra susijusi su informacija, kurią įmonės institucijos prašymu teikė anksčiau, tokioms įmonėms apie tai pranešama. Tiek, kiek būtina, išskyrus atvejus, kai informaciją suteikusi institucija yra pateikusi aiškų ir pagrįstą priešingą prašymą, Komisija pateiktą informaciją pateikia kitai tokiai institucijai kitoje valstybėje narėje.

Taikydamos 3 dalies reikalavimus, valstybės narės užtikrina, kad, gavus pagrįstą prašymą, informacija, pateikta vienai institucijai, galėtų būti pateikta kitai tokiai institucijai toje pačioje ar kitoje valstybėje narėje ir BEREC, kad, kai tai būtina, tos institucijos arba BEREC galėtų įvykdyti savo pareigas pagal Sąjungos teisę.

3. Kai nacionalinė reguliavimo arba kita kompetentinga institucija, remdamasi Sąjungos ir nacionalinėmis taisyklėmis dėl komercinio konfidencialumo, mano, kad informacija surinkta pagal 1 dalį, įskaitant atliekant geografinį tyrimą surinktą informaciją, yra konfidenciali, Komisija, BEREC ir visos kitos atitinkamos kompetentingos institucijos užtikrina tokį konfidencialumą. Užtikrinant tokį konfidencialumą neturi būti trukdoma kompetentingai institucijai, Komisijai, BEREC ir visoms kitoms atitinkamoms kompetentingoms institucijoms laiku dalytis informacija šios direktyvos peržiūros, stebėsenos ir taikymo priežiūros tikslais.

4. Valstybės narės užtikrina, kad nacionalinės reguliavimo ir kitos kompetentingos institucijos, laikydamosi nacionalinių taisyklių dėl viešos prieigos prie informacijos ir atsižvelgdamos į Sąjungos ir nacionalines taisykles dėl komercinio konfidencialumo ir asmens duomenų apsaugos, skelbtų informaciją, kuria prisidedama prie rinkos atvirumo ir konkurencingumo.

5. Nacionalinės reguliavimo ir kitos kompetentingos institucijos skelbia viešos prieigos prie informacijos sąlygas, kaip nurodyta 4 dalyje, įskaitant tokios informacijos gavimo procedūras.

21 straipsnis

Informacija, kurią prašoma pateikti

dėl bendrojo leidimo, naudojimo teisių ir specifinių įpareigojimų

1. Nedarant poveikio informacijai, kurios reikalaujama pagal 20 straipsnį, ir informacijos bei atskaitomybės įpareigojimams pagal kitus nei bendrąjį leidimą reglamentuojančius nacionalinės teisės aktus, nacionalinės reguliavimo ir kitos kompetentingos institucijos gali iš įmonių reikalauti pateikti proporcingą ir objektyviai pagrįstą informaciją dėl bendrojo leidimo, naudojimo teisių arba 13 straipsnio 2 dalyje nurodytų specifinių įpareigojimų, kai jos reikia visų pirma šiais tikslais:

   a) sistemingai arba kiekvienu konkrečiu atveju tikrinant, kaip laikomasi I priedo A dalies 1 sąlygos, D dalies 2 ir 6 sąlygų ir E dalies 2 ir 7 sąlygų bei įpareigojimų, nurodytų 13 straipsnio 2 dalyje;

   b) kiekvienu konkrečiu atveju tikrinant, kaip laikomasi I priede nustatytų sąlygų, kai kompetentinga institucija gauna skundą ar kai kompetentinga institucija turi kitų priežasčių manyti, kad nesilaikoma kokios nors sąlygos, arba savo pačios iniciatyva atlikdama tyrimą;

   c) paraiškų suteikti naudojimo teises procedūroms ar vertinimui atlikti;

   d) skelbiant vartotojams lyginamąsias paslaugų kokybės ir kainų apžvalgas;

   e) kaupti aiškiai apibrėžtą statistiką, ataskaitas arba tyrimus;

f) rinkos tyrimui šios direktyvos tikslais atlikti, įskaitant duomenis apie galutinės grandies ar mažmenines rinkas, siejamas ar susijusias su rinkomis, kurių atžvilgiu atliekamas rinkos tyrimas;

g) efektyviam radijo spektro ir numeracijos išteklių naudojimui ir veiksmingam valdymui užtikrinti;

h) siekiant įvertinti būsimus tinklų ar paslaugų pokyčius, galinčius turėti įtakos didmeninėms paslaugoms, kuriomis gali naudotis konkurentai, teritorijos aprėpčiai, galutinių naudotojų junglumui arba zonų nustatymui pagal 22 straipsnį;

i) geografiniams tyrimams atlikti;

j) atsakymui į BEREC pagrįstus prašymus pateikti informaciją.

Pirmos pastraipos a ir b bei d–j punktuose nurodytos informacijos nereikalaujama pateikti prieš patekimą į rinką ar kaip patekimo į rinką sąlygos.

BEREC gali parengti informacijos prašymų formas, kai tai būtina siekiant palengvinti konsoliduotą gautos informacijos išdėstymą ir analizę.

2. Kalbant apie radijo spektro naudojimo teises, 1 dalyje nurodyta informacija visų pirma yra susijusi su efektyviu ir veiksmingu radijo spektro naudojimu, taip pat su paslaugos aprėpties ir kokybės įpareigojimų, siejamų su radijo spektro naudojimo teisėmis, laikymusi ir to laikymosi tikrinimu.

3. Kai nacionalinės reguliavimo institucijos arba kitos kompetentingos institucijos reikalauja, kad įmonės pateiktų 1 dalyje nurodytą informaciją, jos praneša įmonėms konkretų šios informacijos naudojimo tikslą.

4. Nacionalinės reguliavimo ir kitos kompetentingos institucijos nedubliuoja BEREC pagal Reglamento (ES) 2018/…[+] 40 straipsnį jau pateiktų prašymų pateikti informaciją, kai BEREC gautą informaciją yra pateikusi toms institucijoms.

22 straipsnis

Įdiegtų tinklų geografiniai tyrimai

1. Nacionalinės reguliavimo ir (arba) kitos kompetentingos institucijos ne vėliau kaip … [penkeri metai po šios direktyvos įsigaliojimo dienos] atlieka elektroninių ryšių tinklų, kuriais galima teikti plačiajuosčio ryšio paslaugas (toliau – plačiajuosčio ryšio tinklai), aprėpties geografinį tyrimą, ir jį atnaujina ne rečiau nei kas trejus metus.

   Geografinis tyrimas apima dabartinės plačiajuosčio ryšio tinklų geografinės aprėpties jų teritorijoje tyrimą, kurio reikalaujama tam, kad būtų galima įvykdyti šioje direktyvoje reikalaujamas nacionalinių reguliavimo ir (arba) kitų kompetentingų institucijų užduotis ir atlikti valstybės pagalbos taisyklių taikymo tyrimus.

   Geografinis tyrimas taip pat gali apimti plačiajuosčio ryšio tinklų, įskaitant itin didelio pralaidumo tinklus, aprėpties prognozę jų teritorijoje atitinkamos institucijos nustatytu laikotarpiu.

[+] OL: prašom tekste įrašyti dokumente PE-CONS 51/18 (2016/0286(COD)) pateikto reglamento numerį.

Tokia prognozė turi apimti visą svarbią informaciją, įskaitant informaciją apie įmonės ar valdžios institucijos planuojamą itin didelio pralaidumo tinklų diegimą ir esminį tinklų atnaujinimą arba išplėtimą bent iki 100 Mbps duomenų atsisiuntimo spartos. Šiuo tikslu nacionalinės reguliavimo ir (arba) kitos kompetentingos institucijos prašo įmonių ir valdžios institucijų pateikti tokią informaciją, jei tokios informacijos turima ir ji gali būti nesunkiai pateikta.

Nacionalinė reguliavimo institucija sprendžia konkrečiai pagal šią direktyvą priskirtų užduočių tikslais, kokia apimtimi yra tikslinga remtis visa rengiant tokią prognozę surinkta informacija arba jos dalimi.

Jei nacionalinė reguliavimo institucija neatlieka geografinio tyrimo, jis atliekamas bendradarbiaujant su ta institucija, kiek tai gali būti aktualu jos užduotims vykdyti.

Atliekant geografinį tyrimą turi būti surinkta pakankamai išsamios vietos lygmens informacijos, kuri apimtų pakankamai duomenų apie paslaugos kokybę ir jos parametrus ir ji turi būti tvarkoma pagal 20 straipsnio 3 dalį.

2. Nacionalinės reguliavimo ir (arba) kitos kompetentingos institucijos gali nustatyti zoną su aiškiomis teritorinėmis ribomis, kurioje, kaip nustatyta remiantis pagal 1 dalį surinkta informacija ir parengta prognoze, jokia įmonė ar valdžios institucija per atitinkamą nustatytą prognozės laikotarpį neįdiegė ir neketina įdiegti itin didelio pralaidumo tinklo arba iš esmės atnaujinti arba išplėsti savo tinklą tiek, kad jo duomenų atsisiuntimo sparta būtų bent 100 Mbps. Nacionalinės reguliavimo ir (arba) kitos kompetentingos institucijos skelbia nustatytas zonas.

3. Atitinkamos institucijos gali prašyti, kad įmonės ir valdžios institucijos paskelbtų apie savo ketinimą nustatytoje zonoje per atitinkamą prognozės laikotarpį įdiegti itin didelio pralaidumo tinklus. Tais atvejais, kai atsižvelgdama į šį prašymą įmonė arba valdžios institucija paskelbia apie savo ketinimą tai padaryti, atitinkama institucija gali reikalauti, kad kitos įmonės ir valdžios institucijos paskelbtų apie ketinimus įdiegti itin didelio pralaidumo tinklus ar iš esmės atnaujinti arba išplėsti savo tinklą tiek, kad jo duomenų atsisiuntimo sparta šioje zonoje būtų bent 100 Mbps. Atitinkama institucija nurodo, kokią informaciją reikia įtraukti į tokias paraiškas, kad teikiama informacija būtų bent jau ne mažiau išsami nei informacija, į kurią atsižvelgiama bet kurioje prognozėje pagal 1 dalį. Remdamasi pagal 1 dalį surinkta informacija, ji taip pat informuoja suinteresuotumą pareiškusią įmonę ar valdžios instituciją apie tai, ar nustatytoje zonoje yra įdiegtas arba, tikėtina, bus įdiegtas naujos kartos prieigos tinklas, kurio duomenų atsisiuntimo sparta yra mažesnė nei 100 Mbps.

4. Priemonių pagal 3 dalį imamasi laikantis efektyvios, objektyvios, skaidrios ir nediskriminacinės procedūros, pagal kurią iš jokios įmonės nebūtų *a priori* atimta galimybė dalyvauti.

5. Valstybės narės užtikrina, kad už valstybinių lėšų skyrimą elektroninių ryšių tinklams diegti, už nacionalinių plačiajuosčio ryšio tinklų diegimo planų rengimą, už su radijo spektro naudojimo teisėmis siejamų aprėpties įpareigojimų nustatymą ir už paslaugų, teikiamų pagal universaliųjų paslaugų įpareigojimus jų teritorijoje, prieinamumo tikrinimą atsakingos nacionalinės reguliavimo ir kitos kompetentingos institucijos ir vietos, regioninės ir nacionalinės institucijos atsižvelgtų į geografinio tyrimo ir zonų nustatymą pagal 1, 2 ir 3 dalis.

Valstybės narės užtikrina, kad geografinį tyrimą atliekančios institucijos tuos rezultatus teiktų su sąlyga, kad gaunančioji institucija užtikrins tokį pat komercinį konfidencialumą ir verslo paslapčių apsaugą kaip ir informaciją teikiančioji institucija, ir apie tai informuos informaciją pateikusias šalis. Tie rezultatai taip pat turėtų būti prieinami BEREC ir Komisijai jų prašymu ir tokiomis pačiomis sąlygomis.

6. Jei atitinkamos informacijos nėra rinkoje, kompetentingos institucijos pagal Direktyvą 2003/98/EB suteikia tiesioginę galimybę susipažinti su geografinių tyrimų duomenimis, kuriems netaikomi komercinio konfidencialumo reikalavimai, kad juos būtų galima naudoti pakartotinai. Jei tokių priemonių nėra rinkoje, jos taip pat suteikia informavimo priemones sudarydamos galimybę galutiniams naudotojams nustatyti junglumo įvairiose vietovėse prieinamumą, pateikdamos pakankamai išsamią informaciją, kuri yra naudinga siekiant padėti galutiniams naudotojams pasirinkti operatorių arba paslaugų teikėją.

7. Ne vėliau kaip … [18 mėnesių po šios direktyvos įsigaliojimo dienos], siekdama prisidėti prie nuoseklaus geografinių tyrimų ir prognozių taikymo, BEREC, pasikonsultavusi su suinteresuotaisiais subjektais ir glaudžiai bendradarbiaudama su Komisija ir atitinkamomis nacionalinėmis institucijomis, paskelbia gaires, kad padėtų nacionalinėms reguliavimo ir (arba) kitoms kompetentingoms institucijoms nuosekliai vykdyti pagal šį straipsnį nustatytus įpareigojimus.

23 straipsnis

Konsultacijų ir skaidrumo mechanizmas

1. Išskyrus atvejus, kai taikomas 26 arba 27 straipsnis arba 32 straipsnio 10 dalis, valstybės narės užtikrina, kad tais atvejais, kai nacionalinės reguliavimo institucijos arba kitos kompetentingos institucijos pagal šią direktyvą ketina taikyti priemones arba kai jos ketina numatyti apribojimus pagal 45 straipsnio 4 ir 5 dalis, kurie turi didelį poveikį atitinkamoms rinkoms, suinteresuotosioms šalims jos suteiktų galimybę per pagrįstai nustatytą laiką, atsižvelgiant į klausimo sudėtingumą ir bet kuriuo atveju ne trumpiau nei per 30 dienų, išskyrus išimtinių aplinkybių atvejus, pateikti pastabas dėl planuojamos priemonės.

2. Taikant 35 straipsnį, paskelbimo metu kompetentingos institucijos informuoja RSPG apie bet kurį priemonės projektą, kuriam taikomos lyginamosios ar konkurencinės atrankos procedūros pagal 55 straipsnio 2 dalį ir kuris yra susijęs su radijo spektro, su kurio naudojimu susijusios suderintosios sąlygos nustatytos techninėmis įgyvendinimo priemonėmis vadovaujantis Sprendimu Nr. 676/2002/EB, kad jį būtų galima naudoti belaidžiams plačiajuosčių elektroninių ryšių tinklams ir paslaugoms (toliau – belaidžio plačiajuosčio ryšio tinklai ir paslaugos).

3. Nacionalinės reguliavimo ir kitos kompetentingos institucijos skelbia savo konsultacijų procedūras.

   Valstybės narės užtikrina, kad būtų įsteigtas vienas informacijos punktas, per kurį būtų galima sužinoti apie visas vykstančias konsultacijas.

4. Konsultacijų procedūros rezultatai skelbiami viešai, išskyrus konfidencialios informacijos atveju pagal Sąjungos ar nacionalines taisykles dėl komercinio konfidencialumo.

24 straipsnis

Konsultacijos su suinteresuotomis šalimis

1. Valstybės narės užtikrina, kiek tikslinga, kad kompetentingos institucijos, kai aktualu, savo veiklą koordinuodamos su nacionalinėmis reguliavimo institucijomis, atsižvelgtų į galutinių naudotojų, ypač vartotojų ir neįgalių galutinių naudotojų, gamintojų ir elektroninių ryšių tinklus arba paslaugas teikiančių įmonių nuomonę klausimais, susijusiais su visomis galutinių naudotojų ir vartotojų teisėmis, įskaitant vienodą prieigą ir pasirinkimą neįgaliems galutiniams naudotojams, viešai prieinamų elektroninių ryšių paslaugų srityje, ypač kai jie turi didelę įtaką rinkoje.

   Valstybės narės užtikrina, kad kompetentingos institucijos, kai aktualu, savo veiklą koordinuodamos su nacionalinėmis reguliavimo institucijomis įsteigtų konsultavimosi mechanizmą, kuriuo galėtų naudotis neįgalūs galutiniai naudotojai ir kuriuo būtų užtikrinta, kad jos savo sprendimais, kurie priimami klausimais, susijusiais su galutinių naudotojų ir vartotojų teisėmis viešai prieinamų elektroninių ryšių paslaugų srityje, būtų tinkamai atsižvelgta į vartotojų interesus elektroninių ryšių srityje.

2. Atitinkamais atvejais suinteresuotosios šalys, vadovaujamos kompetentingų institucijų, kai aktualu, savo veiklą koordinuojančių su nacionalinėmis reguliavimo institucijomis, gali sukurti mechanizmus, kuriuose dalyvauja vartotojai, naudotojų grupės ir paslaugų teikėjai, bendrai paslaugų kokybei pagerinti nustatant ir stebint, *inter alia*, elgesio kodeksus ir veiklos normas.

3. Nedarant poveikio nacionalinėms taisyklėms, atitinkančioms Sąjungos teisę, susijusią su kultūros ir žiniasklaidos politikos tikslais, pavyzdžiui, kultūros ir kalbų įvairove bei žiniasklaidos pliuralizmu, kompetentingos institucijos, kai aktualu, savo veiklą koordinuodamos su nacionalinėmis reguliavimo institucijomis gali skatinti elektroninių ryšių tinklus arba paslaugas teikiančių įmonių ir sektorių, suinteresuotų teisėto turinio propagavimu teikiant elektroninių ryšių tinklus ir paslaugas, bendradarbiavimą. Tas bendradarbiavimas taip pat gali apimti pagal 103 straipsnio 4 dalį skelbtinos viešojo intereso informacijos koordinavimą.

25 straipsnis

Neteisminis ginčų sprendimas

1. Valstybės narės užtikrina, kad nacionalinė reguliavimo institucija arba kita kompetentinga institucija, atsakinga už šios direktyvos 102–107 straipsnių ir 115 straipsnio taikymą, arba bent viena nepriklausoma pripažintų ekspertinių žinių taikant tuos straipsnius turinti įstaiga būtų nurodyta kaip alternatyvaus ginčų sprendimo subjektas pagal Direktyvos 2013/11/ES 20 straipsnio 2 dalį, kad spręstų teikėjų ir vartotojų ginčų, kylančių pagal šią direktyvą ir susijusių su sutarčių vykdymu. Valstybės narės gali suteikti prieigą prie tos institucijos ar organo taikomų alternatyvaus ginčų sprendimo procedūrų ir galutiniams naudotojams, kurie nėra vartotojai, visų pirma labai mažoms bei mažosioms įmonėms.

2. Nedarant poveikio Direktyvai 2013/11/ES, kai tokiuose ginčuose dalyvauja skirtingų valstybių narių šalys, valstybės narės koordinuoja savo pastangas ginčui išspręsti.

26 straipsnis

Įmonių ginčų sprendimas

1. Tais atvejais, kai kyla ginčas dėl galiojančių įpareigojimų pagal šią direktyvą tarp elektroninių ryšių tinklų ar paslaugų teikėjų valstybėje narėje arba tarp tokių įmonių ir kitų įmonių valstybėje narėje, kurios naudojasi įpareigojimais dėl prieigos arba sujungimu, arba tarp elektroninių ryšių tinklų ar paslaugų teikėjų ir susijusių priemonių teikėjų valstybėje narėje, atitinkama nacionalinė reguliavimo institucija bet kurios ginčo šalies prašymu ir nedarant poveikio 2 daliai priima sprendimą, įpareigojantį išspręsti ginčą per kuo trumpesnį laiką remiantis aiškia ir veiksminga procedūra, bet kuriuo atveju per keturis mėnesius, išskyrus išimtinių aplinkybių atvejus. Atitinkama valstybė narė reikalauja, kad visos šalys visapusiškai bendradarbiautų su nacionaline reguliavimo institucija.

2. Valstybės narės gali numatyti, kad nacionalinės reguliavimo institucijos atsisakytų spręsti ginčą, kai yra kiti mechanizmai, įskaitant tarpininkavimą, kurie geriau ir laiku prisidėtų prie ginčo išsprendimo laikantis 3 straipsnyje nustatytų tikslų. Apie tai jos nedelsdamos praneša ginčo šalims. Jei per keturis mėnesius ginčas neišsprendžiamas ir nukentėjusioji šalis jo neperduoda teismui, nacionalinė reguliavimo institucija bet kurios šalies prašymu priima sprendimą, įpareigojantį ginčą išspręsti per kuo trumpesnį laiką, bet kuriuo atveju per keturis mėnesius.

3. Spręsdama ginčą nacionalinė reguliavimo institucija priima sprendimus, kuriais siekiama 3 straipsnyje išdėstytų tikslų. Visi įpareigojimai, kuriuos nacionalinė reguliavimo institucija nustato įmonei spręsdama ginčą, turi atitikti šią direktyvą.

4. Nacionalinės reguliavimo institucijos sprendimas skelbiamas viešai atsižvelgiant į komercinio konfidencialumo reikalavimus. Nacionalinė reguliavimo institucija pateikia susijusioms šalims išsamius sprendimo motyvus.

5. Šio straipsnio 1, 3 ir 4 dalyse nurodyta procedūra nekliudo bet kuriai šaliai pareikšti ieškinį teisme.

27 straipsnis

Tarpvalstybinių ginčų sprendimas

1. Jei tarp įmonių skirtingose valstybėse narėse kyla ginčas dėl šios direktyvos, taikomos šio straipsnio 2, 3 ir 4 dalys. Tos nuostatos netaikomos ginčams, susijusiems su radijo spektro koordinavimu, kuriam taikomas 28 straipsnis.

2. Bet kuri šalis ginčo nagrinėjimą gali perduoti spręsti atitinkamai nacionalinei reguliavimo institucijai ar institucijoms. Jei ginčas turi įtakos valstybių narių tarpusavio prekybai, kompetentinga nacionalinė reguliavimo institucija arba institucijos apie ginčą turi pranešti BEREC, kad ginčas būtų išspręstas darniai laikantis 3 straipsnyje išdėstytų tikslų.

3. Jei pateikiamas toks pranešimas, per kuo trumpesnį laiką, ir bet kuriuo atveju per keturis mėnesius, išskyrus išimtinių aplinkybių atvejus, BEREC pareiškia nuomonę, ragindama atitinkamą (-as) nacionalinės (-es) reguliavimo instituciją ar institucijas imtis konkrečių veiksmų siekiant išspręsti ginčą arba nesiimti veiksmų.

4. Atitinkama nacionalinė reguliavimo institucija ar institucijos, prieš imdamosi veiksmų ginčui išspręsti, laukia, kol BEREC priims nuomonę. Išimtinėmis aplinkybėmis, kai reikia skubiai veikti, kad būtų galima išsaugoti konkurenciją ir apsaugoti galutinių naudotojų interesus, bet kuri kompetentinga nacionalinė reguliavimo institucija gali šalių prašymu arba savo iniciatyva priimti laikinąsias priemones.

5. Bet kokie sprendžiant ginčą nacionalinės reguliavimo institucijos įmonei nustatyti įpareigojimai turi atitikti šią direktyvą, juos nustatant turi būti kuo labiau atsižvelgiama į BEREC priimtą nuomonę ir jie turi būti priimti per vieną mėnesį nuo tokios nuomonės pateikimo.

6. 2 dalyje nurodyta procedūra netrukdo bet kuriai šaliai pareikšti ieškinį teisme.

28 straipsnis

Radijo spektro koordinavimas tarp valstybių narių

1. Valstybės narės ir jų kompetentingos institucijos užtikrina, kad radijo spektro naudojimas jų teritorijoje būtų organizuojamas taip, kad nė vienai kitai valstybei narei nebūtų užkirstas kelias leisti savo teritorijoje naudoti suderintą radijo spektrą pagal Sąjungos teisę, ypač dėl tarpvalstybinių žalingųjų trukdžių, atsirandančių tarp valstybių narių.

Valstybės narės imasi visų šiam tikslui pasiekti būtinų priemonių, nedarant poveikio įsipareigojimams pagal tarptautinę teisę ir pagal atitinkamus tarptautinius susitarimus, kaip antai ITU radijo ryšio reglamentus ir ITU radijo ryšio regioninius susitarimus.

2. Tarpvalstybiniu mastu koordinuodamos radijo spektro naudojimą, valstybės narės bendradarbiauja tarpusavyje ir, kai tikslinga, per RSPG, siekdamos:

a) užtikrinti, kad būtų laikomasi 1 dalies reikalavimų,

b) išspręsti su tarpvalstybiniu koordinavimu arba tarpvalstybiniais žalingaisiais trukdžiais, atsirandančiais tarp valstybių narių ir su trečiosiomis valstybėmis ir neleidžiančiais valstybėms narėms savo teritorijoje naudoti suderinto radijo spektro, susijusias problemas arba ginčus.

3. Siekdama užtikrinti, kad būtų laikomasi 1 dalies reikalavimų, paveiktoji valstybė narė, gali paprašyti RSPG pasinaudoti savo, kaip tarpininkės, įgaliojimais siekiant išspręsti su tarpvalstybiniu koordinavimu arba tarpvalstybiniais žalingaisiais trukdžiais susijusias problemas arba ginčus. Kai tinkama, RSPG gali pareikšti nuomonę pasiūlydama suderintą tokios problemos arba ginčo sprendimą.

4. Kai 2 ar 3 dalyje nurodytais veiksmais problema arba ginčas neišsprendžiami, bet kuriai paveiktajai valstybei narei paprašius, Komisija gali, kuo labiau atsižvelgdama į visas RSPG nuomones, kuriose rekomenduojamas suderintas sprendimas pagal 3 dalį, įgyvendinimo aktais priimti sprendimus, skirtus valstybėms narėms, kurioms aktuali nepašalintų žalingųjų trukdžių problema, kuriais siekiama panaikinti tarpvalstybinius žalinguosius trukdžius tarp dviejų ar daugiau valstybių narių, neleidžiančius joms savo teritorijoje naudoti suderinto radijo spektro.

Tie įgyvendinimo aktai priimami laikantis 118 straipsnio 4 dalyje nurodytos nagrinėjimo procedūros.

5. Bet kurios paveiktosios valstybės narės prašymu Sąjunga jai teikia teisinę, politinę ir techninę paramą, kad radijo spektro derinimo klausimai su Sąjungos kaimyninėmis šalimis, įskaitant šalis kandidates ir stojančiąsias šalis, būtų sprendžiami tokiu būdu, kad atitinkamos valstybės narės galėtų laikytis savo įsipareigojimų pagal Sąjungos teisę. Teikdama tokią paramą Sąjunga skatina įgyvendinti Sąjungos politiką.

III ANTRAŠTINĖ DALIS
ĮGYVENDINIMAS

29 straipsnis

Sankcijos

1. Valstybės narės nustato taisykles dėl sankcijų, įskaitant, kai būtina, baudas ir nebaudžiamojo pobūdžio iš anksto nustatytas ar periodines sankcijas, taikomų už nacionalinių nuostatų, priimtų remiantis šia direktyva, arba už bet kokio Komisijos, nacionalinės reguliavimo arba kitos kompetentingos institucijos pagal šią direktyvą priimto sprendimo pažeidimus, ir imasi visų būtinų priemonių jų įgyvendinimui užtikrinti. Nacionalinės reguliavimo ir kitos kompetentingos institucijos turi teisę skirti tokias sankcijas per nacionalinėje teisėje nustatytą terminą. Numatytos sankcijos turi būti tinkamos, veiksmingos, proporcingos ir atgrasomos.

2. Valstybės narės numato sankcijas taikydamos 22 straipsnio 3 dalyje nurodytą procedūrą tik tais atvejais, kai įmonė ar valdžios institucija sąmoningai arba dėl didelio aplaidumo pateikia klaidinančią, neteisingą ar neišsamią informaciją.

Nustatant įmonei ar valdžios institucijai už sąmoningą ar itin aplaidų klaidinančios, neteisingos ar neišsamios informacijos pateikimą skiriamų baudų ar periodinių sankcijų dydį taikant 22 straipsnio 3 dalyje nurodytą procedūrą, turi būti atsižvelgta, *inter alia*, į tai, ar įmonės ar valdžios institucijos veiksmai turėjo neigiamos įtakos konkurencijai, visų pirma ar, priešingai nei nurodyta iš pradžių pateiktoje ar atnaujintoje informacijoje, įmonė ar valdžios institucija įdiegė, išplėtė arba atnaujino tinklą, arba neįdiegė tinklo ir nepateikė to plano pakeitimo objektyvaus pagrindimo.

30 straipsnis

Bendrojo leidimo ar radijo spektro ir numeracijos išteklių naudojimo teisių sąlygų laikymasis ir specifinių įpareigojimų laikymasis

1. Valstybės narės užtikrina, kad jų atitinkamos kompetentingos institucijos stebėtų ir prižiūrėtų, kaip laikomasi bendrojo leidimo arba radijo spektro ir numeracijos išteklių naudojimo teisių sąlygų, 13 straipsnio 2 dalyje nurodytų specifinių įpareigojimų ir įpareigojimo radijo spektrą naudoti efektyviai ir veiksmingai pagal 4 straipsnį, 45 straipsnio 1 dalį ir 47 straipsnį.

Kompetentingos institucijos turi įgaliojimą reikalauti, kad įmonės, kurioms taikomas bendrasis leidimas arba kurios naudojasi radijo spektro ar numeracijos išteklių naudojimo teisėmis, pagal 21 straipsnį pateiktų visą informaciją, būtiną patikrinti, kaip laikomasi bendrojo leidimo ar radijo spektro ir numeracijos išteklių naudojimo teisių sąlygų arba 13 straipsnio 2 dalyje arba 47 straipsnyje nurodytų specifinių įpareigojimų.

2. Jeigu kompetentinga institucija nustato, kad įmonė nesilaiko vienos ar daugiau bendrojo leidimo ar radijo spektro ir numeracijos išteklių naudojimo teisių sąlygų ar 13 straipsnio 2 dalyje nurodytų specifinių įpareigojimų, ji apie tai praneša įmonei ir suteikia galimybę per pagrįstą laiką pareikšti savo nuomonę.

3. Kompetentinga institucija turi įgaliojimą reikalauti, kad 2 dalyje nurodytas pažeidimas būtų nutrauktas nedelsiant arba per pagrįstą laiką, ir imasi atitinkamų proporcingų priemonių atitikčiai užtikrinti.

Valstybės narės kompetentingoms institucijoms suteikia įgaliojimus atitinkamais atvejais:

a) prireikus skirti atgrasomas finansines baudas, kurios gali apimti periodines baudas, taikomas atgaline data, ir

b) nurodyti nutraukti arba atidėti paslaugų arba į paslaugų paketą įeinančių paslaugų teikimą, nes, jei šios paslaugos ir toliau būtų teikiamos, būtų daroma didelė žala konkurencijai, iki tol, kol bus patenkinami prieigos įpareigojimai, nustatyti atlikus rinkos tyrimą laikantis 67 straipsnio.

Kompetentingos institucijos nedelsdamos pateikia priemones ir priežastis, kuriomis jos grindžiamos, atitinkamai įmonei, ir nustato pagrįstą laikotarpį įmonei tas priemones įgyvendinti.

4. Nepaisant šio straipsnio 2 ir 3 dalių, valstybės narės suteikia įgaliojimus kompetentingai institucijai prireikus skirti finansines baudas įmonėms už tai, kad jos per pagrįstą laikotarpį, kurį nustatė kompetentinga institucija, nepateikė informacijos pagal 21 straipsnio 1 dalies pirmos pastraipos a arba b punkte ir 69 straipsnyje nustatytas pareigas.

5. Sunkaus 13 straipsnio 2 dalyje arba 47 straipsnio 1 arba 2 dalyse nurodytų bendrojo leidimo arba radijo spektro ir numeracijos išteklių naudojimo teisių sąlygų arba specifinių įpareigojimų pažeidimo arba pasikartojančių pažeidimų atvejais, kai šio straipsnio 3 dalyje nurodytos priemonės, kuriomis siekiama užtikrinti, kad būtų laikomasi reikalavimų, neduoda rezultatų, valstybės narės suteikia kompetentingoms institucijoms įgaliojimus neleisti įmonei toliau teikti elektroninių ryšių tinklų ar paslaugų arba sustabdyti ar panaikinti tas naudojimo teises. Valstybės narės suteikia įgaliojimus kompetentingai institucijai skirti veiksmingas, proporcingas ir atgrasomas sankcijas. Tokios sankcijos gali būti taikomos pažeidimų laikotarpiu net ir tais atvejais, jei vėliau padėtis buvo ištaisyta.

6. Nepaisant šio straipsnio 2, 3 ir 5 dalių, kompetentinga institucija gali imtis skubių laikinųjų priemonių padėčiai ištaisyti dar nepriėmusi galutinio sprendimo, kai turi įrodymų apie 13 straipsnio 2 dalyje arba 47 straipsnio 1 arba 2 dalyse nurodytų bendrojo leidimo arba radijo spektro ir numeracijos išteklių naudojimo teisių sąlygų arba specifinių įpareigojimų pažeidimus, kurie kelia tiesioginį ir rimtą pavojų visuomenės saugai ir saugumui ar visuomenės sveikatai arba sudarančius didelių ekonominių ar eksploatavimo problemų kitiems elektroninių ryšių tinklų ar paslaugų teikėjams ar naudotojams ar kitiems radijo spektro naudotojams. Kompetentinga institucija atitinkamai įmonei suteikia deramą galimybę pareikšti savo nuomonę ir pasiūlyti priemones padėčiai ištaisyti. Prireikus kompetentinga institucija gali patvirtinti laikinąsias priemones, kurios galioja ne ilgiau kaip tris mėnesius, tačiau kurios tais atvejais, kai vykdymo procedūros dar nėra užbaigtos, gali būti pratęstos dar ne ilgesniam nei trijų mėnesių laikotarpiui.

7. Įmonės turi teisę pateikti skundus dėl priemonių, taikomų pagal šį straipsnį, 31 straipsnyje nurodyta tvarka.

31 straipsnis

Teisė pateikti skundą

1. Valstybės narės užtikrina, kad nacionaliniu lygiu veiktų veiksmingi mechanizmai, pagal kuriuos bet kuris naudotojas ar įmonė, teikianti elektroninių ryšių tinklus arba paslaugas arba susijusias priemones, kuriems turi įtakos kompetentingos institucijos sprendimas, turėtų teisę skundus nagrinėjančiai institucijai, kuri yra nepriklausoma nuo suinteresuotų šalių ir kuriai atliekant užduotis jai nebūtų daromas išorės poveikis ar politinis spaudimas, dėl kurio būtų pakenkta institucijos sprendimų nepriklausomumui, paduoti skundą dėl to sprendimo. Ši institucija, kuri gali būti teismas, turi turėti atitinkamą kompetenciją, kad galėtų veiksmingai vykdyti savo funkcijas. Valstybės narės užtikrina, kad būtų tinkamai atsižvelgiama į bylos esmę.

   Kol nagrinėjamas skundas, galioja kompetentingos institucijos sprendimas, išskyrus tuos atvejus, kai pagal nacionalinę teisę nustatomos laikinosios priemonės.

2. Kai šio straipsnio 1 dalyje nurodyta skundus nagrinėjanti institucija nėra teismo institucija, ji visuomet pagrindžia savo sprendimą raštu. Be to, tokiu atveju jos sprendimą peržiūri teismas SESV 267 straipsnio prasme.

   Valstybės narės užtikrina, kad apskundimo mechanizmas būtų veiksmingas.

3. Valstybės narės renka informaciją apie skundų bendrą dalyką, skundų nagrinėjimo prašymų skaičių, apskundimo procedūrų trukmę ir priimtų sprendimų nustatyti laikinąsias priemones skaičių. Valstybės narės tokią informaciją, taip pat sprendimus arba teismo sprendimus teikia Komisijai ir BEREC joms pateikus motyvuotą prašymą.

IV ANTRAŠTINĖ DALIS
VIDAUS RINKOS PROCEDŪROS

I SKYRIUS

32 straipsnis

Elektroninių ryšių vidaus rinkos stiprinimas

1. Atlikdamos savo užduotis pagal šią direktyvą, nacionalinės reguliavimo institucijos kuo labiau atsižvelgia į 3 straipsnyje nustatytus tikslus.

2. Nacionalinės reguliavimo institucijos prisideda prie vidaus rinkos plėtros skaidriai dirbdamos vienos su kitomis ir su Komisija bei BEREC, siekdamos užtikrinti, kad visose valstybėse narėse ši direktyva būtų taikoma nuosekliai. Dėl to jos pirmiausia bendradarbiauja su Komisija ir BEREC, kad nustatytų, kokie veiksmai ir kokios priemonės padėčiai ištaisyti geriausiai tinka konkrečių situacijų rinkoje rūšims.

3. Išskyrus atvejus, kai pagal 34 straipsnį priimtose rekomendacijose arba gairėse numatyta kitaip, pasibaigus viešoms konsultacijoms pagal 23 straipsnį, jei jų reikia, kai nacionalinė reguliavimo institucija ketina imtis priemonių:

a) kurioms taikomi 61, 64, 67, 68 arba 83 straipsniai, ir

b) kurios daro poveikį valstybių narių tarpusavio prekybai,

ji paskelbia priemonės projektą ir ją pateikia Komisijai, BEREC ir nacionalinėms reguliavimo institucijoms kitose valstybėse narėse, tuo pačiu metu pagal 20 straipsnio 3 dalį nurodydama priemonės motyvus. Nacionalinės reguliavimo institucijos, BEREC ir Komisija pastabas dėl to priemonės projekto gali pateikti per vieną mėnesį. Vieno mėnesio termino pratęsti negalima.

4. Priemonės projektas, nurodytas šio straipsnio 3 dalyje, negali būti priimtas dar du mėnesius, jei ta priemonė siekiama:

a) apibrėžti atitinkamą rinką, kuri skiriasi nuo rinkų, apibrėžtų 64 straipsnio 1 dalyje nurodytoje rekomendacijoje, arba

b) pagal 67 straipsnio 3 arba 4 dalį pripažinti įmonę, atskirai ar kartu su kitomis įmonėmis, turinčia didelę įtaką rinkoje,

ir kai ji galėtų daryti poveikį valstybių narių tarpusavio prekybai, o Komisija yra nacionalinei reguliavimo institucijai nurodžiusi, kad priemonės projektas sudarys kliūtį vidaus rinkoje, arba jei Komisija turi rimtų abejonių dėl planuojamos priemonės suderinamumo su Sąjungos teise, ypač su 3 straipsnyje nurodytais tikslais. Tas dviejų mėnesių terminas negali būti pratęstas. Tokiu atveju Komisija informuoja BEREC ir nacionalines reguliavimo institucijas apie savo kritines pastabas bei tuo pačiu metu jas paskelbia viešai.

5. BEREC paskelbia nuomonę dėl 4 dalyje nurodytų Komisijos kritinių pastabų, kurioje nurodo, ar, jos manymu, reikėtų palikti galioti, iš dalies pakeisti arba atsiimti priemonės projektą, ir, kai tikslinga, pateikia konkrečių pasiūlymų, kaip tai padaryti.

6. Per 4 dalyje nurodytą dviejų mėnesių laikotarpį Komisija gali:

a) priimti sprendimą, kuriuo reikalaujama, kad atitinkama nacionalinė reguliavimo institucija atsiimtų priemonės projektą, arba

b) priimti sprendimą atsiimti savo kritines pastabas, nurodytas 4 dalyje.

Prieš priimdama sprendimą Komisija kuo labiau atsižvelgia į BEREC nuomonę.

Kartu su sprendimais, nurodytais pirmos pastraipos a punkte, pateikiama išsami ir objektyvi analizė, kodėl Komisija mano, kad priemonės projektas neturėtų būti patvirtintas kartu su konkrečiais pasiūlymais, kai jis turėtų būti iš dalies pakeistas.

7. Per šešis mėnesius po to, kai pagal šio straipsnio 6 dalies pirmos pastraipos a punktą Komisija priėmė sprendimą, kuriuo reikalaujama, kad nacionalinė reguliavimo institucija atsiimtų priemonės projektą, nacionalinė reguliavimo institucija priemonės projektą iš dalies pakeičia arba atsiima. Jeigu priemonės projektas iš dalies keičiamas, nacionalinė reguliavimo institucija pagal 23 straipsnį surengia viešas konsultacijas ir pagal šio straipsnio 3 dalį vėl perduoda Komisijai iš dalies pakeistą priemonės projektą.

8. Atitinkama nacionalinė reguliavimo institucija kuo labiau atsižvelgia į kitų nacionalinių reguliavimo institucijų, BEREC ir Komisijos pastabas ir, išskyrus atvejus, kai taikoma 4 dalis ir 6 dalies a punktas, gali priimti priemonės projektą, o tai padariusi pateikia jį Komisijai.

9. Nacionalinė reguliavimo institucija Komisijai ir BEREC pateikia visas patvirtintas galutines priemones, kurioms taikomi 3 dalies a ir b punktai.

10. Išimtinėmis aplinkybėmis, kai nacionalinė reguliavimo institucija mano, kad nukrypstant nuo 3 ir 4 dalyse numatytų procedūrų reikia skubiai veikti, kad būtų galima išsaugoti konkurenciją ir apsaugoti naudotojų interesus, ji gali nedelsdama imtis proporcingų ir laikinųjų priemonių. Tokias priemones ji nedelsdama pateikia Komisijai, kitoms nacionalinėms reguliavimo institucijoms ir BEREC, kartu išsamiai nurodydama priežastis. Nacionalinė reguliavimo institucija priima sprendimą tokias priemones taikyti nuolat ar pratęsti jų galiojimo laikotarpį pagal 3 ir 4 dalis.

11. Nacionalinė reguliavimo institucija gali bet kuriuo metu atsiimti savo priemonės projektą.

33 straipsnis

Taisomųjų priemonių nuoseklaus taikymo tvarka

1. Jeigu pagal planuojamą priemonę, kuriai taikoma 32 straipsnio 3 dalis, taikant 61 arba 67 straipsnį kartu su 69–76 straipsniais ir 83 straipsniu, siekiama nustatyti, iš dalies pakeisti arba panaikinti įpareigojimą įmonei, Komisija per 32 straipsnio 3 dalyje nurodytą vieno mėnesio laikotarpį praneša atitinkamai nacionalinei reguliavimo institucijai ir BEREC priežastis, kodėl ji mano, kad priemonės projektu bus sukuriamos kliūtys vidaus rinkoje, arba kad ji turi rimtų abejonių dėl to, ar ši priemonė suderinama su Sąjungos teise. Tokiu atveju priemonės projekto negalima priimti dar tris mėnesius nuo Komisijos pranešimo.

   Jeigu tokio pranešimo negauta, atitinkama nacionalinė reguliavimo institucija gali priimti priemonės projektą, kuo labiau atsižvelgdama į visas Komisijos, BEREC arba kitų nacionalinių reguliavimo institucijų pateiktas pastabas.

2. Per šio straipsnio 1 dalyje nurodytą trijų mėnesių laikotarpį Komisija, BEREC ir atitinkama nacionalinė reguliavimo institucija glaudžiai bendradarbiauja siekdamos nustatyti tinkamiausią ir veiksmingiausią priemonę, atsižvelgdamos į 3 straipsnyje nustatytus tikslus, kartu tinkamai atsižvelgdamos į rinkos dalyvių nuomonę ir į poreikį užtikrinti nuoseklios reguliavimo praktikos plėtrą.

3. Per pirmąsias šešias savaites nuo 1 dalyje nurodyto trijų mėnesių laikotarpio pradžios BEREC priima nuomonę dėl 1 dalyje nurodyto Komisijos pranešimo, kurioje nurodo, ar, jos manymu, reikėtų iš dalies pakeisti arba atsiimti priemonės projektą, ir, kai tikslinga, tuo tikslu pateikia konkrečių pasiūlymų. Ta nuomonė turi būti motyvuota ir skelbiama viešai.

4. Jei savo nuomonėje BEREC sutinka su Komisijos pateiktomis rimtomis abejonėmis, ji glaudžiai bendradarbiauja su atitinkama nacionaline reguliavimo institucija, kad būtų nustatyta pati tinkamiausia ir veiksmingiausia priemonė. Prieš pasibaigiant 1 dalyje nurodytam trijų mėnesių laikotarpiui nacionalinė reguliavimo institucija gali:

   a) kuo labiau atsižvelgdama į 1 dalyje nurodytą Komisijos pranešimą ir BEREC nuomonę, iš dalies pakeisti arba atsiimti priemonės projektą; arba

   b) nekeisti savo priemonės projekto.

5. Komisija, kuo labiau atsižvelgdama į BEREC nuomonę, jei tokios būta, per vieną mėnesį nuo 1 dalyje nurodyto trijų mėnesių laikotarpio pabaigos gali:

   a) priimti rekomendaciją, pagal kurią būtų reikalaujama, kad atitinkama nacionalinė reguliavimo institucija iš dalies pakeistų arba atsiimtų priemonės projektą, pateikdama tuo tikslu konkrečių pasiūlymų, ir nurodydama savo rekomendacijos priežastis, visų pirma tais atvejais, jei BEREC nesutinka su Komisijos pateiktomis rimtomis abejonėmis;

   b) priimti sprendimą atsiimti savo kritines pastabas, nurodytas pagal 1 dalį; arba

c) priemonių projektų, kuriems taikoma 61 straipsnio 3 dalies antra pastraipa arba 76 straipsnio 2 dalis, atžvilgiu priimti sprendimą, kuriuo atitinkama nacionalinė reguliavimo institucija būtų įpareigota atsiimti priemonės projektą, jeigu BEREC sutinka su rimtu Komisijos susirūpinimu, kartu pateikdama išsamią ir objektyvią analizę, kodėl Komisija mano, kad priemonės projektas neturėtų būti priimtas, ir konkrečių pasiūlymų, kaip priemonės projektas turėtų būti iš dalies pakeistas, *mutatis mutandis* taikydama 32 straipsnio 7 dalyje nurodytą procedūrą.

6. Per vieną mėnesį nuo Komisijos rekomendacijos priėmimo pagal 5 dalies a punktą arba po jos kritinių pastabų atsiėmimo pagal 5 dalies b punktą atitinkama nacionalinė reguliavimo institucija pateikia Komisijai ir BEREC priimtą galutinę priemonę.

Tas laikotarpis gali būti pratęstas, kad nacionalinė reguliavimo institucija, vadovaudamasi 23 straipsnyje nurodyta procedūra, galėtų surengti viešas konsultacijas.

7. Jeigu nacionalinė reguliavimo institucija, remdamasi pagal 5 dalies a punktą priimta rekomendacija, nusprendžia iš dalies nekeisti priemonės projekto arba jo neatsiimti, ji nurodo priežastis.

8. Nacionalinė reguliavimo institucija gali panaikinti priemonės projektą bet kuriuo procedūros etapu.

34 straipsnis

Įgyvendinimo nuostatos

Surengusi viešas konsultacijas bei konsultacijas su nacionalinėmis reguliavimo institucijomis ir kuo labiau atsižvelgdama į BEREC nuomonę, Komisija gali priimti su 32 straipsniu susijusias rekomendacijas arba gaires, kuriomis nustatoma pagal 32 straipsnio 3 dalį reikalaujamų pranešimų forma, turinys ir pateiktinos informacijos išsamumas, aplinkybės, kuriomis pranešimo nebūtina pateikti, ir terminų apskaičiavimas.

II SKYRIUS

SUDERINTAS RADIJO SPEKTRO SKYRIMAS

35 straipsnis

Tarpusavio peržiūra

1. Jei nacionalinė reguliavimo arba kita kompetentinga institucija ketina pradėti atrankos procedūrą pagal 55 straipsnio 2 dalį, susijusią su suderintu radijo spektru, kuriam techninėmis įgyvendinimo priemonėmis vadovaujantis Sprendimu Nr. 676/2002/EB buvo nustatytos suderintos sąlygos, kad jį būtų galima naudoti belaidžio plačiajuosčio ryšio tinklams ir paslaugoms, pagal 23 straipsnį ji apie priemonės projektą, kuris patenka į lyginamosios arba konkurencinės atrankos procedūros pagal 55 straipsnio 2 dalį taikymo sritį, informuoja RSPG ir nurodo, ar ir kada ji turi prašyti RSPG sušaukti tarpusavio peržiūros forumą.

Gavusi tokį prašymą RSPG surengia tarpusavio peržiūros forumą, siekiant apsvarstyti perduotus priemonių projektus ir pasikeisti nuomonėmis dėl jų, ir palengvina keitimąsi patirtimi ir geriausia praktika dėl tų priemonių projektų.

Tarpusavio peržiūros forumą sudaro RSPG nariai, jį organizuoja ir jam pirmininkauja RSPG atstovas.

2. Ne vėliau kaip pagal 23 straipsnį surengtų viešų konsultacijų metu RSPG gali išimties tvarka imtis iniciatyvos sušaukti tarpusavio peržiūros forumą laikantis jo rengimo darbo tvarkos taisyklių siekiant pasikeisti patirtimi ir geriausia praktika dėl priemonių projektų, susijusių su atrankos procedūra, jei ji mano, kad priemonės projektas iš esmės pakenktų nacionalinės reguliavimo ar kitos kompetentingos institucijos gebėjimui pasiekti 3, 45, 46 ir 47 straipsniuose nustatytus tikslus.

3. RSPG iš anksto nustato ir viešai paskelbia objektyvius kriterijus, taikomus neeiliniam tarpusavio peržiūros forumo sušaukimui.

4. Tarpusavio peržiūros forumo metu nacionalinė reguliavimo institucija arba kita kompetentinga institucija paaiškina, kaip priemonės projektu:

   a) skatinama vidaus rinkos plėtra, tarpvalstybinis paslaugų teikimas bei konkurencija ir užtikrinama kuo didesnė nauda vartotojams, ir apskritai siekiama šios direktyvos 3, 45, 46 ir 47 straipsniuose, taip pat sprendimuose Nr. 676/2002/EB ir Nr. 243/2012/ES nustatytų tikslų;

   b) užtikrinamas veiksmingas ir ekonomiškas radijo spektro naudojimas ir

c) diegiant nuo radijo spektro priklausančioms elektroninių ryšių paslaugoms teikti skirtus tinklus užtikrinamos stabilios ir nuspėjamos investavimo sąlygos esamiems ir būsimiems radijo spektro naudotojams.

5. Tarpusavio peržiūros forume gali savanoriškai dalyvauti kitų kompetentingų institucijų ir BEREC ekspertai.

6. Tarpusavio peržiūros forumas sušaukiamas tik vieną kartą bendro nacionalinio parengiamojo ir konsultacijų proceso, susijusio su bendra atrankos procedūra, taikoma vienai ar kelioms radijo spektro juostoms, metu, nebent nacionalinė reguliavimo arba kita kompetentinga institucija paprašytų, kad toks forumas būtų sušauktas pakartotinai.

7. Nacionalinės reguliavimo ar kitos kompetentingos institucijos, kuri paprašė sušaukti posėdį, prašymu RSPG gali priimti ataskaitą, kaip priemonės projektu siekiama 4 dalyje nustatytų tikslų, kurioje atsispindėtų nuomonės, kuriomis buvo pasikeista tarpusavio peržiūros forume.

8. RSPG kiekvienų metų vasario mėn. skelbia ataskaitą dėl pagal 1 ir 2 dalis svarstytų priemonių projektų. Ataskaitoje pateikiama nustatyta patirtis ir geriausia praktika.

9. Po tarpusavio peržiūros forumo, nacionalinės reguliavimo ar kitos kompetentingos institucijos, kuri paprašė sušaukti posėdį, prašymu RSPG gali priimti nuomonę dėl priemonės projekto.

36 straipsnis

Suderintas radijo spektro skyrimas

Jei radijo spektro naudojimas buvo suderintas, buvo susitarta dėl prieigos sąlygų ir procedūrų, o įmonės, kurioms turi būti paskirtas radijo spektras, buvo atrinktos pagal tarptautinius susitarimus ir Sąjungos taisykles, valstybės narės tokio radijo spektro naudojimo teisę suteikia pagal tuos sutarimus ir taisykles. Jei visos su atitinkamo radijo spektro naudojimu siejamos nacionalinės sąlygos yra įvykdytos taikant bendro leidimo išdavimo procesą, valstybės narės nenustato jokių kitų sąlygų, papildomų kriterijų ar procedūrų, kurios apribotų, pakeistų ar uždelstų tokio radijo spektro bendro skyrimo teisingą įgyvendinimą.

37 straipsnis

Bendras leidimų, kuriais suteikiamos individualios radijo spektro naudojimo teisės, išdavimo procesas

Dvi arba kelios valstybės narės, atsižvelgdamos į rinkos dalyvių pareikštą susidomėjimą, gali bendradarbiauti viena su kita ir su RSPG, bendrai nustatydamos bendrus leidimų išdavimo proceso aspektus ir, kai tikslinga, taip pat bendrai vykdydamos atrankos procesą, pagal kurį suteikiamos individualios radijo spektro naudojimo teisės.

Rengdamos bendrą leidimų išdavimo procedūrą valstybės narės gali atsižvelgti į šiuos kriterijus:

a) individualias nacionalines leidimų išdavimo procedūras pradeda ir įgyvendina kompetentingos institucijos pagal bendrai sutartą tvarkaraštį;

b) ją taikant, kai tinkama, numatomos bendros individualių radijo spektro naudojimo teisių atrankos ir suteikimo atitinkamose valstybėse narėse sąlygos ir procedūros;

c) ją taikant, kai tinkama, numatomos bendros arba panašios su individualiomis radijo spektro naudojimo teisėmis siejamos sąlygos atitinkamose valstybėse narėse, kuriomis suteikiama galimybė, *inter alia*, skirti naudotojams panašius radijo spektro blokus;

d) ji yra atvira kitoms valstybėms narėms iki kol bus baigta vykdyti bendra leidimų išdavimo procedūra.

Kai, nepaisant rinkos dalyvių pareikšto susidomėjimo, valstybės narės nesiima bendrų veiksmų, jos tuos rinkos dalyvius informuoja apie savo sprendimą pagrindžiančias priežastis.

III SKYRIUS
SUDERINIMO PROCEDŪROS

38 straipsnis

Suderinimo procedūros

1. Jei Komisija nustato, kad nacionalinės reguliavimo arba kitos kompetentingos institucijos skirtingai įgyvendina šioje direktyvoje nurodytas reguliavimo užduotis ir dėl to galėtų kilti kliūčių vidaus rinkai, Komisija, kuo labiau atsižvelgdama į BEREC arba, kai aktualu, į RSPG nuomonę, gali priimti rekomendacijas arba taikant šio straipsnio 3 dalį priimti sprendimus įgyvendinimo aktais, kad užtikrintų suderintą šios direktyvos taikymą tam, kad būtų įgyvendinami 3 straipsnyje nustatyti tikslai.

2. Valstybės narės užtikrina, kad atlikdamos užduotis nacionalinės reguliavimo ir kitos kompetentingos institucijos kuo labiau atsižvelgtų į 1 dalyje nurodytas rekomendacijas. Jei nacionalinė reguliavimo arba kita kompetentinga institucija nusprendžia rekomendacijos nesilaikyti, ji apie tai praneša Komisijai pagrįsdama savo poziciją.

3. Pagal 1 dalį priimti sprendimai apima tik suderinto arba koordinuoto metodo, kuris taikomas sprendžiant toliau išvardytus klausimus, nustatymą:

a) tais atvejais, kai nacionalinės reguliavimo institucijos, taikydamos 64 ir 67 straipsnius bei reguliuodamos elektroninių ryšių rinkas, nenuosekliai įgyvendina bendruosius reguliavimo metodus, ir todėl kyla kliūčių vidaus rinkai. Tokie sprendimai nėra susiję su nacionalinių reguliavimo institucijų specialiaisiais pranešimais pagal 32 straipsnį; tokiu atveju Komisija pateikia sprendimo projektą tik:

i) praėjus bent dvejiems metams po Komisijos rekomendacijos, skirtos tai pačiai problemai spręsti, priėmimo, ir

ii) kuo labiau atsižvelgdama į BEREC nuomonę dėl tokio sprendimo priėmimo būtinybės, kurią, Komisijos paprašyta, BEREC pateikia per 3 mėnesius;

b) numeracijos, įskaitant numerių intervalus, numerių ir identifikatorių perkėlimo, numerių ir adresų susiejimo sistemų ir prieigos prie skubios pagalbos tarnybų per bendrąjį Europos skubios pagalbos numerį „112“ klausimus.

4. Šio straipsnio 1 dalyje nurodyti įgyvendinimo aktai priimami vadovaujantis 118 straipsnio 4 dalyje nurodyta nagrinėjimo procedūra.

5. BEREC gali savo iniciatyva patarti Komisijai, ar priemonė turėtų būti priimta pagal 1 dalį.

6. Jei per vienerius metus nuo BEREC nuomonės priėmimo dienos Komisija nepriima rekomendacijos ar sprendimo, kuriame nurodoma, kad nacionalinės reguliavimo arba kitos kompetentingos institucijos skirtingai atlieka šioje direktyvoje nurodytas reguliavimo užduotis ir dėl to galėtų kilti kliūčių vidaus rinkai, ji apie nepriėmimo priežastis informuoja Europos Parlamentą ir Tarybą ir šias priežastis paskelbia viešai.

Jei Komisija priima rekomendaciją pagal 1 dalį, tačiau kliūtis vidaus rinkoje sukeliantis nevienodas įgyvendinimas ir toliau išlieka dar dvejus metus, pagal 3 dalį Komisija priima sprendimą, priimdama įgyvendinimo aktus laikantis 4 dalies.

Jei Komisija nepriima sprendimo per dar vienus metus nuo bet kokios pagal antrą pastraipą priimtos rekomendacijos, ji apie nepriėmimo priežastis informuoja Europos Parlamentą ir Tarybą ir tas priežastis paskelbia viešai.

39 straipsnis

Standartizacija

1. Komisija sudaro ir *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje* paskelbia neprivalomų standartų arba specifikacijų sąrašą, kurio pagrindu būtų skatinama suderintai teikti elektroninių ryšių tinklus, elektroninių ryšių paslaugas ir susijusias priemones bei susijusias paslaugas. Prireikus konsultuodamasi su komitetu, įsteigtu Direktyva (ES) 2015/1535, Komisija gali reikalauti, kad Europos standartizacijos organizacijos (Europos standartizacijos komitetas – CEN, Europos elektrotechnikos standartizacijos komitetas – *Cenelec* ir Europos telekomunikacijų standartų institutas – ETSI) parengtų standartus.

2. Valstybės narės skatina, kad teikiamoms paslaugoms, techninėms sąsajoms arba tinklų funkcijoms būtų taikomi 1 dalyje minėti standartai arba specifikacijos tokiu mastu, kokio būtinai reikia paslaugų sąveikai, tiesioginiam sujungimui užtikrinti, taip pat paslaugų teikėjo keitimui ir numerių ir identifikatorių perkeliamumui palengvinti ir naudotojams suteikti daugiau pasirinkimo laisvės.

   Nesant pagal 1 dalį paskelbtų standartų arba specifikacijų, valstybės narės skatina įgyvendinti Europos standartizacijos organizacijų priimtus standartus arba specifikacijas.

Jei tokių standartų arba specifikacijų nėra, valstybės narės skatina įgyvendinti Tarptautinės telekomunikacijų sąjungos (ITU), Europos pašto ir telekomunikacijų administracijų konferencijos (CEPT), Tarptautinės standartizacijos organizacijos (ISO) ir Tarptautinės elektrotechnikos komisijos (IEC) priimtus tarptautinius standartus ir rekomendacijas.

Jei tarptautiniai standartai yra, valstybės narės skatina, kad Europos standartizacijos organizacijos juos arba jų atitinkamas dalis imtų kaip pagrindą savo rengiamiems standartams, išskyrus atvejus, jei tokie tarptautiniai standartai ar jų atitinkamos dalys būtų neveiksmingos.

Jokiais 1 dalyje ar šioje dalyje nurodytais standartais ar specifikacijomis, kai įmanoma, neturi būti užkertamas kelias prieigai, kaip to gali būti reikalaujama pagal šią direktyvą.

3. Jei 1 dalyje minėti standartai arba specifikacijos nėra pakankamai įdiegti ir paslaugų sąveika vienoje ar daugiau valstybių narių negali būti užtikrinta, tokių standartų arba specifikacijų įgyvendinimas 4 dalyje nustatyta tvarka gali būti padarytas privalomas tokiu mastu, kokio būtinai reikia tokiai sąveikai užtikrinti ir naudotojams suteikti daugiau pasirinkimo laisvės.

4. Tais atvejais, kai Komisija ketina tam tikrų standartų arba specifikacijų įgyvendinimą padaryti privalomą, ji apie tai paskelbia pranešimą *Europos Sąjungos Oficialiajame leidinyje* ir paragina visas suinteresuotas šalis viešai pareikšti pastabas. Komisija priimdama įgyvendinimo aktus atitinkamų standartų įgyvendinimą padaro privalomą, o *Europos Sąjungos Oficialiajame leidinyje* skelbiamame standartų arba specifikacijų sąraše juos pavadina privalomaisiais standartais.

5. Kai Komisija mano, kad 1 dalyje minėti standartai arba specifikacijos nebeprisideda prie suderinto elektroninių ryšių paslaugų teikimo, nebetenkina vartotojų poreikių ar kliudo technologijų plėtotei, Komisija juos išbraukia iš 1 dalyje nurodyto standartų arba specifikacijų sąrašo.

6. Kai Komisija mano, kad 4 dalyje nurodyti standartai arba specifikacijos nebeprisideda prie suderinto elektroninių ryšių paslaugų teikimo, nebetenkina vartotojų poreikių ar kliudo technologijų plėtotei, Komisija, priimdama įgyvendinimo aktus, išbraukia iš 1 dalyje nurodyto standartų arba specifikacijų sąrašo tuos standartus arba specifikacijas.

7. Šio straipsnio 4 ir 6 dalyse nurodyti įgyvendinimo aktai priimami laikantis 118 straipsnio 4 dalyje nurodytos nagrinėjimo procedūros.

8. Šis straipsnis netaikomas jokiems esminiams reikalavimams, sąsajų specifikacijoms ir suderintiems standartams, kuriems taikoma Direktyva 2014/53/ES.

V ANTRAŠTINĖ DALIS
SAUGUMAS

40 straipsnis

Tinklų ir paslaugų saugumas

1. Valstybės narės užtikrina, kad viešųjų elektroninių ryšių tinklų ar viešai prieinamų elektroninių ryšių paslaugų teikėjai imtųsi tinkamų ir proporcingų techninių ir organizacinių priemonių teikiamų tinklų ir paslaugų saugumui kylančios rizikos tinkamam valdymui užtikrinti. Atsižvelgiant į naujausius technikos laimėjimus, tomis priemonėmis užtikrinamas kilusią riziką atitinkantis saugumo lygis. Visų pirma turi būti imamasi priemonių, įskaitant, kai tikslinga, šifravimą, siekiant užkirsti kelią su saugumu susijusiems incidentams arba sumažinti jų poveikį naudotojams ir kitiems tinklams ir paslaugoms.

   Europos Sąjungos tinklų ir informacijos apsaugos agentūra (toliau – ENISA) pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 526/2013[1] palengvina valstybių narių veiksmų koordinavimą siekiant išvengti skirtingų nacionalinių reikalavimų, kurie gali sukelti saugumo riziką ir kliūčių vidaus rinkai, taikymo.

[1] 2013 m. gegužės 21 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 526/2013 dėl Europos Sąjungos tinklų ir informacijos apsaugos agentūros (ENISA), kuriuo panaikinamas Reglamentas (EB) Nr. 460/2004 (OL L 165, 2013 6 18, p. 41).

2. Valstybės narės užtikrina, kad viešųjų elektroninių ryšių tinklų ar viešai prieinamų elektroninių ryšių paslaugų teikėjai nedelsiant praneštų kompetentingai institucijai apie saugumo incidentą, kuris turėjo didelės įtakos tinklų veikimui arba paslaugų teikimui.

Siekiant nustatyti su saugumu susijusio incidento poveikio mastą, atsižvelgiama, kai žinoma, visų pirma į šiuos parametrus:

a) naudotojų, kuriuos paveikė saugumo incidentas, skaičių;

b) saugumo incidento trukmę;

c) geografinę teritoriją, kurioje saugumo incidentas daro poveikį;

d) poveikio tinklo veikimui arba paslaugos teikimo mastą;

e) poveikio ekonominei ir visuomeninei veiklai mastą.

Prireikus atitinkama kompetentinga institucija informuoja kitų valstybių narių kompetentingas institucijas ir ENISA. Atitinkama kompetentinga institucija gali informuoti visuomenę arba reikalauti, kad tai padarytų paslaugų teikėjai, jei ji nustato, kad saugumo incidento atskleidimas atitinka visuomenės interesus.

Kartą per metus atitinkama kompetentinga institucija pateikia Komisijai ir ENISA apibendrintą pagal šią dalį gautų pranešimų ir įvykdytų veiksmų ataskaitą.

3. Valstybės narės užtikrina, kad esant konkrečiai ir didelei viešųjų elektroninių ryšių tinklų ar viešai prieinamų elektroninių ryšių paslaugų saugumo incidento rizikai tokių tinklų ar paslaugų teikėjai informuotų savo naudotojus, kuriems tokia grėsmė gali turėti poveikio, apie visas galimas apsaugos ar taisomąsias priemones, kurių gali imtis naudotojai. Kai tikslinga, paslaugų teikėjai apie pačią grėsmę taip pat informuoja savo naudotojus.

4. Šis straipsnis nedaro poveikio Reglamentui (ES) 2016/679 ir Direktyvai 2002/58/EB.

5. Komisija, kuo labiau atsižvelgdama į ENISA nuomonę, gali priimti įgyvendinimo aktus, kuriuose būtų išsamiai išdėstytos 1 dalyje nurodytos techninės ir organizacinės priemonės, taip pat aplinkybės, forma ir procedūros, taikomos pranešimo reikalavimams pagal 2 dalį. Jie kuo labiau grindžiami Europos ir tarptautiniais standartais ir netrukdo valstybėms narėms patvirtinti papildomus reikalavimus siekiant šio straipsnio 1 dalyje nustatytų tikslų.

   Tie įgyvendinimo aktai priimami laikantis 118 straipsnio 4 dalyje nurodytos nagrinėjimo procedūros.

41 straipsnis

Įgyvendinimas ir vykdymo užtikrinimas

1. Valstybės narės užtikrina, kad kompetentingos institucijos turėtų įgaliojimus duoti privalomus nurodymus, įskaitant ir tuos, kurie susiję su priemonėmis, kurių turi būti imtasi siekiant ištaisyti saugumo incidentą arba užkirsti kelią tokiems incidentams, kai nustatoma didelė grėsmė, ir įgyvendinimo terminu, viešųjų elektroninių ryšių tinklų arba viešai prieinamų elektroninių ryšių paslaugų teikėjams, tam, kad būtų įgyvendintas 40 straipsnis.

2. Valstybės narės užtikrina, kad kompetentingos institucijos turėtų įgaliojimus reikalauti, kad viešųjų elektroninių ryšių tinklų arba viešai prieinamų elektroninių ryšių paslaugų teikėjai:

   a) teiktų informaciją, reikalingą jų tinklų ir paslaugų saugumui įvertinti, įskaitant dokumentus, susijusius su jų saugumo politika, ir

   b) leistų kvalifikuotai nepriklausomai įstaigai arba kompetentingai institucijai atlikti jų saugumo auditą ir pateiktų šio audito rezultatus kompetentingai institucijai; audito išlaidas apmoka paslaugų teikėjas.

3. Valstybės narės užtikrina, kad kompetentingos institucijos turėtų visus reikalingus įgaliojimus tirti nurodymų nesilaikymo atvejus, taip pat atvejus, susijusius su nesilaikymo poveikiu tinklų ir paslaugų saugumui.

4. Valstybės narės užtikrina, kad, siekiant įgyvendinti 40 straipsnį, kompetentingos institucijos turėtų įgaliojimus gauti Reagavimo į kompiuterių saugumo incidentus tarnybos (CSIRT), paskirtos pagal Direktyvos (ES) 2016/1148 9 straipsnį, pagalbą klausimais, susijusiais su CSIRT užduotimis pagal tos direktyvos I priedo 2 punktą.

5. Kai tinkama, kompetentingos institucijos, laikydamosi nacionalinės teisės, konsultuojasi ir bendradarbiauja su atitinkamomis nacionalinėmis teisėsaugos institucijomis, kompetentingomis institucijomis Direktyvos (ES) 2016/1148 8 straipsnio 1 dalies prasme, ir nacionalinėmis duomenų apsaugos institucijomis.

II DALIS
TINKLAI

I ANTRAŠTINĖ DALIS
PATEKIMAS Į RINKĄ IR DIEGIMAS

I SKYRIUS
MOKESČIAI

42 straipsnis

Mokesčiai už radijo spektro naudojimo teises ir teises įrengti įrenginius

1. Valstybės narės gali leisti kompetentingai institucijai taikyti tokius mokesčius už radijo spektro naudojimą ar teises įrengti įrenginius ant valstybinės ar privačios nuosavybės, virš jos ar po ja, naudojamos elektroninių ryšių tinklams arba paslaugoms ir susijusioms priemonėms teikti, kuriais užtikrinamas optimalus tokių išteklių naudojimas. Valstybės narės užtikrina, kad tokie mokesčiai būtų objektyviai pagrįsti, skaidrūs, nediskriminaciniai ir proporcingi savo paskirčiai, bei atsižvelgia į šios direktyvos bendruosius tikslus.

2. Kalbant apie radijo spektro naudojimo teises, valstybės narės siekia užtikrinti, kad būtų nustatyti tokio lygio taikytini mokesčiai, kad būtų užtikrintas efektyvus radijo spektro skyrimas ir naudojimas, be kita ko:

a) nustatydamos rezervuojamąsias kainas kaip minimalius radijo spektro naudojimo teisių mokesčius, atsižvelgdamos į galimą tų teisių alternatyvaus panaudojimo vertę;

b) atsižvelgdamos į sąnaudas, atsirandančios dėl su tomis teisėmis siejamų sąlygų, ir

c) kiek įmanoma, taikydamos mokėjimo sąlygas, susijusias su faktiniu naudoti skirto radijo spektro prieinamumu.

II SKYRIUS
PRIEIGA PRIE ŽEMĖS

43 straipsnis
Priėjimo teisės

1. Valstybės narės užtikrina, kad svarstydama paraišką dėl teisių suteikimo:

– įmonei, turinčiai leidimą teikti viešuosius elektroninių ryšių tinklus, teisių suteikimo įrengti įrenginius valstybinėje ar privačioje nuosavybėje, virš jos ar po ja,

– įmonei, turinčiai leidimą teikti neviešuosius elektroninių ryšių tinklus, teisių suteikimo įrengti įrenginius valstybinėje ar privačioje nuosavybėje, virš jos ar po ja,

ta kompetentinga institucija:

a) nedelsdama ir be jokios diskriminacijos veiktų laikydamasi paprastų, veiksmingų, skaidrių ir viešai prieinamų procedūrų ir bet kuriuo atveju priimtų sprendimą per šešis mėnesius nuo paraiškos pateikimo, išskyrus ekspropriacijos atvejus, ir

b) numatydama tam tikras teisių sąlygas, laikytųsi skaidrumo ir nediskriminacinių principų.

Tvarka, nurodyta a ir b punktuose, gali būti skirtinga priklausomai nuo to, ar pareiškėjas teikia viešuosius elektroninių ryšių tinklus, ar ne.

2. Valstybės narės užtikrina, kad tais atvejais, kai viešosioms ar vietos institucijoms nuosavybės teise priklauso ar jos kontroliuoja įmones, teikiančias viešuosius elektroninių ryšių tinklus arba viešai prieinamas elektroninių ryšių paslaugas, 1 dalyje nurodytų teisių suteikimo funkcija ir su nuosavybe ar kontrole susijusi veikla būtų veiksmingai struktūriškai atskirtos.

44 straipsnis

Elektroninių ryšių tinklų teikėjų dalijimasis
vieta ir tinklo elementais bei susijusiais įrenginiais

1. Tais atvejais, kai operatorius pasinaudoja nacionalinėje teisėje jam suteikta teise įrengti įrenginius ant valstybinės ar privačios nuosavybės, virš jos ar po ja arba nuosavybės eksproprijavimo ar naudojimo procedūra, kompetentingos institucijos gali nustatyti reikalavimą dalytis vieta ir tuo pagrindu įrengtais tinklo elementais ir susijusiais įrenginiais, kad būtų apsaugota aplinka, visuomenės sveikata, užtikrintas visuomenės saugumas arba įgyvendinti miesto ir šalies planavimo tikslai.

   Reikalavimas dalytis vieta, įrengtais tinklo elementais bei įrenginiais ir nuosavybe gali būti įvedamas tik po tinkamo viešų konsultacijų laikotarpio, per kurį visoms suinteresuotosioms šalims suteikiama galimybė pareikšti savo nuomonę, ir tik konkrečiose vietovėse, kuriose toks dalijimasis yra laikomas būtinu siekiant pirmoje pastraipoje numatytų tikslų. Kompetentingos institucijos gali nustatyti reikalavimą dalytis tokiais įrenginiais ar nuosavybe, įskaitant žemę, pastatus, pastatų įėjimus, pastatų elektros laidų sistemas, stiebus, antenas, bokštus ir kitas atramines konstrukcijas, kanalus, vamzdžius, šulinius, skirstymo spintas ar priemones viešųjų darbų koordinavimui palengvinti. Prireikus valstybė narė gali paskirti nacionalinę reguliavimo ar kitą kompetentingą instituciją vienai arba daugiau iš toliau išvardytų užduočių atlikti:

   a) koordinuoti šiame straipsnyje numatytą procedūrą;

b) veikti kaip bendras informacijos punktas

c) nustatyti pasidalijamojo naudojimosi įrenginiu ar nuosavybe ir inžinerinių darbų koordinavimo sąnaudų pasidalijimo taisykles.

2. Pagal šį straipsnį kompetentingų institucijų taikomos priemonės turi būti objektyvios, skaidrios, nediskriminacinės ir proporcingos. Jei įmanoma, šios priemonės turi būti įgyvendinamos derinant su nacionalinėmis reguliavimo institucijomis.

III SKYRIUS
PRIEIGA PRIE RADIJO SPEKTRO

I SKIRSNIS
LEIDIMAI

45 straipsnis

Radijo spektro valdymas

1. Deramai atsižvelgdamos į tai, kad radijo spektras yra viešoji gėrybė, turinti svarbią socialinę, kultūrinę ir ekonominę vertę, valstybės narės pagal 3 ir 4 straipsnius savo teritorijoje užtikrina veiksmingą elektroninių ryšių tinklams ir paslaugoms teikti skirto radijo spektro valdymą. Jos užtikrina, kad kompetentingos institucijos skirtų radijo spektrą elektroninių ryšių tinklams ir paslaugoms, išduotų bendrąjį leidimą ir suteiktų individualias naudojimo teises remdamosi objektyviais, skaidriais, konkurenciją skatinančiais, nediskriminaciniais ir proporcingais kriterijais.

   Taikydamos šį straipsnį valstybės narės turi laikytis atitinkamų tarptautinių susitarimų, įskaitant ITU radijo ryšio reglamentus ir kitus pagal ITU priimtus susitarimus, taikomus radijo spektro srityje, pavyzdžiui, susitarimą, pasiektą 2006 m. regioninėje radijo ryšio konferencijoje, ir gali atsižvelgti į viešosios tvarkos sumetimus.

2. Valstybės narės skatina derinti radijo spektro naudojimą elektroninių ryšių tinklams ir paslaugoms visoje Sąjungoje, atsižvelgdamos į tai, kad radijo spektrą reikia naudoti efektyviai ir ekonomiškai ir siekdamos naudos vartotojams, kaip antai konkurencijos, masto ekonomijos ir paslaugų ir tinklų sąveikumo. Tai darydamos jos veikia laikydamosi šios direktyvos 4 straipsnio ir Sprendimo Nr. 676/2002/EB, *inter alia*:

a) imdamosi veiksmų užtikrinti, kad gyventojams būtų teikiamas aukštos kokybės ir spartos belaidis plačiajuostis ryšys ir tokio ryšio aprėptį jų nacionalinėje teritorijoje, taip pat aprėptį pagrindiniuose nacionaliniuose ir Europos transporto keliuose, įskaitant priklausančius transeuropiniam transporto tinklui, kaip nurodyta Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (ES) 1315/2013[1];

b) skatindamos greitą naujų belaidžio ryšio technologijų ir taikomųjų sistemų diegimą Sąjungoje, įskaitant, kai tinkama, laikantis tarpsektorinio metodo;

c) užtikrindamos radijo spektro naudojimo teisių suteikimo, atnaujinimo, dalinio pakeitimo, apribojimo ir panaikinimo nuspėjamumą ir nuoseklumą siekiant skatinti ilgalaikes investicijas;

[1] 2013 m. gruodžio 11 d Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1315/2013 dėl Sąjungos transeuropinio transporto tinklo plėtros gairių, kuriuo panaikinamas Sprendimas Nr. 661/2010/ES (OL L 348, 2013 12 20, p. 1).

d) užtikrindamos tarpvalstybinių ir nacionalinių žalingųjų trukdžių prevenciją atitinkamai pagal 28 ir 46 straipsnius ir tuo tikslu imdamosi tinkamų prevencinių ir taisomųjų priemonių;

e) skatindamos pasidalijamąjį radijo spektro naudojimą panašiu arba skirtingu radijo spektro naudojimo tikslu laikantis konkurencijos teisės;

f) taikydamos kuo tinkamesnę ir paprastesnę leidimų sistemą pagal 46 straipsnį, kad būtų užtikrintas kuo didesnis radijo spektro naudojimo lankstumas, pasidalijamasis naudojimas ir veiksmingumas;

g) siekdamos užtikrinti reguliavimo tikrumą, nuoseklumą ir nuspėjamumą taikydamos aiškiai bei skaidriai apibrėžtas radijo spektro naudojimo teisių suteikimo, perdavimo, atnaujinimo, keitimo ir panaikinimo taisykles;

h) imdamosi veiksmų užtikrinti nuoseklumą ir nuspėjamumą visoje Sąjungoje, kiek tai susiję su leidimu naudoti radijo spektrą saugant visuomenės sveikatą, atsižvelgiant į Rekomendaciją 1999/519/EB.

Pirmos pastraipos tikslu ir rengdama radijo spektro juostai skirtas technines įgyvendinimo priemones pagal Sprendimą Nr. 676/2002/EB, Komisija gali paprašyti RSPG priimti nuomonę, kurioje rekomenduojama tinkamiausia radijo spektro naudojimo toje juostoje ar jos dalyse leidimų tvarka. Kai tinkama, ir kuo labiau atsižvelgdama į tokią nuomonę, Komisija gali priimti rekomendaciją siekiant skatinti nuoseklų požiūrį Sąjungoje į leidimų naudoti tą juostą tvarką.

Jeigu Komisija svarsto galimybę priimti priemonių pagal 39 straipsnio 1, 4, 5 ir 6 dalis, ji gali prašyti RSPG nuomonės dėl bet kokio tokio standarto ar specifikacijos poveikio radijo spektro koordinavimui, suderinimui ir prieinamumui. Imdamasi bet kokių tolesnių priemonių, Komisija kuo labiau atsižvelgia į RSPG nuomonę.

3. Kai rinkoje nacionaliniu ar regioniniu lygmeniu nėra suderinto radijo spektro juostos naudojimo paklausos, valstybės narės gali leisti alternatyvų visos ar dalies tos juostos naudojimą, įskaitant esamą naudojimą, remiantis šio straipsnio 4 ir 5 dalimis, su sąlyga, kad:

a) tokios juostos naudojimo paklausos rinkoje nebuvimas nustatytas remiantis viešomis konsultacijomis pagal 23 straipsnį, įskaitant perspektyvinį rinkos paklausos vertinimą;

b) toks alternatyvus naudojimas neužkerta kelio tokios juostos prieinamumui ir jos naudojimui kitose valstybėse narėse ir tam netrukdo ir

c) atitinkama valstybė narė deramai atsižvelgia į ilgalaikį tokios juostos prieinamumą arba jos naudojimą Sąjungoje bei įrangos masto ekonomiją, atsirandančią dėl suderinto radijo spektro naudojimo Sąjungoje.

Bet koks sprendimas išimties tvarka leisti alternatyvų naudojimą peržiūrimas reguliariai ir bet kuriuo atveju peržiūrimas nedelsiant, kai galimas naudotojas pateikia kompetentingai institucijai tinkamai pagrįstą prašymą naudoti juostą, remdamasis technine įgyvendinimo priemone. Valstybė narė informuoja Komisiją ir kitas valstybes nares apie priimtą sprendimą ir jo priežastis, taip pat apie bet kokios peržiūros rezultatus.

4. Nedarant poveikio antrai pastraipai, valstybės narės užtikrina, kad visų rūšių technologijos, naudojamos elektroninių ryšių tinklams arba paslaugoms teikti, galėtų būti naudojamos radijo spektre, kuris, kaip turi būti paskelbta jų nacionaliniame dažnių paskyrimo plane laikantis Sąjungos teisės, gali būti naudojamas elektroninių ryšių paslaugoms.

Tačiau valstybės narės atskiriems radijo ryšio tinklams ar bevielio prisijungimo technologijos rūšims, naudojamoms elektroninių ryšių paslaugoms, gali pritaikyti proporcingus ir nediskriminacinius apribojimus, jei būtina:

a) išvengti žalingųjų trukdžių,

b) apsaugoti visuomenės sveikatą nuo elektromagnetinių laukų poveikio, kuo labiau atsižvelgdamos į Rekomendaciją 1999/519/EB;

c) užtikrinti techninę paslaugos kokybę,

d) užtikrinti kuo didesnį radijo spektro pasidalijamąjį naudojimą,

e) užtikrinti veiksmingą radijo spektro naudojimą arba

f) pasiekti bendrojo intereso tikslą pagal 5 dalį.

5. Nedarant poveikio antrai pastraipai, valstybės narės užtikrina, kad visų rūšių elektroninių ryšių paslaugos galėtų būti teikiamos radijo spektre, kuris, kaip turi būti paskelbta jų nacionaliniame dažnių paskyrimo plane laikantis Sąjungos teisės nuostatų, gali būti naudojamas elektroninių ryšių paslaugoms. Tačiau valstybės narės gali numatyti proporcingus ir nediskriminacinius teikiamų elektroninių ryšių paslaugų rūšių apribojimus, įskaitant prireikus Tarptautinės telekomunikacijų sąjungos radijo ryšio reglamentų reikalavimų patenkinimą.

Priemonės, pagal kurias reikalaujama, kad elektroninių ryšių paslauga būtų teikiama konkrečioje elektroninių ryšių paslaugoms skirtoje juostoje, turi būti pagrindžiamos būtinybe užtikrinti valstybių narių pagal Sąjungos teisę nustatyto bendrojo intereso tikslo įgyvendinimą, įskaitant toliau išvardytus tikslus, tačiau jais neapsiribojant:

a) gyvybės apsauga;

b) socialinės, regioninės ar teritorinės sanglaudos skatinimas;

c) neveiksmingo radijo spektro naudojimo išvengimas arba

d) kultūrų bei kalbų įvairovės ir žiniasklaidos pliuralizmo skatinimas, pavyzdžiui, teikiant radijo ir televizijos transliavimo paslaugas.

Priemonė, pagal kurią draudžiama teikti kitą elektroninių ryšių paslaugą konkrečioje juostoje, gali būti numatyta tik tuomet, jei ją galima pagrįsti poreikiu teikti gyvybės apsaugos paslaugas. Valstybės narės taip pat gali išskirtiniais atvejais išplėsti tokios priemonės taikymą, kad būtų įvykdyti kiti valstybių narių pagal Sąjungos teisę nustatyti bendrojo intereso tikslai.

6. Valstybės narės reguliariai peržiūri, ar 4 ir 5 dalyje nurodyti apribojimai yra būtini, ir viešai skelbia tų peržiūrų rezultatus.

7. Anksčiau nei 2011 m. gegužės 25 d. nustatyti apribojimai turi atitikti 4 ir 5 dalis ne vėliau kaip … [šios direktyvos įsigaliojimo diena].

46 straipsnis

Radijo spektro naudojimo leidimas

1. Valstybės narės sudaro palankesnes sąlygas naudoti radijo spektrą, įskaitant pasidalijamojo naudojimo formą, pagal bendruosius leidimus ir riboja individualių radijo spektro naudojimo teisių suteikimą, jei tokios teisės yra būtinos siekiant užtikrinti veiksmingą naudojimą atsižvelgiant į paklausą ir atsižvelgiant į antroje pastraipoje išdėstytus kriterijus. Visais kitais atvejais radijo spektro naudojimo sąlygas jos nustato bendrajame leidime.

   Tuo tikslu valstybės narės nusprendžia dėl tinkamiausios radijo spektro naudojimo leidimo išdavimo tvarkos, atsižvelgdamos į:

   a) specifines atitinkamo radijo spektro charakteristikas;

   b) poreikį apsaugoti nuo žalingųjų trukdžių;

   c) kai tinkama, patikimų radijo spektro dalijimosi sąlygų plėtojimą;

   d) poreikį užtikrinti ryšių arba paslaugos techninę kokybę;

e) bendrojo intereso tikslus, kuriuos nustatė valstybė narė laikydamasi Sąjungos teisės;

f) poreikį užtikrinti veiksmingą radijo spektro naudojimą.

Svarstydamos, ar išduoti bendrąjį leidimą, ar suteikti individualias suderinto radijo spektro naudojimo teises, ir atsižvelgdamos į pagal Sprendimo Nr. 676/2002/EB 4 straipsnį priimtas technines įgyvendinimo priemones valstybės narės turi siekti kuo labiau sumažinti žalingųjų trukdžių keliamas problemas, įskaitant pasidalijamojo radijo spektro naudojimo atvejais, remiantis bendrojo leidimo ir individualių naudojimo teisių deriniu.

Kai tinkama, valstybės narės apsvarsto galimybę leisti naudoti radijo spektrą remiantis bendrojo leidimo ir individualių naudojimo teisių deriniu, atsižvelgiant į galimą įvairių bendrųjų leidimų ir individualių naudojimo teisių derinių ir į laipsniško perkėlimo iš vienos kategorijos į kitą poveikį konkurencijai, inovacijoms ir patekimo į rinką galimybėms.

Valstybės narės siekia kuo labiau sumažinti radijo spektro naudojimo apribojimus, tinkamai atsižvelgdamos į technologinius sprendimus, kuriais valdomi žalingieji trukdžiai, kad sukurtų kuo paprastesnę leidimų išdavimo tvarką.

2. Priimdamos sprendimą pagal 1 dalį, kad palengvintų pasidalijamąjį radijo spektro naudojimą, kompetentingos institucijos užtikrina, kad būtų aiškiai nustatytos pasidalijamojo radijo spektro naudojimo sąlygos. Tokiomis sąlygomis turi būti sudarytos palankesnės sąlygos veiksmingam radijo spektro naudojimui, konkurencijai ir inovacijoms.

47 straipsnis

Su individualiomis radijo spektro naudojimo teisėmis siejamos sąlygos

1. Kompetentingos institucijos pagal 13 straipsnio 1 dalį nustato tokias individualių radijo spektro naudojimo teisių sąlygas, kuriomis užtikrinama, kad radijo spektras būtų naudojamas optimaliai ir kuo efektyviau ir veiksmingiau. Prieš suteikdamos ar atnaujindamos tokias teises jos aiškiai nustato visas tokias sąlygas, įskaitant reikalaujamą naudojimo lygį ir galimybę įvykdyti tą reikalavimą prekiaujant ar nuomojant, kad būtų užtikrintas tų sąlygų vykdymas pagal 30 straipsnį. Su radijo spektro naudojimo teisėmis siejamomis atnaujinimo sąlygomis negali būti suteikiami nepagrįsti pranašumai esamiems tų teisių turėtojams.

   Tokiose sąlygose nurodomi taikomi parametrai, įskaitant pasinaudojimo teisėmis terminą (jei jis nustatytas), kurių neįvykdžius kompetentinga institucija įgytų teisę panaikinti naudojimosi teisę arba nustatyti kitas priemones.

   Kompetentingos institucijos laiku ir skaidriai konsultuojasi su suinteresuotosiomis šalimis ir jas laiku informuoja apie su individualiomis naudojimo teisėmis siejamas sąlygas, prieš nustatydamos tas sąlygas. Jos iš anksto nustato tų sąlygų laikymosi vertinimo kriterijus ir apie tai skaidriai informuoja suinteresuotąsias šalis.

2. Nustatydamos individualių radijo spektro naudojimo teisių sąlygas, kompetentingos institucijos gali visų pirma siekdamos užtikrinti veiksmingą ir ekonomišką radijo spektro naudojimą arba skatinti aprėptį, numatyti šias galimybes:

a) dalytis nuo radijo spektro priklausoma pasyviąja ar aktyviąja infrastruktūra arba radijo spektru;

b) komercinius tarptinklinio ryšio prieigos susitarimus

c) bendrai diegti tinklams arba paslaugoms, kurie priklauso nuo radijo spektro naudojimo, tiekti būtinas infrastruktūras.

Kompetentingos institucijos su radijo spektro naudojimo teisėmis siejamose sąlygose nedraudžia dalytis radijo spektru. Pagal šią dalį nustatytas sąlygas įmonės vykdo laikydamosi konkurencijos teisės nuostatų.

2 SKIRSNIS

NAUDOJIMO TEISĖS

48 straipsnis

Individualių radijo spektro naudojimo teisių suteikimas

1. Tais atvejais, kai būtina suteikti individualias radijo spektro naudojimo teises, valstybės narės suteikia tokias teises įmonės prašymu bet kuriai įmonei, kad ji galėtų teikti elektroninių ryšių tinklus ar paslaugas pagal 12 straipsnyje nurodytą bendrąjį leidimą laikantis 13 straipsnio, 21 straipsnio 1 dalies c punkto bei 55 straipsnio ir kitų taisyklių, užtikrinančių tų išteklių veiksmingą naudojimą pagal šią direktyvą.

2. Nedarant poveikio valstybių narių nustatytiems konkretiems kriterijams ir procedūroms, pagal kuriuos radijo ir televizijos transliacijų turinio teikėjams suteikiamos individualios radijo spektro naudojimo teisės, kad pagal Sąjungos teisę būtų pasiekti bendrojo intereso tikslai, individualios radijo spektro naudojimo teisės suteikiamos laikantis atvirų, objektyvių, skaidrių, nediskriminuojančių ir proporcingų procedūrų laikantis 45 straipsnio.

3. Reikalavimo taikyti atvirą procedūrą gali būti nesilaikoma tais atvejais, kai norint pasiekti bendrojo intereso tikslą, kurį valstybės narės nustatė laikydamosi Sąjungos teisės, būtina radijo ir televizijos transliacijų turinio teikėjams suteikti individualias radijo spektro naudojimo teises.

4. Kompetentingos institucijos nagrinėja individualių radijo spektro naudojimo teisių paraiškas vykdydamos atranką pagal iš anksto nustatytus objektyvius, skaidrius, proporcingus ir nediskriminacinius tinkamumo kriterijus, kurie nustatomi iš anksto ir kuriuose atsispindi su tokiomis teisėmis siejamos sąlygos. Kompetentingos institucijos turi galėti pareikalauti, kad paraiškos teikėjai pateiktų visą reikiamą informaciją, kad pagal tuos kriterijus įvertintų jų gebėjimą laikytis tų sąlygų. Jeigu kompetentinga institucija nusprendžia, kad paraiškos teikėjas neturi reikiamo gebėjimo, ji pateikia deramai motyvuotą sprendimą.

5. Suteikdamos individualias radijo spektro naudojimo teises, valstybės narės išsamiai nurodo, ar tas teises teisių turėtojas gali perduoti arba išnuomoti ir kokiomis sąlygomis. Radijo spektro atveju taikomi 45 ir 51 straipsniai.

6. Kompetentinga institucija priima, pateikia ir viešai skelbia sprendimus dėl individualių radijo spektro naudojimo teisių suteikimo kuo greičiau po to, kai gauna visą paraišką, o radijo spektro, kuris, kaip nurodyta nacionaliniame dažnių paskyrimo plane, gali būti naudojamas elektroninių ryšių paslaugoms, atveju – per šešias savaites. Tuo terminu nedaromas poveikis 55 straipsnio 7 daliai ir jokiems taikytiniems tarptautiniams susitarimams, susijusiems su radijo spektro naudojimu ar orbitinėmis padėtimis.

49 straipsnis

Teisių galiojimo trukmė

1. Jeigu valstybės narės leidžia naudoti radijo spektrą pagal individualias naudojimo teises ribotam laikotarpiui, jos užtikrina, kad naudojimo teisė būtų suteikta laikotarpiui, kuris yra tinkamas atsižvelgiant į siekiamus tikslus pagal 55 straipsnio 2 dalį, taip pat deramai atsižvelgiant į poreikį užtikrinti konkurenciją ir visų pirma veiksmingą ir ekonomišką radijo spektro naudojimą ir skatinti inovacijas ir veiksmingas investicijas, be kita ko, skiriant pakankamai laiko investicijų amortizacijai.

2. Kai valstybės narės suteikia individualias radijo spektro naudojimo teises, dėl kurių vadovaujantis Sprendimu Nr. 676/2002/EB buvo nustatytos suderintos sąlygos, kad jį būtų galima ribotą laiką naudoti belaidžio plačiajuosčio elektroninio ryšio paslaugoms (toliau – belaidžio plačiajuosčio ryšio paslaugos), jos bent 20 metų laikotarpiu teisių turėtojams užtikrina reguliavimo nuspėjamumą investavimo į infrastruktūrą, kuri priklauso nuo tokio radijo spektro naudojimo, sąlygų atžvilgiu, atsižvelgdamos į 1 dalyje nurodytus reikalavimus. Kai tinkama, šis straipsnis gali būti keičiamas atsižvelgiant į su tomis naudojimo teisėmis siejamas sąlygas pagal 18 straipsnį.

   Tuo tikslu valstybės narės užtikrina, kad tokios teisės galiotų bent 15 metų, ir prireikus tam, kad būtų laikomasi pirmos pastraipos, įtraukia nuostatą dėl tinkamo pratęsimo laikantis šioje dalyje nustatytų sąlygų.

Prieš suteikdamos naudojimo teises valstybės narės visas suinteresuotąsias šalis skaidriai informuoja apie bendruosius naudojimo teisių laikotarpio pratęsimo kriterijus; šis informavimas yra viena iš pagal 55 straipsnio 3 ir 6 dalis nustatytų sąlygų. Tokie bendrieji kriterijai yra susiję su:

a) poreikiu užtikrinti veiksmingą ir ekonomišką atitinkamo radijo spektro naudojimą, tikslais, kurių siekiama pagal 45 straipsnio 2 dalies a ir b punktus, arba poreikiu siekti bendrojo intereso tikslų, susijusių su gyvybės apsaugos užtikrinimu, viešąja tvarka, visuomenės saugumu ar gynyba, ir

b) poreikiu užtikrinti, kad nebūtų iškraipoma konkurencija.

Ne vėliau kaip likus dvejiems metams iki pradinio naudojimo asmeninių teisių laikotarpio pabaigos kompetentinga institucija atlieka objektyvų ir į ateitį orientuotą tų naudojimo teisių termino pratęsimui nustatytų bendrųjų kriterijų įvertinimą atsižvelgdama į 45 straipsnio 2 dalies c punktą. Jeigu ta kompetentinga institucija nėra pradėjusi vykdymo užtikrinimo veiksmų dėl to, kad nesilaikoma naudojimo teisių sąlygų pagal 30 straipsnį, ji pratęsia naudojimo teisių terminą išskyrus atvejus, kai toks pratęsimas neatitiktų bendrųjų kriterijų, nustatytų šios dalies trečios pastraipos a arba b punkte.

Remdamasi tuo įvertinimu kompetentinga institucija praneša teisių turėtojui, ar naudojimo teisių terminas pratęsiamas.

Jeigu toks pratęsimas nesuteikiamas, kompetentinga institucija naudojimo teisių suteikimo tai konkrečiai radijo spektro juostai tikslu taiko 48 straipsnį.

Visos pagal šią dalį taikomos priemonės turi būti proporcingos, nediskriminuojančios, skaidrios ir pagrįstos.

Nukrypstant nuo 23 straipsnio, suinteresuotosios šalys gali ne trumpesnį nei trijų mėnesių laikotarpį pateikti pastabų dėl priemonės projekto pagal šios dalies trečią ir ketvirtą pastraipą.

Šia dalimi nedaromas poveikis 19 ir 30 straipsnių taikymui.

Valstybės narės, nustatydamos mokesčius už naudojimo teises, atsižvelgia į mechanizmą, numatytą pagal šią dalį.

3. Kai tai yra deramai pagrįsta, valstybės narės gali nukrypti nuo šio straipsnio 2 dalies šiais atvejais:

a) ribotose geografinėse vietovėse, kuriose prieiga prie didelės spartos tinklų yra itin nepakankama arba jos nėra, ir tai yra būtina siekiant užtikrinti, kad būtų pasiekti 45 straipsnio 2 dalies tikslai;

b) konkrečių trumpalaikių projektų atveju;

c) eksperimentinio naudojimo atveju;

d) radijo spektro naudojimo atvejais, kurie pagal 45 straipsnio 4 ir 5 dalis yra galimi kartu su belaidžio plačiajuosčio ryšio paslaugomis, arba

e) alternatyvaus radijo spektro naudojimo atveju pagal 45 straipsnio 3 dalį.

4. Valstybės narės gali pakoreguoti šiame straipsnyje nustatytų naudojimo teisių terminą, siekdamos užtikrinti, kad teisių galiojimo terminas baigtųsi vienu metu vienoje ar keliose dažnių juostose.

50 straipsnis

Individualių suderinto radijo spektro naudojimo teisių atnaujinimas

1. Nacionalinės reguliavimo arba kitos kompetentingos institucijos sprendimą dėl individualių suderinto radijo spektro naudojimo teisių atnaujinimo priima laiku iki tų teisių galiojimo termino pabaigos, išskyrus atvejus, kai skyrimo metu buvo aiškiai nustatyta, kad jų atnaujinti negalima. Tuo tikslu tos institucijos įvertina poreikį atlikti tokį atnaujinimą savo iniciatyva arba teisių turėtojo prašymu, pastaruoju atveju ne anksčiau kaip prieš penkerius metus iki atitinkamų teisių galiojimo termino pabaigos. Tai nedaro poveikio esamoms teisėms taikytinoms atnaujinimo sąlygoms.

2. Priimdamos sprendimą pagal šio straipsnio 1 dalį, kompetentingos institucijos, *inter alia*, atsižvelgia į šiuos aspektus:

   a) 3 straipsnyje, 45 straipsnio 2 dalyje ir 48 straipsnio 2 dalyje nustatytų tikslų, taip pat Sąjungos ar nacionalinėje teisėje nustatytų viešosios politikos tikslų įgyvendinimą;

   b) techninės įgyvendinimo priemonės, priimtos pagal Sprendimo Nr. 676/2002/EB 4 straipsnį, įgyvendinimą;

   c) deramo su atitinkama teise siejamų sąlygų vykdymo peržiūrą;

d) būtinybę skatinti konkurenciją arba išvengti jos iškraipymo pagal 52 straipsnį;

e) būtinybę, kad radijo spektro naudojimas taptų ekonomiškesnis atsižvelgiant į technologijų arba rinkos raidą,

f) būtinybę išvengti rimtų paslaugų teikimo sutrikimų.

3. Svarstydamos galimą individualių suderinto radijo spektro naudojimo teisių, kai tų teisių skaičius yra ribotas pagal šio straipsnio 2 dalį, atnaujinimą, kompetentingos institucijos taiko atvirą, skaidrią ir nediskriminacinę procedūrą ir, *inter alia*:

a) suteikia visoms suinteresuotosioms šalims galimybę pareikšti savo nuomonę per viešas konsultacijas, vykdomas pagal 23 straipsnį, ir

b) aiškiai nurodo tokio galimo atnaujinimo priežastis.

Nacionalinė reguliavimo arba kita kompetentinga institucija, priimdama sprendimą dėl naudojimo teisių atnaujinimo arba naujos atrankos procedūros organizavimo siekiant suteikti naudojimo teises pagal 55 straipsnį, atsižvelgia į visus iš įmonių, kurios neturi radijo spektro naudojimo atitinkamoje juostoje teisių, per konsultacijas, vykdomas pagal šios dalies pirmą pastraipą, gautus įrodymus apie paklausą rinkoje.

4. Prie sprendimo atnaujinti individualias suderinto radijo spektro naudojimo teises gali būti pridedama su atnaujinimu susijusių mokesčių peržiūra, taip pat kitos su jomis siejamos sąlygos. Kai tikslinga, nacionalinės reguliavimo arba kitos kompetentingos institucijos gali pakoreguoti mokesčius už naudojimo teises laikydamosi 42 straipsnio.

51 straipsnis

Individualių radijo spektro naudojimo teisių perdavimas ar nuoma

1. Valstybės narės užtikrina, kad įmonės galėtų kitoms įmonėms perduoti arba išnuomoti individualias radijo spektro naudojimo teises.

   Valstybės narės gali nuspręsti, kad ši dalis netaikoma tais atvejais, jei individualios radijo spektro naudojimo teisės įmonei iš pradžių buvo suteiktos nemokamai arba skirtos transliavimo tikslais.

2. Valstybės narės užtikrina, kad apie įmonės ketinimą perduoti arba nuomoti radijo spektro naudojimo teises, taip pat apie veiksmingą jų perdavimą, pagal nacionalines procedūras būtų pranešta kompetentingai institucijai, ir kad apie tai būtų paskelbta viešai. Suderinto radijo spektro naudojimo atveju toks perdavimas turi atitikti tokį suderintą naudojimą.

3. Valstybės narės leidžia perduoti ar išnuomoti radijo spektro naudojimo teises, jeigu išlaikomos pirminės su naudojimo teisėmis siejamos sąlygos. Nedarant poveikio būtinybei užtikrinti, kad nebūtų iškraipoma konkurencija, visų pirma pagal 52 straipsnį, valstybės narės:

   a) perdavimui ir nuomai taiko kuo mažiau sunkumų sudarančią procedūrą;

   b) neatsisako išnuomoti radijo spektro naudojimo teises, kai nuomotojas prisiima atsakomybę laikytis pirminių su naudojimo teisėmis siejamų sąlygų;

   c) neatsisako perduoti radijo spektro naudojimo teisių, išskyrus atvejus, kai yra aiškus pavojus, kad naujas teisių turėtojas nesugebės laikytis pirminių su naudojimo teisėmis susijusių sąlygų.

Bet koks įmonėms nustatytas administracinis mokestis, susijęs su paraiškos dėl radijo spektro naudojimo teisių perdavimo ar nuomos nagrinėjimu, turi atitikti 16 straipsnį.

Pirmos pastraipos a, b ir c punktais nedaromas poveikis valstybių narių kompetencijai bet kuriuo metu užtikrinti su naudojimo teisėmis siejamų sąlygų laikymąsi tiek nuomotojo, tiek nuomininko atžvilgiu laikantis nacionalinės teisės.

Kompetentingos institucijos sudaro palankias sąlygas radijo spektro naudojimo teisių perdavimui arba išnuomojimui apsvarstydamos bet kokį prašymą laiku pritaikyti su teisėmis siejamas sąlygas ir užtikrindamos, kad tos teisės arba atitinkamas radijo spektras kuo labiau galėtų būti dalinami arba išskaidomi.

Atsižvelgdamos į bet kokį radijo spektro naudojimo teisių perdavimą arba išnuomojimą, kai teisės yra sukuriamos, kompetentingos institucijos standartizuotu elektroniniu formatu viešai skelbia atitinkamus su individualiomis teisėmis, kuriomis prekiaujama, susijusius duomenis ir tuos duomenis saugo tol, kol teisės egzistuoja.

Komisija gali priimti įgyvendinimo aktus siekdama patikslinti tuos atitinkamus duomenis.

Tie įgyvendinimo aktai priimami laikantis 118 straipsnio 4 dalyje nurodytos nagrinėjimo procedūros.

52 straipsnis

Konkurencija

1. Priimdamos sprendimą dėl radijo spektro naudojimo elektroninių ryšių tinklams ir paslaugoms teisių suteikimo, dalinio keitimo ar atnaujinimo pagal šią direktyvą, nacionalinės reguliavimo ir kitos kompetentingos institucijos skatina veiksmingą konkurenciją ir užtikrina, kad nebūtų konkurencijos iškraipymo vidaus rinkoje.

2. Kai valstybės narės suteikia, iš dalies pakeičia arba atnaujina radijo spektro naudojimo teises, jų nacionalinės reguliavimo arba kitos kompetentingos institucijos gali, remdamasi nacionalinės reguliavimo institucijos konsultacija, imtis atitinkamų priemonių, kaip antai:

   a) apriboti radijo spektro juostų, kurių naudojimo teisės suteikiamos bet kuriai įmonei, skaičių arba, esant pagrįstoms aplinkybėms, nustatyti tokių naudojimo teisių sąlygas, pvz., didmeninės prieigos, nacionalinio ar regioninio tarptinklinio ryšio suteikimą tam tikrose radijo dažnių juostose arba tam tikrose panašių charakteristikų radijo dažnių juostų grupėse;

   b) rezervuoti, jeigu tai yra tinkama ir pagrįsta atsižvelgiant į konkrečią padėtį nacionalinėje rinkoje, tam tikrą radijo spektro juostos arba juostų grupės dalį naujiems rinkos dalyviams;

   c) atsisakyti suteikti naujas radijo spektro naudojimo teises arba atsisakyti leisti naudoti radijo spektrą pagal naują paskirtį tam tikrose juostose, arba nustatyti naujų radijo spektro naudojimo teisių suteikimo arba leidimo naudoti radijo spektrą pagal naują paskirtį sąlygas, kad būtų išvengta konkurencijos iškraipymo dėl naudojimo teisių skyrimo, perdavimo arba kaupimo;

d) įtraukti sąlygas, kuriomis uždraudžiama perduoti radijo spektro naudojimo teises, kurioms netaikomos Sąjungos arba nacionalinės bendrovių susijungimo kontrolės priemonės, arba nustatomos tų teisių perdavimo sąlygos, jeigu tokie perdavimai galėtų padaryti didelę žalą konkurencijai,

e) iš dalies pakeisti esamas teises pagal šią direktyvą, kai to reikia siekiant *ex post* ištaisyti konkurencijos iškraipymą, atsiradusį dėl radijo spektro naudojimo teisių perdavimo arba kaupimo.

Nacionalinės reguliavimo ir kitos kompetentingos institucijos, atsižvelgdamos į rinkos sąlygas ir esamus lyginamuosius rodiklius, savo sprendimus grindžia objektyviu ir į ateitį orientuotu rinkos konkurencinių sąlygų vertinimu, tokių priemonių būtinybe veiksmingai konkurencijai išlaikyti arba užtikrinti, taip pat galimu tokių priemonių poveikiu esamoms ir būsimoms rinkos dalyvių investicijoms, ypač investicijoms į tinklų diegimą. Tai darydamos jos atsižvelgia į požiūrį į rinkos tyrimą, kaip nustatyta 67 straipsnio 2 dalyje.

3. Taikydamos šio straipsnio 2 dalį, nacionalinės reguliavimo ir kitos kompetentingos institucijos veikia laikydamosi 18, 19, 23 ir 35 straipsniuose nustatytų procedūrų.

3 SKIRSNIS
PROCEDŪROS

53 straipsnis

Suderintas skyrimo laikas

1. Valstybės narės bendradarbiauja siekdamos koordinuoti suderinto radijo spektro naudojimą elektroninių ryšių tinklams ir paslaugoms Sąjungoje deramai atsižvelgdamos į padėtį skirtingose nacionalinėse rinkose. Tai gali apimti poreikį nustatyti vieną arba, jei reikia, kelias bendras datas, iki kurių turi būti suteiktas leidimas naudoti konkretų suderintą radijo spektrą.

2. Kai pagal Sprendimą Nr. 676/2002/EB techninėmis įgyvendinimo priemonėmis nustatytos suderintos sąlygos, kad radijo spektrą būtų galima naudoti belaidžiuose plačiajuosčiuose tinkluose ir paslaugose, valstybės narės tą radijo spektrą leidžia naudoti kuo greičiau ir ne vėliau kaip po 30 mėnesių po tos priemonės priėmimo arba kuo greičiau po to, kai panaikinamas bet koks sprendimas išimties tvarka leisti alternatyvų naudojimą pagal šios direktyvos 45 straipsnio 3 dalį. Tai nedaro poveikio Sprendimui (ES) 2017/899 ir Komisijos iniciatyvos teisei siūlyti teisėkūros procedūra priimamus aktus.

3. Valstybės narės gali atidėti šio straipsnio 2 dalyje numatytą terminą konkrečios radijo dažnių juostos atžvilgiu šiomis aplinkybėmis:

a) tiek, kiek tos radijo dažnių juostos naudojimo apribojimas yra pagrįstas bendrojo intereso tikslu, numatytu 45 straipsnio 5 dalies a arba d punkte,

b) jeigu yra neišspręstų su tarpvalstybiniu koordinavimu susijusių problemų, dėl kurių atsiranda žalingųjų trukdžių su trečiosiomis valstybėmis, jeigu nukentėjusi valstybė narė, kai tinkama, yra paprašiusi Sąjungos paramos pagal 28 straipsnio 5 dalį,

c) nacionalinio saugumo ir gynybos užtikrinimo tikslais, arba

d) *force majeure* atveju.

Atitinkamos valstybės narės tokį atidėjimą peržiūri bent kas dvejus metus.

4. Valstybės narės gali atidėti 2 dalyje numatytą terminą konkrečios radijo dažnių juostos atžvilgiu tiek, kiek būtina, ir ne ilgiau kaip 30 mėnesių šiais atvejais:

a) jeigu yra neišspręstų su tarpvalstybiniu koordinavimu susijusių problemų, dėl kurių atsiranda žalingųjų trukdžių tarp valstybių narių, jeigu nukentėjusi valstybė laiku ėmėsi visų reikiamų priemonių pagal 28 straipsnio 3 ir 4 dalis,

b) reikia užtikrinti tos radijo dažnių juostos esamų naudotojų techninį migravimą, o tai padaryti yra sudėtinga.

5. Jeigu nustatomas atidėjimas pagal 3 arba 4 dalį, atitinkama valstybė narė laiku informuoja kitas valstybes nares bei Komisiją ir nurodo priežastis.

54 straipsnis

Suderintas konkrečių 5G juostų skyrimo laikas

1. Ne vėliau kaip 2020 m. gruodžio 31 d. belaidžių plačiajuosčių ryšių paslaugoms teikti tinkamų antžeminių sistemų atžvilgiu valstybės narės, kai būtina siekiant palengvinti 5G ryšio diegimą, imasi tinkamų priemonių siekiant:

   a) pertvarkyti 3,4–3,8 GHz radijo dažnių juostą ir suteikti galimybę naudotis pakankamai dideliais šios radijo dažnių juostos blokais,

   b) leisti naudotis bent 1 GHz iš 24,25–27,5 GHz radijo dažnių juostos, jeigu yra aiškių įrodymų, kad yra rinkos paklausa ir nėra esamų naudotojų migravimo arba radijo dažnių juostos atlaisvinimo didelių apribojimų.

2. Tačiau valstybės narės gali, kai tai pateisinama, pratęsti šio straipsnio 1 dalyje nustatytą terminą, laikydamosi 45 straipsnio 3 dalies arba 53 straipsnio 2, 3 arba 4 dalies.

3. Priemonės, kurių imtasi pagal šio straipsnio 1 dalį, turi atitikti suderintas sąlygas, nustatytas techninėmis įgyvendinimo priemonėmis pagal Sprendimo Nr. 676/2002/EB 4 straipsnį.

55 straipsnis

Suteikiamų radijo spektro naudojimo teisių skaičiaus apribojimo tvarka

1. Nedarant poveikio 53 straipsniui, jeigu valstybė narė nusprendžia, kad radijo spektro naudojimo teisei negali būti taikomas bendrasis leidimas, ir jeigu ji svarsto, ar apriboti išduodamų radijo spektro naudojimo teisių skaičių, ji, *inter alia*:

   a) aiškiai išdėsto naudojimo teisių apribojimo priežastis, visų pirma deramai atsižvelgdama į poreikį didinti naudotojų gaunamą naudą ir skatinti konkurencijos plėtrą, ir atitinkamai reguliariai ar remdamasi pagrįstais paveiktų įmonių prašymais peržiūri apribojimą,

   b) suteikia visoms suinteresuotosioms šalims, įskaitant naudotojus ir vartotojus, galimybę viešose konsultacijose pareikšti savo nuomonę dėl apribojimo pagal 23 straipsnį.

2. Kai valstybė narė nusprendžia, kad naudojimo teisių skaičius turi būti ribotas, ji turi aiškiai nustatyti ir pagrįsti konkurencine ar lyginamąja atrankos procedūra pagal šį straipsnį siekiamus tikslus ir, kai įmanoma, nustatyti teisių kiekį, deramai atsižvelgdama į būtinybę siekti nacionalinių ir vidaus rinkos tikslų. Tikslai, kuriuos valstybė narė gali nustatyti siekdama parengti specifinę atrankos procedūrą, gali būti, be konkurencijos skatinimo, vienas ar daugiau iš šių tikslų:

   a) skatinti aprėptį;

b) užtikrinti reikiamų paslaugų kokybę;

c) skatinti veiksmingą radijo spektro naudojimą, be kita ko, atsižvelgiant į su naudojimo teisėmis siejamas sąlygas ir mokesčių dydį;

d) skatinti inovacijas ir verslo plėtrą.

Nacionalinė reguliavimo arba kita kompetentinga institucija aiškiai apibrėžia ir pagrindžia atrankos procedūros pasirinkimą, įskaitant bet kokį preliminarų prieigos prie atrankos procedūros etapą. Ji taip pat aiškiai nustato bet kokio susijusio konkurencinės, techninės ir ekonominės rinkos padėties vertinimą ir pateikia galimo priemonių pagal 35 straipsnį naudojimo ir pasirinkimo priežastis.

3. Bet kokį sprendimą dėl pasirinktos atrankos procedūros ir susijusių taisyklių valstybės narės paskelbia aiškiai išdėstydamos jo priežastis. Jos taip pat paskelbia su naudojimo teisėmis siejamas sąlygas.

4. Nustačiusi atrankos tvarką valstybė narė paskelbia priimanti paraiškas dėl naudojimo teisių.

5. Kai valstybė narė padaro išvadą, kad galima suteikti papildomų radijo spektro naudojimo teisių arba bendrojo leidimo ir individualių naudojimo teisių derinį, ji tą išvadą paskelbia ir pradeda tokių teisių suteikimo procesą.

6. Kai radijo spektro naudojimo teisių suteikimą reikia riboti, valstybės narės tokias teises suteikia remdamosi atrankos kriterijais ir atrankos procedūra, kurie turi būti objektyvūs, skaidrūs, nediskriminuojantys ir proporcingi. Į tokius atrankos kriterijus turi būti tinkamai atsižvelgiama siekiant 3, 4, 28 ir 45 straipsniuose nurodytų tikslų ir reikalavimų.

7. Kai taikoma konkurencinė arba lyginamoji atrankos procedūra, valstybės narės ilgiausią šešių savaičių laiką, nurodytą 48 straipsnio 6 dalyje, gali pratęsti tiek, kiek tai būtina siekiant užtikrinti, kad tokios procedūros visoms suinteresuotosioms šalims būtų sąžiningos, pagrįstos, atviros ir skaidrios, bet ne ilgiau kaip aštuoniais mėnesiais, remiantis bet kokiu konkrečiu pagal 53 straipsnį nustatytu tvarkaraščiu.

   Šie terminai nedaro poveikio jokiems taikytiniems tarptautiniams susitarimams dėl radijo spektro naudojimo ir palydovų koordinavimo.

8. Šiuo straipsniu nedaromas poveikis radijo spektro naudojimo teisių perdavimui pagal 51 straipsnį.

IV SKYRIUS
BELAIDŽIO TINKLO ĮRANGOS DIEGIMAS IR NAUDOJIMAS

56 straipsnis

Prieiga prie radijo ryšio vietinių tinklų

1. Kompetentingos institucijos leidžia teikti prieigą radijo ryšio vietiniais tinklais (RLAN) prie viešojo elektroninių ryšių tinklo ir tuo tikslu naudoti suderintą radijo spektrą tik pagal taikytinas bendrojo leidimo sąlygas, susijusias su radijo spektro naudojimu, kaip nurodyta 46 straipsnio 1 dalyje.

   Jei teikiama prieiga nėra ekonominės veiklos dalis arba papildo ekonominę veiklą ar viešąją paslaugą, kuri nėra priklausoma nuo signalų perdavimo tais tinklais, tokią prieigą teikiančiai įmonei, valdžios institucijai arba galutiniam naudotojui neturi būti taikomas reikalavimas gauti bendrąjį leidimą teikti elektroninių ryšių tinklus ar paslaugas pagal 12 straipsnį, įpareigojimai, susiję su galutinių naudotojų teisėmis pagal III dalies II antraštinę dalį, ar įpareigojimai sujungti savo tinklus pagal 61 straipsnio 1 dalį.

2. Taikomas Direktyvos 2000/31/EB 12 straipsnis.

3. Kompetentingos institucijos nedraudžia viešųjų elektroninių ryšių tinklų arba viešai prieinamų elektroninių ryšių paslaugų teikėjams leisti visuomenei naudotis prieiga prie savo tinklų per RLAN, kurie gali būti įdiegti galutinio naudotojo patalpose, jei laikomasi taikomų bendrojo leidimo sąlygų ir jei iš anksto informuotas galutinis naudotojas su tuo sutinka.

4. Kompetentingos institucijos, visų pirma remdamosi Reglamento (ES) 2015/2120 3 straipsnio 1 dalimi, užtikrina, kad viešųjų elektroninių ryšių tinklų arba viešai prieinamų elektroninių ryšių paslaugų teikėjai vienašališkai neapribotų ar neužkirstų galutiniams naudotojams galimybės:

   a) prisijungti prie pasirinktų trečiųjų šalių teikiamų RLAN arba

   b) suteikti kitiems galutiniams naudotojams abipusę prieigą arba, kalbant bendriau, prisijungti prie tokių paslaugų teikėjų tinklų per RLAN, be kita ko, remiantis trečiųjų šalių iniciatyvomis sujungti ir padaryti viešai prieinamus įvairių galutinių naudotojų RLAN.

5. Kompetentingos institucijos neapriboja ar neužkerta galutiniams naudotojams galimybės suteikti kitiems galutiniams naudotojams abipusę arba kitokią prieigą prie savo RLAN, be kita ko, remiantis trečiųjų šalių iniciatyvomis sujungti ir padaryti viešai prieinamus įvairių galutinių naudotojų RLAN.

6. Kompetentingos institucijos nepagrįstai neriboja teisės teikti visuomenei prieigą prie RLAN:

a) viešojo sektoriaus institucijoms arba viešose vietose, esančiose netoli tokių viešojo sektoriaus institucijų užimamų patalpų, kai tokia paslauga papildo tose patalpose teikiamas viešąsias paslaugas;

b) nevyriausybinėms organizacijoms arba viešojo sektoriaus institucijoms, kai jų iniciatyva sujungiami įvairių galutinių naudotojų RLAN ir teikiama abipusė ar platesnė prieiga prie jų, įskaitant, kai taikoma, RLAN, prie kurių prieiga visuomenei teikiama pagal a punktą.

57 straipsnis

Mažos aprėpties belaidžio ryšio prieigos taškų diegimas ir naudojimas

1. Kompetentingos institucijos nepagrįstai neriboja mažos aprėpties belaidžio ryšio prieigos taškų diegimo. Valstybės narės siekia užtikrinti, kad visos mažos aprėpties belaidžio ryšio prieigos taškų diegimą reglamentuojančios taisyklės būtų nacionaliniu lygmeniu nuoseklios. Tokios taisyklės turi būti skelbiamos iki jų taikymo.

Visų pirma kompetentingos institucijos 2 dalyje išdėstytas charakteristikas atitinkančių mažos aprėpties belaidžio ryšio prieigos taškų diegimui netaiko jokių individualaus gyvenviečių planavimo leidimų arba kitų individualių išankstinių leidimų reikalavimų.

Nukrypstant nuo šios dalies antros pastraipos, kompetentingos institucijos gali reikalauti leidimų mažos aprėpties belaidžio ryšio prieigos taškų diegimui architektūrinės, istorinės ar gamtinės vertės pastatuose ar vietose, saugomuose pagal nacionalinę teisę, arba, kai tai būtina siekiant užtikrinti viešąjį saugumą. Tų leidimų išdavimui taikomas Direktyvos 2014/61/ES 7 straipsnis.

2. Komisija priima įgyvendinimo aktus, kuriais nustatomos mažos aprėpties belaidžio ryšio prieigos taškų fizinės ir techninės charakteristikos, kaip antai maksimalus dydis, svoris ir, kai tinkama, spinduliavimo galia.

Tie įgyvendinimo aktai priimami laikantis 118 straipsnio 4 dalyje nurodytos nagrinėjimo procedūros.

Pirmasis toks įgyvendinimo aktas priimamas ne vėliau kaip 2020 m. birželio 30 d.

3. Šis straipsnis nedaro poveikio Direktyvoje 2014/53/ES nustatytiems esminiams reikalavimams ir atitinkamo radijo spektro naudojimui taikytinai leidimų išdavimo tvarkai.

4. Valstybės narės, kai aktualu, taikydamos pagal Direktyvą 2014/61/ES patvirtintas procedūras užtikrina, kad operatoriai turėtų teisę naudotis nacionalinių, regioninių ar vietos valdžios institucijų kontroliuojama fizine infrastruktūra, kuri techniškai yra tinkama įrengti mažos aprėpties belaidžio ryšio prieigos taškus arba kurios reikia siekiant tokius prieigos taškus prijungti prie pagrindinio tinklo, įskaitant tokius gatvės įrenginius kaip antai apšvietimo stulpai, gatvės ženklai, šviesoforai, informaciniai stendai, autobusų, tramvajų stotelės ir metro stotys. Valdžios institucijos turi tenkinti visus pagrįstus prašymus suteikti prieigą, taikydamos sąžiningas, pagrįstas, skaidrias ir nediskriminacines sąlygas, kurios skelbiamos bendrame informaciniame punkte.

5. Nedarant poveikio komerciniams susitarimams, mažos aprėpties belaidžio ryšio prieigos taškų diegimui netaikomi jokie mokesčiai ar rinkliavos, didesni nei administracinis mokestis pagal 16 straipsnį.

58 straipsnis

Techniniai elektromagnetinių laukų reglamentai

Visiems valstybės narės priemonių projektams, pagal kuriuos mažos aprėpties belaidžio ryšio prieigos taškų diegimui būtų nustatyti skirtingi reikalavimai dėl elektromagnetinių laukų nei numatytieji Tarybos rekomendacijoje 1999/519/EB, taikomos procedūros, nustatytos Direktyvoje (ES) 2015/1535.

II ANTRAŠTINĖ DALIS
PRIEIGA

I SKYRIUS
BENDROSIOS NUOSTATOS, PRIEIGOS PRINCIPAI

59 straipsnis

Bendroji prieigos ir sujungimo sistema

1. Valstybės narės užtikrina, kad nebūtų jokių apribojimų, kurie įmonėms toje pačioje valstybėje narėje ar skirtingose valstybėse narėse neleistų tarpusavyje pagal Sąjungos teisę derėtis dėl susitarimų techniniais ar komerciniais prieigos ar sujungimo klausimais. Įmonė, prašanti suteikti prieigą ar sujungimą, neprivalo turėti leidimo vykdyti veiklą toje valstybėje narėje, kurioje prašoma prieigos ar sujungimo, jei ji toje valstybėje narėje neteikia paslaugų ir neeksploatuoja tinklo.

2. Nedarant poveikio 114 straipsniui, valstybės narės panaikina teisines ar administracines priemones, kurios reikalauja, kad įmonės, suteikdamos prieigą ar sujungimą, taikytų skirtingas sąlygas skirtingoms įmonėms už lygiavertes paslaugas arba nustatytų įpareigojimus, nesusijusius su faktinėmis prieigos ar sujungimo paslaugomis, kurios teikiamos nedarant poveikio sąlygoms, nustatytoms I priede.

60 straipsnis

Įmonių teisės ir pareigos

1. Siekiant užtikrinti paslaugų teikimą ir sąveiką visoje Sąjungoje, viešųjų elektroninių ryšių tinklų operatoriai turi teisę, o gavę kitų pagal 15 straipsnį įgaliotų įmonių prašymą yra įpareigoti derėtis vieni su kitais dėl sujungimo viešai prieinamų elektroninių ryšių paslaugoms teikti. Operatoriai kitoms įmonėms prieigą ir sujungimą teikia tokiomis sąlygomis, kurios atitinka nacionalinės reguliavimo institucijos jiems nustatytus įpareigojimus pagal 61, 62 ir 68 straipsnius.

2. Nedarant poveikio 21 straipsniui, valstybės narės reikalauja, kad įmonės, gaunančios informaciją iš kitos įmonės prieš derybas dėl prieigos ar sujungimo, joms vykstant ar pasibaigus, naudotų tą informaciją tik tuo tikslu, kuriam ji suteikta, ir visuomet išlaikytų perduotos ar saugomos informacijos slaptumą. Tokios įmonės negali perduoti gaunamos informacijos jokiai kitai šaliai, ypač kitiems skyriams, patronuojamosioms įmonėms ar partneriams, kuriems tokia informacija suteiktų konkurencijos atžvilgiu palankią padėtį.

3. Jei to reikalauja konkurencijos sąlygos, valstybės narės gali numatyti, kad derybos vyktų per nešališkus tarpininkus.

II SKYRIUS
PRIEIGA IR SUJUNGIMAS

61 straipsnis

Nacionalinių reguliavimo ir kitų kompetentingų institucijų galios ir pareigos, susijusios su prieiga ir sujungimu

1. Nacionalinės reguliavimo arba kitos kompetentingos institucijos šio straipsnio 2 dalies pirmos pastraipos b ir c punktų atveju, siekdamos 3 straipsnyje išdėstytų tikslų, skatina ir atitinkamais atvejais užtikrina pagal šią direktyvą pakankamą prieigą ir sujungimą bei paslaugų sąveiką, vykdydamos savo pareigas taip, kad būtų skatinamas veiklos efektyvumas, tvari konkurencija, itin didelio pralaidumo tinklų diegimas, investicijų efektyvumas ir inovacijos ir kuo didesnė nauda galutiniams naudotojams.

   Jos teikia gaires ir viešai skelbia procedūras, taikomas prieigai ir sujungimui užtikrinti, kad nustatyti įpareigojimai duotų naudos ribotą geografinę aprėptį turinčioms mažosioms ir vidutinėms įmonėms ir operatoriams.

2. Visų pirma, nedarant poveikio priemonėms, kurios pagal 68 straipsnį gali būti taikomos įmonėms, pripažintoms turinčiomis didelę įtaką rinkoje, nacionalinės reguliavimo arba kitos kompetentingos institucijos šios pastraipos b ir c punktų atveju turi galėti nustatyti:

a) būtinu mastu užtikrinti tiesioginį sujungimą, įpareigojimus įmonėms, kurioms taikomas bendrasis leidimas, ir kurios kontroliuoja prieigą prie galutinių naudotojų, įskaitant pateisinamais atvejais įpareigojimą sujungti savo tinklus, jei tai dar nepadaryta;

b) pagrįstais atvejais ir būtinu mastu įpareigojimus įmonėms, kurioms taikomas bendrasis leidimas ir kurios kontroliuoja prieigą prie galutinių naudotojų, kad jų paslaugos būtų sąveikios;

c) pagrįstais atvejais, kai galutinių naudotojų tiesioginiam sujungimui kyla grėsmė dėl asmenų tarpusavio ryšio paslaugų sąveikumo stokos, ir būtinu mastu užtikrinti galutinių naudotojų tiesioginį sujungimą, įpareigojimus atitinkamiems su numeriu nesiejamo asmenų tarpusavio ryšio paslaugų, kurios pasiekė didelės aprėpties lygį ir pritraukia daug naudotojų, teikėjams, kad jų paslaugos būtų sąveikios;

d) būtinu mastu užtikrinti galutiniams naudotojams prieinamumą prie valstybių narių nurodytų skaitmeninių radijo ir televizijos transliavimo paslaugų ir susijusių papildomų paslaugų, įpareigojimus operatoriams, kad jie teiktų prieigą prie kitų priemonių, nurodytų II priedo II dalyje, sąžiningomis, pagrįstomis ir nediskriminacinėmis sąlygomis.

Pirmos pastraipos c punkte nurodyti įpareigojimai gali būti nustatyti tik:

i) tiek, kiek to reikia asmenų tarpusavio ryšio paslaugų sąveikumui užtikrinti, ir gali apimti proporcingus įpareigojimus tų paslaugų teikėjams skelbti atitinkamą informaciją ir leisti institucijoms ir kitiems paslaugų teikėjams ja naudotis, ją keisti ir platinti arba naudoti ir įgyvendinti 39 straipsnio 1 dalyje išvardytus standartus ar specifikacijas arba bet kokius kitus atitinkamus Europos ar tarptautinius standartus,

ii) jeigu Komisija, pasikonsultavusi su BEREC ir kuo labiau atsižvelgdama į jos nuomonę, nustato, kad yra didelė grėsmė visos Sąjungos arba ne mažiau kaip trijų valstybių narių galutinių naudotojų tiesioginiam sujungimui, ir priėmė įgyvendinimo priemones, kuriose nurodomas įpareigojimų, kurie gali būti nustatyti, pobūdis ir apimtis.

Antros pastraipos ii punkte nurodytos įgyvendinimo priemonės priimamos laikantis 118 straipsnio 4 dalyje nurodytos nagrinėjimo procedūros.

3. Visų pirma ir nedarant poveikio 1 ir 2 dalims, gavusios pagrįstą prašymą nacionalinės reguliavimo institucijos gali nustatyti įpareigojimus suteikti prieigą prie laidų ir kabelių bei susijusių priemonių pastatų viduje arba iki pirmojo koncentracijos arba skirstymo taško, kaip nustatė nacionalinė reguliavimo institucija, jei toks taškas yra pastato išorėje. Kai tai pateisinama tuo, kad tokio tinklo elementų dubliavimas būtų ekonomiškai neefektyvus arba neįgyvendinamas fiziškai, tokie įpareigojimai gali būti nustatyti elektroninių ryšių tinklų teikėjams arba tokių laidų, kabelių ir susijusių įrenginių savininkams, kai tie savininkai nėra elektroninių ryšių tinklų teikėjai. Nustatytos prieigos sąlygos gali apimti konkrečias prieigos prie tokių tinklo elementų ir susijusių priemonių bei susijusių paslaugų, skaidrumo ir nediskriminavimo bei prieigos sąnaudų paskirstymo taisykles, kurios, jei tinkama, yra priderinamos siekiant atsižvelgti į rizikos veiksnius.

Jeigu nacionalinė reguliavimo institucija, kai taikytina, atsižvelgdama į įpareigojimus, nustatomus remiantis atitinkamu rinkos tyrimu, padaro išvadą, kad pagal pirmą pastraipą nustatytų įpareigojimų nepakanka siekiant pašalinti dideles ir ilgalaikes ekonomines ar fizines kliūtis tokios pačios infrastruktūros kūrimui, dėl kurių susidarė esama arba besiformuojanti padėtis rinkoje, dėl kurios labai ribojamos galutiniams naudotojams palankios konkurencijos galimybės, ji gali nustatyti, kad tokie prieigos įpareigojimai sąžiningomis ir pagrįstomis sąlygomis būtų taikomi ir už pirmojo koncentracijos arba skirstymo taško iki taško, kuris, kaip ji nustatė, yra arčiausiai galutinių naudotojų ir gali užtikrinti prieglobą pakankamam galutinių naudotojų jungčių skaičiui, kad tai būtų komerciniu požiūriu perspektyvu efektyviems prieigą gauti norintiems subjektams. Nacionalinė reguliavimo institucija, nustatydama išplėtimo už pirmojo koncentracijos arba skirstymo taško mastą, kuo labiau atsižvelgia į atitinkamas BEREC gaires. Nacionalinės reguliavimo institucijos gali dėl techninių arba ekonominių priežasčių nustatyti aktyvios arba virtualios prieigos įpareigojimus.

Nacionalinės reguliavimo institucijos nenustato įpareigojimų pagal antrą pastraipą elektroninių ryšių tinklų teikėjams, jeigu jos nustato, kad:

a) teikėjas atitinka 80 straipsnio 1 dalyje išvardytas charakteristikas ir bet kuriai įmonei suteikia įgyvendinamas ir panašias alternatyvias priemones pasiekti galutinius vartotojus, suteikiant prieigą prie labai didelės talpos tinklo bet kuriai įmonei sąžiningomis, nediskriminacinėmis ir pagrįstomis sąlygomis; nacionalinės reguliavimo institucijos gali tą išimtį taikyti ir kitiems paslaugų teikėjams, sąžiningomis, nediskriminacinėmis ir pagrįstomis sąlygomis siūlantiems prieigą prie itin didelio pralaidumo tinklo arba

b) nustačius įpareigojimus būtų pakenkta naujo tinklo diegimo, visų pirma vykdant mažesnio masto vietos projektus, ekonominiam arba finansiniam perspektyvumui.

Nukrypstant nuo trečios pastraipos a punkto, nacionalinės reguliavimo institucijos gali nustatyti įpareigojimus elektroninių ryšių tinklų teikėjams, tenkinantiems tame punkte nustatytus kriterijus, kai atitinkamas tinklas yra finansuojamas viešosiomis lėšomis.

Ne vėliau kaip … [dveji metai po šios direktyvos įsigaliojimo dienos] BEREC paskelbia gaires, kuriomis skatinamas nuoseklus šios dalies taikymas, nustatydama atitinkamus kriterijus, taikomus nustatant:

a) pirmąjį koncentracijos ar skirstymo tašką,

b) už pirmojo koncentracijos arba skirstymo taško esantį tašką, kuriame galima užtikrinti prieglobą pakankamam galutinių naudotojų jungčių skaičiui, kad efektyvi įmonė galėtų įveikti dideles nustatytas kliūtis, kylančias tokios pačios infrastruktūros kūrimui,

c) kurie tinklo diegimo atvejai gali būti laikomi naujais,

d) kurie projektai gali būti laikomi mažo masto ir

e) kurios ekonominės ar fizinės kliūtys tokios pačios infrastruktūros kūrimui yra didelės ir ilgalaikės.

4. Nedarant poveikio 1 ir 2 dalims, valstybės narės užtikrina, kad kompetentingos institucijos būtų įgaliotos įmonėms, teikiančioms ar įgaliotoms teikti elektroninių ryšių tinklus, nustatyti įpareigojimus dėl dalijimosi pasyviąja infrastruktūra arba įpareigojimus sudaryti lokalizuotos tarptinklinio ryšio prieigos susitarimus – abiem atvejais jeigu tai tiesiogiai reikalinga paslaugoms, grindžiamoms radijo spektro naudojimu, teikti vietoje laikantis Sąjungos teisės, ir jei jokiai įmonei neteikiamos perspektyvios ir panašios prieigos prie galutinių naudotojų alternatyvios priemonės laikantis sąžiningų ir pagrįstų sąlygų. Kompetentingos institucijos gali nustatyti tokius įpareigojimus tik tuo atveju, kai ši galimybė buvo aiškiai numatyta suteikiant radijo spektro naudojimo teises, ir kai tai pateisinama tuo, kad vietovėje, kurioje taikomi šie įpareigojimai, rinkos veikla grindžiamam nuo radijo spektro naudojimo priklausomų tinklų arba paslaugų teikimo infrastruktūros diegimui kyla neįveikiamų ekonominių arba fizinių kliūčių ir todėl galutinių naudotojų prieiga prie tinklų arba paslaugų yra itin nepakankama arba jos visai nėra. Tomis aplinkybėmis, kai problemai spręsti nepakanka vien prieigos ir dalijimosi pasyviąja infrastruktūra, nacionalinės reguliavimo institucijos gali nustatyti įpareigojimus dalytis aktyviąja infrastruktūra.

Kompetentingos institucijos atsižvelgia į:

a) poreikį kuo labiau didinti junglumą visoje Sąjungoje, palei pagrindinius transporto kelius ir tam tikrose teritorinėse srityse, taip pat į galimybę gerokai padidinti pasirinkimą ir paslaugų kokybę galutiniams naudotojams,

b) veiksmingą radijo spektro naudojimą,

c) dalijimosi technines galimybes ir susijusias sąlygas,

d) infrastruktūra grindžiamos ir paslaugomis grindžiamos konkurencijos būklę,

e) technologines inovacijas,

f) svarbiausią poreikį paremti infrastruktūros šeimininko paskatą pirmiausia įdiegti infrastruktūrą.

Ginčo sprendimo atveju kompetentingos institucijos dalijimosi arba prieigos įpareigojimo vykdytojui gali *inter alia* nustatyti įpareigojimą dalytis radijo spektru su infrastruktūros šeimininku tam tikroje vietovėje.

5. Pagal šio straipsnio 1–4 dalis nustatomi įpareigojimai ir sąlygos turi būti objektyvūs, skaidrūs, proporcingi ir nediskriminuojantys; jie turi būti įgyvendinami laikantis 23, 32 ir 33 straipsniuose nurodytų procedūrų. Nacionalinės reguliavimo ir kitos kompetentingos institucijos, nustačiusios tuos įpareigojimus ir sąlygas, ne vėliau kaip penkeri metai po ankstesnės toms pačioms įmonėms taikomos priemonės priėmimo įvertina jų taikymo rezultatus ir tai, ar būtų tinkama juos panaikinti arba iš dalies pakeisti atsižvelgiant į kintančias sąlygas. Tos institucijos praneša savo vertinimo rezultatus laikydamosi procedūrų, nurodytų 23, 32 ir 33 straipsniuose.

6. Taikydamos šio straipsnio 1 ir 2 dalis, valstybės narės užtikrina, kad nacionalinei reguliavimo institucijai būtų suteikti įgaliojimai įsikišti savo iniciatyva, kai tai pateisinama siekiant užtikrinti 3 straipsnio politikos tikslus, laikantis šios direktyvos ir ypač 23 bei 32 straipsniuose nurodytų procedūrų.

7. BEREC, pasikonsultavusi su suinteresuotaisiais subjektais, glaudžiai bendradarbiaudama su Komisija ir siekdama prisidėti prie to, kad nacionalinės reguliavimo institucijos nuosekliai apibrėžtų tinklo galinių taškų vietą, ne vėliau kaip … [18 mėnesių po šios direktyvos įsigaliojimo dienos] priima tinklo galinio taško identifikavimo skirtingose tinklo topologijose bendrų metodų gaires. Nustatydamos tinklo galinių taškų vietą nacionalinės reguliavimo institucijos kuo labiau atsižvelgia į tas gaires.

62 straipsnis

Sąlyginės prieigos sistemos ir kitos priemonės

1. Valstybės narės užtikrina, kad sąlyginei prieigai prie skaitmeninių televizijos ir radijo paslaugų, transliuojamų žiūrovams ir klausytojams Sąjungoje, neatsižvelgiant į perdavimo būdus, būtų taikomos II priedo I dalyje nustatytos sąlygos.

2. Kai pagal 67 straipsnio 1 dalį atlikusi rinkos tyrimą nacionalinė reguliavimo institucija nustato, kad viena ar daugiau įmonių neturi didelės įtakos atitinkamoje rinkoje, ji gali toms įmonėms laikantis 23 ir 32 straipsniuose nurodytų procedūrų sąlygas iš dalies pakeisti ar panaikinti tik tokiu mastu, kiek:

   a) toks pakeitimas ar panaikinimas nedarytų neigiamo poveikio galutinių naudotojų prieigai prie radijo ir televizijos programų transliavimo ir transliavimo kanalų bei paslaugų, nurodytų pagal 114 straipsnį, ir

   b) toks pakeitimas ar panaikinimas nedarytų neigiamo poveikio veiksmingos konkurencijos perspektyvoms šiose rinkose:

      i) mažmeninių skaitmeninės televizijos ir radijo transliavimo paslaugų ir

      ii) sąlyginės prieigos sistemų bei kitų susijusių priemonių.

   Šalys, kurioms toks sąlygų pakeitimas ar panaikinimas daro poveikį, perspėjamos per tinkamą laikotarpį.

3. Pagal šį straipsnį taikomomis sąlygomis nedaromas poveikis valstybių narių galimybei nustatyti įpareigojimus, susijusius su EPG, panašių sąrašų ir navigacinių priemonių pateikimu.

4. Nepaisydamos šio straipsnio 1 dalies, valstybės narės savo nacionalinėms reguliavimo institucijoms gali leisti peržiūrėti pagal šį straipsnį taikomas sąlygas kuo greičiau po … [šios direktyvos įsigaliojimo diena], o po to – periodiškai, atliekant rinkos tyrimą pagal 67 straipsnio 1 dalį, siekiant nuspręsti, ar taikomas sąlygas palikti galioti, iš dalies pakeisti ar panaikinti.

III SKYRIUS
RINKOS TYRIMAS IR DIDELĖ ĮTAKA RINKOJE

63 straipsnis

Įmonės, turinčios didelę įtaką rinkoje

1. Tais atvejais, kai šia direktyva reikalaujama, kad nacionalinės reguliavimo institucijos 67 straipsnyje nurodyta procedūra nustatytų, ar įmonės turi didelę įtaką rinkoje, taikoma šio straipsnio 2 dalis.

2. Laikoma, kad įmonė turi didelę įtaką rinkoje, jei ji viena ar bendrai su kitomis įmonėmis užima dominavimui prilygstančią padėtį, t. y. ji turi ekonominę galią, kuri jai leidžia būti gana dideliu mastu nepriklausomai nuo konkurentų, klientų ar, galiausiai, nuo vartotojų.

Spręsdamos, ar vienos ar daugiau įmonių bendra padėtis rinkoje yra dominuojanti, nacionalinės reguliavimo institucijos visų pirma laikosi Sąjungos teisės aktų ir su didžiausiu atidumu atsižvelgia į rinkos tyrimo ir didelės įtakos rinkoje vertinimo gaires, kurias Komisija paskelbia pagal 64 straipsnį.

3. Kai įmonė turi didelę įtaką tam tikroje rinkoje, ji taip pat gali būti pripažinta turinčia didelę įtaką glaudžiai susijusioje rinkoje, jei tų dviejų rinkų ryšiai leidžia konkrečioje rinkoje turimą įtaką išnaudoti glaudžiai susijusioje rinkoje, taip dar labiau sustiprinant įmonės įtaką rinkoje. Todėl glaudžiai susijusioje rinkoje pagal 69, 70, 71 ir 74 straipsnius gali būti taikomos taisomosios priemonės, kuriomis siekiama užkirsti kelią tokiam įtakos išnaudojimui.

64 straipsnis

Rinkų nustatymo ir apibrėžimo procedūra

1. Po viešų konsultacijų, įskaitant konsultacijas su nacionalinėmis reguliavimo institucijomis, bei kuo labiau atsižvelgdama į BEREC nuomonę, Komisija priima rekomendaciją dėl atitinkamų produktų ir paslaugų rinkų (toliau – rekomendacija). Rekomendacijoje nurodomos tos elektroninių ryšių sektoriaus produktų ir paslaugų rinkos, kurių charakteristikos pagrįstai leidžia joms taikyti šioje direktyvoje nustatytus reguliuojamuosius įpareigojimus, nedarant poveikio rinkoms, kurios konkrečiais atvejais gali būti apibrėžtos pagal konkurencijos teisę. Komisija rinkas apibrėžia pagal konkurencijos teisės principus.

   Jeigu, stebėdama bendras Sąjungos tendencijas, Komisija nustato, kad tenkinami visi trys 67 straipsnio 1 dalyje išvardyti kriterijai, ji į rekomendaciją įtraukia produktų ir paslaugų rinkas.

   Komisija peržiūri rekomendaciją ne vėliau kaip … [dveji metai po šios direktyvos įsigaliojimo dienos], o po to – ją peržiūri reguliariai.

2. Pasikonsultavusi su BEREC, Komisija paskelbia rinkos tyrimo ir didelės įtakos rinkoje vertinimo gaires (toliau – DĮR gairės), kurios turi atitikti atitinkamus konkurencijos teisės principus. Į DĮR gaires turi būti įtrauktos nacionalinėms reguliavimo institucijoms skirtos rekomendacijos dėl sąvokos „didelė įtaka rinkoje“ taikymo konkrečiame elektroninių ryšių rinkos *ex ante* reguliavimo kontekste, atsižvelgiant į visus tris 67 straipsnio 1 dalyje išvardytus kriterijus.

3. Kuo labiau atsižvelgdamos į rekomendaciją ir DĮR gaires, nacionalinės reguliavimo institucijos, laikydamosi konkurencijos teisės principų, apibrėžia atitinkamas rinkas pagal nacionalines aplinkybes, visų pirma atitinkamas geografines rinkas savo teritorijoje, atsižvelgdamos, *inter alia*, į infrastruktūros konkurencijos lygį tose vietovėse. Nacionalinės reguliavimo institucijos taip pat, kai aktualu, atsižvelgia į geografinio tyrimo, atlikto remiantis 22 straipsnio 1 dalimi, rezultatus. Prieš apibrėždamos rinkas, kurios skiriasi nuo rekomendacijoje apibrėžtų rinkų, jos laikosi 23 ir 32 straipsniuose nurodytų procedūrų.

65 straipsnis

Transnacionalinių rinkų nustatymo procedūra

1. Jei Komisija arba bent dvi atitinkamos nacionalinės reguliavimo institucijos pateikia pagrįstą prašymą, įskaitant patvirtinamuosius dokumentus, BEREC atlieka potencialios transnacionalinės rinkos tyrimą. Pasikonsultavusi su suinteresuotaisiais subjektais ir kuo labiau atsižvelgdama į BEREC atlikto tyrimo rezultatus, Komisija gali priimti sprendimus, kuriais nustatomos transnacionalinės rinkos remiantis konkurencijos teisės principais ir kuo labiau atsižvelgiant į rekomendaciją bei pagal 64 straipsnį priimtas DĮR gaires.

2. Pagal šio straipsnio 1 dalį nustatytų transnacionalinių rinkų atveju atitinkamos nacionalinės reguliavimo institucijos rinkos tyrimą atlieka kartu, kuo labiau atsižvelgdamos į DĮR gaires, ir bendrai sprendžia, ar pradėti taikyti, palikti galioti, iš dalies pakeisti ar panaikinti 67 straipsnio 4 dalyje nurodytus reguliuojamuosius įpareigojimus. Atitinkamos nacionalinės reguliavimo institucijos kartu praneša Komisijai savo priemonių projektus, susijusius su rinkos tyrimu ir bet kokiais reguliuojamaisiais įpareigojimais pagal 32 ir 33 straipsnius.

Jeigu transnacionalinių rinkų nėra, dvi ar daugiau nacionalinių reguliavimo institucijų taip pat gali bendrai pranešti savo priemonių projektus, susijusius su rinkos tyrimu ir bet kokiais reguliuojamaisiais įpareigojimais, jeigu jos mano, kad rinkos sąlygos atitinkamose jų jurisdikcijose yra pakankamai vienodos.

66 straipsnis

Transnacionalinės paklausos nustatymo procedūra

1. Gavusi pagrįstą Komisijos ar bent dviejų atitinkamų nacionalinių reguliavimo institucijų prašymą su patvirtinamaisiais dokumentais, kuriame nurodoma, kad egzistuoja didelė spręstina paklausos problema, BEREC atlieka transnacionalinės galutinių naudotojų sukurtos produktų ir paslaugų, kurie teikiami vienoje ar daugiau rekomendacijoje išvardytų Sąjungos rinkų, paklausos tyrimą. BEREC taip pat gali atlikti tokį tyrimą, jei ji gauna pagrįstą rinkos dalyvių prašymą bei pakankamai patvirtinamųjų dokumentų ir mano, kad egzistuoja didelė spręstina paklausos problema. BEREC atliekamu tyrimu nedaromas poveikis pagal 65 straipsnio 1 dalį padarytoms išvadoms dėl transnacionalinių rinkų buvimo ir pagal 64 straipsnio 3 dalį padarytoms išvadoms dėl nacionalinių reguliavimo institucijų nustatytų nacionalinių arba subnacionalinių geografinių rinkų buvimo.

   Tas transnacionalinės galutinių naudotojų sukurtos paklausos tyrimas gali apimti produktus ir paslaugas, kuriuos skirtingai apibrėžtose produktų ar paslaugų rinkose teikia viena ar daugiau nacionalinių reguliavimo institucijų, atsižvelgiant į nacionalines aplinkybes, jei tais produktais ir paslaugomis galima pakeisti vienoje iš rekomendacijoje išvardytų rinkų teikiamus produktus ir paslaugas.

2. Jei BEREC padaro išvadą, kad egzistuoja didelė transnacionalinė galutinių naudotojų sukurta paklausa, kurią nepakankamai tenkina komercinė arba reguliuojamoji pasiūla, ji, pasikonsultavusi su suinteresuotaisiais subjektais ir glaudžiai bendradarbiaudama su Komisija, parengia nacionalinėms reguliavimo institucijoms skirtų bendrųjų metodų gaires, kad būtų tenkinama nustatyta transnacionalinė paklausa, įskaitant, kai tinkama, nustatant taisomąsias priemones pagal 68 straipsnį. Nacionalinės reguliavimo institucijos kuo labiau atsižvelgia į tas gaires vykdydamos savo jurisdikcijai priklausančias reguliavimo užduotis. Tomis gairėmis gali būti remiamasi užtikrinant didmeninės prieigos produktų visoje Sąjungoje sąveikumą ir į jas gali būti įtrauktos rekomendacijos dėl tokią nustatytą transnacionalinę paklausą patenkinti galinčių didmeninės prieigos produktų techninių specifikacijų suderinimo.

67 straipsnis

Rinkos tyrimo tvarka

1. Nacionalinės reguliavimo institucijos nustato, ar pagal 64 straipsnio 3 dalį apibrėžta atitinkama rinka yra tokia, kuri pagrįstų šioje direktyvoje išdėstytų reguliuojamųjų įpareigojimų nustatymą. Valstybės narės užtikrina, kad tyrimas atitinkamais atvejais būtų atliekamas kartu su nacionalinėmis konkurencijos institucijomis. Nacionalinės reguliavimo institucijos kuo labiau atsižvelgia į DĮR gaires ir vykdydamos tokį tyrimą laikosi 23 ir 32 straipsniuose nurodytų procedūrų.

   Gali būti laikoma, kad šioje direktyvoje išdėstytų reguliuojamųjų įpareigojimų nustatymas rinkoje pagrįstas, jeigu tenkinami visi šie kriterijai:

   a) esama didelių ilgalaikių struktūrinių, teisinių ar reguliavimo kliūčių patekti į rinką;

b) atsižvelgiant į infrastruktūra grindžiamos konkurencijos ir kitų konkurencijos šaltinių būklę, kuri kelia kliūčių patekti į rinką, veiksmingos konkurencijos per nagrinėjamą laikotarpį esamos struktūros rinkoje neatsiras;

c) vien konkurencijos teisės nepakanka, kad būtų tinkamai išspręsta (-os) nustatyta (-os) rinkos nepakankamumo problema (-os).

Jeigu nacionalinė reguliavimo institucija atlieka į rekomendaciją įtrauktos rinkos tyrimą, ji laiko, kad tenkinami antros pastraipos a, b ir c punktų reikalavimai, nebent nacionalinė reguliavimo institucija nuspręstų, kad konkrečiomis nacionalinėmis aplinkybėmis vienas ar daugiau tokių kriterijų netenkinami.

2. Kai nacionalinė reguliavimo institucija atlieka 1 dalyje reikalaujamą tyrimą, ji vertina pokyčius atsižvelgdama į ateities perspektyvą, jei nėra reguliavimo, nustatyto remiantis šiuo straipsniu toje atitinkamoje rinkoje, ir atsižvelgia į visus toliau išvardytus elementus:

a) pokyčius rinkoje, darančius įtaką tikimybei, kad atitinkamoje rinkoje atsiras veiksminga konkurencija;

b) visus susijusius konkurencijos apribojimus, tiek didmeniniu, tiek mažmeniniu lygmeniu, nepriklausomai nuo to, ar laikoma, kad tie apribojimai atsiranda dėl elektroninių ryšių tinklų, elektroninių ryšių paslaugų ar kitų rūšių paslaugų ar taikomųjų programų, kurios, galutinio naudotojo požiūriu, yra palyginamos, ir nepriklausomai nuo to, ar tokie apribojimai yra atitinkamos rinkos dalis;

c) kitų rūšių reglamentavimą arba nustatytas priemones, kurios daro poveikį atitinkamai rinkai arba susijusiai mažmeninei rinkai ar rinkoms atitinkamu laikotarpiu, įskaitant, bet kita ko, pagal 44, 60 ir 61 straipsnius nustatytus įpareigojimus,

d) pagal šį straipsnį nustatytą kitų atitinkamų rinkų reguliavimą.

3. Jei nacionalinė reguliavimo institucija pagal šio straipsnio 1 ir 2 dalyse nurodytą procedūrą padaro išvadą, kad reguliuojamųjų įpareigojimų nustatymas atitinkamoje rinkoje nėra pateisinamas arba jeigu neįvykdomos šio straipsnio 4 dalyje nustatytos sąlygos, ji neskiria ar nepalieka galioti jokių specifinių reguliuojamųjų įpareigojimų pagal 68 straipsnį. Kai reguliuojamieji įpareigojimai konkretiems sektoriams jau nustatyti pagal 68 straipsnį, nacionalinė reguliavimo institucija atitinkamos rinkos įmonėms tokius įpareigojimus panaikina.

Nacionalinės reguliavimo institucijos užtikrina, kad šalims, kurioms toks įpareigojimų panaikinimas turi įtakos, apie tai būtų pranešama prieš pakankamą laiką, kuris nustatomas suderinant poreikį tų įpareigojimų vykdytojams bei galutiniams naudotojams užtikrinti tvarų perėjimą ir galutinių naudotojų pasirinkimą, ir kad reglamentavimas nesitęstų ilgiau, nei būtina. Nustatydamos tokį pranešimo laikotarpį nacionalinės reguliavimo institucijos konkrečias sąlygas ir pranešimo laikotarpius gali nustatyti esamuose prieigos susitarimuose.

4. Jei nacionalinė reguliavimo institucija nustato, kad atitinkamoje rinkoje reguliuojamųjų įpareigojimų nustatymas pagal šio straipsnio 1 ir 2 dalis yra pagrįstas, ji pagal 63 straipsnį nustato visas įmones, kurios vienos arba kartu su kitomis įmonėmis turi didelę įtaką toje atitinkamoje rinkoje. Nacionalinė reguliavimo institucija joms nustato atitinkamus konkrečius reguliuojamuosius įpareigojimus pagal 68 straipsnį arba jei jie jau nustatyti, juos palieka galioti ar iš dalies pakeičia, jei mano, kad be tų įpareigojimų nebūtų užtikrinta veiksminga konkurencija galutinių naudotojų atžvilgiu.

5. Priimant priemones pagal šio straipsnio 3 ir 4 dalis laikomasi 23 ir 32 straipsniuose nurodytų procedūrų. Nacionalinės reguliavimo institucijos atlieka atitinkamos rinkos tyrimą ir praneša apie atitinkamą priemonės projektą pagal 32 straipsnį:

   a) per penkerius metus nuo ankstesnės priemonės patvirtinimo, jeigu nacionalinė reguliavimo institucija nustatė atitinkamą rinką ir didelę įtaką rinkoje turinčias įmones; išimtiniais atvejais tas penkerių metų laikotarpis gali būti pratęstas ne daugiau negu vienais metais, jei nacionalinė reguliavimo institucija Komisijai ne vėliau nei prieš keturis mėnesius iki penkerių metų laikotarpio pabaigos praneša apie siūlomo pratęsimo priežastis, o Komisija per vieną mėnesį nuo pranešimo apie pratęsimą nepareiškia prieštaravimų;

   b) tų rinkų, apie kurias anksčiau nebuvo pranešta Komisijai, atveju – per trejus metus po patikslintos rekomendacijos dėl atitinkamų rinkų priėmimo arba

   c) naujai į Sąjungą įstojusių valstybių narių atveju – per trejus metus po jų įstojimo.

6. Jeigu nacionalinė reguliavimo institucija mano, kad ji gali nepabaigti, arba nepabaigia rekomendacijoje nurodytos atitinkamos rinkos tyrimo per šio straipsnio 5 dalyje nustatytą terminą, BEREC, esant prašymui, padeda atitinkamai nacionalinei reguliavimo institucijai pabaigti konkrečios rinkos tyrimą ir nustatyti taikytinus specifinius įpareigojimus. Gavusi pagalbą, atitinkama nacionalinė reguliavimo institucija per šešis šio straipsnio 5 dalyje nurodyto termino mėnesius praneša Komisijai apie priemonės projektą pagal 32 straipsnį.

IV SKYRIUS
ĮMONĖMS, TURINČIOMS DIDELĘ ĮTAKĄ RINKOJE, TAIKOMOS PRIEIGOS GERINIMO PRIEMONĖS

68 straipsnis

Įpareigojimų nustatymas, keitimas ar panaikinimas

1. Valstybės narės užtikrina, kad nacionalinės reguliavimo institucijos turėtų įgaliojimus nustatyti 69–74 ir 76–81 straipsniuose įtvirtintus įpareigojimus.

2. Kai, atlikus rinkos tyrimą pagal 67 straipsnį, pripažįstama, kad įmonė turi didelę įtaką tam tikroje rinkoje, nacionalinės reguliavimo institucijos atitinkamai nustato bet kuriuos iš 69–74, 76 ir 80 straipsniuose nurodytų įpareigojimų. Vadovaudamasi proporcingumo principu, nacionalinė reguliavimo institucija pasirenka mažiausiai įsikišimo reikalaujantį rinkos tyrimo metu nustatytų problemų sprendimo būdą.

3. Nacionalinės reguliavimo institucijos 69–74, 76 ir 80 straipsniuose nustatytus įpareigojimus nustato tik įmonėms, pripažintoms turinčiomis didelę įtaką rinkoje, pagal šio straipsnio 2 dalį, nedarant poveikio:

a) 61 ir 62 straipsniams,

b) šios direktyvos 44 ir 17 straipsniams, I priedo D dalies 7 sąlygai, taikomai pagal šios direktyvos 13 straipsnio 1 dalį, šios direktyvos 97 ir 106 straipsniams ir atitinkamoms Direktyvos 2002/58/EB nuostatoms, kuriose nurodyti įpareigojimai įmonėms, kurios nėra pripažintos turinčiomis didelę įtaką rinkoje, arba

c) poreikiui laikytis tarptautinių įsipareigojimų,

Išimtinėmis aplinkybėmis, kai nacionalinė reguliavimo institucija ketina turinčiomis didelę įtaką rinkoje pripažintoms įmonėms nustatyti kitus nei 69–74 ir 76 ir 80 straipsniuose nustatytieji prieigos ar sujungimo įpareigojimus, ji pateikia prašymą Komisijai.

Komisija, kuo labiau atsižvelgdama į BEREC nuomonę, priima sprendimus priimdama įgyvendinimo aktus, kuriais nacionalinei reguliavimo institucijai leidžia arba užkerta kelią taikyti tokias priemones.

Tie įgyvendinimo aktai priimami laikantis 118 straipsnio 3 dalyje nurodytos patariamosios procedūros.

4. Pagal šį straipsnį nustatyti įpareigojimai turi būti:

a) pagrįsti atsižvelgiant į nacionalinės reguliavimo institucijos atlikto rinkos tyrimo metu nustatytos problemos pobūdį, kai tinkama, atsižvelgiant į transnacionalinės paklausos nustatymą pagal 66 straipsnį;

b) proporcingi, atsižvelgiant, kai įmanoma, į sąnaudas ir naudą;

c) pagrįsti atsižvelgiant į 3 straipsnyje nustatytus tikslus ir

d) nustatyti po konsultacijų pagal 23 ir 32 straipsnius.

5. Dėl poreikio laikytis šios straipsnio 3 dalyje nurodytų tarptautinių įsipareigojimų nacionalinės reguliavimo institucijos laikantis 32 straipsnyje nurodytos procedūros praneša Komisijai apie savo sprendimus įmonėms nustatyti, iš dalies pakeisti ar panaikinti įpareigojimus.

6. Nacionalinės reguliavimo institucijos atsižvelgia į naujų pokyčių rinkoje, pavyzdžiui, susijusių su komerciniais susitarimais, įskaitant bendro investavimo susitarimus, darančiais įtaką konkurencijos dinamikai, poveikį.

Jeigu tie pokyčiai nėra pakankamai svarbūs, kad būtų reikalingas naujas rinkos tyrimas pagal 67 straipsnį, nacionalinė reguliavimo institucija nedelsdama įvertina, ar būtina peržiūrėti įmonėms, pripažintoms turinčiomis didelę įtaką rinkoje, nustatytus įpareigojimus, iš dalies pakeisti kurį nors ankstesnį sprendimą, įskaitant įpareigojimų panaikinimą ar naujų įpareigojimų nustatymą, siekiant užtikrinti, kad tie įpareigojimai ir toliau atitiktų šio straipsnio 4 dalyje nustatytas sąlygas. Tokie pakeitimai turi būti nustatomi tik po konsultacijų pagal 23 ir 32 straipsnius.

69 straipsnis

Skaidrumo įpareigojimas

1. Pagal 68 straipsnį nacionalinės reguliavimo institucijos gali nustatyti sujungimui arba prieigai taikomus skaidrumo įpareigojimus, kuriais reikalaujama, kad įmonės viešai skelbtų konkrečią informaciją, pavyzdžiui, apskaitos informaciją, kainas, technines specifikacijas, tinklo charakteristikas ir informaciją apie tikėtinus jų pokyčius, bei paslaugų teikimo ir naudojimo sąlygas, įskaitant visas sąlygas, dėl kurių keičiasi prieiga prie paslaugų ir taikomųjų programų arba jų naudojimas, visų pirma kiek tai susiję su perėjimu nuo senosios infrastruktūros, jei valstybės narės leidžia taikyti tokias sąlygas pagal Sąjungos teisę.

2. Tais atvejais, kai įmonei nustatomi nediskriminavimo įpareigojimai, nacionalinės reguliavimo institucijos gali reikalauti, kad įmonė paskelbtų standartinį pasiūlymą, kuriame įvairūs elementai būtų pakankamai atsieti siekiant užtikrinti, kad įmonėms nereikėtų mokėti už priemones, kurios prašomai paslaugai nėra būtinos. Tame pasiūlyme turi būti atitinkamų pasiūlymų aprašymas, išskaidytas į komponentus pagal rinkos poreikius, taip pat turi būti nurodytos susijusios sąlygos, įskaitant kainas. Nacionalinė reguliavimo institucija, *inter alia*, gali standartiniame pasiūlyme nustatyti pakeitimus, kad būtų vykdomi pagal šią direktyvą nustatyti įpareigojimai.

3. Nacionalinės reguliavimo institucijos gali tiksliai nurodyti skelbtiną informaciją, jos išsamumo laipsnį ir skelbimo būdą.

4. Siekiant prisidėti prie nuoseklaus skaidrumo įpareigojimų taikymo, BEREC, pasikonsultavusi su suinteresuotaisiais subjektais ir glaudžiai bendradarbiaudama su Komisija, ne vėliau kaip … [vieni metai po šios direktyvos įsigaliojimo dienos] paskelbia minimalių standartinio pasiūlymo kriterijų gaires ir prireikus jas peržiūri, kad pritaikytų prie technologinės pažangos ir rinkos raidos. Nustatydama tokius minimalius kriterijus BEREC siekia 3 straipsnio tikslų ir atsižvelgia į prieigos įpareigojimų vykdytojų ir galutinių naudotojų, veikiančių daugiau nei vienoje valstybėje narėje, poreikius, taip pat į BEREC gaires, kuriose nustatoma transnacionalinė paklausa pagal 66 straipsnį, bei į susijusius Komisijos sprendimus.

Nepaisant šio straipsnio 3 dalies, kai įmonei pagal 72 arba 73 straipsnį taikomi įpareigojimai, susiję su didmeniniu pagrindu teikiama prieiga prie tinklo infrastruktūros, nacionalinės reguliavimo institucijos užtikrina, kad būtų skelbiamas standartinis pasiūlymas kuo labiau atsižvelgiant į BEREC gaires dėl minimalių standartinio pasiūlymo kriterijų, užtikrina, kad, kai aktualu, būtų nurodyti pagrindiniai veiklos rodikliai, taip pat atitinkami paslaugų lygiai, ir atidžiai stebi juos bei užtikrina, kad jų būtų laikomasi. Be to, nacionalinės reguliavimo institucijos, kai būtina, iš anksto nustato susijusias finansines sankcijas pagal Sąjungos ir nacionalinę teisę.

70 straipsnis.

Nediskriminavimo įpareigojimai

1. Pagal 68 straipsnį nacionalinė reguliavimo institucija gali nustatyti nediskriminavimo įpareigojimus, kiek tai susiję su sujungimu arba prieiga.

2. Nediskriminavimo įpareigojimais visų pirma užtikrinama, kad įmonė kitiems lygiaverčių paslaugų teikėjams vienodomis aplinkybėmis taikytų vienodas sąlygas, o kitiems tokiomis pat sąlygomis teiktų tokios pat kokybės paslaugas bei informaciją, kokią ji nustato savo paslaugoms ar savo patronuojamųjų įmonių ar partnerių paslaugoms. Nacionalinės reguliavimo institucijos gali tai įmonei nustatyti įpareigojimus teikti prieigos produktus ir paslaugas visoms įmonėms, taip pat sau, per tokius pačius terminus ir tokiomis pačiomis sąlygomis, įskaitant kainas ir paslaugų lygį, taip pat naudojant tas pačias sistemas ir procesus, kad būtų užtikrinta lygiavertė prieiga.

71 straipsnis

Apskaitos atskyrimo įpareigojimas

1. Pagal 68 straipsnį nacionalinė reguliavimo institucija gali nustatyti įpareigojimus atskirti tam tikros konkrečios su sujungimu arba prieiga susijusios veiklos apskaitą.

   Visų pirma nacionalinė reguliavimo institucija, *inter alia*, siekdama užtikrinti, kad būtų laikomasi pareigos nediskriminuoti pagal 70 straipsnį, jei jis yra taikomas, arba prireikus kad būtų užkirstas kelias nesąžiningam kryžminiam subsidijavimui, gali reikalauti, kad vertikaliai integruotos įmonės didmeninių ir vidinių pervedimų kainos būtų skaidrios. Nacionalinės reguliavimo institucijos gali konkrečiai nurodyti, kokį formatą ir apskaitos metodiką naudoti.

2. Norėdamos patikrinti, kaip laikomasi skaidrumo ir nediskriminavimo įpareigojimų, ir nedarant poveikio 20 straipsniui, nacionalinės reguliavimo institucijos turi įgaliojimus reikalauti, kad jų prašymu joms būtų pateikti apskaitos įrašai, įskaitant duomenis apie pajamas, gautas iš trečiųjų šalių. Nacionalinės reguliavimo institucijos, laikydamosi Sąjungos ir nacionalinių taisyklių dėl komercinio konfidencialumo, informaciją gali skelbti, nes tai prisidėtų prie rinkos atvirumo ir konkurencingumo.

72 straipsnis

Prieiga prie inžinerinių infrastruktūros objektų

1. Nacionalinė reguliavimo institucija gali pagal 68 straipsnį nustatyti įpareigojimus įmonėms patenkinti pagrįstus prašymus dėl prieigos prie inžinerinių infrastruktūros objektų, įskaitant (bet tik tuo neapsiribojant) prieigą prie pastatų arba įėjimų į pastatus, pastatų vidaus kabelių, įskaitant elektros laidus, antenas, bokštus ir kitas atramines konstrukcijas, stulpus, stiebus, vamzdynus, kanalus, apžiūros kameras, šulinius, skirstomąsias spintas, ir dėl tų objektų naudojimo tais atvejais, kai nacionalinė reguliavimo institucija, atsižvelgusi į rinkos tyrimą, padaro išvadą, kad atsisakymas suteikti prieigą arba panašų poveikį turintis prieigos suteikimas nepagrįstomis sąlygomis trukdytų formuotis tvariai konkurencinei rinkai ir neatitiktų galutinio naudotojo interesų.

2. Nacionalinės reguliavimo institucijos gali nustatyti įpareigojimus įmonėms užtikrinti prieigą pagal šį straipsnį, neatsižvelgiant į tai, ar turtas, su kuriuo susijęs įpareigojimas, yra atitinkamos rinkos dalis pagal rinkos tyrimą, su sąlyga, kad įpareigojimas yra būtinas 3 straipsnyje nurodytiems tikslams pasiekti ir jiems proporcingas.

73 straipsnis

Įpareigojimai dėl prieigos

prie konkrečių tinklo elementų ir susijusių priemonių ir jų naudojimo

1. Nacionalinės reguliavimo institucijos pagal 68 straipsnį gali nustatyti reikalavimus įmonėms, kad jos tenkintų pagrįstus prašymus dėl prieigos prie konkrečių tinklo elementų ir susijusių priemonių bei jų naudojimo tokiomis aplinkybėmis, kai nacionalinės reguliavimo institucijos mano, kad atsisakymas suteikti prieigą ar panašų poveikį turintis nepagrįstų sąlygų taikymas trukdytų formuotis tvariai konkurencinei mažmeninei rinkai ir neatitiktų galutinio naudotojo interesų.

   Nacionalinės reguliavimo institucijos gali reikalauti, kad įmonės, *inter alia*:

   a) suteiktų trečiosioms šalims prieigą atitinkamai prie konkrečių fizinių tinklo elementų bei papildomų susijusių priemonių, įskaitant prieigą prie atsietos vietinės linijos ir dalinės vietinės linijos, ir galimybę jais naudotis;

   b) suteiktų trečiosioms šalims prieigą prie konkrečių aktyvių arba virtualių tinklo elementų ir paslaugų;

   c) sąžiningai derėtųsi su įmonėmis, prašančiomis suteikti prieigą;

   d) nenutrauktų prieigos prie priemonių, prie kurių prieiga jau suteikta;

   e) didmeniniu pagrindu teiktų trečiosioms šalims perpardavimui skirtas konkrečias paslaugas;

f) suteiktų atvirą prieigą prie techninių sąsajų, protokolų ar kitų pagrindinių technologijų, kurios yra būtinos paslaugų sąveikai ar virtualaus tinklo paslaugoms;

g) leistų naudotis bendra vieta ar kitus susijusių priemonių bendro naudojimo būdus;

h) teiktų konkrečias paslaugas, būtinas paslaugų tarpusavio sąveikai teikiant galutines paslaugas naudotojams ar tarptinkliniam ryšiui judriojo ryšio tinkluose užtikrinti;

i) teiktų prieigą prie veiklos palaikymo sistemų ar panašių programinės įrangos sistemų, kurios būtinos užtikrinti sąžiningą konkurenciją teikiant paslaugas;

j) sujungtų tinklus ar tinklų priemones;

k) teiktų prieigą prie susijusių paslaugų, pavyzdžiui, tapatybės, vietos ir prisijungimo statuso nustatymo.

Nacionalinės reguliavimo institucijos tiems įpareigojimams gali nustatyti tam tikras sąlygas, susijusias su sąžiningumu, pagrįstumu ir savalaikiškumu.

2. Kai nacionalinės reguliavimo institucijos svarsto šio straipsnio 1 dalyje nurodytų galimų specifinių įpareigojimų nustatymo tinkamumą, ypač kai jos vertina, laikydamosi proporcingumo principo, ar tokie įpareigojimai turėtų būti nustatyti, o jei taip, kaip jie turėtų būti nustatyti, jos analizuoja, ar kitų formų prieiga prie didmeninių paslaugų produktų toje pačioje arba susijusioje didmeninėje rinkoje būtų pakankama nustatytai problemai išspręsti vadovaujantis galutinių naudotojų interesais. Vertinimas apima komercinės prieigos pasiūlymus, reguliuojamą prieigą pagal 61 straipsnį arba esamą ar planuojamą reguliuojamąją prieigą prie kitų didmeninių paslaugų produktų pagal šį straipsnį. Nacionalinės reguliavimo institucijos visų pirma atsižvelgia į šiuos veiksnius:

a) techninį ir ekonominį tikslingumą naudoti ar įrengti konkuruojančias priemones atsižvelgiant į rinkos plėtros lygį ir konkretaus sujungimo arba prieigos pobūdį ir rūšį, be kita ko, į kitų pirminės prieigos produktų, pavyzdžiui prieigos prie kanalų, perspektyvumą;

b) numatomą technologijų raidą, darančią poveikį tinklo kūrimui ir valdymui;

c) poreikį užtikrinti technologinį neutralumą, kuris sudarytų sąlygas šalims kurti ir valdyti savo tinklus;

d) esamų pajėgumų galimybes teikti siūlomą prieigą;

e) pradines įrenginio savininko investicijas, atsižvelgiant į bet kokias padarytas viešąsias investicijas ir riziką, susijusią su investicinių projektų vykdymu, ypatingą dėmesį skiriant investicijoms į itin didelio pralaidumo tinklus ir susijusiai rizikai;

f) ilgalaikės konkurencijos apsaugos poreikį, ypatingą dėmesį skiriant ekonomiškai efektyviai infrastruktūra grindžiamai konkurencijai ir naujoviškiems verslo modeliams, kuriais remiama tvari konkurencija, pavyzdžiui, verslo modeliams, grindžiamiems bendromis investicijomis į tinklus;

g) prireikus atitinkamas intelektinės nuosavybės teises;

h) visos Europos paslaugų teikimą.

Kai nacionalinės reguliavimo institucijos svarsto pagal 68 straipsnį nustatyti įpareigojimus remiantis 72 arba šiuo straipsniu, ji išnagrinėja, ar vien tik įpareigojimų pagal 72 straipsnį nustatymas būtų proporcinga priemonė siekiant skatinti konkurenciją ir užtikrinti galutinio naudotojo interesus.

3. Taikydamos įmonei įpareigojimus teikti prieigą pagal šį straipsnį, nacionalinės reguliavimo institucijos gali nustatyti technines ar eksploatacines sąlygas, kurių tokios prieigos teikėjas arba gavėjai privalo laikytis, kai būtina užtikrinti įprastą tinklo darbą. Įpareigojimai laikytis konkrečių techninių standartų arba specifikacijų turi atitikti pagal 39 straipsnį nustatytus standartus ir specifikacijas.

74 straipsnis

Kainų kontrolės ir sąnaudų apskaitos įpareigojimas

1. Nacionalinė reguliavimo institucija pagal 68 straipsnį gali nustatyti įpareigojimus, susijusius su sąnaudų padengimu ir kainų kontrole, įskaitant įpareigojimus, kad kainos būtų pagrįstos sąnaudomis, ir reikalavimus dėl sąnaudų apskaitos sistemų, reikalavimus, susijusius su konkrečiomis sujungimo arba prieigos teikimo rūšimis, kai rinkos tyrimas rodo, kad veiksmingos konkurencijos nebuvimas reiškia, jog atitinkama įmonė gali išlaikyti pernelyg dideles kainas ar daryti kainų spaudimą, tuo darant žalą galutiniams naudotojams.

Nustatydamos, ar kainų kontrolės įpareigojimai būtų tinkami, nacionalinės reguliavimo institucijos atsižvelgia į poreikį skatinti konkurenciją ir ilgalaikius galutinių naudotojų interesus, susijusius su kitos kartos tinklų, visų pirma itin didelio pralaidumo tinklų, diegimu ir įsisavinimu. Siekdamos skatinti įmonę investuoti, taip pat į naujos kartos tinklus, nacionalinės reguliavimo institucijos visų pirma atsižvelgia į įmonės investicijas. Jeigu nacionalinės reguliavimo institucijos mano, kad kainų kontrolės įsipareigojimai yra tinkama priemonė, jos sudaro sąlygas įmonei gauti tam tikrą pagrįstą panaudoto kapitalo grąžos normą, atsižvelgiant į bet kokią konkrečią tam tikram naujų investicijų į tinklus projektui būdingą riziką.

Nacionalinės reguliavimo institucijos apsvarsto galimybę nenustatyti ar nepalikti galioti įpareigojimų pagal šį straipsnį, jeigu jos nustato, kad egzistuoja įrodomas mažmeninės kainos apribojimas ir kad bet kokiais pagal 69–73 straipsnius nustatytais įpareigojimais, įskaitant visų pirma pagal 70 straipsnį nustatytą įpareigojimą atlikti ekonominio atkartojimo bandymą, užtikrinama veiksminga ir nediskriminacinė prieiga.

Kai nacionalinės reguliavimo institucijos mano, kad tikslinga nustatyti kainų kontrolės įpareigojimus, taikomus prieigai prie esamų tinklo elementų, jos taip pat atsižvelgia į nuspėjamų ir stabilių didmeninių kainų teikiamą naudą užtikrinant veiksmingą patekimą į rinką ir pakankamas paskatas visoms įmonėms diegti naujus ir patobulintus tinklus.

2. Nacionalinės reguliavimo institucijos užtikrina, kad privalomas sąnaudų padengimo mechanizmas ar kainų nustatymo metodika tarnautų naujų ir patobulintų tinklų diegimui, veiklos efektyvumo bei tvarios konkurencijos skatinimui ir kiek įmanoma padidintų galutiniams naudotojams teikiamą tvarią naudą. Nacionalinės reguliavimo institucijos taip pat gali atsižvelgti į kainas, siūlomas palyginamose konkurencinėse rinkose.

3. Kai įmonė įpareigojama kainas pagrįsti sąnaudomis, įrodinėjimo pareiga, kad kainos nustatytos pagal sąnaudas, įskaitant pagrįstą investicijų grąžos normą, tenka atitinkamai įmonei. Siekdama apskaičiuoti veiksmingų paslaugų teikimo sąnaudas, nacionalinė reguliavimo institucija gali naudoti sąnaudų apskaitos metodus nepriklausomai nuo įmonės taikomų metodų. Nacionalinės reguliavimo institucijos gali reikalauti, kad įmonė visiškai pagrįstų savo kainas, ir prireikus gali reikalauti kainas koreguoti.

4. Nacionalinės reguliavimo institucijos tais atvejais, kai kainų kontrolės užtikrinimo tikslais reikalaujama taikyti sąnaudų apskaitos sistemą, užtikrina, kad sąnaudų apskaitos sistemos aprašymas būtų viešas ir jame būtų matyti bent pagrindinės kategorijos, pagal kurias grupuojamos sąnaudos, ir taisyklės, taikomos sąnaudų paskirstymui. Nepriklausomas kvalifikuotas subjektas patikrina, ar laikomasi sąnaudų apskaitos sistemos. ir kasmet paskelbia pareiškimą apie tai, kaip laikomasi sąnaudų apskaitos sistemos.

75 straipsnis

Skambučių užbaigimo paslaugų tarifai

1. Ne vėliau kaip 2020 m. gruodžio 31 d. Komisija, kuo labiau atsižvelgdama į BEREC nuomonę, priima deleguotąjį aktą pagal 117 straipsnį, kuriuo papildoma ši direktyva, nustatantį bendrą didžiausią Sąjungos masto judriojo ryšio balso skambučių užbaigimo paslaugų tarifą ir bendrą didžiausią Sąjungos masto fiksuotojo ryšio balso skambučių užbaigimo paslaugų tarifą (kartu – Sąjungos balso ryšio užbaigimo tarifai), kurie taikomi visiems atitinkamai judriojo ar fiksuotojo ryšio balso skambučių užbaigimo paslaugų teikėjams bet kurioje valstybėje narėje.

   Tuo tikslu Komisija:

   a) laikosi III priede numatytų principų, kriterijų ir parametrų;

   b) pirmą kartą nustatydama Sąjungos masto balso skambučių užbaigimo paslaugų tarifus, atsižvelgia į visoje Sąjungoje taikomą efektyvių sąnaudų svertinį vidurkį fiksuotojo ir judriojo ryšio tinkluose, nustatytą laikantis III priede nustatytų principų; pirmajame deleguotajame akte nustatyti Sąjungos masto balso skambučių užbaigimo paslaugų tarifai negali būti didesni nei didžiausi užbaigimo tarifai iš tarifų, galiojusių šešis mėnesius iki to deleguotojo akto priėmimo visose valstybėse narėse, atlikus visus reikalingus koregavimus dėl išskirtinių nacionalinių aplinkybių,;

c) atsižvelgia į bendrą galutinių naudotojų skaičių kiekvienoje valstybėje narėje, kad užtikrintų deramą didžiausių skambučių užbaigimo paslaugų tarifų svorinį koeficientą, taip pat į nacionalines aplinkybes, dėl kurių susidaro didelių skirtumų tarp valstybių narių nustatant didžiausius skambučių užbaigimo paslaugų tarifus Sąjungoje;

d) atsižvelgia į BEREC, nacionalinių reguliavimo institucijų arba tiesiogiai įmonių, teikiančių elektroninių ryšių tinklus ir paslaugas, pateiktą rinkos informaciją ir

e) apsvarsto poreikį leisti taikyti ne ilgesnį kaip 12 mėnesių pereinamąjį laikotarpį, kad valstybėse narėse būtų galima atlikti reikalingus koregavimus, kai tai būtina atsižvelgiant į anksčiau nustatytus tarifus.

2. Komisija, kuo labiau atsižvelgdama į BEREC nuomonę, peržiūri pagal šį straipsnį priimtą deleguotąjį aktą kas penkerius metus ir kiekvienu tokiu atveju, taikydama 67 straipsnio 1 dalyje išvardytus kriterijus, apsvarsto, ar Sąjungos mastu nustatyti balso skambučių užbaigimo paslaugų tarifai ir toliau yra reikalingi. Kai Komisija po peržiūros pagal šią dalį nusprendžia nenustatyti didžiausio judriojo ryšio balso skambučių užbaigimo paslaugų tarifo arba didžiausio fiksuotojo ryšio balso skambučių užbaigimo paslaugų tarifo, arba jų abiejų, nacionalinės reguliavimo institucijos gali atlikti balso skambučių užbaigimo paslaugų rinkos tyrimus pagal 67 straipsnį, kad įvertintų, ar būtina nustatyti reguliuojamuosius įpareigojimus. Jei nacionalinė reguliavimo institucija, atlikusi tokį tyrimą, nustato sąnaudomis pagrįstus skambučių užbaigimo tarifus atitinkamoje rinkoje, ji laikosi III priede nustatytų principų, kriterijų ir parametrų, o jos priemonės projektui taikomos 23, 32 ir 33 straipsniuose nurodytos procedūros.

3. Nacionalinės reguliavimo institucijos atidžiai stebi ir užtikrina, kad balso skambučių užbaigimo paslaugų teikėjai taikytų Sąjungos masto balso skambučių užbaigimo paslaugų tarifus. Nacionalinės reguliavimo institucijos bet kuriuo metu gali pareikalauti, kad balso skambučių užbaigimo paslaugų teikėjas pakeistų tarifą, kurį jis taiko kitoms įmonėms, jei tas tarifas neatitinka 1 dalyje nurodyto deleguotojo akto. Nacionalinės reguliavimo institucijos kasmet teikia ataskaitas Komisijai ir BEREC dėl šio straipsnio taikymo.

76 straipsnis

Naujų itin didelio pralaidumo tinklų elementų reguliavimo tvarka

1. Įmonės, kurios pagal 67 straipsnį pripažintos turinčiomis didelę įtaką vienoje ar keliose atitinkamose rinkose, gali 79 straipsnyje nustatyta procedūra ir laikantis šios dalies antros pastraipos pasiūlyti įsipareigoti sudaryti galimybes bendrai investuoti į naujo itin didelio pralaidumo tinklo, kurį sudaro optinių skaidulų elementai iki galutinių naudotojų patalpų arba bazinės stoties, diegimą, pavyzdžiui, pasiūlant bendrą nuosavybę arba ilgalaikį dalijimąsi rizika per bendrą finansavimą arba pirkimo susitarimus, kuriais sukuriamos konkrečios struktūrinio pobūdžio teisės kitiems elektroninių ryšių tinklų arba paslaugų teikėjams.

   Kai nacionalinė reguliavimo institucija vertina tuos įsipareigojimus, ji visų pirma nustato, ar bendro investavimo pasiūlymas tenkina visas šias sąlygas:

   a) jis yra atviras bet kuriuo tinklo eksploatavimo momentu bet kuriam elektroninių ryšių tinklų arba paslaugų teikėjui;

b) jis sudarytų sąlygas kitiems investavimo dalininkams, kurie yra elektroninių ryšių tinklų arba paslaugų teikėjai, veiksmingai ir tvariai konkuruoti ilguoju laikotarpiu galutinės grandies rinkose, kuriose veiklą vykdo didelę įtaką rinkoje turinčia pripažinta įmonė, tokiomis sąlygomis, kurios, apima:

   i) sąžiningas, pagrįstas ir nediskriminacines sąlygas, suteikiančias prieigą prie visų tinklo pajėgumų tiek, kiek jam taikomas bendras investavimas;

   ii) su kiekvieno investavimo dalininko dalyvavimo verte ir įvykdymo laiku susijusį lankstumą;

   iii) galimybę ateityje šį dalyvavimą padidinti ir

   iv) investavimo dalininkų po infrastruktūros, į kurią bendrai investuojama, įdiegimo suteikiamas abipuses teises;

c) įmonė apie jį laiku viešai paskelbia, o jeigu įmonė netenkina 80 straipsnio 1 dalyje nustatytų charakteristikų, apie tai jis paskelbia bent prieš šešis mėnesius iki naujo tinklo diegimo pradžios; atsižvelgiant į nacionalines aplinkybes, tas laikotarpis gali būti pratęstas;

d) prieigą gauti norintiems subjektams, nedalyvaujantiems bendro investavimo procese, suteikiama tokios pat kokybės bei spartos ir tokiam pačiam galutinių naudotojų skaičiui skirta prieiga tokiomis pačiomis sąlygomis kaip ir prieš įdiegimą, kartu taikant koregavimo laikui bėgant mechanizmą, kurį patvirtino nacionalinės reguliavimo institucijos atsižvelgiant į pokyčius susijusiose mažmeninėse rinkose, kuriuo išlaikomos paskatos dalyvauti bendro investavimo procese; tokiu mechanizmu turi būti užtikrinta, kad prieigą gauti norintys subjektai turėtų prieigą prie itin didelio pralaidumo tinklo elementų tokiu laiku ir remiantis skaidriomis bei nediskriminacinėmis sąlygomis, kurie tinkamai atspindi rizikos, kurią patiria atitinkami investavimo dalininkai įvairiais diegimo etapais, laipsnius, ir kuriose atsižvelgiama į konkurencijos padėtį mažmeninėse rinkose;

e) jis atitinka bent IV priede nustatytus kriterijus ir yra parengtas sąžiningai.

2. Jei nacionalinė reguliavimo institucija, atsižvelgusi į pagal 79 straipsnio 2 dalį atlikto rinkos bandymo rezultatus, padaro išvadą, kad siūlomas bendro investavimo įsipareigojimas tenkina šio straipsnio 1 dalyje išdėstytas sąlygas, ji pagal 79 straipsnio 3 dalį nustato, kad tas įsipareigojimas būtų privalomas, ir nenustato jokių papildomų įpareigojimų pagal 68 straipsnį dėl naujo itin didelio pralaidumo tinklo elementų, kurių atžvilgiu taikomi įsipareigojimai, jeigu bent vienas potencialus investavimo dalininkas yra sudaręs bendro investavimo susitarimą su pripažinta didelę įtaką rinkoje turinčia įmone.

Pirma pastraipa nedaromas poveikis aplinkybių, kurios netenkina šio straipsnio 1 dalyje išdėstytų sąlygų, atsižvelgiant į bet kurio pagal 79 straipsnio 2 dalį atlikto rinkos bandymo rezultatus, tačiau kurios daro poveikį konkurencijai ir į kurias atsižvelgiama pagal 67 ir 68 straipsnius, reguliavimo tvarkai.

Nukrypstant nuo šios dalies pirmos pastraipos, nacionalinė reguliavimo institucija gali tinkamai pagrįstomis aplinkybėmis nustatyti, palikti galioti arba pritaikyti taisomąsias priemones pagal 68–74 straipsnius dėl naujų itin didelio pralaidumo tinklų, siekiant spręsti dideles konkurencijos problemas konkrečiose rinkose, kai nacionalinė reguliavimo institucija nustato, kad, atsižvelgiant į šių rinkų specifines charakteristikas, tos konkurencijos problemos kitaip nebūtų išspręstos.

3. Nacionalinės reguliavimo institucijos nuolat stebi, kaip laikomasi 1 dalyje išdėstytų sąlygų, ir gali reikalauti, kad didelę įtaką rinkoje turinčia pripažinta įmonė teiktų joms metinius pareiškimus dėl reikalavimų laikymosi.

Šiuo straipsniu nedaromas poveikis nacionalinės reguliavimo institucijos įgaliojimams priimti sprendimus pagal 26 straipsnio 1 dalį kilus ginčui tarp įmonių dėl bendro investavimo susitarimo, kuris, institucijos nuomone, atitinka šio straipsnio 1 dalyje išdėstytas sąlygas.

4. BEREC, pasikonsultavusi su suinteresuotaisiais subjektais ir glaudžiai bendradarbiaudama su Komisija, paskelbia gaires, kuriose nacionalinės reguliavimo institucijos skatinamos nuosekliai taikyti 1 dalyje išdėstytas sąlygas ir IV priede išdėstytus kriterijus.

77 straipsnis

Funkcinis atskyrimas

1. Kai nacionalinė reguliavimo institucija padaro išvadą, kad pagal 69–74 straipsnius nustatytais atitinkamais įpareigojimais nepavyko užtikrinti veiksmingos konkurencijos ir kad esama svarbių, nuolatos pasikartojančių konkurencijos problemų arba rinkos trūkumų, susijusių su tam tikrų prieigos produktų didmeninėmis rinkomis, ji gali išimties tvarka, laikydamasi 68 straipsnio 3 dalies antros pastraipos, nustatyti įpareigojimą vertikaliai integruotoms įmonėms skirti visą su didmeniniu atitinkamų prieigos produktų teikimu susijusią veiklą vykdyti savarankiškai veikiančiam verslo subjektui.

   Tas verslo subjektas teikia prieigos produktus ir paslaugas visoms įmonėms, įskaitant kitus patronuojančiosios bendrovės verslo skyrius, per tokius pačius terminus, tokiomis pačiomis sąlygomis, įskaitant kainas ir paslaugų lygį, bei naudodamas tas pačias sistemas ir procesus.

2. Kai nacionalinė reguliavimo institucija ketina nustatyti funkcinio atskyrimo įpareigojimą, ji pateikia Komisijai prašymą, į kurį įtraukia:

   a) įrodymą, kuriuo grindžiama 1 dalyje nurodyta nacionalinės reguliavimo institucijos išvada;

   b) pagrįstą įvertinimą, kuriame pateikiama išvada, kad per pagrįstą laikotarpį nebus užtikrinta veiksminga bei tvari infrastruktūra grindžiama konkurencija arba tikėtina, kad ji bus silpna;

c) tikėtino poveikio nacionalinei reguliavimo institucijai, įmonei, visų pirma atskirtosios įmonės darbuotojams, ir visam elektroninių ryšių sektoriui, ir paskatoms į jį investuoti, visų pirma poreikiui užtikrinti socialinę ir teritorinę sanglaudą, ir kitiems suinteresuotiesiems subjektams tyrimą, pirmiausia įskaitant tikėtiną poveikį konkurencijai ir potencialius atitinkamus padarinius vartotojams, analizę;

d) priežasčių, kuriomis pagrindžiama, kodėl šis įpareigojimas būtų pati veiksmingiausia priemonė taisomųjų priemonių, kurias taikant siekiama spręsti nustatytas konkurencijos arba rinkos nepakankamumo problemas, vykdymui užtikrinti, analizę;

3. Į priemonės projektą įtraukiami šie aspektai:

a) tikslus atskyrimo pobūdis ir lygis, pirmiausia nurodant atskiro verslo subjekto statusą;

b) atskiro verslo subjekto turtas ir produktai bei paslaugos, kurias teiks tas subjektas;

c) valdymo tvarka siekiant užtikrinti atskiro verslo subjekto samdomų darbuotojų nepriklausomumą, taip pat atitinkamų paskatų struktūra;

d) įpareigojimų laikymosi užtikrinimo taisyklės;

e) veikimo procedūrų skaidrumo užtikrinimo taisyklės, pirmiausia suinteresuotųjų šalių atžvilgiu;

f) atitikties užtikrinimo stebėsenos programa, įskaitant metinės ataskaitos skelbimą.

Vadovaudamasi Komisijos sprendimu pagal 68 straipsnio 3 dalį dėl to priemonės projekto, nacionalinė reguliavimo institucija atlieka koordinuotą įvairių su prieigos tinklu susijusių rinkų tyrimą 67 straipsnyje vadovaudamasi nustatyta procedūra. Remdamasi ta analize, nacionalinė reguliavimo institucija nustato, palieka galioti, iš dalies pakeičia ar panaikina įpareigojimus laikantis 23 ir 32 straipsniuose nustatytų procedūrų.

4. Įmonei, kuriai taikomas funkcinis atskyrimas, gali būti nustatyti bet kurie iš 69–74 straipsniuose nurodytų įpareigojimų bet kurioje konkrečioje rinkoje, jeigu ji pagal 67 straipsnį buvo pripažinta turinčia didelę įtaką rinkoje, arba nustatyti bet kurie kiti įpareigojimai, kuriuos nustatyti leido Komisija pagal 68 straipsnio 3 dalį.

78 straipsnis

Vertikaliai integruotos įmonės savanoriškas atskyrimas

1. Įmonės, kurios pagal 67 straipsnį buvo pripažintos turinčiomis didelę įtaką vienoje ar keliose atitinkamose rinkose, informuoja nacionalinę reguliavimo instituciją bent prieš tris mėnesius iki bet kokio planuojamo savo vietos prieigos tinklo aktyvų arba didelės jų dalies perleidimo atskiram juridiniam subjektui, priklausančiam skirtingiems savininkams, arba atskiro verslo subjekto įsteigimo tam, kad galėtų teikti visiems mažmeniniams teikėjams, įskaitant savo mažmeninius skyrius, visiškai lygiaverčius prieigos produktus.

Tos įmonės taip pat informuoja nacionalinę reguliavimo instituciją apie visus tų ketinimų pasikeitimus ir apie galutinius atskyrimo proceso rezultatus.

Tokios įmonės taip pat gali pasiūlyti įsipareigojimų, susijusių su prieigos sąlygomis, kurie turi būti taikomi jų tinkle įgyvendinimo laikotarpiu įgyvendinus pasiūlytos formos atskyrimą, siekiant užtikrinti veiksmingą ir nediskriminacinę trečiųjų šalių prieigą. Įsipareigojimų pasiūlymas turėtų būti pakankamai išsamus ir jame, be kita ko, turėtų būti nustatytas įgyvendinimo laikas ir trukmė, kad nacionalinė reguliavimo institucija galėtų vykdyti savo užduotis pagal šio straipsnio 2 dalį. Tokie įsipareigojimai gali galioti ilgiau už 67 straipsnio 5 dalyje nustatytą ilgiausią rinkos peržiūrų laikotarpį.

2. Nacionalinė reguliavimo institucija įvertina, kokį poveikį numatytas sandoris ir atitinkamais atvejais pasiūlyti įpareigojimai turės galiojantiems reguliuojamiesiems įpareigojimams pagal šią direktyvą.

Tuo tikslu nacionalinė reguliavimo institucija pagal 67 straipsnyje nurodytą procedūrą atlieka su prieigos tinklu susijusių skirtingų rinkų tyrimą.

Nacionalinė reguliavimo institucija atsižvelgia į visus įmonės pasiūlytus įsipareigojimus, visų pirma atsižvelgdama į 3 straipsnyje nustatytus tikslus. Tuo tikslu nacionalinė reguliavimo institucija konsultuojasi su trečiosiomis šalimis pagal 23 straipsnį, visų pirma su tomis trečiosiomis šalimis, kurioms numatomas sandoris daro tiesioginį poveikį.

Remdamasi savo analize, nacionalinė reguliavimo institucija nustato, palieka galioti, iš dalies pakeičia ar panaikina įpareigojimus laikantis 23 ir 32 straipsniuose nustatytų procedūrų, jei tinkama, taikydama 80 straipsnį. Savo sprendime nacionalinė reguliavimo institucija įsipareigojimus gali padaryti visiškai arba iš dalies privalomus. Nukrypdama nuo 67 straipsnio 5 dalies, nacionalinė reguliavimo institucija gali nustatyti, kad įsipareigojimai būtų visiškai arba iš dalies privalomi visu laikotarpiu, kuriam jie yra pasiūlyti.

3. Nedarant poveikio 80 straipsniui, teisiškai atskiram arba savarankiškai veiklą vykdančiam verslo subjektui, kuris pagal 67 straipsnį buvo pripažintas turinčiu didelę įtaką rinkoje bet kurioje konkrečioje rinkoje, prireikus gali būti nustatyti bet kurie 69–74 straipsniuose nurodytieji įpareigojimai arba bet kurie kiti įpareigojimai, kuriuos nustatyti leido Komisija pagal 68 straipsnio 3 dalį, jeigu pasiūlytų įsipareigojimų nepakanka siekiant 3 straipsnyje nustatytų tikslų.

4. Nacionalinė reguliavimo institucija stebi įmonių pasiūlytų įsipareigojimų, kuriuos ji pagal 2 dalį nustatė privalomais, įgyvendinimą, ir pasibaigus pirminiam laikotarpiui, kuriam jie buvo pasiūlyti, sprendžia dėl jų vykdymo laikotarpio pratęsimo galimybės.

79 straipsnis

Įsipareigojimų procedūra

1. Didelę įtaką rinkoje turinčiomis pripažintos įmonės gali nacionalinei reguliavimo institucijai pasiūlyti įsipareigojimus, susijusius su prieigos, bendro investavimo ar jų abiejų sąlygomis taikytinomis jų tinklams, kiek tai susiję su, *inter alia*:

   a) bendradarbiavimo susitarimais, kurie yra susiję su tikslingų ir proporcingų įpareigojimų vertinimu pagal 68 straipsnį;

   b) bendru investavimu į itin didelio pralaidumo tinklus pagal 76 straipsnį arba

   c) veiksminga ir nediskriminacine trečiųjų šalių prieiga pagal 78 straipsnį ir vertikaliai integruotos įmonės savanoriško atskyrimo įgyvendinimo laikotarpiu, ir po to, kai įgyvendinamas pasiūlytos formos atskyrimas.

   Pasiūlyme dėl įsipareigojimų turi būti pateikta pakankamai išsami informacija, be kita ko, apie jų įgyvendinimo laiką ir apimtį, ir jų trukmę, kad nacionalinė reguliavimo institucija galėtų atlikti savo vertinimą pagal šio straipsnio 2 dalį. Tokie įsipareigojimai gali galioti ilgiau nei 67 straipsnio 5 dalyje nustatyti rinkos tyrimo atlikimo laikotarpiai.

2. Siekdama įvertinti įmonės pagal šio straipsnio 1 dalį pasiūlytus įsipareigojimus, nacionalinė reguliavimo institucija – išskyrus atvejus, kai tokie įsipareigojimai akivaizdžiai netenkina vienos ar kelių susijusių sąlygų ir kriterijų – atlieka rinkos testavimą, visų pirma pasiūlytų sąlygų atžvilgiu, surengdama viešas konsultacijas su suinteresuotosiomis šalimis, visų pirma tiesiogiai paveiktomis trečiosiomis šalimis. Galimi investavimo dalininkai arba prieigą gauti norintys subjektai gali pateikti nuomones apie tai, ar pasiūlyti įsipareigojimai atitinka sąlygas, nustatytas atitinkamai 68, 76 arba 78 straipsnyje, ir gali pateikti pakeitimų.

Kalbant apie pagal šį straipsnį pasiūlytus įsipareigojimus, nacionalinė reguliavimo institucija, vertindama įpareigojimus pagal 68 straipsnio 4 dalį, ypač atsižvelgia į:

a) įrodymus dėl siūlomų įsipareigojimų sąžiningumo ir pagrįstumo,

b) įsipareigojimų atvirumą visiems rinkoje veikiantiems dalyviams,

c) prieigos, be kita ko, prie itin didelio pralaidumo tinklų, prieinamumą laiku sąžiningomis, pagrįstomis ir nediskriminacinėmis sąlygomis, prieš pradedant teikti susijusias mažmenines paslaugas, ir

d) siūlomų įsipareigojimų bendrą tinkamumą siekiant sudaryti sąlygas tvariai konkurencijai galutinės grandies rinkose ir palengvinti itin didelio pralaidumo tinklų bendradarbiavimu grindžiamą diegimą ir įsisavinimą galutinių naudotojų naudai.

Atsižvelgdama į visas konsultacijų metu pareikštas nuomones ir į tai, ar tas nuomones pareiškė įvairūs suinteresuotieji subjektai, nacionalinė reguliavimo institucija didelę įtaką rinkoje turinčia pripažintai įmonei pateikia savo preliminarias išvadas apie tai, ar siūlomi įsipareigojimai atitinka šiame straipsnyje ir atitinkamai 68, 76 arba 78 straipsnyje išdėstytus tikslus, kriterijus ir procedūras, ir kokiomis sąlygomis ji gali svarstyti galimybę nustatyti, kad įsipareigojimui būtų privalomi. Įmonė gali peržiūrėti savo pradinį siūlymą, kad atsižvelgtų į nacionalinės reguliavimo institucijos preliminarias išvadas ir kad būtų patenkinti šiame straipsnyje ir atitinkamai 68, 76 arba 78 straipsnyje išdėstyti kriterijai.

3. Nedarant poveikio 76 straipsnio 2 dalies pirmai pastraipai, nacionalinė reguliavimo institucija gali priimti sprendimą nustatyti, kad kai kurie arba visi įsipareigojimai būtų visiškai arba iš dalies privalomi.

Nukrypdama nuo 67 straipsnio 5 dalies, nacionalinė reguliavimo institucija gali nustatyti, kad kai kurie arba visi įsipareigojimai būtų privalomi konkretų laikotarpį, kuris gali būti visas laikotarpis, kuriam jie yra pasiūlyti, o jei pagal 76 straipsnio 2 dalies pirmą pastraipą privalomais būtų nustatyti bendro investavimo įsipareigojimai, ji turi nustatyti, kad jie būtų privalomi bent septynerių metų laikotarpį.

Taikant 76 straipsnį, šiuo straipsniu nedaromas poveikis rinkos tyrimo procedūros taikymui pagal 67 straipsnį ir įpareigojimų nustatymui pagal 68 straipsnį.

Kai nacionalinė reguliavimo institucija pagal šį straipsnį nustato, kad įsipareigojimai yra privalomi, ji pagal 68 straipsnį įvertina to sprendimo pasekmes rinkos plėtrai ir įpareigojimų, kuriuos ji nustatė arba, nesant tų įsipareigojimų, būtų nustačiusi pagal tą straipsnį ar 69–74 straipsnius, tinkamumą. Pranešdama apie atitinkamą pagal 32 straipsnį priemonės projektą pagal 68 straipsnį, nacionalinė reguliavimo institucija kartu su priemonės projektu, kuris perduodamas, pateikia sprendimą dėl įsipareigojimų.

4. Nacionalinė reguliavimo institucija stebi ir prižiūri, kaip laikomasi įsipareigojimų, kuriuos ji pagal šio straipsnio 3 dalį nustatė privalomais, ir užtikrina, kad jų būtų laikomasi, tuo pačiu būdu, kaip ji stebi ir prižiūri, kaip laikomasi pagal 68 straipsnį nustatytų įpareigojimų, ir užtikrina, kad jų būtų laikomasi, o pasibaigus jų pradiniam galiojimo laikotarpiui, apsvarsto galimybę pratęsti laikotarpį, kuriame jie buvo nustatyti privalomais. Jeigu nacionalinė reguliavimo institucija padaro išvadą, kad įmonė nesilaikė įsipareigojimų, kurie pagal šio straipsnio 3 dalį buvo nustatyti privalomais, ji tokiai įmonei gali skirti sankcijas pagal 29 straipsnį. Nedarant poveikio specifinių įpareigojimų laikymosi užtikrinimo procedūrai pagal 30 straipsnį, nacionalinė reguliavimo institucija gali pakartotinai įvertinti įpareigojimus, nustatytus pagal 68 straipsnio 6 dalį.

80 straipsnis

Tik didmeninę veiklą vykdančios įmonės

1. Nacionalinė reguliavimo institucija, pagal 67 straipsnį pripažinusi, kad įmonė, nevykdanti veiklos mažmeninėse elektroninių ryšių paslaugų rinkose, turi didelę įtaką vienoje ar keliose didmeninėse rinkose, apsvarsto, ar tai įmonei būdingos šios savybės:

   a) visos vienos įmonės bendrovės ir verslo padaliniai, visos bendrovės, kurias kontroliuoja tas pats galutinis savininkas, bet kurios nebūtinai visiškai jam priklauso, ir visi akcininkai, kurie gali kontroliuoti įmonę, dabartinę veiklą vykdo ir būsimą veiklą planuoja vykdyti tik didmeninėse elektroninių ryšių paslaugų rinkose ir todėl veiklos nevykdo mažmeninėse galutiniams naudotojams teikiamų elektroninių ryšių paslaugų Sąjungos rinkose,

   b) įmonė neprivalo veiklą vykdyti su viena atskira galutinės grandies rinkoje veikiančia įmone, kuri vykdo veiklą bet kurioje mažmeninėje galutiniams naudotojams teikiamų elektroninių ryšių paslaugų rinkoje pagal išimtinį susitarimą arba susitarimą, kuris *de facto* prilygsta išimtiniam susitarimui.

2. Jei nacionalinė reguliavimo institucija padaro išvadą, kad įvykdytos šio straipsnio 1 dalyje nustatytos sąlygos, ji gali tai įmonei nustatyti tik įpareigojimus pagal 70 ir 73 straipsnį arba įpareigojimus dėl sąžiningo ir pagrįsto kainų nustatymo, jei tai pateisinama rinkos tyrimu, kuris apima perspektyvinį pripažintos turinčia didelę įtaką rinkoje įmonės tikėtino elgesio vertinimą.

3. Jei nacionalinė reguliavimo institucija padaro išvadą, kad šio straipsnio 1 dalyje nustatytos sąlygos nebetenkinamos, ji bet kuriuo metu peržiūri įmonei pagal šį straipsnį nustatytus įpareigojimus ir atitinkamais atvejais taiko 67–74 straipsnius. Įmonės nepagrįstai nedelsdamos informuoja nacionalinę reguliavimo instituciją apie bet kokį aplinkybių, susijusių su šio straipsnio 1 dalies a ir b punktais, pasikeitimą.

4. Nacionalinė reguliavimo institucija taip pat peržiūri įmonei pagal šį straipsnį nustatytus įpareigojimus, jei, remdamasi sąlygomis, kurias įmonė siūlo savo galutinės grandies rinkos klientams, institucija padaro išvadą, kad kilo arba gali kilti galutiniams naudotojams neigiamą poveikį darančių konkurencijos problemų, dėl kurių reikia taikyti vieną ar daugiau 69, 71, 72 arba 74 straipsnyje nustatytų įpareigojimų arba iš dalies pakeisti pagal šio straipsnio 2 dalį nustatytus įpareigojimus.

5. Šiame straipsnyje numatyti įpareigojimai nustatomi ir jų peržiūra atliekama laikantis 23, 32 ir 33 straipsniuose nurodytų procedūrų.

81 straipsnis

Perėjimas nuo senosios infrastruktūros

1. Didelę įtaką vienoje ar keliose atitinkamose rinkose turinčiomis pagal 67 straipsnį pripažintos įmonės nacionalinei reguliavimo institucijai iš anksto ir laiku praneša, kada jos planuoja nustoti eksploatuoti arba pakeisti nauja infrastruktūra tinklo dalis, įskaitant senąją infrastruktūrą, būtiną varinių laidų tinklui, kuriam taikomi įpareigojimai pagal 68–80 straipsnius, eksploatuoti.

2. Nacionalinė reguliavimo institucija užtikrina, kad į eksploatavimo nutraukimo arba pakeitimo procesą būtų įtrauktas skaidrus tvarkaraštis ir sąlygos, įskaitant tinkamą išankstinio pranešimo pereinamąjį laikotarpį, ir nustato galimybę gauti alternatyvių bent panašios kokybės produktų, teikiančių prieigą prie modernizuotos tinklo infrastruktūros, kuri naudojama vietoje pakeistų elementų, jei reikia užtikrinti konkurencijos ir galutinių naudotojų teisių apsaugą.

Kalbant apie turtą, kurio eksploatavimą siūloma nutraukti arba jį pakeisti, nacionalinė reguliavimo institucija gali panaikinti įpareigojimus nustačiusi, kad prieigos teikėjas:

a) nustatė tinkamas perėjimo sąlygas, įskaitant galimybę gauti bent panašios kokybės alternatyvų prieigos produktą, leidžiantį pasiekti tuos pačius galutinius naudotojus, kokį buvo galima gauti naudojantis senąja infrastruktūra, ir

b) laikosi visų sąlygų ir procesų, nacionalinei reguliavimo institucijai praneštų pagal šį straipsnį.

Įpareigojimai panaikinami laikantis 23, 32 ir 33 straipsniuose nurodytų procedūrų.

3. Šiuo straipsniu nedaromas poveikis reguliuojamųjų produktų, dėl kurių nacionalinė reguliavimo institucija laikantis 67 ir 68 straipsniuose nustatytų procedūrų nustato reikalavimus modernizuotai tinklo infrastruktūrai, prieinamumui.

82 straipsnis

BEREC gairės dėl itin didelio pralaidumo tinklų

Ne vėliau kaip … [dveji metai po šios direktyvos įsigaliojimo dienos] BEREC, pasikonsultavusi su suinteresuotaisiais subjektais ir glaudžiai bendradarbiaudama su Komisija, paskelbia gaires dėl kriterijų, kuriuos turi atitikti tinklas, kad būtų laikomas itin didelio pralaidumo tinklu, visų pirma žemynkryptės ir aukštynkryptės linijos greitaveikos, atsparumo, su klaidomis susijusių parametrų, delsos ir jos variacijų atžvilgiu. Nacionalinės reguliavimo institucijos kuo labiau atsižvelgia į tas gaires. BEREC gaires atnaujina ne vėliau kaip 2025 m. gruodžio 31 d., o vėliau – reguliariai.

V SKYRIUS
MAŽMENINIŲ PASLAUGŲ REGULIUOJAMOJI KONTROLĖ

83 straipsnis

Mažmeninių paslaugų reguliuojamoji kontrolė

1. Valstybės narės gali užtikrinti, kad įmonėms, kurios pagal 63 straipsnį nustatytos kaip turinčios didelę įtaką tam tikroje mažmeninėje rinkoje, nacionalinės reguliavimo institucijos nustatytų atitinkamus reguliuojamuosius įpareigojimus, kai:

    a) atlikusi rinkos tyrimą pagal 67 straipsnį, nacionalinė reguliavimo institucija nusprendžia, kad tam tikroje mažmeninėje rinkoje, nustatytoje pagal 64 straipsnį, konkurencija nėra veiksminga, ir

b) nacionalinė reguliavimo institucija padaro išvadą, kad pagal 69–74 straipsnius nustatyti įpareigojimai nepadėtų pasiekti 3 straipsnyje nustatytų tikslų.

2. Pagal šio straipsnio 1 dalį nustatyti įpareigojimai grindžiami nustatytos problemos pobūdžiu ir turi būti proporcingi ir pagrįsti atsižvelgiant į 3 straipsnyje nustatytus tikslus. Nustatyti įpareigojimai gali apimti reikalavimus, kad nustatytos įmonės netaikytų pernelyg didelių kainų, netrukdytų kitoms įmonėms patekti į rinką, nevaržytų konkurencijos nustatydamos nesąžiningas kainas, neteiktų nepagrįstų privilegijų tam tikriems galutiniams naudotojams ir nepagrįstai nesusietų paslaugų. Nacionalinės reguliavimo institucijos, siekdamos apsaugoti galutinių naudotojų interesus ir kartu skatinti veiksmingą konkurenciją, gali tokioms įmonėms taikyti tinkamas viršutinės mažmeninių kainų ribos nustatymo priemones, atskirų tarifų kontrolės priemones arba priemones, kuriomis tarifai pagrindžiami sąnaudomis arba kainomis panašiose rinkose.

3. Nacionalinės reguliavimo institucijos užtikrina, kad tais atvejais, kai įmonei taikomas mažmeninių tarifų reguliavimas ar kitos atitinkamos mažmeninės rinkos paslaugų kontrolės priemonės, būtų įgyvendintos būtinos ir tinkamos sąnaudų apskaitos sistemos. Nacionalinės reguliavimo institucijos gali konkrečiai nurodyti, kokį formatą ir apskaitos metodiką naudoti. Nepriklausoma kvalifikuota institucija tikrina, ar laikomasi sąnaudų apskaitos sistemos. Nacionalinės reguliavimo institucijos užtikrina, kad kasmet būtų skelbiamas pareiškimas dėl atitikties.

4. Nedarant poveikio 85 ir 88 straipsniams, nacionalinės reguliavimo institucijos netaiko mažmeninės rinkos paslaugų kontrolės mechanizmų pagal šio straipsnio 1 dalį geografinėms ar galutinių naudotojų rinkoms, kai jos įsitikina, kad jose yra veiksminga konkurencija.

III DALIS
PASLAUGOS

I ANTRAŠTINĖ DALIS
ĮPAREIGOJIMAI TEIKTI UNIVERSALIĄSIAS PASLAUGAS

84 straipsnis

Įperkamos universaliosios paslaugos

1. Valstybės narės užtikrina, kad jų teritorijoje visiems vartotojams priimtinomis kainomis, atsižvelgiant į konkrečias nacionalines sąlygas, būtų suteikta galimybė naudotis prieinama pakankama plačiajuostės interneto prieigos paslauga ir kalbinio ryšio paslaugomis jų teritorijoje nustatyta kokybe, įskaitant pagrindinio sujungimo paslaugas, fiksuotoje vietoje.

2. Be to, valstybės narės taip pat gali užtikrinti 1 dalyje nurodytų paslaugų, kurios nėra teikiamos fiksuotoje vietoje, įperkamumą, jei jos mano, kad tai būtina siekiant užtikrinti visapusišką vartotojų socialinį ir ekonominį dalyvavimą visuomeniniame gyvenime.

3. Kiekviena valstybė narė, atsižvelgdama į nacionalines sąlygas ir mažiausią juostos plotį, kuriuo gali naudotis dauguma vartotojų tos valstybės narės teritorijoje, ir į BEREC ataskaitą dėl geriausios praktikos, apibrėžia pakankamą plačiajuostės interneto prieigos paslaugą 1 dalies tikslais, siekdamos užtikrinti socialiniam ir ekonominiam dalyvavimui visuomeniniame gyvenime būtiną juostos plotį. Pakankama plačiajuostės interneto prieigos paslauga turi galėti užtikrinti juostos plotį, būtiną siekiant palaikyti bent V priede nustatytą minimalų paslaugų rinkinį.

Siekdama prisidėti prie nuoseklaus šio straipsnio taikymo, ne vėliau kaip … [18 mėnesių po šios direktyvos įsigaliojimo dienos] BEREC, pasikonsultavusi su suinteresuotaisiais subjektais ir glaudžiai bendradarbiaudama su Komisija, atsižvelgdama į turimus Komisijos (Eurostato) duomenis, priima ataskaitą dėl valstybių narių geriausios praktikos, pagrindžiant pakankamos plačiajuostės interneto prieigos paslaugos apibrėžtį. Ta ataskaita reguliariai atnaujinama, kad būtų atspindėta technologijų pažanga ir vartotojų naudojimo modelių pokyčiai.

4. Kai to pageidauja vartotojas, 1 dalyje ir, kai taikytina, 2 dalyje nurodyta jungtis gali būti skirta tik kalbinio ryšio paslaugoms teikti.

5. Valstybės narės gali išplėsti šio straipsnio taikymo sritį galutiniams naudotojams, kurie yra labai mažos, mažosios ir vidutinės įmonės ir ne pelno organizacijos.

85 straipsnis

Įperkamų universaliųjų paslaugų teikimas

1. Nacionalinės reguliavimo institucijos, savo veiklą koordinuodamos su kitomis kompetentingomis institucijomis, stebi 84 straipsnio 1 dalyje nurodytų rinkoje teikiamų paslaugų mažmeninių kainų pokyčius ir dydį, ypač atsižvelgdamos į nacionalines kainas ir nacionalinių vartotojų pajamas.

2. Jei valstybės narės nustato, kad, atsižvelgiant į nacionalines sąlygas, 84 straipsnio 1 dalyje nurodytų paslaugų mažmeninės kainos yra neįperkamos, nes mažas pajamas gaunantiems ar specialių socialinių poreikių turintiems vartotojams nesudarytos sąlygos naudotis tokiomis paslaugomis, jos imasi priemonių, kad tokiems vartotojams būtų užtikrintos įperkamos pakankamos plačiajuostės interneto prieigos paslaugos ir kalbinio ryšių paslaugų prieinamumas bent fiksuotoje vietoje.

   Tuo tikslu valstybės narės gali užtikrinti, kad tokiems vartotojams būtų teikiama parama ryšių tikslais, arba jos gali reikalauti, kad tokių paslaugų teikėjai tiems vartotojams siūlytų tarifų pasirinkimo galimybes arba paketus, kurie skirtųsi nuo taikomų įprastomis komercinėmis sąlygomis, arba abu šiuos variantus. Tuo tikslu valstybės narės gali reikalauti, kad tokie paslaugų teikėjai visoje teritorijoje taikytų bendrus tarifus, įskaitant vidutines kainas pagal geografinius rajonus.

Išimtinėmis aplinkybėmis, ypač jei nustačius įpareigojimus pagal šios dalies antrą pastraipą visiems teikėjams ar valstybei narei kiltų įrodoma pernelyg didelė administracinė ar finansinė našta, valstybė narė gali išimtinai nuspręsti įpareigojimą dėl tų konkrečių tarifų pasirinkimo galimybių arba paketų pasiūlymo nustatyti tik paskirtoms įmonėms. Tokių paslaugų teikėjų paskyrimui *mutatis mutandis* taikomas 86 straipsnis. Jeigu valstybė narė paskiria įmones, ji užtikrina, kad visi mažas pajamas gaunantys arba specialių socialinių poreikių turintys vartotojai galėtų pasirinkti iš įmonių, siūlančių jų poreikius atitinkančias tarifų pasirinkimo galimybes, nebent tokio pasirinkimo užtikrinimas būtų neįmanomas arba sukeltų pernelyg didelę organizacinę ar finansinę naštą.

Valstybės narės užtikrina, kad vartotojai, turintys teisę į tokias tarifų pasirinkimo galimybes arba paketus, turėtų teisę sudaryti sutartį arba su 84 straipsnio 1 dalyje nurodytų paslaugų teikėju, arba su įmone, paskirta pagal šią dalį, ir kad jų numeris jiems liktų prieinamas pakankamą laiką, ir būtų išvengta nepagrįsto paslaugos teikimo nutraukimo.

3. Valstybės narės užtikrina, kad įmonės, pagal 2 dalį teikiančios tarifų pasirinkimo galimybes arba paketus, mažas pajamas gaunantiems ar specialių socialinių poreikių turintiems vartotojams, nacionalinėms reguliavimo ir kitoms kompetentingoms institucijoms praneštų išsamią informaciją apie tokius pasiūlymus. Nacionalinės reguliavimo institucijos, savo veiklą koordinuodamos su kitomis kompetentingomis institucijomis užtikrina, kad sąlygos, kuriomis įmonės teikia tarifų pasirinkimo galimybes ar paketus pagal 2 dalį, būtų visiškai skaidrios, skelbiamos ir taikomos laikantis nediskriminavimo principo. Nacionalinės reguliavimo institucijos, savo veiklą koordinuodamos su kitomis kompetentingomis institucijomis, gali reikalauti, kad būtų pakeisti ar panaikinti tokie tarifų pasirinkimo galimybės ar paketai.

4. Valstybės narės, atsižvelgdamos į nacionalines sąlygas, užtikrina, kad prireikus būtų teikiama parama neįgaliems vartotojams ir, kai tinkama, būtų imamasi kitų konkrečių priemonių užtikrinti, kad susiję galiniai įrenginiai ir konkreti įranga bei konkrečios paslaugos, kuriomis gerinama lygiavertė prieiga, įskaitant prireikus įvairiapusio ryšio realiuoju laiku paslaugas ir perdavimo paslaugas, būtų prieinami ir įperkami.

5. Taikydamos šį straipsnį, valstybės narės siekia kuo labiau sumažinti rinkos iškraipymus.

6. Valstybės narės gali išplėsti šio straipsnio taikymo sritį galutiniams naudotojams, kurie yra labai mažos ir mažosios bei vidutinės įmonės ir ne pelno organizacijos.

86 straipsnis

Universaliųjų paslaugų prieinamumas

1. Kai valstybė narė, atsižvelgdama į pagal 22 straipsnio 1 dalį atlikto geografinio tyrimo rezultatus, jei jų yra, ir prireikus į visus papildomus įrodymus, nustato, kad fiksuotoje vietoje negalima užtikrinti pagal 84 straipsnio 3 dalį apibrėžtos pakankamos plačiajuostės interneto prieigos paslaugos ir kalbinio ryšio paslaugos prieinamumo įprastomis komercinėmis sąlygomis arba taikant kitas galimas viešosios politikos priemones jos nacionalinėje teritorijoje ar skirtingose jos dalyse, ji gali nustatyti atitinkamus įpareigojimus teikti universaliąsias paslaugas, kad būtų patenkinti visi pagrįsti galutinių naudotojų prašymai dėl galimybės gauti prieigą prie šių paslaugų atitinkamose jos teritorijos dalyse.

2. Valstybės narės, laikydamosi objektyvumo, skaidrumo, nediskriminavimo ir proporcingumo principų, nustato efektyviausią ir tinkamiausią būdą užtikrinti 84 straipsnio 3 dalyje apibrėžtos pakankamos plačiajuostės interneto prieigos paslaugos ir kalbinio ryšio paslaugos prieinamumą fiksuotoje vietoje. Valstybės narės stengiasi kuo labiau sumažinti rinkos iškraipymus ir ypač siekia, kad kainos ir kitos paslaugų teikimo sąlygos nesiskirtų nuo įprastų komercinių sąlygų, kartu saugodamos visuomenės interesus.

3. Visų pirma, kai valstybės narės nusprendžia nustatyti įpareigojimus užtikrinti 84 straipsnio 3 dalyje apibrėžtos pakankamos plačiajuostės interneto prieigos paslaugos ir kalbinio ryšio paslaugos prieinamumą galutiniams naudotojams, jos gali paskirti vieną arba daugiau įmonių užtikrinti tokį prieinamumą visoje nacionalinėje teritorijoje. Valstybės narės gali paskirti skirtingas įmones arba įmonių grupes pakankamos plačiajuostės interneto prieigos paslaugoms ir kalbinio ryšio paslaugoms fiksuotoje vietoje arba skirtingose nacionalinės teritorijos dalyse teikti.

4. Skirdamos įmones, kurioms taikomas įpareigojimas visoje nacionalinėje teritorijoje ar jos dalyje užtikrinti paslaugų prieinamumą pagal šio straipsnio 3 dalį, jos naudoja efektyvų, objektyvų, skaidrų ir nediskriminacinį skyrimo mechanizmą, pagal kurį iš nė vienos įmonės nebūtų *a priori* atimta galimybė būti paskirtai. Tokiais paskyrimo metodais užtikrinama, kad pakankamos plačiajuostės interneto prieigos paslauga ir kalbinio ryšio paslaugos fiksuotoje vietoje būtų teikiamos ekonomiškai efektyviai, ir jie gali būti naudojami kaip priemonė įpareigojimų teikti universaliąsias paslaugas grynosioms sąnaudoms apskaičiuoti pagal 89 straipsnį.

5. Kai pagal šio straipsnio 3 dalį paskirta įmonė ketina perleisti visą savo vietinio prieigos tinklo nuosavybę arba didelę jos dalį atskiram juridiniam asmeniui, priklausančiam kitam savininkui, ji iš anksto laiku apie tai informuoja nacionalinę reguliavimo arba kitą kompetentingą instituciją, kad ta institucija galėtų įvertinti numatyto sandorio poveikį pagal 84 straipsnio 3 dalį apibrėžtos pakankamos plačiajuostės interneto prieigos paslaugos ir kalbinio ryšio paslaugos teikimui fiksuotoje vietoje. Nacionalinė reguliavimo arba kita kompetentinga institucija gali nustatyti, iš dalies pakeisti ar panaikinti specifinius įpareigojimus pagal 13 straipsnio 2 dalį.

87 straipsnis

Esamos universaliosios paslaugos teikimo statusas

Valstybės narės gali toliau užtikrinti kitų paslaugų nei pagal 84 straipsnio 3 dalį apibrėžta fiksuotoje vietoje teikiama pakankamos plačiajuostės interneto prieigos paslauga ir kalbinio ryšio paslaugos, kurios galiojo … [šios direktyvos įsigaliojimo diena], prieinamumą ir įperkamumą, jei atsižvelgiant į nacionalines aplinkybes nustatomas tokių paslaugų poreikis. Skirdamos įmones toms paslaugoms teikti visoje nacionalinėje teritorijoje ar jos dalyje, valstybės narės taiko 86 straipsnį. Tie įpareigojimai finansuojami laikantis 90 straipsnio.

Ne vėliau kaip … [treji metai po šios direktyvos įsigaliojimo], o vėliau – kas trejus metus valstybės narės peržiūri pagal šį straipsnį nustatytus įpareigojimus.

88 straipsnis

Išlaidų kontrolė

1. Valstybės narės užtikrina, kad paslaugų teikėjai, teikiantys pakankamos plačiajuostės interneto prieigos ir balso ryšio paslaugas pagal 84–87 straipsnius, teikdami papildomas priemones ir paslaugas šalia tų, kurios yra nurodytos 84 straipsnyje, nustatytų tokias sąlygas, kad galutiniam naudotojui nereikėtų mokėti už priemones ir paslaugas, kurios nėra būtinos arba kurių nereikia tai paslaugai, kurios galutinis naudotojas prašo.

2. Valstybės narės užtikrina, kad 84 straipsnyje nurodytų pakankamos plačiajuostės interneto prieigos paslaugos ir balso ryšio paslaugų teikėjai, kurie teikia paslaugas pagal 85 straipsnį, vartotojams, kuriems tokios paslaugos priklauso, atitinkamai siūlytų konkrečias VI priedo A dalyje nurodytas priemones ir paslaugas, kad vartotojai galėtų stebėti ir kontroliuoti išlaidas. Valstybės narės užtikrina, kad tokie paslaugų teikėjai įdiegtų sistemą, kuri padėtų išvengti kalbinio ryšio paslaugos arba pakankamos plačiajuostės interneto prieigos paslaugos 85 straipsnyje nurodytiems vartotojams nepagrįsto nutraukimo, įskaitant tinkamą mechanizmą sekti nuolatinį suinteresuotumą naudotis paslauga.

Valstybės narės gali išplėsti šios dalies taikymo sritį galutiniams naudotojams, kurie yra labai mažos, mažosios ir vidutinės įmonės ir ne pelno organizacijos.

3. Kiekviena valstybė narė užtikrina, kad kompetentinga institucija visoje nacionalinėje teritorijoje ar tam tikroje jos dalyje galėtų netaikyti 2 dalyje nurodytų reikalavimų, jei kompetentinga institucija įsitikina, kad tokios priemonės yra plačiai prieinamos.

89 straipsnis

Įpareigojimų teikti universaliąsias paslaugas sąnaudos

1. Jeigu nacionalinės reguliavimo institucijos mano, kad pagal 84 straipsnio 3 dalį apibrėžtos pakankamos plačiajuostės interneto prieigos paslaugos ir kalbinio ryšio paslaugos teikimas, kaip nustatyta 84, 85 ir 86 straipsniuose, arba 87 straipsnyje nustatytos esamos universaliosios paslaugos teikimo tęsimas gali būti pernelyg didelė našta tokių paslaugų teikėjams, kurie prašo kompensacijos, nacionalinės reguliavimo institucijos apskaičiuoja tokio paslaugų teikimo grynąsias sąnaudas.

Tuo tikslu nacionalinės reguliavimo institucijos:

a) apskaičiuoja įpareigojimų teikti universaliąsias paslaugas grynąsias sąnaudas atsižvelgdamos į rinkos naudą, kurią gauna pagal 84 straipsnio 3 dalį apibrėžtos pakankamos plačiajuostės interneto prieigos paslaugos ir kalbinio ryšio paslaugų, kaip nustatyta 84, 85 ir 86 straipsniuose, teikėjas, arba tęsiant 87 straipsnyje nustatytos esamos universaliosios paslaugos teikimą pagal VII priedą arba

b) remiasi universaliųjų paslaugų teikimo grynosiomis sąnaudomis, kurios yra nustatytos taikant paskyrimo mechanizmą pagal 86 straipsnio 4 dalį.

2. Sąskaitas ir kitą informaciją, kuriomis remiantis apskaičiuojamos įpareigojimų teikti universaliąsias paslaugas grynosios sąnaudos pagal 1 dalies antros pastraipos a punktą, patikrina arba auditą atlieka nacionalinė reguliavimo institucija arba nuo atitinkamų šalių nepriklausoma įstaiga, o patvirtina nacionalinė reguliavimo institucija. Sąnaudų apskaičiavimo rezultatai ir audito išvados turi būti viešai prieinami.

90 straipsnis

Įpareigojimų teikti universaliąsias paslaugas finansavimas

1. Kai, remdamosi 89 straipsnyje nurodytu grynųjų sąnaudų apskaičiavimu, nacionalinės reguliavimo institucijos nustato, kad teikėjui universaliosios paslaugos įpareigojimai yra nesąžininga našta, valstybės narės atitinkamos įmonės prašymu nusprendžia atlikti vieną ar abu šiuos veiksmus:

a) pradėti skaidriai taikyti tam paslaugų teikėjui nustatytų grynųjų sąnaudų kompensavimo iš viešųjų lėšų mechanizmą,

b) paskirstyti įpareigojimų teikti universaliąsias paslaugas grynąsias sąnaudas elektroninių ryšių tinklų ir paslaugų teikėjams.

2. Kai grynosios sąnaudos paskirstomos pagal šio straipsnio 1 dalies b punktą, valstybės narės nustato sąnaudų paskirstymo mechanizmą, kurį administruoja nacionalinė reguliavimo institucija arba nuo naudos gavėjų nepriklausoma įstaiga, prižiūrint nacionalinei reguliavimo institucijai. Finansuoti galima tik 84–87 straipsniuose nustatytų įpareigojimų grynąsias sąnaudas, apskaičiuotas pagal 89 straipsnį.

Sąnaudų paskirstymo mechanizmas taikomas laikantis skaidrumo, kuo mažesnio rinkos iškraipymo, nediskriminavimo ir proporcingumo principų laikantis VII priedo B dalyje nustatytų principų. Valstybės narės gali nuspręsti nereikalauti įnašų iš įmonių, kurių nacionalinė apyvarta yra mažesnė už nustatytą ribą.

Visi mokesčiai, susiję su įpareigojimų teikti universaliąsias paslaugas sąnaudų paskirstymu, turi būti išskaidyti ir kiekvienai įmonei nurodyti atskirai. Tokie mokesčiai neturi būti nustatomi ir jie nerenkami iš įmonių, kurios neteikia paslaugų valstybės narės, nustačiusios sąnaudų paskirstymo mechanizmą, teritorijoje.

91 straipsnis

Skaidrumas

1. Kai įpareigojimų teikti universaliąsias paslaugas grynosios sąnaudos apskaičiuojamos pagal 89 straipsnį, nacionalinės reguliavimo institucijos užtikrina, kad grynųjų sąnaudų apskaičiavimo principai, įskaitant išsamią informaciją apie naudotiną metodiką, būtų vieši.

Nustačius įpareigojimų teikti universaliąsias paslaugas grynųjų sąnaudų paskirstymo mechanizmą, kaip nurodyta 90 straipsnio 2 dalyje, nacionalinės reguliavimo institucijos užtikrina, kad sąnaudų paskirstymo ir grynųjų sąnaudų kompensavimo principai būtų skelbiami viešai.

2. Atsižvelgdamos į Sąjungos ir nacionalines komercinio konfidencialumo taisykles, nacionalinės reguliavimo institucijos užtikrina, kad būtų skelbiama metinė ataskaita, kurioje būtų pateikta išsami informacija apie įpareigojimų teikti universaliąsias paslaugas apskaičiuotas sąnaudas, nurodant visų dalyvaujančių įmonių sumokėtus įnašus, įskaitant informaciją apie bet kokią rinkos naudą, kurią įmonės gauna pagal įpareigojimus teikti universaliąsias paslaugas, nustatytus 84–87 straipsniuose.

92 straipsnis

Papildomos privalomos paslaugos

Valstybės narės gali nuspręsti, kad be paslaugų, kurias apima 84–87 straipsniuose nurodyti įpareigojimai teikti universaliąsias paslaugas, jų teritorijoje būtų viešai prieinamos papildomos paslaugos. Tokiais atvejais konkrečioms įmonėms negalima taikyti kompensavimo mechanizmo.

II ANTRAŠTINĖ DALIS
NUMERACIJOS IŠTEKLIAI

93 straipsnis

Numeracijos ištekliai

1. Valstybės narės užtikrina, kad nacionalinės reguliavimo arba kitos kompetentingos institucijos kontroliuotų visų nacionalinių numeracijos išteklių naudojimo teisių suteikimą ir nacionalinių numeracijos planų valdymą ir kad visoms viešai prieinamoms elektroninių ryšių paslaugoms teikti jos skirtų pakankamai numeracijos išteklių. Valstybės narės užtikrina, kad būtų nustatyta nacionalinių numeracijos išteklių naudojimo teisių suteikimo objektyvi, skaidri ir nediskriminacinė tvarka.

2. Nacionalinės reguliavimo arba kitos kompetentingos institucijos taip pat gali suteikti teises naudoti nacionaliniame numeracijos plane nurodytus numeracijos išteklius teikiant konkrečias paslaugas įmonėms, kurios neteikia elektroninių ryšių tinklų ir paslaugų, su sąlyga, kad suteikiama tinkamų numeracijos išteklių dabartiniams ir numatomiems ateities poreikiams patenkinti. Tos įmonės įrodo, kad sugeba administruoti numeracijos išteklius ir laikytis visų atitinkamų reikalavimų, nustatytų pagal 94 straipsnį. Nacionalinės reguliavimo arba kitos kompetentingos institucijos gali sustabdyti tolesnį numeracijos išteklių naudojimo teisių skyrimą tokioms įmonėms, jei įrodoma, kad kyla rizika, jog numeracijos ištekliai bus išnaudoti.

Kad ši dalis būtų nuosekliai taikoma, BEREC, pasikonsultavusi su suinteresuotaisiais subjektais ir glaudžiai bendradarbiaudama su Komisija, ne vėliau kaip … [18 mėnesių po šios direktyvos įsigaliojimo dienos] priima bendrųjų gebėjimo administruoti numeracijos išteklius ir numeracijos išteklių išnaudojimo rizikos vertinimo kriterijų gaires.

3. Nacionalinės reguliavimo arba kitos kompetentingos institucijos užtikrina, kad nacionaliniai numeracijos planai ir procedūros būtų taikomi vienodai visiems viešai prieinamų elektroninių ryšių paslaugų teikėjams ir įmonėms, kurios atitinka reikalavimus pagal 2 dalį. Visų pirma, valstybės narės užtikrina, kad įmonė, kuriai buvo suteikta teisė naudoti numeracijos išteklius, nediskriminuotų kitų elektroninių ryšių paslaugų teikėjų numeracijos išteklių, naudojamų siekiant suteikti prieigą prie jų paslaugų, atžvilgiu.

4. Kiekviena valstybė narė užtikrina, kad nacionalinės reguliavimo arba kitos kompetentingos institucijos suteiktų negeografinių numerių, kurie gali būti naudojami elektroninių ryšių paslaugoms, išskyrus asmenų tarpusavio ryšio paslaugas, visoje Sąjungos teritorijoje teikti, intervalą, nedarant poveikio Reglamentui (ES) Nr. 531/2012 ir šios direktyvos 97 straipsnio 2 daliai. Jeigu numeracijos išteklių naudojimo teisės buvo suteiktos pagal šio straipsnio 2 dalį įmonėms, išskyrus elektroninių ryšių tinklus ar paslaugas teikiančias įmones, ši dalis taikoma konkrečioms paslaugoms, kurioms teikti buvo suteiktos naudojimo teisės.

Nacionalinės reguliavimo arba kitos kompetentingos institucijos užtikrina, kad su numeracijos išteklių, naudojamų paslaugoms už valstybės narės, kuriai taikomas atitinkamas šalies kodas, ribų teikti, naudojimo teisėmis siejamos sąlygos, išvardytos I priedo E dalyje, ir jų laikymosi užtikrinimas būtų tokie pat griežti, kaip valstybėje narėje, kuriai taikomas tas šalies kodas, teikiamoms paslaugoms taikomos sąlygos ir jų laikymosi užtikrinimas, kaip nustatyta šioje direktyvoje. Nacionalinės reguliavimo arba kitos kompetentingos institucijos pagal 94 straipsnio 6 dalį taip pat užtikrina, kad paslaugų teikėjai, naudojantys savo šalies kodo numeracijos išteklius kitose valstybėse narėse, laikytųsi tose valstybėse narėse, kuriose yra naudojami numeracijos ištekliai, taikytinų vartotojų apsaugos ir kitų nacionalinių taisyklių, susijusių su numeracijos išteklių naudojimu. Šiam įpareigojimui nedaro poveikio tų valstybių narių kompetentingų institucijų vykdymo užtikrinimo įgaliojimai.

Nacionalinėms reguliavimo arba kitoms kompetentingoms institucijoms paprašius BEREC padeda koordinuoti jų veiklą, siekiant užtikrinti, kad numeracijos ištekliai, kuriuos galima naudoti Sąjungoje už šalies teritorijos ribų, būtų valdomi veiksmingai.

Siekdama palengvinti nacionalinių reguliavimo arba kitų kompetentingų institucijų vykdomą šios dalies reikalavimų vykdymo stebėseną, BEREC sukuria numeracijos išteklių, kurie gali būti naudojami Sąjungoje už teritorijos ribų, duomenų bazę. Šiuo tikslu nacionalinės reguliavimo arba kitos kompetentingos institucijos perduoda BEREC reikiamą informaciją. Jeigu numeracijos išteklius, kurie gali būti naudojami Sąjungoje už teritorijos ribų, suteikia ne nacionalinė reguliavimo institucija, už jų suteikimą ir valdymą atsakinga kompetentinga institucija konsultuojasi su nacionaline reguliavimo institucija.

5. Valstybės narės užtikrina, kad kodas „00“ būtų standartinis tarptautinės prieigos kodas. Su numeriu siejamo asmenų tarpusavio ryšio paslaugoms naudoti tarp skirtingose valstybėse narėse esančių kaimyninių vietovių galima nustatyti specialią tvarką arba toliau taikyti esamą specialią tvarką.

Valstybės narės gali susitarti dalytis visų ar konkrečių numerių kategorijų bendru numeracijos planu.

Galutiniai naudotojai tokios tvarkos ar tokių susitarimų paveiktose vietovėse apie juos turi būti išsamiai informuoti.

6. Nedarant poveikio 106 straipsniui, kai techniškai įmanoma, valstybės narės skatina belaidį teikimą, siekdamos galutiniams naudotojams sudaryti palankesnes sąlygas keisti elektroninių ryšių tinklų ar paslaugų teikėjus, visų pirma mašinų sąveikos paslaugų teikėjus ir galutinius naudotojus.

7. Valstybės narės užtikrina, kad nacionaliniai numeracijos planai ir visi vėlesni jų papildymai ar pakeitimai būtų skelbiami ir jiems būtų taikomi tik nacionalinio saugumo sumetimais pateisinami apribojimai.

8. Valstybės narės remia konkrečių numerių ar numeracijos intervalų suderinimą Sąjungoje, jei tuo kartu skatinamas vidaus rinkos veikimas ir visoje Europoje teikiamų paslaugų plėtojimas. Kai tai būtina dėl tarptautinių arba visos Europos numeracijos išteklių paklausos patenkinimo, Komisija, kuo labiau atsižvelgdama į BEREC nuomonę, priima įgyvendinimo aktus, kuriais suderinami konkretūs numeriai arba numeracijos intervalai.

Tie įgyvendinimo aktai priimami laikantis 118 straipsnio 4 dalyje nurodytos nagrinėjimo procedūros.

94 straipsnis

Numeracijos išteklių naudojimo teisių suteikimo procedūra

1. Tais atvejais, kai būtina suteikti individualias numeracijos išteklių naudojimo teises, nacionalinės reguliavimo arba kitos kompetentingos institucijos, gavusios prašymą, suteikia tokias teises įmonėms, kad jos galėtų teikti elektroninių ryšių tinklus ar paslaugas, kurioms taikomas 12 straipsnyje nurodytas bendrasis leidimas, taikant 13 straipsnį bei 21 straipsnio 1 dalies c punktą ir kitas taisykles, kuriomis užtikrinamas veiksmingas tų numeracijos išteklių naudojimas pagal šią direktyvą.

2. Numeracijos išteklių naudojimo teisės suteikiamos laikantis atvirų, objektyvių, skaidrių, nediskriminacinių ir proporcingų procedūrų.

   Suteikdamos numeracijos išteklių naudojimo teises, nacionalinės reguliavimo arba kitos kompetentingos institucijos išsamiai nurodo, ar tas teises teisių turėtojas gali perduoti ir kokiomis sąlygomis.

   Jeigu nacionalinės reguliavimo arba kitos kompetentingos institucijos suteikia numeracijos išteklių naudojimo teises ribotam laikui, tas laikotarpis turi būti pritaikomas pagal atitinkamą paslaugą, atsižvelgiant į siekiamą tikslą, taip pat deramai atsižvelgiant į poreikį skirti pakankamai laiko investicijų amortizacijai.

3. Nacionalinės reguliavimo arba kitos kompetentingos institucijos sprendimus dėl numeracijos išteklių naudojimo teisių suteikimo priima kuo greičiau, kai tik gauna visą paraišką, o numeracijos išteklių, kurie nacionaliniame numeracijos plane skirti specialiais tikslais, atveju – per tris savaites. Tokie sprendimai skelbiami viešai.

4. Jei, pasikonsultavusios su suinteresuotosiomis šalimis pagal 23 straipsnį, nacionalinės reguliavimo arba kitos kompetentingos institucijos nusprendžia, kad išskirtinės ekonominės vertės numeracijos išteklių naudojimo teisės turi būti suteikiamos konkurencinės ar lyginamosios atrankos tvarka, nacionalinės reguliavimo arba kitos kompetentingos institucijos šio straipsnio 3 dalyje nurodytą trijų savaičių laikotarpį gali pratęsti dar iki trijų savaičių.

5. Nacionalinės reguliavimo arba kitos kompetentingos institucijos neriboja suteiktinų naudojimo individualių teisių skaičiaus, išskyrus atvejus, kai tai būtina veiksmingam numeracijos išteklių naudojimui užtikrinti.

6. Jeigu numeracijos išteklių naudojimo teisės apima jų naudojimą Sąjungoje už teritorijos ribų pagal 93 straipsnio 4 dalį, nacionalinės reguliavimo arba kitos kompetentingos institucijos toms naudojimo teisėms nustato specialias sąlygas, siekdamos užtikrinti, kad būtų laikomasi visų atitinkamų nacionalinių vartotojų apsaugos taisyklių ir nacionalinės teisės aktų, susijusių su valstybėse narėse, kuriose numeracijos ištekliai yra naudojami, galiojančių numeracijos išteklių naudojimu.

Gavusi valstybės narės, kurioje numeracijos ištekliai yra naudojami, nacionalinės reguliavimo arba kitos kompetentingos institucijos prašymą, kuriame įrodoma, kad buvo pažeistos atitinkamos tos valstybės narės vartotojų apsaugos taisyklės arba nacionalinės teisės aktai, susiję su numeracijos išteklių naudojimu, valstybės narės, kurioje buvo suteiktos numeracijos išteklių naudojimo teisės, nacionalinės reguliavimo arba kitos kompetentingos institucijos pagal 30 straipsnį užtikrina pagal šios dalies pirmą pastraipą siejamų sąlygų vykdymą, be kita ko, rimtais atvejais panaikindama atitinkamai įmonei suteiktas teises naudoti numeracijos išteklius už teritorijos ribų.

BEREC sudaro palankias sąlygas ir koordinuoja skirtingų susijusių valstybių narių kompetentingų institucijų keitimąsi informacija ir užtikrina tinkamą jų tarpusavio darbo koordinavimą.

7. Šis straipsnis taip pat taikomas, jeigu nacionalinės reguliavimo arba kitos kompetentingos institucijos pagal 93 straipsnio 2 dalį suteikia numeracijos išteklių naudojimo teises įmonėms, kurios nėra elektroninių ryšių tinklus ar paslaugas teikiančios įmonės.

95 straipsnis

Mokesčiai už numeracijos išteklių naudojimo teises

Valstybės narės gali leisti nacionalinėms reguliavimo arba kitoms kompetentingoms institucijoms taikyti tokius mokesčius už numeracijos išteklių naudojimo teises, kurie atitinka būtinybę užtikrinti tų išteklių optimalų naudojimą. Valstybės narės užtikrina, kad tokie mokesčiai būtų objektyviai pagrįsti, skaidrūs, nediskriminaciniai ir proporcingi savo paskirčiai, ir atsižvelgia į 3 straipsnyje nustatytus tikslus.

96 straipsnis

Karštosios pranešimų apie dingusius vaikus ir pagalbos vaikams linijos

1. Valstybės narės užtikrina, kad galutiniams naudotojams būtų suteikta nemokama prieiga prie tarnybos, kuri valdo karštąją pranešimų apie dingusius vaikus liniją. Karštoji linija turi būti pasiekiama numeriu 116000.

2. Valstybės narės užtikrina, kad neįgaliems galutiniams naudotojams būtų suteikiama kuo didesnė galimybė naudotis paslaugomis, teikiamomis skambinant telefono ryšio numeriu 116000. Priemonės, kuriomis siekiama sudaryti palankesnes sąlygas neįgaliems galutiniams naudotojams naudotis tokiomis paslaugomis keliaujant kitose valstybėse narėse, turi būti grindžiamos atitinkamų standartų arba specifikacijų, priimtų pagal 39 straipsnį, laikymusi.

3. Valstybės narės imasi tinkamų priemonių užtikrinti, kad institucija arba įmonė, kuriai priskiriamas numeris 116000, skirtų reikiamų išteklių karštajai linijai valdyti.

4. Valstybės narės ir Komisija užtikrina, kad galutiniams naudotojams būtų deramai pranešta apie paslaugų, teikiamų skambinant telefono ryšio numeriais 116000 ir atitinkamais atvejais 116111, egzistavimą ir naudojimą.

97 straipsnis

Galimybė naudotis numeriais ir paslaugomis

1. Valstybės narės užtikrina, kad nacionalinės reguliavimo arba kitos kompetentingos institucijos, kiek tai ekonominiu požiūriu įmanoma, išskyrus atvejus, kai galutinis naudotojas, kuriam skambinama, dėl komercinių priežasčių yra apribojęs asmenų, skambinančių iš tam tikrų geografinių vietovių, prieigą, imtųsi visų būtinų veiksmų siekdamos užtikrinti, kad galutiniai naudotojai:

   a) turėtų prieigą prie paslaugų ir jomis naudotųsi skambinant negeografiniais numeriais Sąjungoje ir

   b) nepriklausomai nuo operatoriaus naudojamų technologijų ir įrenginių rūšies, turėtų prieigą prie visų Sąjungoje teikiamų telefono ryšio numerių, įskaitant nurodytuosius valstybių narių nacionaliniuose telefono ryšio numeracijos planuose ir nemokamo tarptautinio telefono ryšio numerius (UIFN).

2. Valstybės narės užtikrina, kad toms nacionalinėms reguliavimo arba kompetentingoms institucijoms būtų sudaryta galimybė reikalauti, kad viešųjų elektroninių ryšių tinklų arba viešai prieinamų elektroninių ryšių paslaugų teikėjai kiekvienu atskiru atveju blokuotų galimybę naudotis telefono ryšio numeriais arba paslaugomis, kai tai pagrindžiama sukčiavimo arba neteisėto naudojimo motyvais, ir reikalauti, kad tokiais atvejais elektroninių ryšių paslaugų teikėjai neteiktų atitinkamo sujungimo arba atsisakytų kitų pajamų už paslaugas.

III ANTRAŠTINĖ DALIS
GALUTINIŲ NAUDOTOJŲ TEISĖS

98 straipsnis

Išlyga dėl tam tikrų labai mažų įmonių

Ši antraštinė dalis, išskyrus 99 ir 100 straipsnius, netaikoma labai mažoms įmonėms, kurios teikia su numeriu nesiejamo asmenų tarpusavio ryšio paslaugas, nebent jos, teiktų ir kitas elektroninių ryšių paslaugas.

Valstybės narės užtikrina, kad galutiniai naudotojai būtų informuoti apie pirmoje pastraipoje nurodytą išimtį prieš sudarydami sutartį su labai maža įmone, kuriai suteikta tokia išimtis.

99 straipsnis

Nediskriminavimas

Elektroninių ryšių tinklų ar paslaugų teikėjai galutiniams naudotojams netaiko jokių skirtingų reikalavimų ar bendrųjų sąlygų, susijusių su prieiga prie tinklų arba paslaugų ar jų naudojimu, dėl priežasčių, susijusių su galutinių naudotojų pilietybe, gyvenamąja vieta arba įsisteigimo vieta, išskyrus atvejus, kai tokios skirtingos sąlygos yra objektyviai pagrįstos.

100 straipsnis

Pagrindinių teisių apsauga

1. Nacionalinės priemonės, susijusios su galutinių naudotojų prieiga prie paslaugų bei taikomųjų programų arba naudojimusi jomis pasitelkiant elektroninių ryšių tinklus, turi atitikti Sąjungos pagrindinių teisių chartiją (toliau – Chartija) ir bendruosius Sąjungos teisės principus.

2. Priemonės, susijusios su galutinių naudotojų prieiga prie paslaugų ir taikomųjų programų arba naudojimusi jomis pasitelkiant elektroninių ryšių tinklus, galinčios apriboti naudojimąsi Chartijoje pripažintomis teisėmis ar laisvėmis, nustatomos tik tuo atveju, jei tai yra numatyta pagal teisę ir jomis gerbiamos tos teisės ar laisvės, jos yra proporcingos, būtinos ir iš tikrųjų atitinka pagal Sąjungos teisę pripažįstamus bendrojo intereso tikslus arba būtinybę apsaugoti kitų teises ir laisves pagal Chartijos 52 straipsnio 1 dalį ir bendruosius Sąjungos teisės principus, įskaitant teisę į veiksmingą teisinę gynybą ir teisingą bylos nagrinėjimą. Atitinkamai tokių priemonių turi būti imtasi tik deramai laikantis nekaltumo prezumpcijos principo ir užtikrinant teisę į privatumą. Turi būti garantuojamas išankstinis, teisingas ir nešališkas procesas, įskaitant atitinkamo asmens ar asmenų teisę būti išklausytiems, esant būtinybei – tinkamai pagrįstais skubos atvejais turi būti taikomos atitinkamos sąlygos ir procedūrinės priemonės, kurios yra nustatytos laikantis Chartijos.

101 straipsnis

Suderinimo lygis

1. Valstybės narės neturi palikti galioti ar priimti nacionalinės teisės nuostatų dėl galutinių naudotojų apsaugos, kuriomis nukrypstama nuo 102–115 straipsnių, įskaitant griežtesnes ar švelnesnes nuostatas, kuriomis užtikrinama skirtingo lygio apsauga, nebent šioje antraštinėje dalyje būtų numatyta kitaip.

2. Iki … [3 metai po šios direktyvos įsigaliojimo dienos] valstybės narės gali toliau taikyti griežtesnes nacionalines vartotojų apsaugą reglamentuojančias nuostatas, kuriomis nukrypstama nuo 102–115 straipsniuose nustatytų nuostatų, jeigu tos nuostatos galiojo … [šios direktyvos įsigaliojimo diena] ir visi dėl jų susidarantys vidaus rinkos veikimo apribojimai yra proporcingi vartotojų apsaugos tikslui.

   Valstybės narės ne vėliau kaip … [12 mėnesių po šios direktyvos įsigaliojimo dienos] praneša Komisijai apie nacionalines nuostatas, kurios bus taikomos pagal šią dalį.

102 straipsnis

Informacijos reikalavimai, taikomi sudarant sutartis

1. Prieš vartotojui įsipareigojant pagal sutartį ar bet kurį atitinkamą pasiūlymą, viešai prieinamų elektroninių ryšių paslaugų, išskyrus perdavimo paslaugas, naudojamas mašinų sąveikos paslaugoms teikti, teikėjai pateikia informaciją, nurodytą Direktyvos 2011/83/ES 5 ir 6 straipsniuose ir, papildomai, šios direktyvos VIII priede nurodytą informaciją, kiek ta informacija yra susijusi su jų teikiama paslauga.

   Ši informacija pateikiama aiškiai ir suprantamai patvariojoje laikmenoje, kaip apibrėžta Direktyvos 2011/83/ES 2 straipsnio 10 punkte, arba, jeigu ją pateikti patvariojoje laikmenoje neįmanoma, paslaugų teikėjo pateiktame dokumente, kurį paprasta atsisiųsti. Paslaugų teikėjas aiškiai atkreipia vartotojo dėmesį į tai, kad tas dokumentas yra prieinamas ir kad svarbu jį atsisiųsti dokumentavimo, informacijos ateityje ir informacijos atgaminimo jos nepakeičiant tikslais.

   Informacija, gavus prašymą, pateikiama neįgaliems galutiniams naudotojams prieinama forma pagal Sąjungos teisę, kuria suderinami produktų ir paslaugų prieinamumo reikalavimai.

2. 1, 3 ir 5 dalyse nurodyta informacija taip pat teikiama galutiniams naudotojams, kurie yra labai mažos arba mažosios įmonės arba ne pelno organizacijos, išskyrus tuos atvejus, kai jos aiškiai sutiko netaikyti visų ar dalies šių nuostatų.

3. Viešai prieinamų elektroninių ryšių paslaugų, išskyrus perdavimo paslaugas, naudojamas mašinų sąveikos paslaugoms teikti, teikėjai pateikia vartotojams glaustą ir lengvai suprantamą sutarties santrauką. Toje santraukoje nustatomi pagrindiniai informacijos reikalavimų elementai pagal 1 dalį. Tie pagrindiniai elementai apima bent:

a) teikėjo pavadinimą, adresą ir kontaktinę informaciją ir, jei jie skiriasi, kontaktinę informaciją, kur galima siųsti bet kokius skundus;

b) kiekvienos teikiamos paslaugos pagrindines charakteristikas;

c) atitinkamas elektroninių ryšių paslaugų aktyvavimo kainas ir periodinius arba nuo vartojimo priklausančius mokesčius, kai paslauga teikiama už tiesioginį piniginį atsiskaitymą;

d) sutarties trukmę ir jos pratęsimo bei nutraukimo sąlygas;

e) informaciją apie tai, kiek produktai ir paslaugos yra skirti neįgaliems galutiniams naudotojams,

f) informacijos apie interneto prieigos paslaugas atveju, informacijos, kurios reikalaujama pagal Reglamento (ES) 2015/2120 4 straipsnio 1 dalies d ir e punktus, santrauką.

Ne vėliau kaip … [12 mėnesių po šios direktyvos įsigaliojimo dienos] Komisija, pasikonsultavusi su BEREC, priima įgyvendinimo aktus, kuriuose pateikiamas sutarties santraukos šablonas, kurį turi naudoti teikėjai, kad įvykdytų savo įsipareigojimus pagal šią dalį.

Tie įgyvendinimo aktai priimami laikantis 118 straipsnio 4 dalyje nurodytos nagrinėjimo procedūros.

Teikėjai, kuriems taikomi 1 dalyje nustatyti įpareigojimai, tinkamai užpildo tą sutarties santraukos šabloną reikalaujama informacija ir prieš sudarant sutartį, be kita ko, ir nuotolinės prekybos sutarčių atveju, sutarties santrauką nemokamai pateikia vartotojams. Jeigu dėl objektyvių techninių priežasčių tuo metu neįmanoma pateikti sutarties santraukos, ji nepagrįstai nedelsiant pateikiama vėliau, o sutartis pradeda galioti, kai vartotojas, gavęs sutarties santrauką, patvirtina savo sutikimą.

4. 1 ir 3 dalyse nurodyta informacija yra neatsiejama sutarties dalis ir nėra keičiama, nebent susitariančiosios šalys aiškiai susitartų kitaip.

5. Kai už interneto prieigos paslaugas arba viešai prieinamas asmenų tarpusavio ryšio paslaugas sąskaitos teikiamos pagal naudojimosi laiką arba išnaudotą paslaugų kiekį, tų paslaugų teikėjai turi pasiūlyti vartotojams galimybę stebėti ir kontroliuoti, kaip naudojamasi kiekviena iš tų paslaugų. Tai apima galimybę laiku gauti informaciją apie į tarifų planą įtrauktų paslaugų naudojimo lygį. Visų pirma teikėjai vartotojams praneša prieš pasiekiant į jų tarifų planą įtrauktą bet kokią išnaudotų duomenų kiekio ribą, kurią nustato kompetentingos institucijos, kai aktualu, savo veiklą koordinuodamos su nacionalinėmis reguliavimo institucijomis, ir kai į jų tarifų planą įtraukta paslauga yra visiškai išnaudota.

6. Valstybės narės gali savo nacionalinėje teisėje palikti galioti arba nustatyti nuostatas, pagal kurias reikalaujama, kad teikėjai teiktų papildomą informaciją apie naudojimosi lygį, ir kuriomis laikinai neleidžiama toliau naudotis atitinkama paslauga, kai viršijama finansinė arba duomenų kiekio riba, kurią nustato kompetentinga institucija.

7. Valstybėms narėms paliekama laisvė savo nacionalinėje teisėje palikti galioti arba priimti nuostatas, susijusias su šiame straipsnyje nereglamentuojamais aspektais, visų pirma siekiant spręsti naujai kylančias problemas.

103 straipsnis

Skaidrumas, pasiūlymų palyginimas ir informacijos skelbimas

1. Kompetentingos institucijos, kai aktualu, savo veiklą koordinuodamos su nacionalinėmis reguliavimo institucijomis, užtikrina, kad, kai interneto prieigos paslaugų arba viešai prieinamų asmenų tarpusavio ryšio paslaugų teikėjai tų paslaugų teikimui taiko sąlygas, visų tų teikėjų arba pačios kompetentingos institucijos, koordinuojant veiklą, kai aktualu, su nacionaline reguliavimo institucija, IX priede nurodyta informacija būtų skelbiama aiškiu, išsamiu ir kompiuterio skaitomu būdu bei prieinamu formatu neįgaliems galutiniams naudotojams, vadovaujantis Sąjungos teise, kuria suderinami produktų ir paslaugų prieinamumo reikalavimai. Tokia informacija reguliariai atnaujinama. Kompetentingos institucijos, kai aktualu, savo veiklą koordinuodamos su nacionalinėmis reguliavimo institucijomis, gali nurodyti papildomus su tokios informacijos skelbimo forma susijusius reikalavimus. Gavus prašymą, ta informacija teikiama kompetentingai institucijai ir, kai aktualu, nacionalinei reguliavimo institucijai prieš ją paskelbiant.

2. Kompetentingos institucijos, kai aktualu, savo veiklą koordinuodamos su nacionalinėmis reguliavimo institucijomis, užtikrina, kad galutiniai naudotojai galėtų nemokamai naudotis bent viena nepriklausoma palyginimo priemone, kuri leistų jiems palyginti ir įvertinti skirtingas interneto prieigos paslaugas ir viešai prieinamų su numeriu siejamo asmenų tarpusavio ryšio paslaugas, ir, kai taikytina, viešai prieinamų su numeriu nesiejamo asmenų tarpusavio ryšio paslaugas, šiais požiūriais:

a) teikiamų už periodinius arba nuo naudojimo kiekio priklausančius tiesioginius piniginius atsiskaitymus paslaugų kainų bei tarifų ir

b) paslaugų kokybės, kai siūlomas mažiausias paslaugos kokybės lygis arba įmonė turi paskelbti tokią informaciją pagal 104 straipsnį.

3. 2 dalyje nurodyta palyginimo priemonė turi:

a) veikti nepriklausomai nuo tokių paslaugų teikėjų, taip užtikrinant, kad tiems teikėjams būtų taikomos vienodos rezultatų paieškos sąlygos;

b) aiškiai atskleisti palyginimo priemonės savininkus ir naudotojus;

c) nurodyti aiškius ir objektyvius kriterijus, kuriais bus grindžiamas palyginimas;

d) teikti informaciją paprasta ir nedviprasmiška kalba;

e) teikti tikslią naujausią informaciją ir nurodyti, kada ji buvo paskutinį kartą atnaujinta;

f) būti atvira visiems interneto prieigos paslaugų arba viešai prieinamų asmenų tarpusavio ryšio paslaugų teikėjams pateikiant aktualią informaciją ir teikti platų didelę rinkos dalį apimantį pasiūlymų pasirinkimą ir, jei pateikta informacija nėra išsami rinkos apžvalga, tai aiškiai nurodyti prieš pateikiant rezultatus;

g) joje turi būti įdiegta veiksminga pranešimo apie neteisingą informaciją procedūra;

h) apimti galimybę palyginti vartotojams teikiamų pasiūlymų paslaugų ir, jei to reikalauja valstybės narės, tų pasiūlymų ir standartinių pasiūlymų, viešai prieinamų kitiems galutiniams naudotojams, kainas, tarifus ir kokybę.

Palyginimo priemones, atitinkančias a–h punktuose nustatytus reikalavimus, priemonės teikėjo prašymu sertifikuoja kompetentingos institucijos, kai aktualu, savo veiklą koordinuodamos su nacionalinėmis reguliavimo institucijomis.

Trečiosios šalys turi turėti teisę nemokamai ir atviru duomenų formatu naudotis interneto prieigos paslaugų arba viešai prieinamų asmenų tarpusavio ryšio paslaugų teikėjų skelbiama informacija, kad jos galėtų sukurti tokias nepriklausomas palyginimo priemones.

4. Valstybės narės gali reikalauti, kad interneto prieigos paslaugų arba viešai prieinamų su numeriu siejamo asmenų tarpusavio ryšio paslaugų, arba abiejų šių paslaugų teikėjai nemokamai platintų viešojo intereso informaciją esamiems ir būsimiems galutiniams naudotojams, kai taikoma, tokiomis priemonėmis, kuriomis jie paprastai naudojasi palaikydami ryšius su galutiniais naudotojais. Tokiu atveju viešojo intereso informaciją teikia atitinkamos valdžios institucijos – ji teikiama standartine forma ir, *inter alia*, apima šiuos klausimus:

a) dažniausius interneto prieigos paslaugų ir viešai prieinamų su numeriu siejamo asmenų tarpusavio ryšio paslaugų naudojimo neteisėtai veiklai vykdyti ar žalingam turiniui platinti, būdus, ypač jei tokiais būdais gali būti pažeistos kitų asmenų teisės ir laisvės, įskaitant duomenų apsaugos teisių, autorių ir gretutinių teisių pažeidimus bei jų teisines pasekmes, ir

b) apsaugos nuo pavojų asmens saugumui, privatumui ir asmens duomenų saugumui naudojantis interneto prieigos paslaugomis ir viešai prieinamomis su numeriu siejamo asmenų tarpusavio ryšio paslaugomis priemones.

104 straipsnis

Paslaugų kokybė, susijusi su interneto prieigos paslaugomis ir viešai prieinamomis asmenų tarpusavio ryšio paslaugomis

1. Nacionalinės reguliavimo institucijos, savo veiklą koordinuodamos su kitomis kompetentingomis institucijomis, gali reikalauti, kad interneto prieigos paslaugų ir viešai prieinamų asmenų tarpusavio ryšio paslaugų teikėjai skelbtų galutiniams naudotojams skirtą išsamią, palyginamą, patikimą, patogią naudoti ir naujausią informaciją apie savo paslaugų kokybę tiek, kiek reikia, kad jie kontroliuotų bent kai kuriuos tinklo elementus tiesiogiai arba tuo tikslu sudarius susitarimą dėl paslaugų lygio, ir apie priemones, kurių imtasi siekiant užtikrinti lygiavertę prieigą neįgaliems galutiniams naudotojams. Nacionalinės reguliavimo institucijos, savo veiklą koordinuodamos su kitomis kompetentingomis institucijomis, taip pat gali reikalauti, kad viešai prieinamų asmenų tarpusavio ryšio paslaugų teikėjai informuotų vartotojus, jeigu jų teikiamų paslaugų kokybė priklauso nuo išorinių veiksnių, pavyzdžiui, signalo perdavimo kontrolės ar tinklo junglumo.

   Gavus prašymą, ta informacija teikiama nacionalinei reguliavimo institucijai ir, kai aktualu, kitoms kompetentingoms institucijoms prieš ją paskelbiant.

   Paslaugų kokybės užtikrinimo priemonės turi atitikti Reglamentą (ES) 2015/2120.

2. Nacionalinės reguliavimo institucijos, savo veiklą koordinuodamos su kitomis kompetentingomis institucijomis, kuo labiau atsižvelgdamos į BEREC gaires, nurodo paslaugos kokybės parametrus, kuriuos reikia vertinti, taikomus vertinimo metodus, skelbtinos informacijos turinį, formą bei skelbimo būdą, įskaitant galimus kokybės sertifikavimo mechanizmus. Atitinkamais atvejais taikomi X priede pateikti parametrai, apibūdinimai ir matavimo metodai.

Siekiant prisidėti prie nuoseklaus šios dalies ir X priedo taikymo, BEREC, pasikonsultavusi su suinteresuotosiomis šalimis ir glaudžiai bendradarbiaudama su Komisija, ne vėliau kaip … [18 mėnesių po šios direktyvos įsigaliojimo dienos] priima gaires, kuriose išsamiai išdėsto atitinkamus paslaugos kokybės parametrus, įskaitant neįgaliems galutiniams naudotojams svarbius parametrus, taikomus vertinimo metodus, skelbiamos informacijos turinį bei formatą ir kokybės sertifikavimo mechanizmus.

105 straipsnis

Sutarties galiojimo trukmė ir nutraukimas

1. Valstybės narės užtikrina, kad sutarties nutraukimo sąlygos ir procedūros neatgrasytų nuo paslaugų teikėjo keitimo ir kad vartotojų ir viešai prieinamų elektroninių ryšių paslaugų, išskyrus su numeriu nesiejamo asmenų tarpusavio ryšio paslaugas ir išskyrus perdavimo paslaugas, naudojamas mašinų sąveikos paslaugoms teikti, teikėjų sudarytose sutartyse nebūtų numatytas ilgesnis nei 24 mėnesių įsipareigojimo laikotarpis. Valstybės narės gali priimti arba palikti galioti nuostatas, kuriomis įpareigojama taikyti trumpesnius ilgiausius sutartinio įsipareigojimo laikotarpius.

Ši dalis netaikoma mokėjimo dalimis sutarties trukmei, kai vartotojas atskiroje sutartyje sutinka dalimis mokėti vien tik už fizinės jungties, visų pirma prie itin didelio pralaidumo tinklų, įdiegimą. Į mokėjimo dalimis už fizinės jungties įdiegimą sutartį neįtraukiami galiniai įrenginiai, pavyzdžiui, maršruto parinktuvas arba modemas, ir ji neužkerta kelio vartotojams naudotis savo teisėmis pagal šį straipsnį.

2. 1 dalis taip pat taikoma tokiems galutiniams naudotojams, kurie yra labai mažos, mažosios įmonės arba ne pelno organizacijos, išskyrus atvejus, kai jos aiškiai sutiko netaikyti tų nuostatų.

3. Jei sutartyje arba nacionalinėje teisėje numatyta, kad terminuota sutartis dėl elektroninių ryšių paslaugų, išskyrus su numeriu nesiejamo asmenų tarpusavio ryšio paslaugas ir išskyrus perdavimo paslaugas, naudojamas mašinų sąveikos paslaugoms teikti, automatiškai pratęsiama, valstybės narės užtikrina, kad po tokio pratęsimo galutiniai naudotojai turėtų teisę bet kada nutraukti sutartį, apie tai pranešę likus valstybių narių nustatytam įspėjimo laikotarpiui, kurio trukmė negali viršyti vieno mėnesio, be jokių išlaidų, išskyrus mokesčius už gaunamą paslaugą įspėjimo laikotarpiu. Prieš automatiškai pratęsiant sutartį, teikėjai aiškiai ir laiku patvariojoje laikmenoje pateikia galutiniams naudotojus informaciją apie sutartinio įsipareigojimo pabaigą ir apie priemones, kuriomis sutartį galima nutraukti. Be to, tuo pačiu metu teikėjai pataria galutiniams naudotojams dėl geriausių tarifų, susijusių su jų paslaugomis. Teikėjai informaciją apie geriausius tarifus galutiniams naudotojams teikia bent kartą per metus.

4. Galutiniai naudotojai turi teisę nutraukti sutartį be jokių papildomų išlaidų, kai jiems pranešama apie viešai prieinamų elektroninių ryšių paslaugų, išskyrus su numeriu nesiejamo asmenų tarpusavio ryšio paslaugas, teikėjų siūlomus sutarties sąlygų pakeitimus, išskyrus tuos atvejus, kai siūlomi pakeitimai yra išskirtinai galutinio naudotojo naudai, yra grynai administracinio pobūdžio ir nedaro neigiamo poveikio galutiniam naudotojui, arba yra tiesiogiai nustatyti pagal Sąjungos ar nacionalinę teisę.

Teikėjai galutiniams naudotojams ne vėliau kaip prieš mėnesį praneša apie sutarties sąlygų pakeitimus ir tuo pačiu metu praneša apie jų teisę nutraukti sutartį be jokių papildomų išlaidų, jei naujos sąlygos jiems nepriimtinos. Teise nutraukti sutartį galima pasinaudoti per vieną mėnesį nuo pranešimo. Valstybės narės tą laikotarpį gali pratęsti daugiausia trimis mėnesiais. Valstybės narės užtikrina, kad pranešimas būtų aiškus, suprantamas ir teikiamas patvariojoje laikmenoje.

5. Bet koks reikšmingas nuolatinis ar dažnai pasikartojantis skirtumas tarp elektroninių ryšių paslaugos, išskyrus interneto prieigos paslaugą arba su numeriu nesiejamo asmenų tarpusavio ryšio paslaugą, faktinio veikimo ir sutartyje nurodyto veikimo laikomas pagrindu, kuriuo remiantis galima pasinaudoti nacionalinės teisės vartotojui teikiamomis teisių gynimo priemonėmis, įskaitant teisę be jokių išlaidų nutraukti sutartį.

6. Tais atvejais, kai galutinis naudotojas pagal šią direktyvą arba kitas Sąjungos ar nacionalinės teisės nuostatas turi teisę nutraukti sutartį dėl viešai prieinamos elektroninių ryšių paslaugos, išskyrus su numeriu nesiejamo asmenų tarpusavio ryšio paslaugą, prieš pasibaigiant sutarties galiojimo laikotarpiui, galutinis naudotojas neturi mokėti jokios kompensacijos, išskyrus kompensaciją už pasiliktus subsidijuojamus galinius įrenginius.

Kai galutinis naudotojas nusprendžia pasilikti galinius įrenginius, kurie buvo įtraukti į paketą sudarant sutartį, mokėtina kompensacija negali būti didesnė nei jų *pro rata temporis* vertė, sutarta sutarties sudarymo metu, arba iki sutarties pabaigos likusi paslaugų mokesčio dalis, priklausomai nuo to, kuri suma yra mažesnė.

Valstybės narės gali nustatyti kitus naudotinus metodus kompensacijos dydžiui apskaičiuoti, jeigu naudojant tokį metodą negaunamas kompensacijos dydis, kuris viršytų kompensaciją, apskaičiuotą laikantis antros pastraipos.

Bet kokias sąlygas, taikomas tų galinių įrenginių naudojimui kituose tinkluose, teikėjas nemokamai panaikina valstybės narės nustatytu laiku ir ne vėliau kaip sumokėjus kompensaciją.

7. Kiek tai susiję su perdavimo paslaugomis, naudojamomis mašinų sąveikos paslaugoms teikti, 4 ir 6 dalyse nurodytos teisės skirtos tik tiems galutiniams naudotojams, kurie yra vartotojai, labai mažos, mažosios įmonės arba ne pelno organizacijos.

106 straipsnis

Paslaugų teikėjo keitimas ir numerio perkeliamumas

1. Interneto prieigos paslaugų teikėjų keitimo atveju atitinkami teikėjai galutiniams naudotojams suteikia reikiamą informaciją prieš keitimo procesą ir jo metu ir užtikrina interneto prieigos paslaugos teikimo tęstinumą, nebent tai būtų techniškai neįmanoma. Naujasis teikėjas užtikrina, kad interneto prieigos paslaugos būtų pradėtos teikti kuo greičiau, tą dieną ir per tokį laikotarpį, dėl kurių aiškiai susitarta su galutiniu naudotoju. Paslaugų teikimą perduodantis teikėjas tęsia interneto prieigos paslaugų teikimą tokiomis pačiomis sąlygomis iki tol, kol paslaugas pradeda teikti naujasis teikėjas. Keitimo proceso metu naudotojas negali likti be paslaugos ilgiau kaip vieną darbo dieną.

   Nacionalinės reguliavimo institucijos užtikrina, kad keitimo procesas galutiniams naudotojams būtų ekonomiškas ir paprastas.

2. Valstybės narės užtikrina, kad visi nacionaliniame numeracijos plane nurodytus numerius turintys galutiniai naudotojai, kurie to pageidauja, turėtų teisę išlaikyti savo numerius nepriklausomai nuo paslaugą teikiančios įmonės pagal VI priedo C dalį.

3. Tais atvejais, kai galutinis naudotojas nutraukia sutartį, valstybės narės užtikrina, kad galutinis naudotojas ne trumpiau kaip vieną mėnesį po nutraukimo datos galėtų išlaikyti teisę perkelti nacionalinio numeracijos plano numerį pas kitą teikėją, nebent galutinis naudotojas tos teisės atsisako.

4. Nacionalinės reguliavimo institucijos užtikrina, kad su numerių perkėlimu susijusi kainodara, kurią nustato operatoriai arba paslaugų teikėjai, būtų pagrįstos sąnaudomis, ir kad galutiniams naudotojams nebūtų taikoma jokių tiesioginių mokesčių.

5. Numerių perkėlimas ir jų aktyvavimas po perkėlimo vykdomi kuo greičiau, tą dieną, dėl kurios aiškiai susitarta su galutiniu naudotoju. Bet kokiu atveju, galutiniams naudotojams, kurie sudarė sutartį dėl numerio perkėlimo pas naują teikėją, tas numeris aktyvuojamas per vieną darbo dieną nuo dienos, sutartos su galutiniu naudotoju. Nepavykus perkelti numerio, paslaugų teikimą perduodantis teikėjas iš naujo suaktyvina galutinio naudotojo numerį ir susijusias paslaugas iki tol, kol tą numerį pavyksta perkelti. Paslaugų teikimą perduodantis teikėjas toliau tokiomis pačiomis sąlygomis teikia paslaugas iki tol, kol paslaugas pradeda teikti naujasis teikėjas. Bet kuriuo atveju, teikėjo keitimo ir numerio perkėlimo proceso metu naudotojas negali likti be paslaugos ilgiau kaip vieną darbo dieną. Operatoriai, kurių prieigos tinklais arba įrenginiais naudojasi paslaugų teikimą perduodantis teikėjas arba naujasis teikėjas, arba jie abu, užtikrina, kad nebūtų paslaugos teikimo pertrūkio, dėl kurio užtruktų keitimo ir perkėlimo procesas.

6. Naujasis teikėjas vadovauja 1 ir 5 dalyse nustatytiems keitimo ir numerio perkėlimo procesams, ir tiek naujasis, tiek paslaugų teikimą perduodantis teikėjai geranoriškai bendradarbiauja. Jie nevilkina keitimo ir numerio perkėlimo proceso ir juo nepiktnaudžiauja, taip pat neperkelia numerių ir nekeičia paslaugų teikėjo be aiškaus galutinių naudotojų sutikimo. Galutinių naudotojų sutartys su perduodančiuoju teikėju automatiškai nutraukiamos pasibaigus perėjimo procesui.

Nacionalinės reguliavimo institucijos gali nustatyti keitimo ir numerių perkėlimo procedūros detales, atsižvelgdamos į nacionalines nuostatas dėl sutarčių, technines galimybes ir poreikį toliau teikti paslaugas galutiniams naudotojams. Kai techniškai įmanoma, tai apima reikalavimą perkėlimą atlikti naudojant atnaujinimą belaidžiu būdu, nebent galutinis naudotojas paprašytų tai atlikti kitaip. Nacionalinės reguliavimo institucijos taip pat imasi tinkamų priemonių užtikrinti, kad galutiniai naudotojai viso teikėjo keitimo ir numerio perkėlimo proceso metu būtų tinkamai informuoti ir apsaugoti ir kad teikėjas nebūtų pakeistas be jų sutikimo.

Paslaugų teikimą perduodantys teikėjai, pateikus prašymą, grąžina likusį kreditą vartotojams, kurie naudojasi išankstinio mokėjimo paslaugomis. Kredito grąžinimui mokestis gali būti taikomas tik tuo atveju, jei tai nurodyta sutartyje. Bet koks toks mokestis turi būti proporcingas ir atitikti faktines paslaugos teikimą perduodančio teikėjo išlaidas, susijusias su kredito grąžinimu.

7. Valstybės narės nustato taisykles dėl sankcijų tam atvejui, jei paslaugų teikėjas nevykdo šiame straipsnyje nustatytų pareigų, be kita ko, paslaugų teikėjui ar jo įgaliotiniui vilkinant perkelti numerį arba piktnaudžiaujant perkėlimu.

8. Valstybės narės nustato taisykles, pagal kurias galutiniams naudotojams jų paslaugų teikėjai nesunkiai ir laiku išmokėtų kompensaciją tuo atveju, jei paslaugų teikėjas nevykdo šiame straipsnyje nustatytų pareigų, taip pat atveju, kai perkėlimo ir teikėjo keitimo procesai vilkinami arba jais piktnaudžiaujama, ir už neįvykusius apsilankymus aptarnavimo ir diegimo tikslais.

9. Be informacijos, kurią reikalaujama pateikti pagal VIII priedą, valstybės narės užtikrina, kad galutiniai naudotojai būtų tinkamai informuoti apie teises į kompensaciją, nurodytą 7 ir 8 dalyse.

107 straipsnis

Pasiūlymų paketai

1. Jei vartotojui siūlomas paslaugų paketas arba paslaugų ir galinių įrenginių paketas apima bent interneto prieigos paslaugą arba viešai prieinamas su numeriu siejamo asmenų tarpusavio ryšio paslaugas, 102 straipsnio 3 dalis, 103 straipsnio 1 dalis, 105 straipsnis ir 106 straipsnio 1 dalis taikomi visiems paketo elementams, įskaitant *mutatis mutandis* elementus, kuriems kitu atveju tos nuostatos nebūtų taikomos.

2. Kai vartotojas turi teisę pagal Sąjungos teisę arba nacionalinę teisę nutraukti bet kurį paketo elementą, kaip nurodyta 1 dalyje, prieš pasibaigiant sutartam sutarties terminui, nes esama neatitikties sutarčiai arba nevykdomas teikimas, valstybės narės nustato, kad vartotojas turi teisę nutraukti sutartį dėl visų paketo elementų.

3. Užsisakius papildomų paslaugų ar galinius įrenginius, kuriuos teikia ar platina tas pats interneto prieigos paslaugų arba viešai prieinamų su numeriu siejamo asmenų tarpusavio ryšio paslaugų teikėjas, esamos sutarties, prie kurios pridedamos tokios paslaugos arba įrenginiai, pradinė trukmė nepratęsiama, nebent vartotojas, užsisakydamas papildomų paslaugų ar galinius įrenginius, aiškiai sutiktų su tokiu pratęsimu.

4. 1 ir 3 dalys taip pat taikomos tokiems galutiniams naudotojams, kurie yra labai mažos, mažosios įmonės arba ne pelno organizacijos, išskyrus atvejus, kai jos aiškiai sutiko netaikyti visų šių nuostatų arba jų dalies.

5. Valstybės narės 1 dalį gali taikyti ir kitoms šios antraštinės dalies nuostatoms.

108 straipsnis

Galimybė gauti paslaugas

Valstybės narės imasi visų būtinų priemonių, kad užtikrintų visas įmanomas galimybes gauti kalbinio ryšio paslaugas ir interneto prieigos paslaugas, teikiamas viešaisiais elektroninių ryšių tinklais, tinklo gedimo katastrofos arba force majeure atvejais. Valstybės narės užtikrina, kad kalbinio ryšio paslaugų teikėjai imtųsi visų būtinų priemonių, kad būtų užtikrinama galimybė nepertraukiamai susisiekti su skubios pagalbos tarnybomis ir nepertraukiamas viešųjų perspėjimų perdavimas.

109 straipsnis

Skubios pagalbos ryšiai ir bendrasis Europos skubios pagalbos numeris

1. Valstybės narės užtikrina, kad visi 2 dalyje nurodytos paslaugos galutiniai naudotojai, įskaitant taksofonų naudotojus, nemokamai ir nenaudodami jokios mokėjimo priemonės galėtų skubios pagalbos ryšiais susisiekti su skubios pagalbos tarnybomis paskambinę bendruoju Europos skubios pagalbos numeriu „112“, taip pat valstybių narių nurodytais nacionaliniais skubios pagalbos numeriais.

Valstybės narės skatina prieigą prie skubios pagalbos tarnybų bendruoju Europos skubios pagalbos numeriu „112“ iš elektroninių ryšių tinklų, kurie nėra viešai prieinami, tačiau suteikia galimybę skambinti į viešuosius tinklus, visų pirma tais atvejais, kai už tą tinklą atsakinga įmonė nesuteikia alternatyvios ir lengvos prieigos prie skubios pagalbos tarnybos.

2. Valstybės narės, pasikonsultavusios su nacionalinėmis reguliavimo institucijomis, skubios pagalbos tarnybomis ir elektroninių ryšių paslaugų teikėjais, užtikrina, kad viešai prieinamų su numeriu siejamo asmenų tarpusavio ryšio paslaugų teikėjai, kai tos paslaugos suteikia galimybę galutiniams naudotojams skambinti nacionaliniame arba tarptautiniame numeracijos plane nurodytu numeriu, suteiktų prieigą prie skubios pagalbos tarnybų naudojant skubios pagalbos ryšius su tinkamiausiu BPC.

3. Valstybės narės užtikrina, kad į visus skubios pagalbos ryšius bendruoju Europos skubios pagalbos telefono numeriu „112“ būtų tinkamai atsakoma, ir jie būtų tvarkomi taip, kad geriausiai atitiktų nacionalinę skubios pagalbos iškvietimo tarnybų sistemų darbo organizavimo tvarką. Į tokius skubios pagalbos ryšius atsakoma ir į juos reaguojama bent jau taip pat greitai ir veiksmingai, kaip atsakoma ir reaguojama į skubios pagalbos ryšius nacionaliniu skubios pagalbos iškvietimo telefono ryšio numeriu arba numeriais, jei tie ir toliau naudojami.

4. Ne vėliau kaip … [dveji metai po šios direktyvos įsigaliojimo dienos], o po to – kas dvejus metus Komisija pateikia Europos Parlamentui ir Tarybai ataskaitą dėl bendrojo Europos skubios pagalbos numerio „112“ įgyvendinimo veiksmingumo.

5. Valstybės narės užtikrina, kad neįgaliems galutiniams naudotojams būtų užtikrinta galimybė skubios pagalbos ryšiais susisiekti su skubios pagalbos tarnybomis ir kad ji būtų lygiavertė kitų galutinių naudotojų turimoms galimybėms, vadovaujantis Sąjungos teise, kuria suderinami produktų ir paslaugų prieinamumo reikalavimai. Komisija ir nacionalinės reguliavimo institucijos arba kitos kompetentingos institucijos imasi tinkamų priemonių užtikrinti, kad neįgalūs galutiniai naudotojai, keliaudami kitoje valstybėje narėje, galėtų susisiekti su skubios pagalbos tarnybomis lygiavertėmis sąlygomis su kitais asmenimis, kai įmanoma, be jokios išankstinės registracijos. Tomis priemonėmis siekiama užtikrinti sąveikumą skirtingose valstybėse narėse. Tokios priemonės kiek įmanoma grindžiamos Europos standartais arba pagal 39 straipsnį nustatytomis specifikacijomis, taip pat jos netrukdo valstybėms narėms patvirtinti papildomų reikalavimų siekiant šiame straipsnyje nustatytų tikslų.

6. Valstybės narės užtikrina, kad užtikrinus skubios pagalbos ryšį tinkamiausiam BPC nedelsiant būtų pateikta informacija apie skambinančio asmens buvimo vietą. Tai apima tinklo priemonėmis gautą vietos informaciją ir, kai toliau nurodyta informacija turima, iš nešiojamojo aparato duomenų nustatytą skambintojo vietos informaciją. Valstybės narės užtikrina, kad visų skubios pagalbos ryšių bendruoju Europos skubios pagalbos numeriu „112“ atveju informacijos apie skambinančio asmens buvimo vietą nustatymas ir perdavimas būtų nemokamas galutiniam naudotojui ir BPC. Valstybės narės tą įpareigojimą gali taikyti ir skubios pagalbos ryšiams nacionaliniais skubios pagalbos iškvietimo numeriais. Kompetentingos reguliavimo institucijos, prireikus pasikonsultavusius su BEREC, nustato informacijos apie skambinančio asmens buvimo vietą tikslumo ir patikimumo kriterijus.

7. Valstybės narės užtikrina, kad galutiniai naudotojai būtų pakankamai informuoti apie bendrąjį Europos skubios pagalbos numerį „112“ ir jo naudojimą, taip pat jo prieinamumo savybes, be kita ko, iniciatyvomis, konkrečiai skirtomis asmenims, keliaujantiems iš vienos valstybės narės į kitą, ir neįgaliems galutiniams naudotojams. Ta informacija pateikiama prieinamais formatais, atsižvelgiant į įvairių rūšių negalią. Komisija remia ir papildo valstybių narių veiksmus.

8. Kad būtų užtikrinta veiksminga prieiga prie skubios pagalbos tarnybų skubios pagalbos ryšiais susisiekus su bendru Europos skubios pagalbos numeriu „112“ valstybėse narėse, Komisija, pasikonsultavusi su BEREC, pagal 117 straipsnį priima deleguotuosius aktus, kuriais papildomos šio straipsnio 2, 5 ir 6 dalys dėl priemonių, susijusių su skambintojo vietos informacijos nustatymo sprendimais, neįgalių galutinių naudotojų prieiga ir maršruto prie tinkamiausio BPC parinkimu, kurių reikia siekiant užtikrinti skubios pagalbos ryšių Sąjungoje suderinamumą, sąveikumą, kokybę, patikimumą ir tęstinumą. Pirmasis toks deleguotasis aktas priimamas ne vėliau kaip … [ketveri metai po šios direktyvos įsigaliojimo dienos].

   Tie deleguotieji aktai priimami nedarant poveikio skubios pagalbos tarnybų organizacinei struktūrai ir neturi daryti jai įtakos, nes ji toliau priklauso išimtinei valstybių narių kompetencijai.

   BEREC tvarko valstybių narių skubios pagalbos tarnybų E.164 numerių duomenų bazę (jeigu tokios duomenų bazės netvarko kita organizacija) siekdama užtikrinti, kad vienos valstybės narės tarnybos galėtų susisiekti su kitos valstybės narės tarnybomis.

110 straipsnis

Viešojo perspėjimo sistema

1. Ne vėliau kaip … [42 mėnesiai po šios direktyvos įsigaliojimo dienos] valstybės narės užtikrina, kad, sukūrus viešojo perspėjimo sistemas dėl artėjančių arba vykstančių didelio masto ekstremaliųjų situacijų ir nelaimių, su judriojo ryšio numeriu siejamo asmenų tarpusavio ryšio paslaugų teikėjai persiųstų viešuosius perspėjimus atitinkamiems galutiniams naudotojams.

2. Nepaisant 1 dalies, valstybės narės gali nustatyti, kad viešieji perspėjimai būtų siunčiami pasitelkiant viešai prieinamas elektroninių ryšių paslaugas, išskyrus nurodytąsias 1 dalyje, ir išskyrus transliavimo paslaugas, arba pasitelkiant mobiliąją programėlę, grindžiamą interneto prieigos paslauga, su sąlyga, kad viešojo perspėjimo sistemos efektyvumas yra lygiavertis aprėpties ir pajėgumo atžvilgiu siekiant aprėpti galutinius naudotojus, įskaitant tuos, kurie tik laikinai yra atitinkamame rajone, kuo labiau atsižvelgiant į BEREC gaires. Viešieji perspėjimai galutiniams naudotojams turi būti lengvai gaunami.

   Ne vėliau kaip … [18 mėnesių po šios direktyvos įsigaliojimo dienos] BEREC, pasikonsultavusi su institucijomis, atsakingomis už BPC, paskelbia gaires, kaip įvertinti, ar viešųjų perspėjimo sistemų pagal šią dalį efektyvumas yra lygiavertis perspėjimų pagal 1 dalį efektyvumui.

111 straipsnis

Lygiavertės neįgalių galutinių naudotojų galimybės naudotis paslaugomis ir pasirinkimas

1. Valstybės narės užtikrina, kad kompetentingos institucijos nurodytų reikalavimus, kurių turi laikytis viešai prieinamų elektroninių ryšių paslaugų teikėjai, siekdamos užtikrinti, kad neįgalūs galutiniai naudotojai:

   a) turėtų galimybę naudotis elektroninių ryšių paslaugomis, įskaitant susijusią pagal 102 straipsnį pateikiamą sutarties informaciją, kurios būtų lygiavertės paslaugoms, kuriomis naudojasi dauguma galutinių naudotojų, ir

   b) galėtų naudotis daugumai galutinių naudotojų prieinamų įmonių ir jų paslaugų pasirinkimo teikiamais privalumais.

2. Imdamosi šio straipsnio 1 dalyje nurodytų priemonių, valstybės narės skatina laikytis atitinkamų standartų arba specifikacijų, nustatytų pagal 39 straipsnį.

112 straipsnis

Informacijos apie abonentus teikimo paslaugos

1. Valstybės narės užtikrina, kad visi su numeriu siejamo asmenų tarpusavio ryšio paslaugų teikėjai, priskiriantys telefono numerius iš numeracijos plano, tenkintų visus pagrįstus prašymus, siekiant tiekti viešai prieinamos informacijos apie abonentus paslaugas ir abonentų knygas, suteikti atitinkamą informaciją sutarta forma sąžiningomis, objektyviomis, sąnaudomis pagrįstomis ir nediskriminacinėmis sąlygomis.

2. Nacionalinės reguliavimo institucijos įgaliojamos pagal 61 straipsnį nustatyti įpareigojimus ir sąlygas įmonėms, kurios kontroliuoja galutinių naudotojų prieigą prie informacijos apie abonentus teikimo paslaugų. Tokie įpareigojimai ir sąlygos turi būti objektyvūs, nešališki, nediskriminaciniai ir skaidrūs.

3. Valstybės narės nepalieka galioti norminių apribojimų, dėl kurių vienoje valstybėje narėje esantys galutiniai naudotojai negalėtų, naudodamiesi balso skambučiais ar siųsdami SMS, tiesiogiai gauti informacijos apie abonentus kitoje valstybėje narėje, ir imasi priemonių tokiai prieigai užtikrinti pagal 97 straipsnį.

4. Šis straipsnis taikomas laikantis Sąjungos teisės reikalavimų dėl asmens duomenų ir privatumo apsaugos, ir ypač Direktyvos 2002/58/EB 12 straipsnio.

113 straipsnis

Automobilių radijo ir vartotojų radijo imtuvų ir vartotojų skaitmeninės televizijos įrangos sąveika

1. Valstybės narės užtikrina automobilių radijo imtuvų ir vartotojų skaitmeninės televizijos įrangos sąveiką pagal XI priedą.

2. Valstybės narės gali priimti priemones, skirtas kitų vartotojų radijo imtuvų sąveikai užtikrinti, kartu ribodamos pasekmes nedidelės vertės radijo imtuvų rinkai ir užtikrindamos, kad tokios priemonės nebūtų taikomos gaminiams, kuriuose radijo imtuvas yra vien tik pagalbinė funkcija, pavyzdžiui, išmaniesiems telefonams ir radijo mėgėjų naudojamiems įrenginiams.

3. Valstybės narės skatina skaitmeninės televizijos paslaugų teikėjus, kai tikslinga, užtikrinti, kad jų galutiniams naudotojams teikiami skaitmeninės televizijos įrenginiai būtų sąveikūs, siekiant, kad, kai tai techniškai įmanoma, skaitmeninės televizijos įrenginius būtų galima pakartotinai naudoti naudojantis kitų skaitmeninės televizijos paslaugų teikėjų paslaugomis.

Nedarant poveikio Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2012/19/ES[1] 5 straipsnio 2 daliai, valstybės narės užtikrina, kad pasibaigus galutinių naudotojų sutartims jie turėtų galimybę grąžinti skaitmeninės televizijos įrenginį taikant nemokamą ir paprastą procedūrą, išskyrus atvejus, kai teikėjas įrodo, kad jis yra visiškai sąveikus su kitų teikėjų, įskaitant teikėjus, pas kuriuos perėjo galutinis naudotojas, skaitmeninėmis televizijos paslaugomis.

Skaitmeninės televizijos įrenginiai, atitinkantys darniuosius standartus arba jų dalis, apie kuriuos informacija paskelbta *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*, laikomi atitinkančiais antroje pastraipoje nustatytą sąveikos reikalavimą, kuriam taikomi tie standartai arba jų dalys.

---

[1] 2012 m. liepos 4 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2012/19/ES dėl elektros ir elektroninės įrangos atliekų (OL L 197, 2012 7 24, p. 38).

114 straipsnis

Privalomojo programų siuntimo įpareigojimai

1. Valstybės narės savo jurisdikcijoje esančioms įmonėms, teikiančioms elektroninių ryšių tinklus ir paslaugas, skirtus radijo ar televizijos programoms transliuoti visuomenei, jeigu didelė dalis tokių tinklų ir paslaugų galutinių naudotojų naudojasi jais kaip pagrindine priemone radijo ir televizijos programoms priimti, gali nustatyti pagrįstus privalomojo programų siuntimo („must carry“) įpareigojimus perduoti nurodytas radijo ir televizijos programas bei susijusias jas papildančias paslaugas, visų pirma siekdamos neįgaliems galutiniams naudotojams sudaryti tinkamas galimybes naudotis tomis paslaugomis, ir perduoti duomenis, kuriais grindžiamos televizijos su ryšio galimybėmis paslaugos, bei elektroninių programų vadovus (EPG). Tokius įpareigojimus galima nustatyti tik tais atvejais, kai jie yra būtini kiekvienos valstybės narės aiškiai apibrėžtiems bendrojo intereso tikslams pasiekti; jie turi būti proporcingi ir skaidrūs.

2. Ne vėliau kaip … [vieni metai po šios direktyvos įsigaliojimo dienos], o po to – kas penkerius metus, valstybės narės peržiūri 1 dalyje nurodytus įpareigojimus, išskyrus atvejus, kai valstybės narės atliko tokią peržiūrą per praėjusius ketverius metus.

3. Nei šio straipsnio 1 dalis, nei 59 straipsnio 2 dalis nedaro poveikio valstybių narių teisei nustatyti atitinkamą atlygį, jei toks yra, už priemones, kurių imtasi pagal šį straipsnį, kartu užtikrinant, kad panašiomis aplinkybėmis kiti elektroninių ryšių tinklų ir paslaugų teikėjai nebūtų diskriminuojami. Jei atlygis yra numatytas, valstybės narės užtikrina, kad įpareigojimas atlyginti būtų aiškiai nustatytas nacionalinėje teisėje, įskaitant, kai aktualu, tokio atlygio apskaičiavimo kriterijus. Valstybės narės taip pat užtikrina, kad jis būtų taikomas proporcingai ir skaidriai.

115 straipsnis

Galimybė naudotis papildomomis priemonėmis

1. Nedarant poveikio 88 straipsnio 2 daliai, valstybės narės užtikrina, kad kompetentingos institucijos, kai aktualu, savo veiklą koordinuodamos su nacionalinėmis reguliavimo institucijomis, galėtų reikalauti, kad visi teikėjai, teikiantys interneto prieigos paslaugas arba viešai prieinamas su numeriu siejamo asmenų tarpusavio ryšio paslaugas, suteiktų galimybę nemokamai naudotis visomis arba kai kuriomis VI priedo B dalyje išvardytomis papildomomis priemonėmis, jei tai įgyvendinama techniniu požiūriu, ir visomis arba kai kuriomis VI priedo A dalyje išvardytomis papildomomis priemonėmis.

2. Taikydamos 1 dalį valstybės narės gali neapsiriboti VI priedo A ir B dalyse išvardytų papildomų priemonių sąrašu, kad užtikrintų aukštesnį vartotojų apsaugos lygį.

3. Valstybė narė gali nuspręsti visoje savo teritorijoje ar tam tikroje jos dalyje atsisakyti taikyti šio straipsnio 1 dalį, jei, atsižvelgusi į suinteresuotųjų šalių nuomonę, ji mano, kad yra pakankamos galimybės naudotis tomis priemonėmis.

116 straipsnis

Priedų derinimas

Komisijai suteikiami įgaliojimai priimti deleguotuosius aktus pagal 117 straipsnį, kuriais iš dalies keičiami V, VI, IX, X ir XI priedai, siekiant atsižvelgti į technologinę ir socialinę raidą arba rinkos paklausos pokyčius.

IV DALIS
BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

117 straipsnis

Įgaliojimų delegavimas

1. Įgaliojimai priimti deleguotuosius aktus Komisijai suteikiami šiame straipsnyje nustatytomis sąlygomis.

2. 75, 109 ir 116 straipsniuose nurodyti įgaliojimai priimti deleguotuosius aktus Komisijai suteikiami penkerių metų laikotarpiui nuo … [šios direktyvos įsigaliojimo diena]. Likus ne mažiau kaip devyniems mėnesiams iki penkerių metų laikotarpio pabaigos Komisija parengia naudojimosi deleguotaisiais įgaliojimais ataskaitą. Deleguotieji įgaliojimai savaime pratęsiami tokios pačios trukmės laikotarpiams, išskyrus atvejus, kai Europos Parlamentas arba Taryba pareiškia prieštaravimų dėl tokio pratęsimo likus ne mažiau kaip trims mėnesiams iki kiekvieno laikotarpio pabaigos.

3. Europos Parlamentas arba Taryba gali bet kada atšaukti 75, 109 ir 116 straipsniuose nurodytus deleguotuosius įgaliojimus. Sprendimu dėl įgaliojimų atšaukimo nutraukiami tame sprendime nurodyti įgaliojimai priimti deleguotuosius aktus. Sprendimas įsigalioja kitą dieną po jo paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje* arba vėlesnę jame nurodytą dieną. Jis nedaro poveikio jau galiojančių deleguotųjų aktų galiojimui.

4. Prieš priimdama deleguotąjį aktą Komisija konsultuojasi su kiekvienos valstybės narės paskirtais ekspertais vadovaudamasi 2016 m. balandžio 13 d. Tarpinstituciniame susitarime dėl geresnės teisėkūros nustatytais principais.

5. Apie priimtą deleguotąjį aktą Komisija nedelsdama vienu metu praneša Europos Parlamentui ir Tarybai.

6. Pagal 75,109 ir 116 straipsnius priimtas deleguotasis aktas įsigalioja tik tuo atveju, jeigu per du mėnesius nuo pranešimo Europos Parlamentui ir Tarybai apie šį aktą dienos nei Europos Parlamentas, nei Taryba nepareiškia prieštaravimų arba jeigu dar nepasibaigus šiam laikotarpiui ir Europos Parlamentas, ir Taryba praneša Komisijai, kad prieštaravimų nereikš. Europos Parlamento arba Tarybos iniciatyva šis laikotarpis pratęsiamas dviem mėnesiais.

118 straipsnis

Komitetas

1. Komisijai padeda komitetas (toliau – Ryšių komitetas). Tas komitetas – tai komitetas, kaip nustatyta Reglamente (ES) Nr. 182/2011.

2. 28 straipsnio 4 dalies antroje pastraipoje nurodytų įgyvendinimo aktų atveju Komisijai padeda Radijo spektro komitetas, įsteigtas pagal Sprendimo Nr. 676/2002/EB 3 straipsnio 1 dalį. Tas komitetas – tai komitetas, kaip nustatyta Reglamente (ES) Nr. 182/2011.

3. Kai daroma nuoroda į šią dalį, taikomas Reglamento (ES) Nr. 182/2011 4 straipsnis.

Kai komiteto nuomonei gauti būtina rašytinė procedūra, tokia procedūra laikoma baigta be rezultato, jei per nuomonei pateikti nustatytą laikotarpį taip nusprendžia komiteto pirmininkas arba to prašo komiteto narys. Tokiais atvejais pirmininkas per priimtiną laikotarpį surengia komiteto posėdį

4. Kai daroma nuoroda į šią dalį, taikomas Reglamento (ES) Nr. 182/2011 5 straipsnis, atsižvelgiant į to reglamento 8 straipsnį.

Kai komiteto nuomonei gauti būtina rašytinė procedūra, tokia procedūra laikoma baigta be rezultato, jei per nuomonei pateikti nustatytą laikotarpį taip nusprendžia komiteto pirmininkas arba to prašo komiteto narys. Tokiais atvejais pirmininkas per priimtiną laikotarpį surengia komiteto posėdį

119 straipsnis

Keitimasis informacija

1. Komisija Ryšių komitetui pateikia visą svarbią informaciją apie reguliarių konsultacijų su tinklų operatorių, paslaugų teikėjų, naudotojų, vartotojų, gamintojų ir profsąjungų, taip pat trečiųjų šalių ir tarptautinių organizacijų atstovais rezultatus.

2. Atsižvelgdamas į Sąjungos elektroninių ryšių politiką, Ryšių komitetas skatina, kad valstybės narės tarpusavyje ir su Komisija keistųsi informacija apie elektroninių ryšių tinklų ir paslaugų padėtį bei jų reguliavimo veiklą.

120 straipsnis

Informacijos skelbimas

1. Valstybės narės užtikrina, kad naujausia informacija apie šios direktyvos įgyvendinimą būtų viešai skelbiama taip, kad būtų lengvai prieinama visoms suinteresuotosioms šalims. Savo nacionaliniuose oficialiuose leidiniuose jos skelbia pranešimus, kuriuose nurodo, kur ir kaip toji informacija yra skelbiama. Pirmas toks pranešimas skelbiamas anksčiau nei … [dveji metai po šios direktyvos įsigaliojimo dienos], o po to – pranešimas skelbiamas, jei jame pateiktoje informacijoje yra pakeitimų.

2. Skelbdamos pranešimą, valstybės narės Komisijai pateikia tokių skelbimų kopiją. Komisija informaciją atitinkamai pateikia Ryšių komitetui.

3. Valstybės narės užtikrina, kad visa svarbi informacija apie teises, sąlygas, procedūras, mokesčius, rinkliavas ir sprendimus dėl bendrųjų leidimų, naudojimo teisių ir teisių įrengti įrenginius būtų skelbiama ir nuolat tinkamai atnaujinama, siekiant kad ji būtų lengvai prieinama visoms suinteresuotosioms šalims.

4. Kai šio straipsnio 3 dalyje nurodytą informaciją turi įvairaus lygio valdymo institucijos, ypač informaciją apie procedūras ir sąlygas, taikomas teisėms įrengti įrenginius, kompetentinga institucija, atsižvelgdama į sąnaudas, deda visas pastangas sukurti lengvai prieinamą ir suprantamą tokios informacijos, įskaitant informaciją apie atitinkamo lygio valdymo ir atsakingas institucijas, apžvalgą, kad būtų lengviau pateikti paraiškas dėl teisių įrengti įrenginius.

5. Valstybės narės užtikrina, kad pagal šią direktyvą įmonėms nustatyti konkretūs įpareigojimai būtų skelbiami ir kad būtų įvardytas konkretus produktas ir paslauga arba geografinė rinka. Atsižvelgdamos į poreikį saugoti komercinį konfidencialumą, jos užtikrina, kad naujausia informacija būtų viešai ir lengvai prieinama visoms suinteresuotosioms šalims.

6. Valstybės narės Komisijai pateikia informaciją, kurią jos paskelbia pagal 5 dalį. Komisija tą informaciją paskelbia lengvai prieinama forma ir atitinkamai nusiunčia Ryšių komitetui.

121 straipsnis

Pranešimai ir stebėsena

1. Ne vėliau kaip … [dveji metai po šios direktyvos įsigaliojimo dienos], o vėliau iškart po to, kai pasikeičia įmonių, paskirtų vykdyti įpareigojimus teikti universaliąsias paslaugas pagal 85 straipsnio 2 dalį, 86 straipsnį arba 87 straipsnį, pavadinimai, nacionalinės reguliavimo institucijos apie tai praneša Komisijai.

2. Nacionalinės reguliavimo institucijos Komisijai praneša įmonių, kurios šios direktyvos tikslais pripažintos turinčiomis didelę įtaką rinkoje, pavadinimus ir jiems pagal šią direktyvą nustatytus įpareigojimus. Apie visus pakeitimus, darančius poveikį įpareigojimams, nustatytiems įmonėms, ir apie įmones, kurioms daro poveikį ši direktyva, nedelsiant pranešama Komisijai.

122 straipsnis

Peržiūros tvarka

1. Ne vėliau kaip … [7 metai po šios direktyvos įsigaliojimo dienos], o po to – kas penkerius metus, Komisija peržiūri šios direktyvos veikimą ir pateikia ataskaitą Europos Parlamentui ir Tarybai.

Atliekant peržiūrą visų pirma įvertinamas 61 straipsnio 3 dalies, 76, 78 ir 79 straipsnių poveikis rinkai ir tai, ar *ex ante* ir kiti intervencijos įgaliojimai pagal šią direktyvą yra pakankami, kad nacionalinės reguliavimo institucijos galėtų spręsti klausimus, susijusius su nekonkurencinėmis oligopolinės rinkos struktūromis, ir užtikrinti, kad elektroninių ryšių rinkose toliau klestėtų konkurencija galutinių naudotojų naudai.

Tuo tikslu Komisija gali prašyti valstybių narių informacijos, ir ji turi būti suteikta nedelsiant.

2. Ne vėliau kaip … [7 metai po šios direktyvos įsigaliojimo dienos], o po to – kas penkerius metus, Komisija peržiūri universaliųjų paslaugų apimtį, ypač tais atvejais, kai Europos Parlamentui ir Tarybai ketina siūlyti keisti apimtį ar iš naujo ją nustatyti.

Ta peržiūra atliekama atsižvelgiant į socialinius, ekonomikos ir technologijos pokyčius, *inter alia*, į mobilumą ir duomenų dažnius bei daugumos galutinių naudotojų naudojamas technologines priemones. Komisija Europos Parlamentui ir Tarybai pateikia peržiūros rezultatų ataskaitą.

3. Ne vėliau kaip … [treji metai po šios direktyvos įsigaliojimo dienos], o vėliau – kas trejus metus BEREC skelbia nuomonę dėl bendrojo leidimo įgyvendinimo ir veikimo nacionaliniu mastu ir jų poveikio vidaus rinkos veikimui.

Kuo labiau atsižvelgdama į BEREC nuomonę, Komisija gali paskelbti I dalies II antraštinės dalies II skyriaus ir I priedo taikymo ataskaitą ir gali pateikti pasiūlymą dėl teisėkūros procedūra priimamo akto, kuriuo tos nuostatos būtų iš dalies pakeistos, jeigu ji mano, kad tai būtina siekiant šalinti kliūtis tinkamam vidaus rinkos veikimui.

123 straipsnis

Speciali galutinių naudotojų teisių peržiūros procedūra

1. BEREC vykdo rinkos ir technologinių pokyčių stebėseną įvairių elektroninių ryšių paslaugų rūšių srityse ir ne vėliau kaip … [treji metai po šios direktyvos įsigaliojimo], o vėliau – kas trejus metus arba bent dviem jos nariams iš valstybių narių pateikus pagrįstą prašymą, skelbia nuomonę dėl tokių pokyčių ir dėl jų poveikio III skyriaus III antraštinės dalies taikymui.

Toje nuomonėje BEREC įvertina, kiek III skyriaus III antraštinė dalis atitinka 3 straipsnyje nustatytus tikslus. Toje nuomonėje visų pirma atsižvelgiama į III skyriaus III antraštinės dalies taikymo sritį, kiek tai susiję su įtrauktomis elektroninių ryšių paslaugų rūšimis. Savo nuomonei pagrįsti BEREC visų pirma analizuoja:

a) kokiu mastu visų elektroninių ryšių paslaugų galutiniai gavėjai gali padaryti nepriklausomus ir pakankama turima informacija pagrįstus pasirinkimus, be kita ko, remiantis visa sutarties informacija, ir kaip lengvai jie gali pakeisti savo elektroninio ryšio paslaugų teikėjus;

b) kokiu mastu a punkte nurodytų galimybių trūkumas nulėmė rinkos iškraipymus arba dėl to daroma žala galutiniams naudotojams;

c) kokiu mastu veiksmingai prieigai prie skubios pagalbos tarnybų kyla reali grėsmė, visų pirma dėl padidėjusio su numeriu nesiejamo asmenų tarpusavio ryšio paslaugų naudojimo, nes trūksta sąveikos ar dėl technologinių pokyčių,

d) tikėtinas šioje III skyriaus III antraštinėje dalyje nustatytų įpareigojimų galimo pakartotinio koregavimo sąnaudas arba poveikį inovacijų srityje elektroninių ryšių paslaugų teikėjams.

2. Kuo labiau atsižvelgdama į BEREC nuomonę, Komisija skelbia III skyriaus III antraštinės dalies taikymo ataskaitą ir pateikia pasiūlymą dėl teisėkūros procedūra priimamo akto, kuriuo ta antraštinė dalis būtų iš dalies pakeista, jeigu ji mano, kad tai būtina siekiant užtikrinti, kad ir toliau būtų įgyvendinami 3 straipsnyje išdėstyti tikslai.

124 straipsnis

Perkėlimas į nacionalinę teisę

1. Valstybės narės ne vėliau kaip … [dveji metai po šios direktyvos įsigaliojimo dienos] priima ir paskelbia įstatymus ir kitus teisės aktus, būtinus, kad būtų laikomasi šios direktyvos. Jos nedelsdamos pateikia Komisijai tų teisės aktų nuostatų tekstą.

   Valstybės narės taiko tas nuostatas nuo … [dveji metai po šios direktyvos įsigaliojimo dienos].

   Valstybės narės, tvirtindamos tas nuostatas, daro jose nuorodą į šią direktyvą arba tokia nuoroda daroma jas oficialiai skelbiant. Jos taip pat turi įtraukti teiginį, kad galiojančiuose įstatymuose ir kituose teisės aktuose pateiktos nuorodos į direktyvas, kurias panaikina ši direktyva, laikomos nuorodomis į šią direktyvą. Nuorodos darymo tvarką ir minėto teiginio formuluotę nustato valstybės narės.

2. Nukrypstant nuo šio straipsnio 1 dalies, šios direktyvos 53 straipsnio 2, 3 ir 4 dalys taikomos nuo … [šios direktyvos įsigaliojimo diena], kai techninėmis įgyvendinimo priemonėmis pagal Sprendimą Nr. 676/2002/EB nustatytos suderintos sąlygos, kad radijo spektrą būtų galima naudoti belaidžio plačiajuosčio elektroninio ryšio tinklams ir paslaugoms. Radijo spektro juostų, dėl kurių suderintos sąlygos iki … [šios direktyvos įsigaliojimo diena] nenustatytos, atžvilgiu šios direktyvos 53 straipsnio 2, 3 ir 4 dalys taikomos nuo techninių įgyvendinimo priemonių pagal Sprendimo Nr. 676/2002/EB priėmimo dienos.

   Nukrypstant nuo šio straipsnio 1 dalies, valstybės narės taiko nuostatas, būtinas laikytis 54 straipsnio nuo 2020 m. gruodžio 31 d.

3. Valstybės narės pateikia Komisijai šios direktyvos taikymo srityje priimtų nacionalinės teisės aktų pagrindinių nuostatų tekstus.

125 straipsnis

Panaikinimas

Direktyvos 2002/19/EB, 2002/20/EB, 2002/21/EB, 2002/22/EB, nurodytos XII priedo A dalyje, panaikinamos nuo … [dveji metai po šios direktyvos įsigaliojimo dienos], nedarant poveikio valstybių narių pareigoms, susijusioms su direktyvų perkėlimo į nacionalinę teisę terminu ir taikymo pradžios datomis, nustatytais XII priedo B dalyje.

Sprendimo Nr. 243/2012/ES 5 straipsnis išbraukiamas nuo … [dveji metai po šios direktyvos įsigaliojimo dienos].

Nuorodos į panaikintas direktyvas laikomos nuorodomis į šią direktyvą ir skaitomos pagal XIII priede pateiktą atitikties lentelę.

126 straipsnis

Įsigaliojimas

Ši direktyva įsigalioja trečią dieną po jos paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*.

127 straipsnis

Adresatai

Ši direktyva skirta valstybėms narėms.

Priimta Strasbūre

Europos Parlamento vardu	*Tarybos vardu*
Pirmininkas	*Pirmininkas*

I PRIEDAS

SĄLYGŲ, KURIOS GALI BŪTI NUSTATOMOS
BENDRIESIEMS LEIDIMAMS, RADIJO SPEKTRO NAUDOJIMO TEISĖMS IR
NUMERACIJOS IŠTEKLIŲ NAUDOJIMO TEISĖMS, SĄRAŠAS

Šiame priede išvardytos sąlygos – pats didžiausias sąrašas sąlygų, kurios gali būti nustatomos bendriesiems elektroninių ryšių tinklų ir paslaugų, išskyrus su numeriu nesiejamo asmenų tarpusavio ryšio paslaugas (A dalis), elektroninių ryšių tinklų (B dalis), elektroninių ryšių paslaugų, išskyrus su numeriu nesiejamo asmenų tarpusavio ryšio paslaugas (C dalis), leidimams, radijo spektro naudojimo teisėms (D dalis) ir numeracijos išteklių naudojimo teisėms (E dalis).

A. Bendrosios sąlygos, kurias galima nustatyti bendrajam leidimui

1. Administraciniai mokesčiai pagal 16 straipsnį.

2. Asmens duomenų ir privatumo apsauga, skirta elektroninių ryšių sektoriui, pagal Direktyvą 2002/58/EB.

3. Informacija, kuri turi būti pateikta laikantis pranešimų teikimo tvarkos pagal 12 straipsnį ir kitais tikslais, kaip nurodyta 21 straipsnyje.

4. Leidimas kompetentingoms nacionalinėms institucijoms teisėtai perimti informaciją pagal Reglamentą (ES) 2016/679 ir Direktyvą 2002/58/EB.

5. Valdžios institucijų pranešimų plačiajai visuomenei, skirtų įspėti visuomenę apie tiesioginį pavojų ir sumažinti didžiulių katastrofų pasekmes, naudojimo sąlygos.

6. Naudojimo sąlygos didelių nelaimių ar nacionalinių ekstremalių situacijų atveju siekiant užtikrinti ryšį tarp skubios pagalbos tarnybų ir institucijų.

7. Prieigos įpareigojimai, išskyrus 13 straipsnyje numatytus įpareigojimus, taikomi įmonėms, teikiančioms elektroninių ryšių tinklus ar paslaugas.

8. Priemonės, kuriomis siekiama, kad būtų laikomasi standartų arba specifikacijų, nurodytų 39 straipsnyje.

9. Skaidrumo įpareigojimai, nustatyti viešųjų elektroninių ryšių tinklų teikėjams, kurie teikia viešai prieinamas elektroninių ryšių paslaugas, siekiant užtikrinti ryšių tiesioginį sujungimą pagal 3 straipsnyje išdėstytus tikslus ir principus ir, kai tinkama ir proporcinga, – galimybė kompetentingoms institucijoms gauti šią informaciją, būtiną šios atskleistos informacijos tikslumui patikrinti.

B. Konkrečios sąlygos, kurios gali būti nustatomos elektroninių ryšių tinklų teikimo bendriesiems leidimams

1. Tinklų sujungimas pagal šią direktyvą.

2. Privalomojo programų siuntimo įpareigojimai pagal šią direktyvą.

3. Priemonės, kuriomis visuomenės sveikata saugoma nuo elektroninių ryšių tinklų elektromagnetinio lauko pagal Sąjungos teisę, kuo labiau atsižvelgiant į Rekomendaciją 1999/519/EB.

4. Viešųjų elektroninių ryšio tinklų vientisumo palaikymas pagal šią direktyvą, be kita ko, nustatant reikalavimus užkirsti kelią elektromagnetiniams trukdžiams tarp elektroninių ryšių tinklų arba paslaugų pagal Direktyvą 2014/30/ES.

5. Viešųjų tinklų apsauga nuo neteisėtos prieigos pagal Direktyvą 2002/58/EB.

6. Radijo spektro naudojimo sąlygos pagal Direktyvos 2014/53/ES 7 straipsnio 2 dalį, kai tokiam naudojimui netaikomos individualios naudojimo teisės pagal šios direktyvos 46 straipsnio 1 dalį ir 48 straipsnį.

C. Konkrečios sąlygos, kurios gali būti nustatomos elektroninių ryšių paslaugų, išskyrus su numeriu nesiejamo asmenų tarpusavio ryšio paslaugas, teikimo bendriesiems leidimams

1. Paslaugų sąveika pagal šią direktyvą.

2. Galimybė galutiniams naudotojams paskambinti į nacionaliniame numeracijos plane, nemokamo tarptautinio telefono ryšio ir, kai tai įmanoma techniniu ir ekonominiu požiūriu, kitų valstybių narių numeracijos planuose nurodytus numerius ir sąlygos pagal šią direktyvą.

3. Vartotojų apsaugos taisyklės, skirtos elektroninių ryšių sektoriui.

4. Apribojimai, susiję su neteisėto turinio perdavimu, pagal Direktyvą 2000/31/EB ir apribojimai, susiję su žalingo turinio perdavimu, pagal Direktyvą 2010/13/ES.

D. Sąlygos, kurias galima nustatyti radijo spektro naudojimo teisėms

1. Įpareigojimas teikti paslaugą ar naudoti tam tikros rūšies technologiją laikantis 45 straipsnyje nustatytų apribojimų, įskaitant, kai tikslinga, aprėpties ir paslaugos kokybės reikalavimus.

2. Veiksmingas ir ekonomiškas radijo spektro naudojimas pagal šią direktyvą.

3. Techninės ir eksploatacinės sąlygos, būtinos siekiant išvengti žalingųjų trukdžių ir apsaugoti visuomenės sveikatą nuo elektromagnetinių laukų, kuo labiau atsižvelgiant į Rekomendaciją 1999/519/EB, kai tokios sąlygos skiriasi nuo sąlygų, įrašytų į bendrąjį leidimą.

4. Ilgiausia trukmė pagal 49 straipsnį, atsižvelgiant į nacionalinio dažnių plano pakeitimus.

5. Teisių perleidimas arba išnuomojimas teisės turėtojo iniciatyva ir sąlygos tokiam perleidimui pagal šią direktyvą.

6. Naudojimo mokesčiai pagal 42 straipsnį.

7. Bet kokie įsipareigojimai, kuriuos įmonė prisiėmė gaudama naudojimo teisę taikant leidimo arba leidimo atnaujinimo procesą iki leidimo išdavimo arba, kai taikytina, iki kvietimo teikti prašymus naudojimo teisėms gauti.

8. Įpareigojimai sutelkti radijo spektrą ar juo dalytis arba leisti prieigą prie radijo spektro kitiems naudotojams konkrečiuose regionuose arba nacionaliniu lygmeniu.

9. Įpareigojimai pagal atitinkamus tarptautinius susitarimus, susijusius su radijo spektro juostų naudojimu.

10. Įpareigojimai, būdingi eksperimentiniam radijo spektro juostų naudojimui.

E. sąlygos, kurias galima nustatyti teisėms naudoti numeracijos išteklius

1. Paslaugos, kuriai bus naudojamas numeris, nurodymas, įskaitant visus reikalavimus, susijusius su tos paslaugos teikimu ir, siekiant išvengti abejonių, tarifų nustatymo principai ir didžiausios kainos, kurie gali būti taikomi konkrečiam numerių intervalui, siekiant užtikrinti vartotojų apsaugą pagal 3 straipsnio 2 dalies d punktą.

2. Veiksmingas ir ekonomiškas numeracijos išteklių naudojimas pagal šią direktyvą.

3. Numerio perkeliamumo reikalavimai pagal šią direktyvą.

4. Įpareigojimas teikti viešosios galutinių naudotojų knygos informaciją 112 straipsnio tikslais.

5. Ilgiausia trukmė pagal 94 straipsnį, atsižvelgiant į nacionalinio numeracijos plano pakeitimus.

6. Teisių perleidimas teisės turėtojo iniciatyva ir tokio perleidimo sąlygos pagal šią direktyvą, įskaitant galimą sąlygą, kad numerio naudojimo teisė turėtų būti privaloma visos įmonėms, kurioms teisės perleidžiamos.

7. Mokesčiai už naudojimo teises pagal 95 straipsnį.

8. Bet kokie įsipareigojimai, kuriuos įmonė prisiėmė gaudama naudojimo teisę taikant konkurencinę ar lyginamąją atrankos procedūrą.

9. Įpareigojimai pagal atitinkamus tarptautinius susitarimus, susijusius su numerių naudojimu.

10. Įpareigojimai, susiję su numerių naudojimu už teritorijos ribų Sąjungoje, siekiant užtikrinti, kad valstybėse narėse būtų laikomasi vartotojų apsaugos ir kitų su numeriu susijusių (ne šalies kodo) taisyklių.

II PRIEDAS

PRIEIGOS PRIE SKAITMENINĖS TELEVIZIJOS IR RADIJO PASLAUGŲ, TRANSLIUOJAMŲ ŽIŪROVAMS IR KLAUSYTOJAMS SĄJUNGOJE, SĄLYGOS

I dalis

Sąlyginės prieigos sistemų sąlygos,

taikomos pagal 62 straipsnio 1 dalį

Pagal 62 straipsnį valstybės narės užtikrina, kad sąlyginei prieigai prie skaitmeninės televizijos ir radijo paslaugų, transliuojamų žiūrovams ir klausytojams Sąjungoje, nepriklausomai nuo šių paslaugų perdavimo būdo, būtų taikomos šios sąlygos:

a) nepriklausomai nuo perdavimo būdo visos sąlyginės prieigos paslaugas teikiančios įmonės, kurios teikia prieigą prie skaitmeninės televizijos ir radijo paslaugų ir nuo kurių prieigos paslaugų priklauso transliuotojai norėdami pasiekti bet kurią potencialių žiūrovų ar klausytojų grupę, privalo:

   – visiems transliuotojams sąžiningais, pagrįstais ir nediskriminavimo pagrindais, suderinamais su Sąjungos konkurencijos teise, siūlyti technines paslaugas, kurios žiūrovams ir klausytojams, turintiems paslaugų operatorių administruojamus teisėtus dekoderius, leistų priimti transliuotojų skaitmeniniu būdu perduodamas paslaugas ir laikytis Sąjungos konkurencijos teisės,

   – sąlyginės prieigos teikimo veiklai turėti atskiras finansines sąskaitas;

b) suteikiant vartotojų įrangos gamintojams, pramoninės nuosavybės teisių turėtojams licencijas sąlyginei prieigai, produktai ir sistemos turi užtikrinti, kad tai būtų daroma sąžiningais, pagrįstais ir nediskriminavimo pagrindais. Atsižvelgdami į techninius ir komercinius veiksnius, teisių turėtojai licencijų teikimui neturi taikyti sąlygų, kurios draustų, trukdytų ar neskatintų į tą patį produktą įtraukti:

– bendrą sąsają, leidžiančią susijungti su keliomis kitomis prieigos sistemomis, arba

– priemonę, būdingą kitai prieigos sistemai, jei licencijos turėtojas laikosi atitinkamų ir pagrįstų sąlygų, jo atžvilgiu užtikrinančių sąlyginės prieigos sistemos operatorių sandorių saugumą.

II dalis

Kitos priemonės, kurioms gali būti taikomos sąlygos

pagal 61 straipsnio 2 dalies D punktą

a) prieiga prie API;

b) prieiga prie EPG.

III PRIEDAS

DIDMENINIŲ BALSO SKAMBUČIO UŽBAIGIMO
TARIFŲ NUSTATYMO KRITERIJAI

75 straipsnio 1 dalyje nurodyti didmeninių balso skambučio užbaigimo tarifų, taikomų fiksuotojo ir judriojo ryšio rinkose, nustatymo principai, kriterijai ir parametrai:

a) tarifai grindžiami efektyviai veiklą vykdančio operatoriaus patirtų sąnaudų padengimu; efektyvių sąnaudų vertinimas grindžiamas einamųjų sąnaudų vertėmis; efektyvių sąnaudų apskaičiavimo metodika grindžiama modeliavimo metodu „iš apačios į viršų“, kurį taikant remiamasi ilgalaikėmis padidėjusiomis su srautu susijusiomis didmeninės balso skambučių užbaigimo paslaugos teikimo trečiosioms šalims sąnaudomis;

b) didmeninės balso skambučių užbaigimo paslaugos atitinkamos papildomos sąnaudos turi būti nustatomos remiantis operatoriaus, teikiančio visas paslaugas, visų ilgalaikių sąnaudų ir operatoriaus, neteikiančio didmeninės balso skambučių užbaigimo paslaugos trečiosioms šalims, visų ilgalaikių sąnaudų skirtumu;

c) prie atitinkamo skambučių užbaigimo priedo priskiriamos tik tos su srautu susijusios sąnaudos, kurių nebūtų, jei didmeninė balso skambučių užbaigimo paslauga nebūtų teikiama;

d) su papildomu tinklo pajėgumu susijusių sąnaudų turi būti pridedama tik tiek, kiek jų reikia tinklo pajėgumui padidinti, kad būtų galima tinklu siųsti papildomą dėl didmeninių balso skambučių užbaigimo paslaugų susidarantį duomenų srautą;

e) radijo spektro mokesčiai į judriojo ryšio balso skambučių užbaigimo priedą neįskaičiuojami;

f) įskaičiuojamos tik tos didmeninės komercinės sąnaudos, kurios yra tiesiogiai susijusios su trečiosioms šalims teikiamomis didmeninėmis balso skambučių užbaigimo paslaugomis;

g) turi būti laikoma, kad visi fiksuotojo ryšio tinklo operatoriai, nesvarbu, kokio jie dydžio, teikdami balso skambučių užbaigimo paslaugas turi tokias pačias vieneto sąnaudas kaip efektyviai veiklą vykdantis operatorius;

h) judriojo ryšio tinklų operatoriams taikomas mažiausias efektyvios veiklos mastas turi būti ne mažiau kaip 20 proc. rinkos dalis;

i) atitinkamas turto dėvėjimosi metodas turi būti ekonominio nuvertėjimo metodas ir

j) pasirenkamos modeliuojamų tinklų technologijos turi būti perspektyvios, pasirenkamos remiantis IP pagrindiniu tinklu ir atsižvelgiant į įvairias technologijas, kurios, veikiausiai, bus naudojamos visą didžiausio tarifo galiojimo laikotarpį; jei tinklas yra fiksuotojo ryšio tinklas, turi būti laikoma, kad skambučiams naudojamas tik paketinis ryšys.

IV PRIEDAS

BENDRO INVESTAVIMO PASIŪLYMŲ VERTINIMO KRITERIJAI

Pagal 76 straipsnio 1 dalį pateiktą bendro investavimo pasiūlymą nacionalinė reguliavimo institucija vertina tikrindama, ar tenkinami bent toliau nurodyti kriterijai. Nacionalinės reguliavimo institucijos gali apsvarstyti galimybę taikyti papildomus kriterijus tiek, kiek jie yra būtini siekiant užtikrinti potencialių bendro investavimo dalininkų prieinamumą, atsižvelgiant į konkrečias vietos sąlygas ir rinkos struktūrą:

a) bendro investavimo pasiūlymas turi būti be diskriminacinių sąlygų atviras visoms įmonėms, kol eksploatuojamas pagal bendro investavimo pasiūlymą sukurtas tinklas. Didelę įtaką rinkoje turinčia pripažinta įmonė gali į tokį pasiūlymą įrašyti pagrįstas sąlygas, taikomas kiekvienos įmonės finansiniam pajėgumui, pavyzdžiui, kad potencialūs investavimo dalininkai įrodytų, kad yra pajėgūs sumokėti periodines įmokas, remiantis kuriomis yra planuojamas diegimas, sutiktų su strateginiu planu atsižvelgiant į rengiamus vidutinio laikotarpio diegimo planus ir t. t.;

b) bendro investavimo pasiūlymas turi būti skaidrus:

   – pasiūlymas skelbiamas ir lengvai randamas didelę įtaką rinkoje turinčia pripažintos įmonės svetainėje,

   – visos išsamios sąlygos (be kitų dalykų, teisinė bendro investavimo susitarimo forma ir, jei aktualu, bendro investavimo priemonės valdymo taisyklių pagrindiniai požymiai) nedelsiant pateikiamos kiekvienam besidominčiam potencialiam investavimo pretendentui ir

– procesas, kaip bendro investavimo projekto parengimo ir plėtros planas, nustatomas iš anksto, jis raštu paaiškinamas kiekvienam potencialiam investavimo dalininkui, o apie visus reikšmingiausius etapus aiškiai pranešama visoms įmonėms be diskriminacijos;

c) bendro investavimo pasiūlyme nurodomos potencialiems investavimo dalininkams taikomos sąlygos, kuriomis būtų skatinama tvari ilgalaikė konkurencija, ypač:

– visoms įmonėms siūlomos sąžiningos, pagrįstos ir nediskriminacinės dalyvavimo bendro investavimo susitarime sąlygos, kurios būtų priklausomos nuo laiko, kada tos įmonės prisijungia prie sutarties, be kitų dalykų, koks finansinis įnašas būtinas tam tikroms teisėms gauti, kokia apsauga tomis teisėmis užtikrinama investavimo dalininkams statybos ir eksploatavimo etapais, pavyzdžiui, visam tinklo, sukurto bendromis investicijomis, numatomam eksploatavimo laikui suteikiamos neatimamos naudojimo teisės, ir kokios prisijungimo prie bendro investavimo susitarimo ir jo galimo nutraukimo sąlygos. Reikalavimas, kad teisės būtų nediskriminacinės, šiame kontekste reiškia ne tai, kad visiems potencialiems investavimo dalininkams turi būti pasiūlytos visiškai vienodos sąlygos, įskaitant finansines sąlygas, o tai, kad visi pasiūlytų sąlygų variantai turi būti grindžiami tais pačiais objektyviais, skaidriais, nediskriminaciniais ir nuspėjamais kriterijais, pavyzdžiui, galutinio naudotojo linijų, dėl kurių įsipareigota, skaičiumi;

– visų bendro investavimo dalininkų įsipareigojimo vertės ir terminų atžvilgiais pasiūlymas turi būti lankstus, pavyzdžiui, nustačius sutartą ir galimai didėjantį galutinio naudotojo linijų tam tikroje vietovėje procentinį dydį, dėl kurio investavimo dalininkai galėtų įsipareigoti palaipsniui ir kuris būtų nustatomas vieneto lygmeniu, kad mažieji investavimo dalininkai, neturintys didelių išteklių, galėtų prisidėti prie bendro investavimo pagrįstai minimaliu mastu ir savo dalyvavimą galėtų didinti palaipsniui, tačiau būtų užtikrinti pakankami pradinio įsipareigojimo lygiai. Sprendžiant, kokio dydžio finansinį įnašą turi suteikti kiekvienas investavimo dalininkas, reikia atsižvelgti į tai, kad pirmutiniai investuotojai prisiima didesnę riziką ir paskiria kapitalą anksčiau;

– laikoma pagrįsta, kad įsipareigojimams, kurių prisiimama vėlesniais etapais, ir naujiems investavimo dalininkams, kurie prie bendro investavimo prisideda po projekto pradžios, yra taikomas ilgainiui didėjantis priedas, siekiant atsižvelgti į mąžtančią riziką ir užkirsti kelią visoms paskatoms neskirti kapitalo ankstyvaisiais etapais;

– pagal bendro investavimo susitarimą investavimo dalininkai turi galėti savo gautas teises perduoti kitiems investavimo dalininkams arba trečiosioms šalims, norinčioms prisijungti prie bendro investavimo susitarimo, jei teises gausianti įmonė įsipareigoja įvykdyti visus pirminius teisių perdavėjo įsipareigojimus pagal bendro investavimo susitarimą;

– laikydamiesi skaidrių sąlygų, kurios turi būti išaiškintos bendro investavimo pasiūlyme ir paskesniame susitarime, ypač jei investavimo dalininkai yra pavieniui ir atskirai atsakingi už tam tikrų tinklo dalių įdiegimą, investavimo dalininkai turi vieni kitiems suteikti lygiavertes teises sąžiningomis ir pagrįstomis sąlygomis gauti prieigą prie infrastruktūros, sukurtos bendromis investicijomis, kad galėtų teikti galutinės grandies paslaugas, įskaitant paslaugas galutiniams naudotojams. Jei sukuriama bendro investavimo priemonė, pagal ją prieiga prie tinklo visiems investavimo dalininkams turi būti tiesiogiai arba netiesiogiai suteikiama remiantis indėlio lygiavertiškumo principu ir laikantis sąžiningų ir pagrįstų sąlygų, įskaitant finansines sąlygas, nustatytas atsižvelgiant į pavienių investavimo dalininkų prisiimtą įvairių lygmenų riziką.

d) Bendro investavimo pasiūlymu turi būti užtikrintas tvarus investavimas, kurio veikiausiai bus patenkinti būsimi poreikiai, – šiuo tikslu turi būti diegiami nauji tinklo elementai, kuriais būtų reikšmingai prisidedama prie itin didelio pralaidumo tinklų diegimo.

V PRIEDAS

MINIMALUS PASLAUGŲ,
KURIAS TURI BŪTI GALIMA PALAIKYTI
PAKANKAMA PLAČIAJUOSTĖS INTERNETO PRIEIGOS PASLAUGA
PAGAL 84 STRAIPSNIO 3 DALĮ, RINKINYS

1) e. paštas

2) paieškos sistemos, kuriomis naudojantis galima ieškoti ir surasti visų rūšių informaciją

3) bazinio mokymo ir švietimo elektroninės priemonės

4) elektroniniai laikraščiai arba naujienos

5) elektroninis prekių arba paslaugų pirkimas arba užsakymas

6) darbo paieška ir darbo paieškos priemonės

7) profesinių ryšių tinklų kūrimas

8) elektroninė bankininkystė

9) naudojimasis e. valdžios paslaugomis

10) socialiniai tinklai ir tikralaikiai pokalbiai

11) skambučiai ir (standartinės kokybės) vaizdo skambučiai

VI PRIEDAS

88 STRAIPSNYJE (IŠLAIDŲ KONTROLĖ),
115 STRAIPSNYJE (PAPILDOMOS PRIEMONĖS) IR
106 STRAIPSNYJE (PASLAUGŲ TEIKĖJO KEITIMAS IR
TELEFONO RYŠIO NUMERIO PERKELIAMUMAS)
NURODYTŲ PRIEMONIŲ IR PASLAUGŲ APIBŪDINIMAS

A dalis

88 ir 115 straipsniuose nurodytos priemonės ir paslaugos

Kai A dalis taikoma remiantis 88 straipsniu, ji yra taikytina vartotojams ir kitoms galutinių naudotojų kategorijoms, kai valstybės narės išplečia 88 straipsnio 2 dalies naudos gavėjų sąrašą.

Kai A dalis taikoma remiantis 115 straipsniu, ji yra taikytina valstybių narių nustatytoms galutinių naudotojų kategorijoms, išskyrus šios dalies c, d ir g punktus – šie elementai taikytini tik vartotojams.

a) detalizuotos sąskaitos

Valstybės narės užtikrina, kad kompetentingos institucijos, kai aktualu, savo veiklą koordinuodamos su nacionalinėmis reguliavimo institucijomis, laikydamosi atitinkamų teisės aktų dėl asmens duomenų ir privatumo apsaugos reikalavimų, galėtų nustatyti sąskaitų, kurias teikėjai turi nemokamai pasiūlyti galutiniams naudotojams, pagrindinį detalizavimo lygį, kad jie galėtų:

i) patikrinti ir kontroliuoti mokesčius už naudojimąsi interneto prieigos arba kalbinio ryšio paslaugomis, arba su numeriu siejamo asmenų tarpusavio ryšio paslaugomis, jei taikomas 115 straipsnis, ir

ii) tinkamai stebėti šių paslaugų naudojimą ir išlaidas ir taip galėtų pakankamai gerai kontroliuoti savo sąskaitas.

Kai tikslinga, taikant pagrįstus tarifus arba nemokamai galutiniams naudotojams gali būti pasiūlyta sąskaitą papildomai detalizuoti.

Tokiose detalizuotose sąskaitose aiškiai nurodoma paslaugų teikėjo tapatybė ir už padidinto tarifo numerius suteiktų paslaugų trukmė, nebent galutinis naudotojas paprašo, kad ta informacija nebūtų nurodyta.

Nemokamų skambinančių galutinių naudotojų skambučių, įskaitant skambučius į pagalbos linijas, skambinančio galutinio naudotojo detalioje sąskaitoje nurodyti nereikalaujama.

Nacionalinės reguliavimo institucijos gali reikalauti, kad operatoriai nemokamai suteiktų skambinančios linijos nustatymo paslaugą;

b) atrankinis siunčiamų skambučių arba padidinto tarifo SMS ar MMS, arba, jei techniškai įmanoma, kitų panašių programų blokavimas nemokamai

t. y. priemonė, kuria naudodamiesi galutiniai naudotojai gali, paprašę kalbinio ryšio paslaugų arba su numeriu siejamo asmenų tarpusavio ryšio paslaugų teikėjų, jei taikomas 115 straipsnis, nemokamai blokuoti siunčiamus skambučius, padidinto tarifo SMS ar MMS arba kitas panašias nustatytų rūšių programas, arba skambučius į nustatytų rūšių numerius;

c) išankstinio apmokėjimo sistemos

Valstybės narės užtikrina, kad kompetentingos institucijos, kai aktualu, savo veiklą koordinuodamos su nacionalinėmis reguliavimo institucijomis, galėtų reikalauti, kad teikėjai pasiūlytų vartotojams galimybę sumokėti už prisijungimą prie viešojo elektroninių ryšių tinklo ir už naudojimąsi kalbinio ryšio paslaugomis arba interneto prieigos paslaugomis, arba su numeriu siejamo asmenų tarpusavio ryšio paslaugomis, jei taikomas 115 straipsnis, išankstinio apmokėjimo būdu;

d) prijungimo mokesčio mokėjimas dalimis

Valstybės narės užtikrina, kad kompetentingos institucijos, kai aktualu, savo veiklą koordinuodamos su nacionalinėmis reguliavimo institucijomis, galėtų reikalauti, kad teikėjai leistų vartotojams dalimis sumokėti mokestį už prijungimą prie viešojo elektroninių ryšių tinklo;

e) sąskaitų neapmokėjimas

Valstybės narės leidžia taikyti tam tikras proporcingas, nediskriminuojančias ir skelbiamas priemones, kai neapmokamos teikėjų išrašytos sąskaitos. Šiomis priemonėmis turi būti užtikrinama, kad galutiniai naudotojai iš anksto būtų tinkamai įspėjami apie galimą paslaugos teikimo nutraukimą arba atjungimą nuo tinklo. Išskyrus sukčiavimo atvejus, nuolatinį vėlavimą apmokėti sąskaitas ar sąskaitų neapmokėjimą, šios priemonės turi užtikrinti, kiek tai techniškai įmanoma, kad paslaugos nutraukimas būtų taikomas tik tai paslaugai. Nuo tinklo už sąskaitų neapmokėjimą atjungiama tik po to, kai galutinis naudotojas apie tai tinkamai įspėjamas. Prieš visišką atjungimą valstybės narės gali leisti tam tikrą laiką teikti tam tikras paslaugas, kai galutiniam naudotojui leidžiami tik tokie skambučiai, už kuriuos nereikia mokėti (pavyzdžiui, skambučiai numeriu „112“), ir žemiausias interneto prieigos paslaugų lygis, kurį apibrėžia valstybės narės atsižvelgdamos į nacionalines sąlygas;

f) konsultacijos dėl tarifų

t. y. priemonė, kuria naudodamiesi galutiniai naudotojai gali prašyti teikėjo pasiūlyti informacijos apie alternatyvius mažesnius tarifus, jei tokių yra;

g) išlaidų kontrolė

t. y. priemonė, kuria naudodamiesi teikėjai pasiūlo kitų priemonių, jei kompetentingos institucijos, kai aktualu, savo veiklą koordinuodamos su nacionalinėmis reguliavimo institucijomis nusprendžia, kad šios priemonės tinkamos, kalbinio ryšio paslaugų arba interneto prieigos, arba su numeriu siejamo asmenų tarpusavio ryšio paslaugų, jei taikomas 115 straipsnis, išlaidoms kontroliuoti, pvz., nemokamai pranešti vartotojams apie neįprastus ar per intensyvius vartojimo modelius;

h) priemonė siekiant deaktyvuoti trečiųjų šalių sąskaitų išrašymą

t. y. priemonė, kuria naudodamiesi galutiniai naudotojai deaktyvuoja trečiųjų šalių paslaugų teikėjų galimybę pasinaudoti interneto prieigos paslaugos teikėjo arba viešai prieinamos asmenų tarpusavio ryšio paslaugos teikėjo sąskaita nuskaičiuojant mokestį už jų produktus ar paslaugas.

B dalis

115 straipsnyje nurodytų priemonių sąrašas

a) Skambinančios linijos nustatymas

t. y. prieš sujungiant, asmeniui, kuriam skambinama, parodomas skambinančiojo numeris.

Galimybė naudotis šia priemone suteikiama laikantis atitinkamų teisės aktų dėl asmens duomenų ir privatumo apsaugos, visų pirma Direktyvos 2002/58/EB.

Kiek techniškai įmanoma, operatoriai perduoda duomenis ir signalus, kad būtų sudarytos palankesnės sąlygos nurodyti linijos, iš kurios skambinama, numerį ir užtikrinti toninį numerio rinkimą skambinant į kitas valstybes nares;

b) el. laiškų persiuntimas arba prieiga prie el. laiškų nutraukus sutartį su interneto prieigos paslaugos teikėju.

Ši priemonė, pateikus prašymą ir nemokamai suteikia galutiniams naudotojams, kurie yra nutraukę sutartį su interneto prieigos paslaugos teikėju, galimybę laikotarpiu, kurį nacionalinė reguliavimo institucija laiko būtinu ir proporcingu, gauti prieigą prie savo el. laiškų, gautų jų ankstesnio teikėjo prekybiniu pavadinimu arba prekės ženklu grindžiamu (-ais) el. pašto adresu (-ais), arba užtikrinti tuo (arba tais) adresu (-ais) nusiųstų el. laiškų persiuntimą per tą laikotarpį į naują el. pašto adresą, kurį nurodo galutinis naudotojas.

C dalis

106 straipsnyje nurodytų telefono ryšio numerio perkeliamumo nuostatų įgyvendinimas

Reikalavimas, kad visi nacionaliniame telefono ryšio numeracijos plane nurodytus telefono ryšio numerius turintys galutiniai naudotojai, kurie to pageidauja, galėtų išlaikyti savo telefono ryšio numerius nepriklausomai nuo paslaugą teikiančios įmonės, taikomas:

a) geografinių numerių atveju – konkrečioje vietoje; ir

b) negeografinių numerių atveju – bet kurioje vietoje.

Ši dalis netaikoma telefono ryšio numerių perkėlimui tarp tinklų, teikiančių paslaugas fiksuotoje vietoje, ir judriojo ryšio tinklų.

VII PRIEDAS

ĮPAREIGOJIMŲ TEIKTI UNIVERSALIĄSIAS PASLAUGAS
GRYNŲJŲ SĄNAUDŲ APSKAIČIAVIMAS
IR SĄNAUDŲ KOMPENSAVIMO AR PASKIRSTYMO MECHANIZMO NUSTATYMAS
PAGAL 89 IR 90 STRAIPSNIUS

A dalis
Grynųjų sąnaudų apskaičiavimas

Įpareigojimai teikti universaliąsias paslaugas – valstybės narės įmonei nustatyti įpareigojimai, susiję su universaliosios paslaugos, kaip nustatyta 84–87 straipsniuose, teikimu.

Nacionalinės reguliavimo institucijos privalo apsvarstyti visas priemones, kurios užtikrintų įmonių (paskirtų ar nepaskirtų) tinkamas paskatas ekonomiškai vykdyti įpareigojimus teikti universaliąsias paslaugas. Įpareigojimų teikti universaliąsias paslaugas grynosios sąnaudos turi būti apskaičiuojamos kaip įmonės grynųjų sąnaudų, kai ji dirba vykdydama įpareigojimus teikti universaliąsias paslaugas, ir jos grynųjų sąnaudų, kai ji dirba nevykdydama įpareigojimų teikti universaliąsias paslaugas, skirtumas. Reikia atkreipti dėmesį į tai, kad būtų teisingai apskaičiuotos sąnaudos, kurių įmonė būtų nusprendusi vengti, jei jai nebūtų nustatytas įpareigojimas teikti universaliąsias paslaugas. Apskaičiuojant grynąsias sąnaudas, reikia įvertinti ir naudą, įskaitant nematerialią naudą, kurią gauna universaliųjų paslaugų teikėjas.

Apskaičiuojama remiantis sąnaudomis, priskiriamomis:

i) konkrečių paslaugų elementams, kurie gali būti teikiami tik nuostolingai arba tokiomis sąlygomis, kurios peržengia įprastų komercinių normų ribas.

Į šią kategoriją gali įeiti tokie paslaugos elementai: prieiga prie telefono ryšio paslaugų ypatingais atvejais, galimybė naudotis tam tikrais taksofonais, tam tikros paslaugos ar įranga neįgaliems galutiniams vartotojams ir t. t;

ii) konkretiems galutiniams naudotojams ar jų grupėms, kurie, atsižvelgiant į konkretaus tinklo ir paslaugos teikimo sąnaudas, gaunamas pajamas ir valstybės narės nustatytas vidutines kainas geografiniu pagrindu, gali būti aptarnaujami tik su nuostoliu ar tokiomis sąnaudomis, kurios viršija įprastas komercines normas.

Į šią kategoriją įeina tie galutiniai naudotojai ar jų grupės, kurių komercinis teikėjas, neturintis įpareigojimo teikti universaliąsias paslaugas, neaptarnautų.

Įpareigojimų teikti universaliąsias paslaugas specifinių aspektų grynosios sąnaudos apskaičiuojamos atskirai, siekiant išvengti dvigubo tiesioginės ar netiesioginės naudos ir sąnaudų apskaitymo. Bendros įmonės patiriamos pareigojimų teikti universaliąsias paslaugas grynosios sąnaudos – įpareigojimų teikti universaliąsias paslaugas visų konkrečių komponentų grynųjų sąnaudų suma atsižvelgiant į nematerialią naudą. Nacionalinė reguliavimo institucija atsako už grynųjų sąnaudų patikrinimą.

B dalis

Įpareigojimų teikti universaliąsias paslaugas grynųjų sąnaudų kompensavimas

Siekiant susigrąžinti ar finansuoti įpareigojimų teikti universaliąsias paslaugas grynąsias sąnaudas įmonėms, kurioms nustatyti įpareigojimai teikti universaliąsias paslaugas, gali tekti kompensuoti už paslaugas, kurias jos teikia nekomercinėmis sąlygomis. Kadangi kompensuojant pervedami pinigai, valstybės narės privalo užtikrinti, kad tie pervedimai būtų vykdomi objektyviai, skaidriai, be diskriminacijos ir proporcingai. Tai reiškia, kad tokie pervedimai turi kuo mažiau iškraipyti konkurenciją ir naudotojų paklausą.

Pagal 90 straipsnio 3 dalį sąnaudų paskirstymo mechanizmas, paremtas fondu, turi taikyti skaidrias ir neutralias įnašų surinkimo priemones ir taip išvengti, kad įnašai nebūtų renkami du kartus, apskaičiuojant pagal įmonių produkciją ir sąnaudas.

Fondą administruojanti nepriklausoma institucija turi būti atsakinga už įnašų, kurie yra apskaičiuoti taip, kad galėtų padengti įpareigojimų teikti universaliąsias paslaugas grynąsias sąnaudas valstybėje narėje, surinkimą iš įmonių, ir privalo prižiūrėti sumų arba administracinių mokesčių pervedimą įmonėms, turinčioms teisę gauti išmokas iš fondo.

VIII PRIEDAS

REIKALAVIMAI DĖL INFORMACIJOS,
TEIKTINOS PAGAL 102 STRAIPSNĮ
(INFORMACIJOS REIKALAVIMAI, TAIKOMI SUDARANT SUTARTIS)

A. Informacijos reikalavimai, taikomi viešai prieinamų elektroninių ryšių paslaugų, išskyrus perdavimo paslaugas, naudojamas mašinų sąveikos paslaugoms teikti, teikėjams

Viešai prieinamų elektroninių ryšių paslaugų, išskyrus perdavimo paslaugas, naudojamas mašinų sąveikos paslaugoms teikti, teikėjai pateikia šią informaciją:

1) kaip dalį informacijos apie pagrindines kiekvienos teikiamos paslaugos charakteristikas – informaciją apie minimalius paslaugos kokybės lygius, jei jie siūlomi, ir kitų nei interneto prieigos paslaugų atveju – konkrečius užtikrinamus kokybės parametrus.

   Tais atvejais, kai minimalūs paslaugos kokybės lygiai nėra siūlomi, apie tai pateikiamas pareiškimas;

2) kaip dalį informacijos apie kainą – jei taikytina ir ta apimtimi, kiek taikytina, atitinkamas elektroninių ryšių paslaugų aktyvavimo kainas ir visų periodinių arba nuo vartojimo priklausančių mokesčių dydį;

3) kaip dalį informacijos apie sutarties trukmę ir jos pratęsimo bei nutraukimo sąlygas, įskaitant galimus nutraukimo mokesčius, tiek, kiek tokios sąlygos taikomos:

   i) visą minimalų naudojimąsi paslauga ar minimalų laikotarpį, kurie būtini norint pasinaudoti reklamine akcija,

   ii) su teikėjo keitimu susijusius mokesčius ir kompensavimo bei grąžinimo tvarką, taikomą tuo atveju, kai delsiama pakeisti teikėją ar tuo piktnaudžiaujama, taip pat informaciją apie atitinkamas procedūras,

   iii) informaciją apie vartotojų, kurie naudojasi išankstinio mokėjimo paslaugomis, teisę į pakeitus teikėją likusio kredito grąžinimą pateikus prašymą, kaip nurodyta 106 straipsnio 6 dalyje,

   iv) mokesčius, mokėtinus anksčiau laiko nutraukiant sutartį, įskaitant informaciją apie galinių įrenginių atblokavimą ir su galiniais įrenginiais susijusių sąnaudų padengimą;

4) kompensavimo ir grąžinimo tvarką, įskaitant, kai taikytina, aiškią nuorodą į vartotojų teises, kuri taikoma tuo atveju, jei paslaugų kokybė neatitinka sutartyje numatytos kokybės arba jei teikėjas netinkamai reaguoja į saugumo incidentą, grėsmę ar pažeidžiamumą;

5) tai, kokių veiksmų gali imtis teikėjas reaguodamas į saugumo incidentus arba į grėsmes ar pažeidžiamumus.

B. Informacijos reikalavimai, taikomi interneto prieigos paslaugų ir viešai prieinamų asmenų tarpusavio ryšio paslaugų teikėjams

I. Be A dalyje išdėstytų reikalavimų, interneto prieigos paslaugų ir viešai prieinamų asmenų tarpusavio ryšio paslaugų teikėjai suteikia šią informaciją:

1) kaip dalį informacijos apie kiekvienos teikiamos paslaugos pagrindines charakteristikas:

i) minimalius kokybės paslaugos lygius tiek, kiek jie siūlomi, kuo labiau atsižvelgiant į pagal 104 straipsnio 2 dalį priimtas BEREC gaires, susijusius su:

– interneto prieigos paslaugų atveju – bent delsa, drebėjimu, paketų praradimu,

– viešai prieinamų tarpusavio ryšio paslaugų, kurių teikėjai kontroliuoja bent kai kuriuos tinklo elementus arba turi atitinkamą susitarimą dėl paslaugų lygio su prieigą prie tinklo teikiančiomis įmonėmis, atveju – bent pradinio sujungimo laiku, sujungimo nesėkmės tikimybe, signalų perdavimo vėlavimu pagal X priedą ir

ii) nedarant poveikio galutinių naudotojų teisei naudotis pasirinktais galiniais įrenginiais pagal Reglamento (ES) 2015/2120/EB 3 straipsnio 1 dalį, visas teikėjo nustatytas sąlygas, įskaitant mokesčius, susijusias su pateiktų galinių įrenginių naudojimu;

2) kaip dalį informacijos apie kainą – jei taikytina ir ta apimtimi, kiek taikytina, atitinkamas elektroninių ryšių paslaugų aktyvavimo kainas ir visų periodinių arba nuo vartojimo priklausančių mokesčių dydį:

   i) išsamią informaciją apie konkretų sutartyje numatytą tarifų planą ar planus ir kiekvienam tokiam tarifų planui – siūlomų paslaugų rūšis, įskaitant, kai taikoma, ryšių duomenų kiekį (pavyzdžiui, MB, minutes, žinutes) per sąskaitų pateikimo laikotarpį ir papildomų ryšio vienetų kainą,

   ii) tarifų plano ar planų atveju, kai yra iš anksto nustatyta ryšių apimtis – galimybę vartotojams perkelti nepanaudotą apimtį iš praėjusio sąskaitų pateikimo laikotarpio į kitą sąskaitų pateikimo laikotarpį, kai ši galimybė įtraukta į sutartį,

   iii) sąskaitų skaidrumo užtikrinimo ir suvartojimo lygio stebėjimo priemones,

   iv) informaciją apie telefono ryšio numeriams ar paslaugoms, kuriems taikomos specifinės kainų sąlygos, nustatytus tarifus; atskirų kategorijų paslaugų atveju kompetentingos institucijos, kai aktualu, savo veiklą koordinuodamos su nacionalinėmis reguliavimo institucijomis gali, be to, reikalauti, kad tokia informacija būtų suteikiama prieš pat skambučio sujungimą arba prisijungimą prie paslaugos teikėjo,

   v) į paketus įtrauktų paslaugų ir paketų, apimančių paslaugas ir galinius įrenginius, atveju – atskirų paketo elementų (su sąlyga, kad jie taip pat parduodami atskirai) kainą,

vi) išsamią informaciją ir sąlygas, įskaitant mokesčius, susijusias su po pardavimo teikiamomis paslaugomis, techninе priežiūra ir pagalba vartotojams, ir

vii) priemones, kuriomis galima gauti naujausią informaciją apie visus taikomus tarifus ir techninės priežiūros mokesčius;

3) kaip dalį informacijos apie sutarties dėl į paketą įtrauktų paslaugų trukmę ir sutarties atnaujinimo bei nutraukimo sąlygas, kai taikoma – paketo arba jo elementų teikimo nutraukimo sąlygas;

4) nedarant poveikio Reglamento (ES) 2016/679 13 straipsniui, informaciją apie tai, kokie asmens duomenys turi būti pateikti prieš teikiant paslaugą arba kokie asmens duomenys renkami teikiant paslaugą;

5) išsamią informaciją apie neįgaliems galutiniams naudotojams skirtus produktus ir paslaugas ir apie tai, kaip galima gauti naujausią tokią informaciją;

6) ginčų, įskaitant nacionalinius ir tarpvalstybinius ginčus, sprendimo procedūrų taikymo priemones pagal 25 straipsnį.

II. Be A dalyje ir I punkte išdėstytų reikalavimų, viešai prieinamų su numeriu siejamo asmenų tarpusavio ryšio paslaugų teikėjai taip pat suteikia šią informaciją:

1) visus prieigos prie skubios pagalbos tarnybų arba skambinančio asmens buvimo vietos nustatymo duomenų apribojimus dėl techninių galimybių trūkumo, jeigu paslauga leidžia galutiniams naudotojams inicijuoti skambučius į numerį, esantį nacionaliniame arba tarptautiniame telefono ryšio numeracijos plane;

2) galutinio naudotojo teisę pasirinkti, ar įtraukti jo asmens duomenis į abonentų sąrašą, ir atitinkamų duomenų rūšis pagal Direktyvos 2002/58/EB 12 straipsnį.

III. Be A dalyje ir I punkte išdėstytų reikalavimų, interneto prieigos paslaugų teikėjai taip pat suteikia informaciją, kurios reikalaujama pagal Reglamento (ES) 2015/2120 4 straipsnio 1 dalį.

IX PRIEDAS

PAGAL 103 STRAIPSNĮ
SKELBTINA INFORMACIJA
(INFORMACIJOS SKAIDRUMAS IR SKELBIMAS)

Kompetentinga institucija, kai aktualu, savo veiklą koordinuodama su nacionaline reguliavimo institucija, pagal 103 straipsnį yra atsakinga už užtikrinimą, kad šiame priede nurodyta informacija būtų skelbiama. Kompetentinga institucija, kai aktualu, savo veiklą koordinuodama su nacionaline reguliavimo institucija, turi nuspręsti, kokią atitinkamą informaciją turi skelbti interneto prieigos paslaugų arba viešai prieinamų asmenų tarpusavio ryšio paslaugų teikėjai ir kokią informaciją turi skelbti pati kompetentinga institucija, kai aktualu, savo veiklą koordinuodama su nacionaline reguliavimo institucija, siekiant užtikrinti, kad visi galutiniai naudotojai galėtų priimti informacija pagrįstus sprendimus. Kompetentingos institucijos, kai aktualu, savo veiklą koordinuodamos su nacionalinėmis reguliavimo institucijomis, prieš nustatydamos įpareigojimą gali skatinti taikyti savireguliavimo ar bendrai vykdomo reguliavimo priemones, jei mano tai esant reikalinga.

1. Įmonės duomenys ryšiams

2. Teikiamų paslaugų apibūdinimas

2.1. Teikiamų paslaugų apimtis ir pagrindinės kiekvienos teikiamos paslaugos charakteristikos, įskaitant minimalius paslaugos kokybės lygius, kai jie siūlomi, ir paslaugos teikėjo nustatytus suteiktų galinių įrenginių naudojimo apribojimus.

2.2. Siūlomų paslaugų tarifai, įskaitant informaciją apie konkrečiuose tarifų planuose nustatytą ryšio apimtį (pvz., duomenų naudojimo apribojimus, balso ryšio minučių skaičių, žinučių skaičių) ir tarifus, taikomus už papildomus ryšio vienetus, apie numerius arba paslaugas, kuriems nustatytos specialios kainos sąlygos, prisijungimo ir techninės priežiūros mokesčiai, visų rūšių mokesčiai už naudojimąsi paslaugomis, specialios ir tikslinės tarifų schemos ir visi papildomi mokesčiai, taip pat su galiniais įrenginiais susijusios sąnaudos.

2.3. Po pardavimo teikiamos paslaugos, techninės priežiūros ir pagalbos klientams paslaugos ir duomenys ryšiams dėl tokių paslaugų.

2.4. Standartinės sutarčių sąlygos, įskaitant, kai aktualu, sutarties galiojimo trukmę, sutarties nutraukimo prieš terminą mokesčius, teises atsisakyti paslaugų paketų arba jų dalių bei su telefono ryšio numerių perkeliamumu ir kitais identifikatoriais susijusias procedūras ir tiesioginius mokesčius.

2.5. Jei įmonė yra su numeriu siejamo asmenų tarpusavio ryšio paslaugų teikėja, informacija apie prieigą prie skubios pagalbos tarnybų ir apie skambinančiojo buvimo vietą arba apie bet kokius pastarųjų aspektų apribojimus. Jei įmonė teikia su numeriu nesiejamo asmenų tarpusavio ryšio paslaugas, informacija apie tai, kokia apimtimi gali būti palaikoma ar nepalaikoma prieiga prie skubios pagalbos tarnybų.

2.6. Išsami informacija apie produktus ir paslaugas, įskaitant visas funkcijas, praktiką, politiką, procedūras ir paslaugos teikimo pakeitimus, konkrečiai pritaikytus neįgaliems galutiniams naudotojams pagal Sąjungos teisę, kuria suderinami produktų ir paslaugų prieinamumo reikalavimai.

3. Ginčų sprendimo mechanizmai, įskaitant pačios įmonės sukurtus mechanizmus.

X PRIEDAS

PASLAUGOS KOKYBĖS PARAMETRAI

104 straipsnyje nurodyti
paslaugos kokybės parametrai, apibūdinimai ir matavimo metodai

Prieigos prie viešojo elektroninių ryšių tinklo teikėjams

PARAMETRAS (1 pastaba)	APIBŪDINIMAS	MATAVIMO METODAS
Pirmo sujungimo trukmė	ETSI EG 202 057	ETSI EG 202 057
Gedimų kiekis vienoje prieigos linijoje	ETSI EG 202 057	ETSI EG 202 057
Gedimų šalinimo trukmė	ETSI EG 202 057	ETSI EG 202 057

Asmenų tarpusavio ryšio paslaugų teikėjams, kontroliuojantiems bent kai kuriuos tinklo elementus arba turinčius atitinkamą susitarimą dėl paslaugų lygio su prieigą prie tinklo teikiančiomis įmonėmis

PARAMETRAS (2 pastaba)	APIBŪDINIMAS	MATAVIMO METODAS
Skambučio sujungimo trukmė	ETSI EG 202 057	ETSI EG 202 057
Skundai dėl sąskaitų teisingumo	ETSI EG 202 057	ETSI EG 202 057
Kalbinio ryšio sujungimo kokybė	ETSI EG 202 057	ETSI EG 202 057
Nutrūkusių skambučių dalis	ETSI EG 202 057	ETSI EG 202 057
Nesėkmingų skambučių dalis (2 pastaba)	ETSI EG 202 057	ETSI EG 202 057
Trikties tikimybė		
Skambučio signalizavimo delsa		

ETSI EG 202 057-1 versijos numeris yra 1.3.1 (2008 m. liepos mėn.).

Interneto prieigos paslaugų teikėjams

PARAMETRAS	APIBŪDINIMAS	MATAVIMO METODAS
Gaištis (delsa)	ITU-T Y.2617	ITU-T Y.2617
Drebėjimas	ITU-T Y.2617	ITU-T Y.2617
Paketų praradimas	ITU-T Y.2617	ITU-T Y.2617

1 pastaba

Pagal parametrus turi būti galima analizuoti veiklos rezultatus regiono lygmeniu (t. y. ne žemesniu nei Eurostato nustatytos Teritorinių statistinių vienetų klasifikacijos (NUTS) 2 lygmeniu).

2 pastaba

Valstybės narės gali nuspręsti nereikalauti saugoti naujausios informacijos, susijusios su rezultatais taikant šiuos du parametrus, jei turima įrodymų, kad šiose dviejose srityse rezultatai yra patenkinami.

XI PRIEDAS

113 STRAIPSNYJE NURODYTA
AUTOMOBILIŲ RADIJO IMTUVŲ IR VARTOTOJŲ
SKAITMENINĖS TELEVIZIJOS ĮRANGOS SĄVEIKA

1. Įprastas kodavimo algoritmas ir laisvas priėmimas

Visa vartotojams skirta įranga skaitmeniniams televizijos signalams priimti (t. y. transliavimas antžemine, kabeline ar palydovine perdavimo sistema), parduodama, nuomojama ar kitaip teikiama Sąjungoje, galinti iškoduoti skaitmeninius televizijos signalus, turi galėti:

a) leisti iškoduoti tokius signalus bendruoju Europos kodavimo algoritmu, kurį administruoja pripažinta Europos standartizacijos organizacija, šiuo metu – ETSI;

b) rodyti ekrane aiškiai perduotus signalus, jei tais atvejais, kai įranga yra nuomojama, nuomininkas laikosi atitinkamo nuomos susitarimo.

2. Skaitmeninių televizorių sąveika

Visi skaitmeniniai televizoriai su integruotu ekranu, kurio įstrižainė didesnė kaip 30 cm, teikiami parduoti ar nuomoti Sąjungos rinkoje, turi turėti bent vieną atviros sąsajos lizdą (kurio standartą nustatė pripažinta Europos standartizacijos organizacija arba kuris atitinka tos organizacijos priimtus standartus, arba kuris atitinka visoje pramonės šakoje taikomas specifikacijas), per kurį galima paprastai prijungti periferinę įrangą ir kuris gali perduoti visus reikiamus skaitmeninės televizijos signalų elementus, įskaitant informaciją apie interaktyvias ir tam tikromis sąlygomis prieinamas paslaugas.

3. Automobilių radijo imtuvų sąveika

Naujoje M kategorijos transporto priemonėje, kuri teikiama parduoti ar nuomoti Sąjungos rinkoje nuo … [dveji metai po šios direktyvos įsigaliojimo dienos], įdiegtame automobilių radijo imtuve turi būti imtuvas, galintis priimti ir atkurti bent radijo paslaugas, teikiamas vykdant skaitmeninį antžeminį radijo transliavimą. Darniuosius standartus arba jų dalis, apie kuriuos informacija paskelbta *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*, atitinkantys imtuvai laikomi atitinkančiais tą reikalavimą, kuriam taikomi tie standartai arba jų dalys.

XII PRIEDAS

A dalis

Panaikinamos direktyvos

ir jų vėlesnių pakeitimų sąrašas

(nurodyta 125 straipsnyje)

Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2002/21/EB (OL L 108, 2002 4 24, p. 33)	
Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/140/EB (OL L 337, 2009 12 18, p. 37)	1 straipsnis
Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 544/2009 (OL L 167, 2009 6 29, p. 12)	2 straipsnis
Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 717/2007 (OL L 171, 2007 6 29, p. 32)	10 straipsnis
Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2002/20/EB (OL L 108, 2002 4 24, p. 21)	
Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/140/EB (OL L 337, 2009 12 18, p. 37)	3 straipsnis ir priedas
Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2002/19/EB (OL L 108, 2002 4 24, p. 7)	
Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/140/EB (OL L 337, 2009 12 18, p. 37)	2 straipsnis

Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2002/22/EB

(OL L 108, 2002 4 24, p. 51)

Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/136/EB (OL L 337, 2009 12 18, p. 11)	1 straipsnis ir I priedas
Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2015/2120 (OL L 310, 2015 11 26, p. 1)	8 straipsnis

B dalis

Perkėlimo į nacionalinę teisę terminai ir taikymo pradžios datos

(nurodyta 125 straipsnyje)

Direktyva	Perkėlimo į nacionalinę teisę terminas	Taikymo data
2002/19/EB	2003 m. liepos 24 d.	2003 m. liepos 25 d.
2002/20/EB	2003 m. liepos 24 d.	2003 m. liepos 25 d.
2002/21/EB	2003 m. liepos 24 d.	2003 m. liepos 25 d.
2002/22/EB	2003 m. liepos 24 d.	2003 m. liepos 25 d.

XIII PRIEDAS

Atitikties lentelė

Direktyva 2002/21/EB	Direktyva 2002/20/EB	Direktyva 2002/19/EB	Direktyva 2002/22/EB	Ši direktyva
1 straipsnio 1, 2 ir 3 dalys				1 straipsnio 1, 2 ir 3 dalys
1 straipsnio 3a dalis				1 straipsnio 4 dalis
1 straipsnio 4 ir 5 dalys				1 straipsnio 5 ir 6 dalys
2 straipsnio a punktas				2 straipsnio 1 punktas
-	-	-	-	2 straipsnio 2 punktas
2 straipsnio b punktas				2 straipsnio 3 punktas
2 straipsnio c punktas				2 straipsnio 4 punktas
-	-	-	-	2 straipsnio 5 punktas
-	-	-	-	2 straipsnio 6 punktas
-	-	-	-	2 straipsnio 7 punktas
2 straipsnio d punktas				2 straipsnio 8 punktas
2 straipsnio da punktas				2 straipsnio 9 punktas
2 straipsnio e punktas				2 straipsnio 10 punktas
2 straipsnio ea punktas				2 straipsnio 11 punktas

Direktyva 2002/21/EB	Direktyva 2002/20/EB	Direktyva 2002/19/EB	Direktyva 2002/22/EB	Ši direktyva
2 straipsnio f punktas				2 straipsnio 12 punktas
2 straipsnio g punktas				-
2 straipsnio h punktas				2 straipsnio 13 punktas
2 straipsnio i punktas				2 straipsnio 14 punktas
2 straipsnio j punktas				-
2 straipsnio k punktas				-
2 straipsnio l punktas				-
2 straipsnio m punktas				2 straipsnio 15 punktas
2 straipsnio n punktas				2 straipsnio 16 punktas
2 straipsnio o punktas				2 straipsnio 17 punktas
2 straipsnio p punktas				2 straipsnio 18 punktas
2 straipsnio q punktas				2 straipsnio 19 punktas
2 straipsnio r punktas				2 straipsnio 20 punktas
2 straipsnio s punktas				2 straipsnio 21 punktas
-	-	-	-	2 straipsnio 22 punktas
3 straipsnio 1 dalis				5 straipsnio 1 dalis
-	-	-	-	5 straipsnio 2 dalis

Direktyva 2002/21/EB	Direktyva 2002/20/EB	Direktyva 2002/19/EB	Direktyva 2002/22/EB	Ši direktyva
3 straipsnio 2 dalis				6 straipsnio 1 dalis
3 straipsnio 3 dalis				6 straipsnio 2 dalis
3 straipsnio 3a dalies pirma pastraipa				8 straipsnio 1 dalis
-	-	-	-	8 straipsnio 2 dalis
-	-	-	-	7 straipsnio 1 dalis
3 straipsnio 3a dalies antra pastraipa				7 straipsnio 2 ir 3 dalys
3 straipsnio 3a dalies trečia pastraipa				9 straipsnio 1 ir 3 dalys
-	-	-	-	9 straipsnio 2 dalis
3 straipsnio 3b dalis				10 straipsnio 1 dalis
3 straipsnio 3c dalis				10 straipsnio 2 dalis
3 straipsnio 4 dalis				5 straipsnio 3 dalis
3 straipsnio 5 dalis				11 straipsnis
3 straipsnio 6 dalis				5 straipsnio 4 dalis
4 straipsnis				31 straipsnis
5 straipsnis				20 straipsnis

Direktyva 2002/21/EB	Direktyva 2002/20/EB	Direktyva 2002/19/EB	Direktyva 2002/22/EB	Ši direktyva
-	-	-	-	22 straipsnis
6 straipsnis				23 straipsnis
7 straipsnis				32 straipsnis
7a straipsnis				33 straipsnis
-	-	-	-	33 straipsnio 5 dalies c punktas
8 straipsnio 1 ir 2 dalys				3 straipsnio 1 ir 2 dalys
8 straipsnio 5 dalis				3 straipsnio 3 dalis
8a straipsnio 1 ir 2 dalys				4 straipsnio 1 ir 2 dalys
-	-	-	-	4 straipsnio 3 dalis
8a straipsnio 3 dalis				4 straipsnio 4 dalis
-	-	-	-	29 straipsnis
9 straipsnio 1 ir 2 dalys				45 straipsnio 1 ir 2 dalys
-	-	-	-	45 straipsnio 3 dalis
9 straipsnio 3 dalis				45 straipsnio 4 dalis
9 straipsnio 4 ir 5 dalys				45 straipsnio 5 ir 6 dalys
9 straipsnio 6 ir 7 dalys				-
9a straipsnis				-

Direktyva 2002/21/EB	Direktyva 2002/20/EB	Direktyva 2002/19/EB	Direktyva 2002/22/EB	Ši direktyva
9b straipsnio 1 ir 2 dalys				51 straipsnio 1 ir 2 dalys
9b straipsnio 3 dalis				51 straipsnio 4 dalis
-	-	-	-	51 straipsnio 3 dalis
10 straipsnio 1 dalis				95 straipsnio 1 dalis
10 straipsnio 2 dalis				95 straipsnio 3 dalis
-	-	-	-	95 straipsnio 2 dalis
-	-	-	-	95 straipsnio 4 dalis
-	-	-	-	95 straipsnio 5 dalis
-	-	-	-	95 straipsnio 6 dalis
10 straipsnio 3 dalis				95 straipsnio 7 dalis
10 straipsnio 4 dalis				95 straipsnio 8 dalis
10 straipsnio 5 dalis				-
11 straipsnis				43 straipsnis
12 straipsnio 1 dalis				44 straipsnio 1 dalis
12 straipsnio 2 dalis				-
12 straipsnio 3 dalis				61 straipsnio 2 dalis
12 straipsnio 4 dalis				-

Direktyva 2002/21/EB	Direktyva 2002/20/EB	Direktyva 2002/19/EB	Direktyva 2002/22/EB	Ši direktyva
12 straipsnio 5 dalis				44 straipsnio 2 dalis
13 straipsnis				17 straipsnis
13a straipsnio 1, 2 ir 3 dalys				40 straipsnio 1, 2 ir 3 dalys
13a straipsnio 4 dalis				-
-				40 straipsnio 5 dalis
-	-	-	-	40 straipsnio 4 dalis
13b straipsnio 1, 2 ir 3 dalys				41 straipsnio 1, 2 ir 3 dalys
-	-	-	-	41 straipsnio 4 dalis
13b straipsnio 4 dalis				41 straipsnio 7 dalis
-	-	-	-	41 straipsnio 5 dalis
-	-	-	-	41 straipsnio 6 dalis
14 straipsnis				63 straipsnis
15 straipsnio 1, 2 ir 3 dalys				64 straipsnio 1, 2 ir 3 dalys
15 straipsnio 4 dalis	-	-	-	-
-	-	-	-	66 straipsnis
16 straipsnis				67 straipsnis

Direktyva 2002/21/EB	Direktyva 2002/20/EB	Direktyva 2002/19/EB	Direktyva 2002/22/EB	Ši direktyva
17 straipsnis				39 straipsnis
18 straipsnis				-
19 straipsnis				38 straipsnis
20 straipsnis				26 straipsnis
21 straipsnio 1 dalis				27 straipsnio 1 dalis
21 straipsnio 2 dalies pirma ir antra pastraipos				27 straipsnio 2 dalis
21 straipsnio 2 dalies trečia pastraipa				27 straipsnio 3 dalis
21 straipsnio 2 dalies ketvirta ir penkta pastraipos				27 straipsnio 4 dalis
-				27 straipsnio 5 dalis
21 straipsnio 3 dalis				-
21 straipsnio 4 dalis				27 straipsnio 6 dalis
21a straipsnis				29 straipsnis
22 straipsnio 1 dalis				118 straipsnio 1 dalis
22 straipsnio 2 dalis				118 straipsnio 3 dalis
22 straipsnio 3 dalis				118 straipsnio 4 dalis

Direktyva 2002/21/EB	Direktyva 2002/20/EB	Direktyva 2002/19/EB	Direktyva 2002/22/EB	Ši direktyva
-	-	-	-	11 straipsnio 2 dalis
-	-	-	-	118 straipsnio 5 dalis
-	-	-	-	117 straipsnis
23 straipsnis				119 straipsnis
24 straipsnis				120 straipsnio 1 ir 2 dalys
25 straipsnis				122 straipsnio 1 dalis
26 straipsnis				125 straipsnis
28 straipsnis				124 straipsnis
29 straipsnis				127 straipsnis
30 straipsnis				128 straipsnis
II priedas				-
	1 straipsnis			1 straipsnio 1 dalis
	2 straipsnio 1 dalis			-
	2 straipsnio 2 dalis			2 straipsnio 22 punktas
-	-	-	-	2 straipsnio 23 punktas
-	-	-	-	2 straipsnio 24 punktas
-	-	-	-	2 straipsnio 25 punktas

Direktyva 2002/21/EB	Direktyva 2002/20/EB	Direktyva 2002/19/EB	Direktyva 2002/22/EB	Ši direktyva
-	-	-	-	2 straipsnio 26 punktas
	3 straipsnio 1 dalis			12 straipsnio 1 dalis
	3 straipsnio 2 dalies pirmas sakinys			12 straipsnio 2 dalis
	3 straipsnio 2 dalies antras, trečias ir ketvirtas sakiniai			12 straipsnio 3 dalis
	3 straipsnio 3 dalis			12 straipsnio 4 dalis
-	-	-	-	
	4 straipsnis			15 straipsnis
	5 straipsnio 1 dalis			46 straipsnio 1 dalis
-	-	-	-	46 straipsnio 2 ir 3 dalys
	5 straipsnio 2 dalies pirma pastraipa			48 straipsnio 1 dalis
	5 straipsnio 2 dalies antros pastraipos pirmas sakinys			48 straipsnio 2 dalis
	5 straipsnio 2 dalies trečia pastraipa			48 straipsnio 5 dalis
	5 straipsnio 2 dalies antros pastraipos antras sakinys			48 straipsnio 3 dalis

Direktyva 2002/21/EB	Direktyva 2002/20/EB	Direktyva 2002/19/EB	Direktyva 2002/22/EB	Ši direktyva
-	-	-	-	48 straipsnio 4 dalis
	5 straipsnio 3 dalis			48 straipsnio 6 dalis
	5 straipsnio 4 ir 5 dalys			93 straipsnio 4 ir 5 dalys
	5 straipsnio 6 dalis			52 straipsnis
-	-	-	-	93 straipsnis
	6 straipsnio 1, 2, 3 ir 4 dalys			13 straipsnis
-	-	-	-	47 straipsnis
	7 straipsnis			-
	-			55 straipsnis
	8 straipsnis			36 straipsnis
	9 straipsnis			14 straipsnis
	10 straipsnis			30 straipsnis
-	-	-	-	
	11 straipsnis			21 straipsnis
	12 straipsnis			16 straipsnis
	13 straipsnis			42 straipsnis
-	-	-	-	94 straipsnis

Direktyva 2002/21/EB	Direktyva 2002/20/EB	Direktyva 2002/19/EB	Direktyva 2002/22/EB	Ši direktyva
	14 straipsnio 1 dalis			18 straipsnis
	14 straipsnio 2 dalis			19 straipsnis
	15 straipsnis			120 straipsnio 3 ir 4 dalys
	16 straipsnis			-
	17 straipsnis			-
	18 straipsnis			-
	19 straipsnis			-
	20 straipsnis			-
	Priedas			I priedas
		1 straipsnio 1 ir 2 dalys		1 straipsnio 2 ir 3 dalys
		2 straipsnio a punktas		2 straipsnio 27 punktas
		2 straipsnio b punktas		2 straipsnio 28 punktas
		2 straipsnio c punktas		2 straipsnio 29 punktas
		2 straipsnio d punktas		-
		2 straipsnio e punktas		2 straipsnio 30 punktas
		3 straipsnis		59 straipsnis
		4 straipsnis		60 straipsnis

Direktyva 2002/21/EB	Direktyva 2002/20/EB	Direktyva 2002/19/EB	Direktyva 2002/22/EB	Ši direktyva
		5 straipsnis		61 straipsnis
		6 straipsnis		62 straipsnis
				-
		8 straipsnis		68 straipsnis
		9 straipsnis		69 straipsnis
		10 straipsnis		70 straipsnis
		11 straipsnis		71 straipsnis
-	-	-	-	72 straipsnis
		12 straipsnis		73 straipsnis
		13 straipsnis		74 straipsnis
-	-	-	-	75 straipsnis
-	-	-	-	76 straipsnis
		13a straipsnis		77 straipsnis
		13b straipsnis		78 straipsnis
-	-	-	-	80 straipsnis
-	-	-	-	81 straipsnis
		14 straipsnis		-

Direktyva 2002/21/EB	Direktyva 2002/20/EB	Direktyva 2002/19/EB	Direktyva 2002/22/EB	Ši direktyva
		15 straipsnis		120 straipsnio 5 dalis
		16 straipsnio 1 dalis		-
		16 straipsnio 2 dalis		121 straipsnio 4 dalis
		17 straipsnis		-
		18 straipsnis		-
		19 straipsnis		-
		20 straipsnis		-
		I priedas		II priedas
		II priedas		-
-	-	-	-	III priedas
			1 straipsnis	1 straipsnio 4 ir 5 dalys
			2 straipsnio a punktas	-
			2 straipsnio c punktas	2 straipsnio 32 punktas
			2 straipsnio d punktas	2 straipsnio 33 punktas
			2 straipsnio f punktas	2 straipsnio 34 punktas
-	-	-	-	2 straipsnio 35 punktas
-	-	-	-	2 straipsnio 37 punktas

Direktyva 2002/21/EB	Direktyva 2002/20/EB	Direktyva 2002/19/EB	Direktyva 2002/22/EB	Ši direktyva
-	-	-	-	2 straipsnio 38 punktas
-	-	-	-	2 straipsnio 39 punktas
-	-	-	-	84 straipsnis
-	-	-	-	85 straipsnis
			3 straipsnis	86 straipsnio 1 ir 2 dalys
			4 straipsnis	-
			5 straipsnis	-
			6 straipsnis	-
			7 straipsnis	-
			8 straipsnio 1 dalis	86 straipsnio 3 dalis
			8 straipsnio 2 dalis	86 straipsnio 4 dalis
			8 straipsnio 3 dalis	86 straipsnio 5 dalis
			9 straipsnis	-
-	-	-	-	87 straipsnis
			10 straipsnis	88 straipsnis
			11 straipsnis	-
			12 straipsnis	89 straipsnis

Direktyva 2002/21/EB	Direktyva 2002/20/EB	Direktyva 2002/19/EB	Direktyva 2002/22/EB	Ši direktyva
			13 straipsnis	90 straipsnis
			14 straipsnis	91 straipsnis
			15 straipsnis	122 straipsnio 2 ir 3 dalys
			17 straipsnis	-
-	-	-	-	99 straipsnis
-	-	-	-	101 straipsnis
			20 straipsnio 1 dalis	102 straipsnis
			20 straipsnio 2 dalis	105 straipsnio 3 dalis
			21 straipsnis	103 straipsnis
			22 straipsnis	104 straipsnis
			23 straipsnis	108 straipsnis
			23a straipsnis	111 straipsnis
			24 straipsnis	113 straipsnis
			25 straipsnis	112 straipsnis
			26 straipsnis	109 straipsnis
			27 straipsnis	-
			27a straipsnis	96 straipsnis

Direktyva 2002/21/EB	Direktyva 2002/20/EB	Direktyva 2002/19/EB	Direktyva 2002/22/EB	Ši direktyva
			28 straipsnis	97 straipsnis
			29 straipsnis	115 straipsnis
			30 straipsnio 1 dalis	106 straipsnio 2 dalis
			30 straipsnio 2 dalis	106 straipsnio 4 dalis
			30 straipsnio 3 dalis	106 straipsnio 4 dalis
			30 straipsnio 4 dalis	106 straipsnio 5 dalis
			30 straipsnio 5 dalis	105 straipsnio 1 dalis
			31 straipsnis	114 straipsnis
			32 straipsnis	92 straipsnis
			33 straipsnis	24 straipsnis
			34 straipsnis	25 straipsnis
			35 straipsnis	116 straipsnis
			36 straipsnis	121 straipsnis
			37 straipsnis	-
			38 straipsnis	-
			39 straipsnis	-
			40 straipsnis	-

Direktyva 2002/21/EB	Direktyva 2002/20/EB	Direktyva 2002/19/EB	Direktyva 2002/22/EB	Ši direktyva
			I priedas	V priedas
			II priedas	VII priedas
			III priedas	IX priedas
			IV priedas	VI priedas
			V priedas	-
			VI priedas	X priedas
				IV priedas